

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β'
Τεύχος 398
Παρασκευή
24 Μαρτίου 1989
Δρχ. 150

ΜΕΝΙΟΣ:

Ο πρωθυπουργός χαίρει της απολύτου εμπιστοσύνης μου...

- ΟΙ ΣΥΝΕΝΟΧΟΙ ΑΛΛΗΛΟΚΑΡΦΩΝΟΝΤΑΙ:
Ο «ΕΛΛΗΝ» ΜΑΝΤΖΟΥΡΑΝΗΣ ΚΑΙ Ο «ΡΩΣΟΣ» ΜΕΝΙΟΣ
- Ο «ΚΟΡΙΟΣ» ΦΑΝΗΣ, ΚΟΛΛΑΕΙ ΨΕΙΡΕΣ...
- Ο «ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΣ» ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ - ΑΝΔΡΕΑ
- ΑΝΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ:
ΤΑ ΑΔΙΕΞΟΔΑ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ
- ΤΑ «ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ» ΣΚΑΝΔΑΛΑ:
ΕΚΘΕΤΟΣ Ο κ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΣ
- Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΦΡΕΓΑΤΕΣ
- Ο κ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΕΙ
- ΑΡΙΣΤΕΡΑ: ΕΝΩΠΙΟΣ ΕΝΩΠΙΩ

05 ΣΕΠ. 2005

Κυκλοφορεί από τις

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Γ. Γενναδίου 3 – Τηλ. 36.02.007

ΓΙΟΛΑΝΤΑ ΧΑΤΖΗ Έλληνες ζωγράφοι 19ος αιώνας

οδηγός για παιδιά

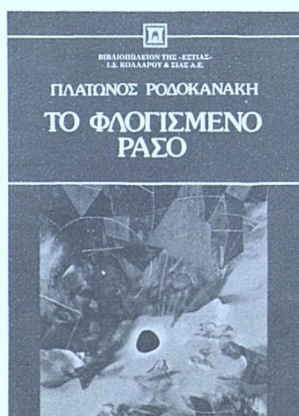
Το πρωτότυπο αυτό βιβλίο περιλαμβάνει αντιπροσωπευτικούς Έλληνες ζωγράφους του 19ου αιώνα, περιγραφή των έργων τους πάνω στη σύνθεση και στις λεπτομέρειες του έργου και διάφορα παιχνίδια που ασκούν την παρατηρητικότητα.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Σειρά Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Γαλάτεια Σαράντη ΤΑ ΝΕΡΑ ΤΟΥ ΕΥΡΙΠΟΥ

Η έπιταγή της αυτογνωσίας, όπως εμφανίζεται στη ζωή μιάς άστικής οικογένειας και περιγράφεται άριστοτεχνικά μέσα από την προσέγγιση του άλλου και την παραδοχή της αδιάκοπης παρουσίας του χρόνου.

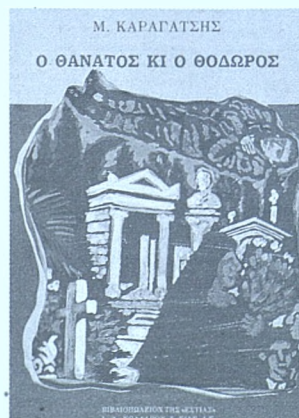

Πλάτωνος Ροδοκανάκη ΤΟ ΦΛΟΓΙΣΜΕΝΟ ΡΑΣΟ

Λυρικό και αυτοβιογραφικό κείμενο, τό Φλογισμένο ράσο ανάγει την εξομολόγηση σε λογοτεχνία. Τό άρτιότερο αφήγημα του Πλάτωνος Ροδοκανάκη.

Μ. Καραγάτσης Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΚΙ Ο ΘΟΔΩΡΟΣ

Άγνωστη στο κοινό «μυθιστορηματική τραγωδία λίαν εύτραπελος», όπως χαρακτηρίζει ο ίδιος ο Καραγάτσης την άπολαυστική αφήγηση των περιπετειών μιάς οικογένειας στην Αθήνα της δεκαετίας του '50.

Άλεξάνδρα Παπαδοπούλου Η ΘΕΙΑ ΕΥΤΥΧΙΑ

Η θεία Εύτυχία με τίς έπτά άνηψιές της στην Κωνσταντινούπολη του 1900, πυρήνας και έναυσμα ενός γοητευτικού μυθιστορήματος.

ΕΝΩ ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΚΑΤΑΡΡΕΕΙ

ΟΛΑ ΟΣΑ ο Τύπος μήνες τώρα καταγγέλλει, όλα όσα η κοινή γνώμη υποπτευόταν αλλά δυσκολευόταν να πιστέψει αποδεικνύονται ένα προς ένα αληθινά. Υπακούοντας στο ένστικτο της αυτοσυντήρησης, εφαρμόζοντας τη θεμελιακή αρχή του πανικόβλητου ασκεριού «ο σώζων εαυτόν, σωθήτω», οι μεγαλοπασόκοι που επί τόσα χρόνια είχαν την τύχη του τόπου στα χέρια τους αρχίζουν να καταδίδουν ο ένας τον άλλον προκειμένου να ελαφρύνουν τη θέση τους. Ο Γ. Μαντζουράνης καταδίδει τον προστάτη κι ευεργέτη του, ο Α. Παπανδρέου εγκαταλείπει την «ασπίδα» του κι αποχωρεί από τη μάχη, ο γενναίος Γ. Κουρής καλεί από τα έντυπά του τον χθεσινό ήρωα «να δώσει εξηγήσεις». Η Μαφία έχει τουλάχιστον έναν κώδικα τιμής και αλληλοπροστασίας, την ομερτά — η δική μας συμμορία απαρτίζεται από θρασύδειλα ανθρωπάκια που προσπαθούν να σώσουν το τομάρι τους γδερνοντας τους χθεσινούς συντρόφους τους. ΑΥΤΟΙ οι θλιβεροί άνθρωποι, οι δειλοί και απατεώνες, καταρρέουν σήμερα κάτω από το βάρος των πράξεών τους, συμπαρασύροντας μαζί τους τις ελπίδες και τις αξίες αυτών που τους ανέβασαν στην κορυφή του κύματος, που τους έφεραν στην εξουσία. Δεν αξίζουν τον οίκτο μας: όταν είχαν δύναμη αντιμετώπισαν με έπαρση τους αντιπάλους τους και με αναληγσία τους ασθενέστερους. Εκμεταλλεύθηκαν τα εκατομμύρια των Ελλήνων που πίστεψαν σ' αυτούς για να

αποκομίσουν προσωπικά οφέλη, για να δημιουργήσουν οικογενειακές δυναστείες που θα διαφέντευαν τον τόπο για δεκαετίες. Αποδείχθηκαν ουτιδανοί, ανάξιοι των περιστάσεων, ανάξιοι ακόμη και του τελευταίου ψηφοφόρου τους. Οι επίγονοί τους στο ΠΑΣΟΚ θα δυσκολευτούν να πείσουν πως είναι καλύτεροι: αποδείχθηκε, σε όλη τη διάρκεια αυτής της βαθιάς πολιτικής κρίσης, πως το μόνο που τους ενδιέφερε ήταν να εξασφαλίσουν προσωπικούς πόντους ως μελλοντικοί ηγέτες. Για να ξεχαστεί η επονείδιστη στάση τους θα πρέπει όχι μόνο να περάσει καιρός αλλά και να δώσουν δείγματα μια άλλης πολιτικής συμπεριφοράς. Αλλιώς, δεν είναι μονίμως στιγματισμένοι από τα αμαρτήματα του «ρίψασπι» αρχηγού τους και προφανώς εντελώς ακατάλληλοι για να ανορθώσουν το πολιτικό και ιδεολογικό οικοδόμημα που καταρρέει. ΜΟΝΟ η Αριστερά, και ιδιαιτέρως ο Συνασπισμός, είναι σε θέση να ξαναδώσει στο λαό ελπίδες, πίστη και θέληση για πολιτικούς αγώνες. Σε αυτήν ανήκει η ευθύνη να ανορθώσει το φρόνημα των πολιτών, να δημιουργήσει πάνω από τα συντρίμια του ΠΑΣΟΚ το πολιτικό κίνημα το αναγκαίο για να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις του 21ού αιώνα. Δεν θα το πετύχει όμως αν δεν ξεπεράσει μια για πάντα τη συμπλεγματική στάση απέναντι στο ΠΑΣΟΚ, αν δεν απαλλαγεί από τη νοοτροπία της συνδιαλλαγής και της διαπραγματεύσεως, αν δεν συνειδητοποιήσει πως το ΠΑΣΟΚ ήταν το παραμορφωμένο είδωλό της. Οι εκλογές πλησιάζουν κι αν η Αριστερά δεν καταφέρει να ξεπεράσει τον πρόσφατο εαυτό της θα καταφέρει να παραχωρήσει το μέλλον στους νεοφιλελεύθερους της ΝΔ και στους ευνούχους του ΠΑΣΟΚ.

αντί

περι
εχο
μενά

• Περίοδος Β'
• Χρόνος 16ος
• Τεύχος 398
Παρασκευή 24 Μαρτίου 1989
δρχ. 150

**ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ**
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 72.32.713 - 72.32.819

Αντι-φεστιβάλ '89	6
ΡΕΠΟΡΤΕΡ	
Ο δημοσιογράφος της ΕΡΤ κ. Σωτήρης Κωστόπουλος	11
Ο «κορίος» κολλάει «ψείρες»	14
Το «ΑΝΤΙ» και ο «Ρώσος» ή ό,τι έμεινε όρθιο	15
ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ	
Με πρόδωσαν και οι φίλοι μου	16
ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ	
Προ του τέλους	18
ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΗΣΗΣ	
Οι μάσκες πέφτουν και οι μονομάχοι συμβιβάζονται	20
Δ. ΠΑΤΡΙΝΟΣ	
Η «λύση» Μητσοτάκη ίδια γεύση με τη «λύση» Παπανδρέου	22
ΡΕΠΟΡΤΕΡ	
Ερωτηματικά για τον κ. Χαραλαμπίδου	24
ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΗΣΗΣ	
Συλλογές αρμάτων και απατεώνων	26
Φρεγάτες είναι κι αρμενίζουν	27
ΑΝΤΕΚΛΟΓΙΚΟΣ	

«Ήρθε η ώρα της Αριστεράς»;	29
ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΩΡΟΣ	
Το πρόγραμμα του Συνασπισμού της Αριστεράς	30
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΡΑΥΤΟΠΟΥΛΟΣ	
Το Παπανδρεϊκό άγος και η αιώνια αριστερά	32
ΜΠΟΣΤ	
Απίστευτα κι όμως αληθινά	34
ΝΙΚΟΣ ΚΥΡΙΑΖΙΔΗΣ	
Κυκλοφορίες: αναδιανομή της πίτας	36
ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΠΙΣΤΗΣ	
Κύπρος: οι γυναίκες νίκησαν	39
ΣΠΥΡΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ	
Η πολιτιστική ζωή της Ελλάδας «αξίζει» όσο τρεις ή τέσσερις σταιρ του ποδοσφαίρου	48
ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΣ	
Ξεθάβοντας και θάβοντας το παρελθόν μας	50

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ	
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ	
ΑΝΤΗΝΩΡ	
Οι εκλογές (ευτυχώς) δεν απέχουν πια πολύ	4
ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΕΣ	
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ	7
Δ. ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ	13
ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ	8
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	10
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	40
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	42
Κινηματογράφος: Η. Κανέλλης, Εικαστικά: Α. Ξύδης, Θέατρο: Δηώ Καγγελάρη, Μουσική: Νεκτάρης Μητρόπουλος, Αρχιτεκτονική: Δ. Φιλιππίδης.	
ΒΙΒΛΙΟ	54
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	56

ΕΞΩΦΥΛΛΟ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Οι εκλογές (ευτυχώς) δεν απέχουν πια πολύ...

«ΤΟ ΘΕΜΑ έχει εξαντληθεί!» Ήταν η απάντηση (Τετάρτη, μεσημέρι) του κυβερνητικού εκπροσώπου Σωτ. Κωστόπουλου, όταν ρωτήθηκε αν ο Μένιος Κουτσόγιωργας «εξακολουθεί να απολαμβάνει της εμπιστοσύνης του πρωθυπουργού»... Η ερώτηση, φυσικά, ήταν περιττή, αφού ο πρωθυπουργός, έργω, είχε αφήσει ακάλυπτο, το βράδυ της προηγούμενης, στη Βουλή τον πρώην πρόεδρο ή «πρώτο τη τάξει υπουργό» ή άλλοτε στενό συνεργάτη του Μένιο... Τι γίνεται επιτέλους, στον κόσμο αυτό; Και πώς ο Ανδρέας Παπανδρέου «κόβει», ξαφνικά —όπως έγραψε το «Έθνος»— το «δεξί του χέρι»;

ΤΗΝ ΑΠΑΝΤΗΣΗ την έδωσαν «Τα Νέα» της Τετάρτης: «Ο κ. πρωθυπουργός απογύμνωσε τον κ. Κουτσόγιωργα και τον έθεσε προ των ενδεχομένων ευθυνών του στην υπόθεση Κοσκωτά. Ανέτρεψε τον ελιγμό του κ. Κουτσόγιωργα, ο οποίος ζητούσε να κινηθεί η διαδικασία περί ευθύνης υπουργών με το σκεπτικό ότι αυτή θα μπορούσε να ανακόψει ή να αναστείλει το έργο της δικαιοσύνης»...

ΚΑΤΑΛΑΒΑΤΕ, μήπως; Τα πράγματα είναι απλά: «Ένας άλλοτε στενός, στενότατος συνεργάτης του πρωθυπουργού, ο Μ. Κουτσόγιωργας («επί 25 χρόνια, αγαπητέ μου πρόεδρε, στάθηκα πάντα στο πλευρό σας»... —έλεγε η επιστολή παραίτησής του Μένιου προς τον Ανδρέα Παπανδρέου), κατηγορήθηκε από έναν άλλο συνεργάτη του πρωθυπουργού και του Μ. Κουτσόγιωργα, τον «γραμματο-

κομιστή» Γ. Μαντζουράνη ότι είχε δεχθεί —με αντάλλαγμα δυο εκατομμύρια δολάρια— να τροποποιήσει τη σχετική διάταξη του νόμου, ώστε να αποτραπεί ο έλεγχος της Τράπεζας της Ελλάδας στην Τράπεζα Κρήτης. Η κατηγορία ήταν φρικτή και γινόταν φρικτότερη, καθώς ο «αχάριστος» Μαντζουράνης (αχάριστος, αφού με τη βοήθεια του Α. Παπανδρέου και του Μ. Κουτσόγιωργα, είχε γίνει ακόμα και γενικός γραμματέας του υπουργικού συμβουλίου...) έδινε κάποια ανατριχιαστικά στοιχεία από την κίνηση ορισμένων λογαριασμών στην Union de Banques Suisses. Και είχαν οι λογαριασμοί αυτοί συγκεκριμένους αριθμούς και κατέγραφαν κάποιες συγκεκριμένες εντολές μεταφοράς χρημάτων από τον ένα λογαριασμό στον άλλο...

ΑΡΧΙΚΑ τα δυο εκατομμύρια δολάρια τοποθετήθηκαν στον λογαριασμό του Γ. Μαντζουράνη... Στη συνέχεια μεταφέρθηκαν (μόλις ψηφίσθηκε η αμαρτωλή τροπολογία) σε κοινό λογαριασμό Μαντζουράνη - Κουτσόγιωργα και υιού Κουτσόγιωργα. Από τον κοινό αυτό λογαριασμό, ποσό 1.200.000 δολαρίων μεταφέρθηκε στους «Ρώσους», διάβαζε στον Μένιο και την Αλίκη Κουτσόγιωργα... Και ενώ απέμενε να μεταφερθεί και το υπόλοιπο των 800 χιλιάδων δολαρίων, ξαφνικά η παρουσία προσωρινού επιτρόπου στην Τράπεζα Κρήτης, χαλά τη μανέστρα... Πώς να συγκαλύψει τώρα το χορό των δισεκατομμυρίων που «οικειοποιήθηκε» ο Κοσκωτάς; Από το σημείο αυτό, αρχίζει η αντίστροφη μέτρηση: Ο Μ. Κουτσόγιωργας διαμηνύει στον «γραμματοκομιστή» πως δεν θέλει να ξέρει ούτε τον Κοσκωτά, ούτε τα δολάρια του και πως θα πρέπει, πάραυτα, τα αμαρτωλά δολάρια να μεταφερθούν (transfer de fonds) πίσω στο λογαριασμό του Μαντζουράνη, κ.λπ., κ.λπ.

ΟΛΑ ΤΑ παραπάνω αυτά, φαίνεται να έγιναν εν αγνοία του Α. Παπανδρέου. Και όποιος δεν ενημερώνει τον πρωθυπουργό του (για όλα τα πράγματα που συμβαίνουν στον κόσμο αυτό και για όλες τις συναλλαγές του) είναι φυσικό να υφίσταται τα επίχειρα των πράξεών του. Αυτό συνέβη και στην περίπτωση Κουτσόγιωργα. Και μια και ο «αχάριστος» Μαντζουράνης πότισε τον «αγαπητό Μένιο» με χολή και ο κακός ελληνικός Τύπος (δεν μιλάμε πια για τον κακό αμερικανικό Τύπο...) άρχισε να τροφοδοτεί τα «άθλια» οχτάστηλά του με νέες αποκαλύψεις κ.λπ., τι θέλατε να κάνει ο καλός και καθόλου άφιλος — πρωθυπουργός; Να θεωρηθεί συνέννοχος με τον Μένιο; Όχι, χίλιες φορές όχι.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ: Ο καλός πρωθυπουργός, με σπαραγμό καρδιάς, αναγκάζεται να αφήσει «γυμνό τον Κουτσόγιωργα». Αναγκάζεται να απορρίψει και την πρόταση Μένιου για ενεργοποίηση του νόμου περί ευθύνης υπουργών. Και μια τέτοια στάση είναι, οπωσδήποτε, βολική για τον

ίδιο τον Α. Παπανδρέου, αφού εμφανίζεται, «αλώβητος», υπεράνω «συναλλαγών και φιλικών δεσμεύσεων», πρόθυμος να βοηθήσει το έργο της δικαιοσύνης, επανέλαβε, άλλωστε, και κατά τη συζήτηση της Τρίτης στη Βουλή: «Θέλουμε να λάμψει η αλήθεια. Οι υπεύθυνοι, όποιοι κι αν είναι, όσο ψηλά και αν βρίσκονται θα πληρώσουν το τίμημα που τους αξίζει». Το ερώτημα είναι τι θα κάνει ο ίδιος ο Μ. Κουτσόγιωργας; Θα δεχθεί ότι ο μόνος «αλώβητος» είναι ο Α. Παπανδρέου; Θα δεχθεί ότι, στην υπόθεση Κοσκωτά, ο «αγαπητός του πρόεδρος» έχει μόνον πολιτικές ευθύνες; Πάντως, αργά το βράδυ της Τρίτης, ο άλλοτε «πρώτος τη τάξει υπουργός» επέμενε ότι ο πρωθυπουργός δεν τον άφησε ακάλυπτο. Και για να βεβαιώσει του λόγου το αληθές επεκαλέσθη την ομιλία του κοινοβουλευτικού εκπροσώπου του ΠΑΣΟΚ, Α. Πεπονή (και τώρα υπουργού Προεδρίας), ο οποίος δήλωσε ότι αν αρθούν οι επιφυλάξεις, η κυβέρνηση μπορεί να επανεξετάσει τη στάση της και να ενεργοποιήσει τον νόμο περί ευθύνης υπουργών!

Εκλογικός νόμος και ανασχηματισμός

ΑΣΦΑΛΩΣ «το» γεγονός του δεκαπενθήμερου, ήταν η κατάθεση του εκλογικού νόμου που, αν μη τι άλλο «προσιδιάζει» στην απλή αναλογική. Τα κόμματα της Αριστεράς, με απανωτές ανακοινώσεις τους, έσπευσαν, ωστόσο να διευκρινίσουν ότι αυτή η αναλογική που ευαγγελίζεται το κυβερνητικό νομοσχέδιο, δεν είναι η απλή και άδολη αναλογική. Και ότι με διάφορες διατάξεις, όπως το διαβόητο «συν ένα», επιχειρείται η καταλήστευση εδρών από τον Συνασπισμό. (Η ληστεία αυτή, που είναι όπως είπε ο γενικός γραμματέας του ΚΚΕ Χαρ. Φλωράκης, μεγαλύτερη από τη ληστεία χρημάτων από μία τράπεζα, υπολογίζεται σε 10 τουλάχιστον έδρες, εις βάρος του Συνασπισμού). Ενστάσεις, όμως, για τον εκλογικό νόμο διατηρεί και η Νέα Δημοκρατία, η οποία δεν δέχεται το «πνίξιμο» των αδιάθετων υπολοίπων στις μονοεδρικές.

ΠΕΡΑ, ωστόσο, από τις όποιες ενστάσεις της Δεξιάς ή της Αριστεράς, γεγονός παραμένει ότι, στις διατάξεις του εκλογικού νόμου, όπως κατατέθηκε ενυπάρχει η κυβερνητική παραδοχή ότι το ΠΑΣΟΚ δεν πάει για πρώτο κόμμα! Και ότι οι στόχοι του ηγετικού πυρήνα του ΠΑΣΟΚ είναι τώρα δυο πώς το πρώτο κόμμα (η Νέα Δημοκρατία) να μην μπορεί να σχηματίσει αυτοδύναμη κυβέρνηση και πώς να αφαιρεθούν έδρες από τον Συνασπισμό της Αριστεράς.

ΤΟ ΤΙ θα κάνει η κυβέρνηση, σε σχέση με τις ενστάσεις αυτές της Αριστεράς ή της Νέας Δημοκρατίας (αν θα δεχθεί, δηλαδή, την απόλειψη του «συν ένα» ή αν θα συναινέσει στη μεταφορά των αδιάθετων υπολοίπων των μονοεδρικών), καμείς δεν μπορεί να προβοφήσει. Το μό-

νο βέβαιο —ως την ώρα που γράφονται οι γραμμές αυτές— είναι ότι πέντε βουλευτές του ΠΑΣΟΚ ζήτησαν να απαλειφθεί το «συν ένα».

ΟΠΩΣ ΚΑΙ αν έχει το πράγμα, φαίνεται ότι «είμαστε στο τέλος των μονοκομματικών κυβερνήσεων που προέρχονται από καλπονοθευτικούς νόμους και βασίζονται σε πλασματικές πλειοψηφίες». Αυτό, τουλάχιστον, πιστεύει ο γραμματέας της ΕΑΡ, Λεωνίδας Κύρκος, για να προσθέσει: «Τώρα βαδίζουμε προς κυβερνήσεις συνεργασίας, χωρίς όμως την αναγκαία προπαρασκευή, που θα ήταν η ανοιχτή και βαθιά συζήτηση πάνω σε προγράμματα και λύσεις».

ΜΕ ΤΗΝ εκτίμηση αυτή, δεν συμφωνεί, ωστόσο, ο αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας Κ. Μητσοτάκης, ο οποίος όχι μόνο υποστηρίζει ότι η παράταξη του θα σχηματίσει αυτοδύναμη κυβέρνηση (έστω και αν παραμείνει η διάταξη για τις μονοεδρικές), αλλά και δείχνει αδημονία για την ψήφιση το ταχύτερο δυνατό, του εκλογικού νόμου. «Αισθάνομαι αυτή την ώρα —δήλωσε στη Βουλή— την κρίση να βαθαίνει. Και δεν γνωρίζω αν ολόκληρο το σαθρό οικοδόμημα της κυβέρνησης δεν καταρρεύσει, από τη μια στιγμή στην άλλη. Και θέλω να υπάρχει εκλογικός νόμος ψηφισμένος».

Ο Συνασπισμός προχωρεί...

ΤΟ ΑΛΛΟ γεγονός του δεκαπενθημέ-

ρου ήταν τα μεγάλα συλλαλητήρια της Αριστεράς σε τριάντα και πλέον πόλεις και η γενικότερη αίσθηση ότι ο Συνασπισμός είναι μια ανερχόμενη πολιτική δύναμη, ικανή να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στις μετεκλογικές εξελίξεις της χώρας. «Κανείς και καμιά δύναμη —είπε ο Χαρίλαος Φλωράκης, στη συγκέντρωση της Ομόνοιας— δεν μπορεί να αναχαιτίσει το ανερχόμενο λαϊκό ρεύμα που εκφράζει ο Συνασπισμός. Ούτε η κυβερνητική δημαγωγία, ούτε ο αυριανότομπρισμός και τα παρακρατικά κέντρα». Το μήνυμα του Συνασπισμού —δήλωσε από την πλευρά του ο Λεωνίδας Κύρκος, στη Θεσσαλονίκη— «κερδίζει και τις καρδιές και το μυαλό των ανθρώπων και περνάει πάνω από προκαταλήψεις και σύνορα».

ΜΗΠΩΣ, όμως, όλα πάνε μέλι-γάλα στον Συνασπισμό; Προβλήματα, ασφαλώς, υπάρχουν. Αλλά κοινή είναι η βούληση όλων των μετεχόντων για το γρήγορο ξεπέρασμά τους. Και, προπαντός, κοινή είναι η συνείδηση ότι η αριστερή ρητορεία του ΠΑΣΟΚ δεν οδηγεί πουθενά και ότι «ο Συνασπισμός θα προχωρήσει ακόμα περισσότερο στο μέλλον».

ΜΕΓΑΛΗ, όμως, ήταν και η συγκέντρωση της Νέας Δημοκρατίας, στην πλατεία Συντάγματος. Και το ερώτημα που τίθεται είναι γιατί, πράγματι, οι κυβερνητικοί προπαγανδιστές αρέσκονται τόσο πολύ στην αυτογελοιοποίηση, με δηλώσεις

του τύπου «η συγκέντρωση ήταν φιάσκο», «ο λαός τιμώρησε τον Μητσοτάκη», «τρίτη ήττα της Νέας Δημοκρατίας», κ.λπ. Έχασαν οι άνθρωποι την αίσθηση της πραγματικότητας ή μας θεωρούν λαό καννιβαλών;

ΠΑΝΤΩΣ, το ηθικό των κυβερνητικών δεν πάει καθόλου καλά, καθώς ολοένα και περισσότερο διαπιστώνουν ότι η κυβέρνησή τους έγινε η χλεύη της οικουμένης και δεν περνά μέρα χωρίς να έλθει στο φως κάποιο νέο σκάνδαλο. Πού θα οδηγήσει τελικά, αυτή η πρωτοφανής κατάρπτωση της δημόσιας ζωής; Και έχουν, άραγε, δίκιο ορισμένοι αναλυτές (μη κυβερνητικοί) που πιστεύουν ότι τα σκάνδαλα έγιναν πλέον «πεζή καθημερινότητα» και ότι σηματοδοτούν ένα είδος πολιτικού μιθριδατισμού; Μια τέτοια κατάσταση, όμως, θα οδηγούσε σε ένα είδος ηθικής αμβλύτητας, κάτι που δεν ανταποκρίνεται στην ωριμότητα ενός λαού που ξέρει ότι η κάθαρση δεν σταματά ούτε στον εντιμότερο κ. Πέτσο, ούτε στον Μ. Κουτσόγιωργα και ότι η ευθύνη για την όλη αυτή έκπτωση αξιών, το διασυρμό, τη σήψη, την περιφρόνηση του λαού, βαρύνει την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ, με πρώτο τον πρωθυπουργό Ανδρέα Παπανδρέου.

ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ δεν απέχουν, ευτυχώς, πολύ πια...

ΑΝΤΗΝΩΡ

Έκδόσεις Στιγμή

ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 91-93, ΑΘΗΝΑ 114 73

τηλ. 36.4.064

Παν. Μουλλά

ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΜΑΣ
ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

Κριτικές καταθέσεις

Νάσου Βαγενά

Η ΕΣΘΗΤΑ ΤΗΣ ΘΕΑΣ

Σημειώσεις για την ποίηση και την κριτική

Νόρας Αναγνωστάκη

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

(Τάκης Σινόπουλος, Νάσος Βαγενάς, Γιώργος Βακαλός)

Πρόδρομον Μάρκογλου

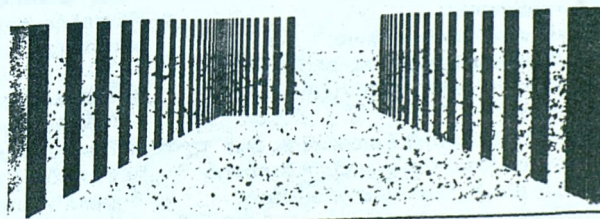
ΠΑΡΟΔΟΣ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ

(ποίηση)

ή λέξη

ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΕΡΖΑΚΗΣ: Οι γριές (άντικετο νεανικό διήγημα) • Πλάι στον Νικόλαο
ΒΛΙΣ ΠΑΓΚΟΥΡΕΛΗΣ: Γνωριμία με τον Άγγελο Τερζάκη
ΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΒΙΣΤΩΝΤΗΣ: Για το δοκιμαστικό έργο του Τερζάκη
ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΕΡΖΑΚΗΣ: Σκόπιμες σκέψεις σε σημειοματρία
ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΑΡΟΥΚΗΣ: Στην παράδοση των μεγάλων τραγικών
ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΥΡΟΪΔΗΣ: Χριστίνα Τσίγκου: μία θεατρική
ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ: Από μία τυχούσα συνάντηση
ΣΟΚΡΑΤΗΣ Κ. ΖΕΡΦΟΣ: Το ταξίδι
ΤΖΙΝΑ ΠΟΛΙΤΗ: Η επιστροφή στη Σάλα
ΒΑΣΙΛΗΣ ΓΚΟΥΡΟΥΓΙΑΝΝΗΣ: Ο απόλυτος λόγος
ΝΙΚΗΤΑΣ ΠΑΡΙΣΗΣ: Η σταντική των τίτλων -
Πρώτες σημειώσεις για μία «θεωρία» ανάγνωσης τίτλων
ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΕΛΗΣ: Ο θάνατος του ποιητή
Χ.Δ. ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ: Φωνή για πέντε ρονιές

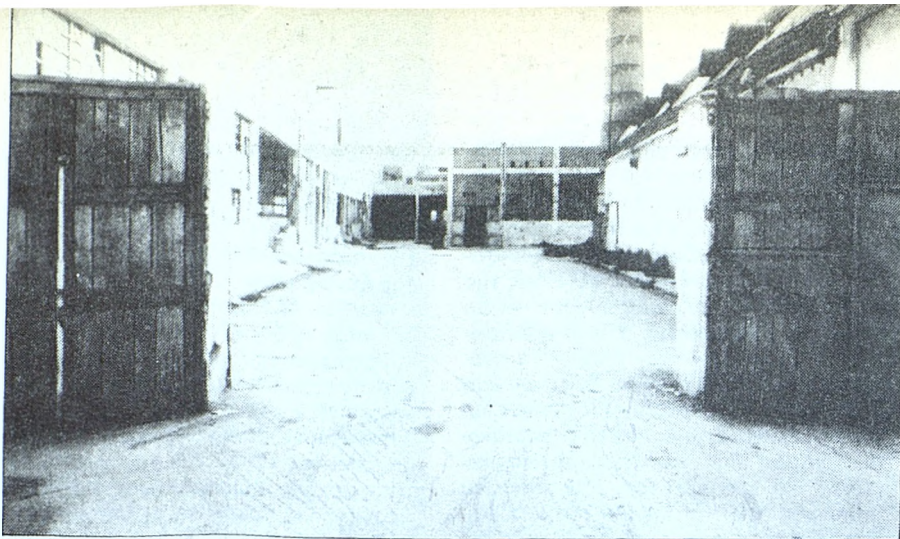
Ζωγραφική και γλυπτική της Όρας Ζούνη

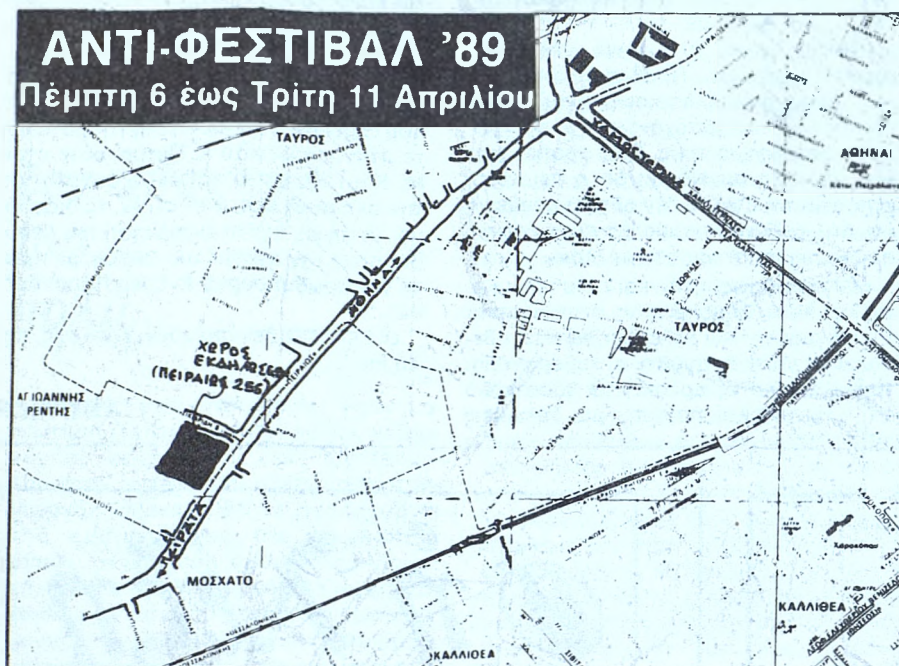
φλεβάρης '89

82

δρχ. 300

Το εργοστάσιο στην οδό Πειραιώς 256 όπου θα γίνουν οι εκδηλώσεις του ANTI-ΦΕΣΤΙΒΑΛ '89, από τις 6 ως τις 11 Απριλίου.

ΑΝΤΙ-ΦΕΣΤΙΒΑΛ '89

Πέμπτη 6 έως Τρίτη 11 Απριλίου

Οι γιορταστικές εκδηλώσεις για τα 400 τεύχη του ΑΝΤΙ πλησιάζουν, κι όπως σας είχαμε υποσχεθεί στο προηγούμενο τεύχος τις μέρες που μεσολάβησαν εμπλουτίσαμε ακόμα περισσότερο το πρόγραμμά μας.

Την Πέμπτη στις 6 Απριλίου το απόγευμα σας περιμένουμε στο εγκαταλελειμμένο εργοστάσιο της πρώην Αγγλο-Ελληνικής Εριουργίας, στην οδό Πειραιώς 256 για ένα δήμερο γλέντι.

Οι εκδηλώσεις του Φεστιβάλ θα περιλαμβάνουν:

● Εκθέσεις φωτογραφίας:

«Τύπος και φωτογραφία»: επιμέλεια παρουσίαση, Λήδα Καζαντζάκη, Άγις Κελπέκης.

«Αγγλο-Ελληνική Εριουργία», δυο φωτογραφίες του χώρου: Κλαούντιο Αμπάτε και Ν. Παναγιωτόπουλος.

«Το παιχνίδι της φωτιάς», ένα θέαμα που οργανώνουν η Τζένη Μαρκέτου με το Νίκο Ανέστο.

Οικολογικές καταστροφές με τη

συμβολή οικολογικών ομάδων.

Έκθεση βιομηχανικής

αρχιτεκτονικής.

Έκθεση γελοιογραφίας του Ταν Οράλ.

● Εικαστικά:

Έκθεση που θα αναπτύξουν στον περιβάλλοντα χώρο 1.000 τετραγωνικών μέτρων οι Αλεξίου Νίκος, Ζαφειρίου Ελένη, Ζαχαρουδιάκης Μανώλης, Μιχαηλίδης Αντώνης, Τρανός Νίκος, Φωτόπουλος Κώστας, Χανδρής Παντελής, Χαλαράμπους Πάνος, Χάρος Μανώλης.

● Οπτικοακουστικά:

Παρουσίαση σύγχρονων μεθόδων πληροφορικής, Video Art, από το κέντρο Ζορζ Πομπιντού και Ελλήνων δημιουργών (συνεργάτες: Νίκος Γιαννόπουλος, Γιώργος Παπακωνσταντίνου, Άγις Κελπέκης).

● Κινηματογράφος:

Φεστιβάλ κινηματογραφικού

ντοκυμανταίρ και αφιερώματα στον Σεργκέι Παρατζάνοφ και τον Αντρέι Ταρκόφσκι.

● Συζητήσεις:

Στρογγυλή τράπεζα για θεσμικά και πολιτικά προβλήματα, προβλήματα Τύπου, λογοτεχνικές συναντήσεις, ομιλίες οικολόγων με παράλληλες εκθέσεις.

● Θέατρο:

Μια πρωτότυπη επιθεώρηση του Μποστ, σε σκηνοθεσία Γιάννη Κακλέα, και με μουσική επένδυση Λουκιανού Κηληδόνη.

Μια παρλάτα και μια παιδική παράσταση Γιάννη Προεστάκη.

Ένα δρώμενο του Αλέξη Φασόη.

Δυο παραστάσεις ΜΠΕΚΕΤ - ΚΛΟΥΝ του Μαγικού Θεάτρου, Θέαμα Δρόμου, σε σκηνοθεσία Τιτίνας Χαλματζή.

Παραστάσεις της «Fantasia Musicale» του Ottello Sargi.

Παραστάσεις από το κουκλοθέατρο του Τάκη Σαρρή.

Παραστάσεις Καραγκιόζη με κλασικό ρεπερτόριο.

● Μουσικές εκδηλώσεις:

● Fureys and Davey Arthur.

Ιρλανδικό συγκρότημα που θα παίξει σύγχρονες συνθέσεις και παραδοσιακές μπαλάντες της χώρας του.

● B.B. James. Νέγκρικο συγκρότημα αφρο-ρέγγε μουσικής.

● Mory Canté. Ο διάσημος καλλιτέχνης με 23 άτομα συνοδεία, σε μια συναυλία αφρικάνικης μουσικής.

● Ο Alexander Rosenbaum, ο γνωστός Ρώσος τροβαδούρος από το Λένινγκραντ.

● Ο Σύριος Φαράχ Σιλάλ με το συγκρότημά του αραβικής μουσικής.

● Ο τζαζίστας Peter Kowald, σε ένα ντουέτο με τον Φλώρο Φλωρίδη.

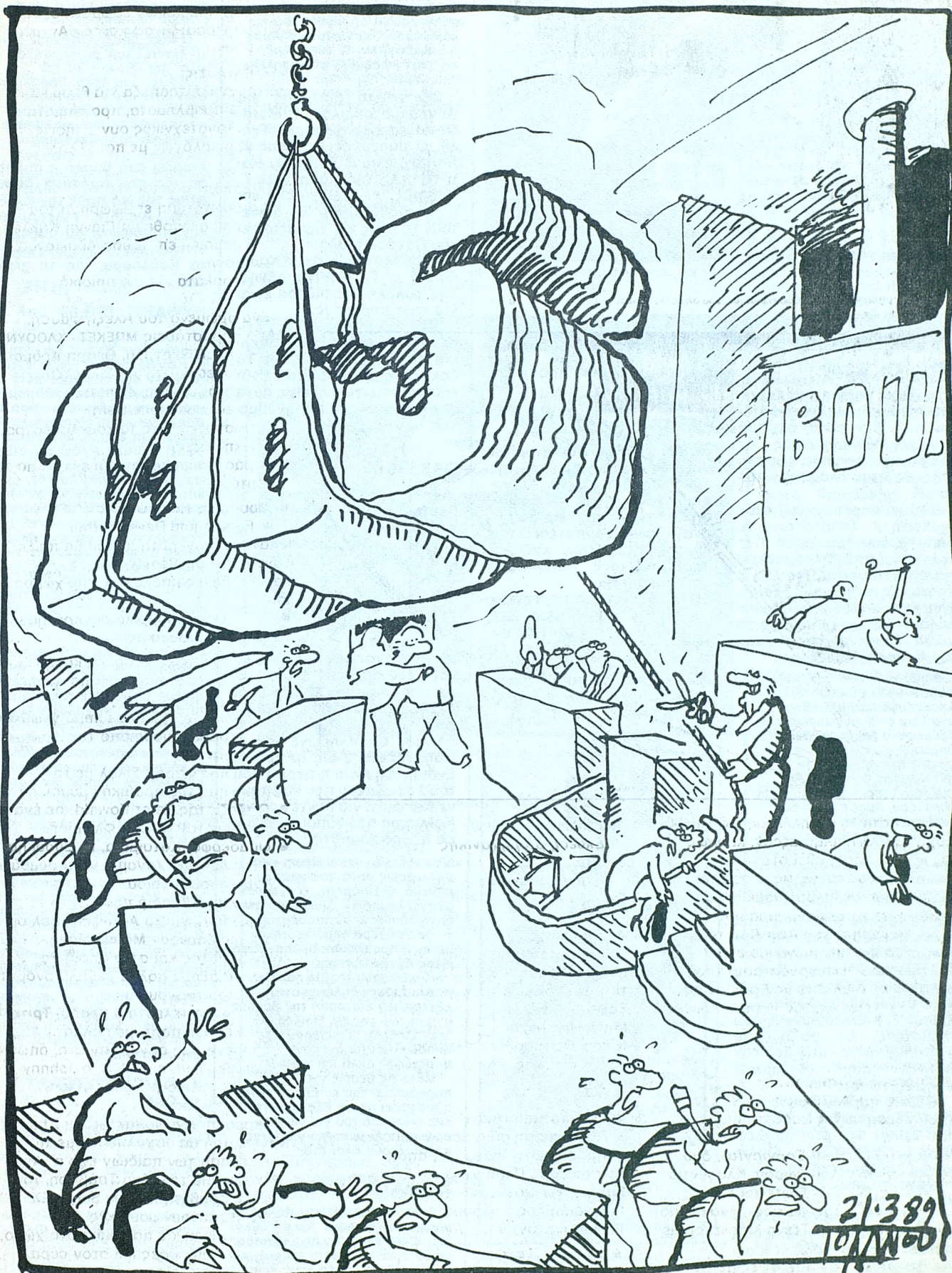
● Οι αδερφοί Κατσιμίχα, Ν. Ξυδάκης, Σπάθας Λέκκας, Χάνομαι γιατί ρεμβάζω, Δυναμείς του Αιγαίου.

● Μια λαϊκή βραδιά που θα οργανώσουν για το Αντι-Φεστιβάλ οι συνθέτες Σούκας - Μουσαφίρης - Νικολόπουλος και στην οποία θα παρουσιασθούν πολλά μεγάλα ονόματα του λαϊκού τραγουδιού.

● Και για το τελευταίο βράδυ, Τρίτη 11 Απριλίου, ροκ πάρτι με πολλά αγαπημένα σας συγκροτήματα, όπως οι No Man's Land, οι SAX-S, ο Johnny Vanouras, ο Doctor John με τον Βανάκο, κ.ά.

Ακόμα, η Άνι Νόβακ και η Δηώ Καγγελάρη θα ασχοληθούν με τη διασκέδαση των παιδιών ενώ ο Άγις Κελπέκης με τον Άκη Τσάβαρη, τον Νίκο Κασσαβέτη και τον Sergio Di Paola θα κάνουν μουσικές performances και παιχνίδια στο χώρο, σε άδειες αίθουσες και στον αέρα.

Καλώς να ορίσετε...

21.389
ΤΟΥ ΓΙΩΝΝΟΥ

του Γιάννη Ιωάννου

ημερο δηκτής

ΤΕΤΑΡΤΗ 8.3 - ΤΡΙΤΗ 21.3

ΤΕΤΑΡΤΗ, 8.3.89

Παγκόσμια Ημέρα της Γυναικάς σήμερα! κι εγώ σκεφτόμαι πως δεν είναι άσχημα που γεννήθηκα άντρας. Αν βέβαια είχα γεννηθεί εφοπλιστής, θα ήταν ακόμη καλύτερα.

Αντί να παρουσιαστεί στον ανακριτή κ. Σκαρλάτο, ο Α. Παπανδρέου προτίμησε ν' απολογηθεί από τηλεοράσεως για όσα του καταμαρτυρεί ο Κοσκωτάς μέσω του «Ταίμ». Είπε πως οι Μήδοι δεν θα περάσουν και ως εκ τούτου τα μύδια θα είναι ακριβότερα την Καθαρά Δευτέρα.

Ο δαιμόνιος ντετέκτιβ Ν. Α. Παπανδρέου χτύπησε πάλι: Αποκάλυψε πως η συνέντευξη στο Ταίμ είναι συνωμοσία των Τούρκων: ο πατέρας του Αρμένη δημοσιογράφου γλίτωσε από τη σφαγή των Αρμενίων με αντάλλαγμα ο γιος του να συκοφαντήσει τον μπαμπά του Νικολάου. Αμαρτίαι γονέων παιδεύουσι τέκνα.

Αντί να φύγουν ο Ντέταρι κι ο Γούναρς φεύγει ο Γκμοχ από τον Ολυμπιακό. Αδίκια. Μετά την πολιτική αρχίζει πια να μας απογοητεύει και το ποδόσφαιρο.

Μα δεν έχουν τίποτα καλύτερο να κάνουν οι Ενώσεις των Δικαστών και των Εισαγγελέων από το ν' απαντούν στις κατηγορίες που τους απευθύνει ο άγνωστος ανά το πανελλήνιο Γ. Κουτσογιάννης που παριστάνει τον υφυπουργό Συγκοινωνιών; Γιατί δεν τον αφήνουν ήσυχο στη λαμπρή ασχημότητά του;

Θέσεις παρκαρίσματος για τους Εξαρχειώτες υπόσχεται ο κ. Έβερετ. Φαίνεται πως βρέθηκε η τεχνολογία να διπλώνεις τ' αυτοκίνητο και να το παίρνεις στο διαμέρισμά σου.

Αντί να συλληφθεί ο Τόμπρας απευθύνει διάγγελμα (κι αυτός) από το ράδιο-Κουρή. Αν δεν είσαι φυγόδικος, την

σήμερον ημέραν πρόσβαση στα ΜΜΕ δεν έχεις.

ΠΕΜΠΤΗ, 9.3.89

Η Θεσσαλονίκη πανηγυρίζει για τη νίκη του Άρη επί της Γιουγκοσλαβίας, το Κοινοβούλιο θρηνεί για την πρόταση δυσπιστίας της ΝΔ που θ' αναγκάσει τους πατέρες του έθνους ν' αμολούν καθαροδευτεριάτικους δεκάρικους αντί για αετούς.

Η Κάθυ Κοσκωτά συνεχίζει το σιγανό ταιγάρισμα των ΜαντζουρανοΚουτσογιωργοΠαπανδρέου με νέες κασέτες στις οποίες οι ενδιαφερόμενοι εκλιπαρούν αυτήν την έξοχη μαγείρισσα, να μην τους κάψει.

Αν ξεφλουδίσετε το μαύρο ντόμινο, να τι σας περιμένει.

Άριστη περίθαλψη παρέχει το ΙΚΑ κι αδικώς απεργούν εδώ και δέκα ημέρες οι γιατροί, δήλωσε ο διοικητής του Φ. Ιωαννίδη, λίγο πριν εισαχθεί για νοσηλεία στο «Υγεία».

Εξεταστική Επιτροπή για το γραμματοκομιστή Γ. Μεταξά συνέστησε η Νομική Σχολή. Ο υπουργός Παιδείας Γ. Παπανδρέου Β' διαφωνεί διότι τα μέλη της, καθηγητές Γ. Κριμπάς, Α. Γεωργιάδης και Γ. Παπαδημητρίου δεν διαθέτουν το ήθος και την πείρα ενός Παγορόπουλου.

Αναπολόγητος στον Κορυδαλλό ο Γ. Μαντζουράνης. Της φυλακής τα σίδερα είναι για τους πασόκους.

Με απεργοσπάστες λειτουργεί η ΕΡΤ μετά την απεργία που κήρυξε η ΕΣΗΕΑ. Τα δελτία ειδήσεων πάντως είναι εξίσου αντικειμενικά με αυτά που συνέτασαν προηγουμένως οι απεργοί.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 10.3.89

Άγρια χαράματα έσκασε η βόμβα της Επαναστατικής Αλληλεγγύης προς τιμήν της γαλλικής «Άμεσης Δράσης» στην τράπεζα BNP του Κολωνάκιου: Οι υποψίες στρέφονται προς τους Έλληνες συναδέλφους τους, γνωστότερους και ως «το 100».

Από σήμερα, η κατώτερη τιμή της εργατικής δύναμης είναι 2.450 δρχ. την ημέρα. Έτσι αποφάσισαν ΓΣΕΕ, ΣΕΒ και ΓΣΕΒΕ. Η ανώτερη αποκαλύφθηκε από το Γ. Κοσκωτά που δήλωσε ότι πλήρωνε τον Α. Παπανδρέου 3 δις το χρόνο. Ενδιάμεση είναι η περίπτωση του Σαραβάκου που θα έπαιρνε 600 εκατ. για πέντε χρόνια. Καλύτερα πρωθυπουργός παρά ποδοσφαιριστής.

Μου τηλεφώνησε ο Νέος: «Μη σχολιάσεις αυτά που γράφω σήμερα, εκλιπάρησε, κι εγώ σου φέρνω λαυράκι». Δίνω τόπο στην οργή λοιπόν κι αντιπαρέρχομαι τα όσα σήμερα δημοσιεύτηκαν με την παραπλανητική υπογραφή Νέος Ημεροδέκτης.

«Πράκτορες της ΣΙΑ ήσαν οι Κοσκωτάδες» δηλώνει στην Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής ο πράκτωρ της ΣΙΑ Μαίλης. Αν λέει αλήθεια, οι κυβερνώντες αποδεικνύονται όχι μόνο απατεώνες αλλά και ηλίθιοι.

Μετά τις θέσεις για παρκάρισμα του κ. Έβερετ το ΤΕΕ προσφέρει στους Εξαρχειώτες ένα οικοπέδο του για να γίνει πράσινη πλατεία. Μα γιατί μας καλοπιάνουν όλοι έτσι;

ΣΑΒΒΑΤΟ, 11.3.89

Στη λαϊκή αγορά της Καλλιδρομίου όλοι επαινούν τον κ. Έβερετ και το ΤΕΕ: ελπίζουν πως το πράσινο θα είναι μαρούλια και κρεμμυδάκια, που οι τιμές τους κοντεύ-

ουν να φθάσουν αυτές της τρούφας και των σπαραγγιών.

Ο Νέος μου τηλεφώνησε ξανά: «Ο Μαντζ., είτε συνθηματικά, είναι στο ίδιο κελί με τον "Ισοβίτη" του Αρκά. Παραμιλά στον ύπνο του για κάποιους Ρώσους. Τη Δευτέρα θα ξέρω περισσότερα». Δεν μας έφτανε η ΣΙΑ, να και η Κα-Γκε-Μπε...

Αρχίζει στη Βουλή η συζήτηση για την πρόταση δυσπιστίας της ΝΔ προς την κυβέρνηση. Ανοίξτε τηλεοράσεις και ραδιόφωνα να μάθετε τι γίνεται γιατί εγώ φεύγω για τα Κούλουμα, για το χωριό μου...

ΚΥΡΙΑΚΗ, 12.3.89

Αν δεν έχετε πάει στα μπουρμπούλια της Πάτρας, εκεί στο Δημοτικό Θέατρο, τι νόημα έχει να ζείτε; Αν δεν σας πήρε ποτέ ένα μυστηριώδες μαυροφορεμένο ντόμινο να χορεύετε την ώρα που Παπανδρέου και Μητσοτάκης βρίζονται στη Βουλή, δεν ξέρετε τι θα πει πολιτική. Αν δεν φύγατε μεθυσμένοι από το ένα για να πάτε «to the next whisky bar» δεν έχετε καταλάβει τίποτα από τον Μπρεχτ. Αν δεν πείσατε το ντόμινο, μετά το δέκατο «σφηνάκι» στο «Ρόκυ Ρακούν» να σας αποκαλυφθεί, δικαίως θα κλαίτε μεθαύριο για τη χαμένη νιότη σας. Αν δεν την καταφέρατε, εκεί πάνω στα Ψηλάλωνα, να έρθει μαζί σας στο χωριό για ν' αμολήσετε αετό την Καθαρά Δευτέρα, δεν είστε άξιοι της Σαρακοστής.

Μετά από όλα αυτά, πρέπει το μεσημέρι να ξυπνήσετε ανάλαφροι και ν' αρχίσετε να φτιάχνετε αετούς όπως τότε που είσασταν πιτσιρικάδες: με καλμάκια κι αλευρόκαλλα. Ξερά καλμάκια, για να είναι ελαφρά, που θα λιανιστούν σιγά σιγά για να φύγουν τα φύλλα κι οι κόμποι, να κοπούν στη μέση να καταλήξουν επίπεδα. Αν είστε μερακλήδες θα βάλετε και ζάχαρι στο αλεύρι μαζί με το νερό για να πιάνει η κόλλα καλύτερα. Κολήστε ένα χαρτόνι στρογγυλό στη μέση, για να μη σκίσετε το χαρτί από το ζύγι. Βάλτε στην περιμέτρο ψιλοκομμένα βουχτάρια για ν' απολαμβάνετε καλύτερα τον άνεμο —και μην ξεχάσετε τα ξυράφια στην ουρά για ν' αντιμετωπίσετε τους αντιπάλους. Αν κάνετε σμυρνάκι, βιολί το λένε αλλού, σας χρειάζεται μια λεπτή κυδωνόβεργα. Κι αν φτιάξετε και σάιτες μ' εφημερίδα πρέπει ν' αγοράσετε κουβαρίστρα νούμερο 10 —το 40 σπάει πολύ εύκολα κι ο σπάγγος είναι βαρύς, ακατάλληλος για την ανάλαφρη σάιτα.

ΚΑΘΑΡΗ ΔΕΥΤΕΡΑ, 13.3.89

Χάρis στα προσεγμένα ζύγια ο αετός κεφάλωνε όσο κανέναν άλλος. Φύσαγε πολύ, αλλά η από κουρέλια ουρά τον κρατούσε όρθιο σαν κεράκι. Με κάτι τέτοια κατορθώματα τα ντόμινα γοητεύονται και πείθονται εντέλει πως την Καθαρά Δευτέρα δεν απαγορεύονται μόνο οι μπριζόλες αλλά και το τυρί και το βούτυρο και το λάδι. Όλα αυτά όμως μόνο το κρασί

μπορεί να τ' αντικαταστήσει — με τελικό θύμα τον αετό που καταλήγει, πολυτελής σπονδή στην Άνοιξη αδιανόητη στα παιδικά χρόνια, στα κύματα του Ιονίου.

Εν τω μεταξύ οι άλλοι συνεχίζουν να λογομαχούν στη Βουλή, αδιαφορώντας για τους αετούς, τις λαγάνες, τα θαλασσινά, τις βρούβες, τα κρεμμυδάκια, τον ταραμά, το χαλβά, την Άνοιξη που καταφθάνει. Δεν είναι σοβαροί — αλλά τι να τους κάνεις; Λίγες μέινανε ως τις εκλογές, ούτε εκατό. Κουράγιο.

ΤΡΙΤΗ, 14.3.89

Άμα τη λήξει της Καθαράς Δευτέρας άρχισε η ψηφοφορία. Δύοπιστοι, 123· εύπιστοι, 155· 22, κάνουν το κορόιδο. Μεταξύ αυτών οι Μαγκάκης - Τρίσης - Κακλαμανάκη, οι οποίοι αυθωρεί και παραχρήμα θέτουν εαυτούς εκτός Κινήματος και υπεράνω πάσης υποψίας.

Όλα τα ωραία του Κυριακοδεύτερου που σας περιέγραφα κόστισαν 25 νεκρούς, 200 τραυματίες κι 35.000 σχισμένους αετούς.

Δεν ήταν πράκτωρ ούτε ο Μαίλης, ούτε οι Κοσκωτάδες, ισχυρίζεται η αμερικανική πρεσβεία. Ήταν, επιμένει το ΠΑΣΟΚ. «Οι Ρώσοι πήραν τα δύο εκατ. δολάρια του Κοσκωτά», μου τηλεφωνεί εξάλλος ο Νέος. Πρέπει να βρω μυστική υπηρεσία να προσχωρήσω — όχι στην ΚΥΠ, αυτοί είναι ψιλικατζήδες.

Απεργούν από σήμερα Τράπεζες, βυτιοφόρα, φορτηγά. Εγώ απεργία των ταξιτζήδων ονειρεύομαι, να ανασάνει λίγο η Αθήνα. Όποιος σκεφθεί τρόπο να τους εξωθήσουμε να την κάνουν, κερδίζει μάσκα οξυγόνου.

Παραιτήθηκε ο μπαρμπα-Μέντιος, επιτέλους! Σε ένδειξη πένθους η ΔΕΗ επιβάλλει γενική ασκότιση σε όλη τη χώρα. Πανηγυρίζοντας η ΟΤΟΕ επιβάλλει στάση πληρωμών σε όλη τη χώρα. Αμήχανη η αμερικανική πρεσβεία παραδέχεται αμέσως ότι ο Μαίλης ήταν πράκτωρ, για τους Κοσκωτάδες δεν ξέρει τίποτα.

ΤΕΤΑΡΤΗ, 15.3.89

32 πόλεις της Ελλάδος συνιστούν κάθαρση στα συλλαλλητήρια που οργανώνει ο Συνασπισμός.

Αλαλούμ εκλογικό νομοσχέδιο διαρρέει από τον κ. Άκη και αποσύρεται αυθωρεί και παραχρήμα κάτω από τη γενική κατακραυγή. Απεγνωσμένο τηλεφώνημα από τον Νέο: «Κάνε κάτι! Η Ρωσίδα φεύγει για το Παρίσι».

Προσπάθησα να επικοινωνήσω με τον Γκορμπατόφ αλλά ο Λιγκατσόφ με εμπόδισε.

Οι σκορδοπαράγωγοι του Έβρου έχουν αποκλείσει με τα τρακτέρ τους δρόμους. Τρώτε σκορδαλιές για συμπαράσταση.

ΠΕΜΠΤΗ, 16.3.89

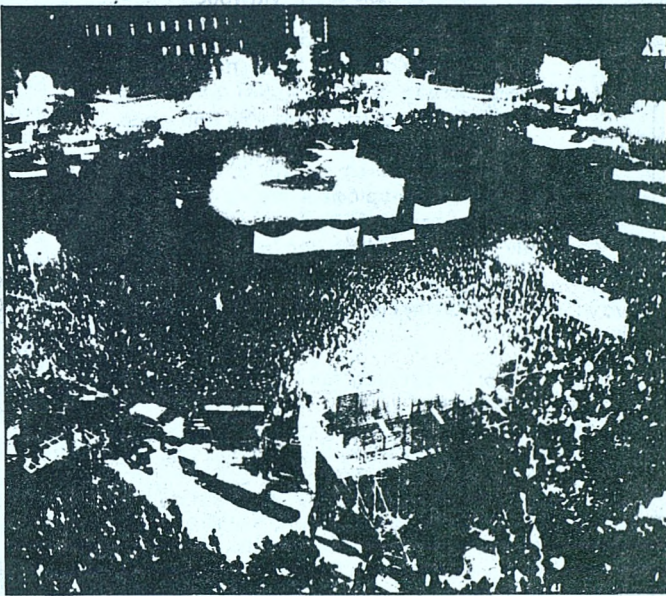
Ανακοινώνεται επισήμως το εκλογικό νομοσχέδιο. Καιρός να αναζητήσετε τα εκλογικά σας βιβλιάρια, τόση φασαρία γίνεται για το πώς θα μετρηθεί η ψήφος σας.

Δεν πετούν τ' αεροπλάνα, δεν τρέχουν τα τρέινα, οι τράπεζες είναι κλειστές. Μό-

σκοπος Σεραφείμ που ευχήθηκε κατά την ορκωμοσία «Άντε, και στις 19 του Ιούνη, όλοι εδώ». Βαρέθηκε ο άνθρωπος: Όρκισε Παπαδόπουλο, Γκιζίκη, Καραμανλή — θέλει να τελευτήσει μαζί με το ΠΑΣΟΚ.

Με το «κεφάλι ψηλά» και με τις τσέπες γεμάτες αποχώρησε από την κυβέρνηση ο Γ. Πέτσος.

Έκρηξη σε εργοστάσιο εκρηκτικών υλών σκοτώνει εργάτη. Αν απεργούσε, όπως οι τραπεζικοί, οι της Ολυμπιακής, οι πανεπιστημιακοί, κτλ., θα την είχε γλυτώσει.

Συμβολική η επιλογή της ΟΜΟΝΟΙΑΣ για την πρώτη ανοιχτή συγκέντρωση του Συνασπισμού της Αριστεράς:

νο το νέφος δεν απεργεί και μας πνίγει.

Ανακοινώθηκαν οι αριθμοί των εισακτέων στα ΑΕΙ και ΤΕΙ. Στριμωχτοί και όρθιοι, ίσως και να χωράνε.

Έλαμψε δια της απουσίας του ο Κ. Πρόεδρος κατά τα αποκαλυπτήρια του ανδριάντα του Βενιζέλου στη Βουλή. Παρών όμως ο εγγονός κ. Νικήτας που δήλωσε ότι ο παπύς του είναι φτυστός ο ίδιος.

Σήμερα κοιμηθήκαμε χωρίς κυβέρνηση: παρέδωσε σύσσωμη την παραιτήσή της στον πρωθυπουργό. Ο ύπνος ήταν γλυκός και ανάλαφρος...

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 17.3.89

...Ξυπνήσαμε όμως και η νέα κυβέρνηση είχε κιόλας ορκιστεί. Η ακυβερνησία, όνειρο ήταν και πάει. Μόνη παρηγοριά, πως τούτη είναι η τελευταία παπανδρεϊκή κυβέρνηση.

Διαφωνεί όμως ο αρχιεπί-

ΣΑΒΒΑΤΟ, 18.3.89

Στη λαϊκή της Καλλιδρονίου ο ανασχηματισμός ουδένα απασχολεί. Ξεχάστηκαν ακόμη και οι υποσχέσεις του Έβερτ και του ΤΕΕ. Όλοι συζητούν για την Άνοιξη που φούντωσε — μόνο που πρέπει να ανέβεις στον λόφο του Στρέφ για να το καταλάβεις.

Ο Νέος ήταν κατηγορηματικός: «Μόνο σεμένα είπε ο "Ισοβίτης" για τους Ρώσους. Την Παρασκευή θα έχουμε παγκόσμια αποκλειστικότητα». Αρχίζω να το συμπάθω αυτό το παιδί.

Το μισό υπουργικό συμβούλιο κι όλη η ηγεσία της ΕΛΑΣ έσπευσαν στου Κουρή να συλλάβουν τον Λεσπερόγλου. Αυτή τη φορά ήταν πράγματι άνθρωκες ο θησαυρός.

ΚΥΡΙΑΚΗ, 19.3.89

Διαδήλωση στο Σύνταγμα υπέρ του Κ. Μητσotάκη, διαδήλωση στη Μόσχα υπέρ του Γιάλτσιν. Δεν τους δίνουμε τον Κρητικό να μας δώσουν

τον αιρετικό; Εμείς, κερδισμένοι θα βγούμε.

Γυναίκες απ' όλο τον κόσμο διέσπασαν τη γραμμή Αττίλα και πάτησαν τα κατεχόμενα εδάφη της Κύπρου. Τέτοιες μέρες σκέφτομαι πως δεν θα ήταν άσχημα αν είχα γεννηθεί γυναίκα.

Η ΑΕΚ αγγίζει το νήμα κι ο ΠΑΟ αγγίζει τον Ολυμπιακό. Κάτι ξέρει το ΠΑΣΟΚ που δεν αλλάζει τον ξεφωνημένο προπονητή του.

ΔΕΥΤΕΡΑ, 20.3.89

Ο κόσμος το 'χει τούμπανο και εμείς κρυφό καμάρι: όλη η Αθήνα συζητά για τους Ρώσους που θα είναι αύριο πρωτοελλίδες, εξάστηλοι και οκτάστηλοι: ο Νέος απολύεται.

22 εκατ. έβγαλε λαθραία έξω ο δρ. χάριν της Ε. Βλάχου, αποκαλύπτει ο Επίτροπος Κάμαρας. Τι πάθη κρύβουν μέσα τους οι καλοκάγαθες γηραιές κυρίες...

Τα λεφτά της Ολυμπιακής ζητά πίσω από την Τράπεζα Κρήτης ο πρωθυπουργικός φίλος Ακριβάκης. Πρόλαβε κιόλας να βρει αλλού πανωτόκια.

Πέθανε σε ηλικία 71 ετών ο Κ. Λάσκαρης βουλευτής της ΝΔ και πρώην υπουργός Εργασίας: είχε καταργήσει την πάλη των τάξεων αλλά το μυστικό για το πώς τα κατάφερε το πήρε μαζί του.

Ανακοινώθηκε ότι εφ' όσον υπάρχει μετά τις εκλογές, ΠΑΣΟΚ, θα πραγματοποιήσει τότε το Β' Συνέδριό του.

ΤΡΙΤΗ, 21.3.89

Εαρινή Ισημερία, αρχίζει επισήμως η αστρονομική Άνοιξη. Η συναισθηματική, δεν έχει αρχή και τέλος.

Οι εφημερίδες και οι ραδιοσταθμοί βοούν για τον μπάρμπα από την Ρωσία: Ο Ισοβίτης μοίρασε σε όλους τα απομνημονεύματα του Μαντζουράνη. Η κ. Αλίκη Κουτσόγιωργα που γύρισε χθες, ξαναπαίρνει ασθμαίνουσα τον δρόμο για το Παρίσι — πριν βγει καμιά απαγόρευση εξόδου. Ο μπάρμπας δεν εμφανίζεται το βράδυ στη Βουλή, όπου ο Μεγάλος εκφωνεί το Κύκνειο Άσμα του κι αποχωρεί χωρίς να πει ούτε μια καλή λέξη για να υπερασπιστεί τον πρώην κολλητό του. Ο σώζων εαυτόν, σωθήτω.

Αλλά και η κ. Μ. Παπανδρέου παραιτείται από Πρόεδρος της ΕΓΕ. Ανεμομαζώματα, διαβολοσκορπισματα τούτη η οικογένεια. Σε λίγο θα αποτελεί απλώς ένα οδυνηρό παρελθόν.

Θα αντέξει άραγε ο Κ. Καραμανλής την τόση ευτυχία για την τύχη των εχθρών του ή θα πλαντάξει;

Ο ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ

Τα όρια του χιούμορ

Η συνέπεια του ΠΑΣΟΚ δεν έχει προηγούμενο. Ιδού και η απόδειξη. Αναβάλλεται το συνέδριο —ξέρετε αυτό που θα γινόταν πριν τις εκλογές και είχε προγραμματισθεί προ πολλού— γιατί παραβιάζονται οι διατάξεις του Καταστατικού που μεταξύ άλλων αναφέρουν ότι «...η δημοσίευση των εισηγήσεων γίνεται το λιγότερο 4 μήνες πριν από το Συνέδριο».

Έτσι λοιπόν με εκπληκτική συνέπεια ο Πρόεδρος και το Ε.Γ. όπως ακριβώς έπραξαν και με την «καταστατική» διαγραφή των 3 (Γ. Μαγκάκη - Αντ. Τρίτση και Ρούλας Κακλαμανάκης) κρίνουν ότι αντί Συνεδρίου χρειάζεται πανελλήνια Συνδιάσκεψη και φυσικά τηρούν όλα όσα το καταστατικό προβλέπει.

Ως γνωστόν στο ΠΑΣΟΚ από ιδρύσεώς του ο Πρόεδρος και το Ε.Γ. έχουν σεβασθεί μέχρι κεραίας το καταστατικό και τις αποφάσεις των Κ.Ε. Όποιος ισχυρίζεται το αντίθετο είναι σκευωρός, συκοφάντης, άθλιος κ.λπ. κ.λπ.

Καιρός για συνέπεια με Σ κεφαλαίο...

Για την Πολεμική Αεροπορία

● Από τον Αρχηγό του ΓΕΑ κ. Στάππα, πήραμε την ακόλουθη επιστολή:

Κύριε Διευθυντά,
Στις 10 Μαρτίου 1989, δημοσιεύθηκαν στο 397 τεύχος του περιοδικού «ΑΝΤΙ», δυο άρθρα με τους τίτλους «Παιχνίδια με τους Στρατηγούς και τη φωτιά» και «Η Εξουσία εκδικείται πάντοτε», στα οποία ο συντάκτης των, αναφέρει αναληθή και συκοφαντικά για το πρόσωπό μου γεγονότα, και μου αποδίδει ενέργειες και πράξεις που ποτέ δεν έγιναν.

Είναι γνωστές σε όλους οι διώξεις που υπέστην κατά την διάρκεια της δικτατορίας λόγω των δημοκρατικών ιδεών και αντιλήψεων, από τις οποίες εμφορούμαι, ενώ οι ανώνυμοι πληροφοριοδότες του συντάκτη σας, οι οποίοι δεν είχαν το

θάρρος και την τόλμη να μιλήσουν επώνυμα και τους οποίους θέλω να πιστεύω ότι γνωρίζω, σε καμιά ταλαιπωρία και δοκιμασία δεν υπέβαλαν τους εαυτούς τους. Αντίθετα, υπήρξαν πιστοί υπηρέτες της δικτατορίας. Επίσης είναι γνωστή σε όλο το προσωπικό της Πολεμικής Αεροπορίας, η στάση μου στα θέματα των προμηθειών και η γενικότερη συμπεριφορά μου, όπως είναι γνωστός και «ο βίος και η πολιτεία» των ελεεινών συκοφαντών μου.

Μετά από τα παραπάνω παρακαλώ τους θρασυδελίλους αυτούς συκοφαντές, να καταθέσουν επώνυμα, όσα γεγονότα δήθεν γνωρίζουν και να μη κρύβονται πίσω από την ανωνυμία και την ανευθυνότητα, που χαρακτηρίζουν τους όπου γης απατεώνες και λασπολόγους, δηλώνω δε ότι επιφυλάσσομαι να ζητήσω την αποκατάσταση της τιμής και υπόληψής μου με κάθε νόμιμο μέσο που μου παρέχεται από το Νόμο.

Κύριε Διευθυντά, για την αποκατάσταση της αλήθειας, οφείλεται να δημοσιεύσετε την επιστολή μου στο επόμενο τεύχος του περιοδικού σας, που θα κυκλοφορήσει.

Αντιπρόεδρος Νικόλαος Στάπας

● Και η απάντηση του συντάκτη μας Βασίλη Ζήση:

Η «αποκατάσταση της αλήθειας» την οποία επιζητεί ο κ. Στάπας με την επιστολή του απαιτούσε, να απαντήσει σε όσα αναφέρθηκαν στο τχ. 397. Αντί αυτού, ο αρχηγός της Πολεμικής Αεροπορίας επικαλείται για μια ακόμα φορά «τις δημοκρατικές ιδέες και αντιλήψεις από τις οποίες εμφορείται» —πράγμα που εμείς τουλάχιστον δεν θέσαμε εν αμφιβόλω— και καταφεύγει στο εύκολο συμπέρασμα ότι ο πληροφοριές που δημοσίευσε το ΑΝΤΙ προέρχονται από «απατεώνες και λασπολόγους» οι οποίοι υποτίθεται ότι δρουν εναντίον του και τους οποίους «γνωρίζει» αλλά το ΑΝΤΙ «υποθάλλει». Επειδή δεν συγχρωτιζόμαστε ούτε συνδιαλεγόμαστε με απατεώνες, δεν γνωρίζουμε ποιος εννοεί ο κ. Στάπας. Εμάς θα μας ενδιέφερε αν απαντούσε σε συγκεκριμένες μας αιτιάσεις:

● Επειδή «η στάση του στα θέματα των προμηθειών είναι γνωστή στο προσωπικό της ΠΑ», γιατί δεν αναφέρεται σε εκθέσεις επιτελών του για τις συνομιλίες της ελληνικής και γερμανικής αντιπροσωπείας στο Μόναχο για την αγορά των ραντάρ της «Ζήμενς»;

● Βάσει ποιων ανταλλαγμάτων έγιναν ορισμένες «διευκολύνσεις» στη Νέα Δημοκρατία, με την υπογραφή τόσο του κ. Στάππα, όσο και των κ. Χαλαραμπόπουλου και Μακέδου;

● Αληθεύει η πληροφορία ότι μέσα σε ένα χρόνο παραιτήθηκαν από την Πολεμική Αεροπορία 343 μόνιμα και μάχιμα στελέχη, ενώ εκκρεμούν άλλες 300 παραιτήσεις; Και ποια είναι τα αποτελέσματα αυτών των μαζικών παραιτήσεων.

● Ποια είναι η αλήθεια για την τιμή των πυραύλων «Μάτζικ»; Οι υφισταμένοι του

κ. Στάππα, Σταφυλίδης και Σταυραράκης δήλωσαν πέρσι, με την άδειά του, ότι η τιμή των πυραύλων που προμήθευσε ο Λούβαρης στην ΠΑ ήταν «περίπου η ίδια» με την τιμή των αντίστοιχων αμερικανικών, κυμαίνονταν δηλαδή γύρω στα 11 εκ. δολ. (βλ. ΑΝΤΙ τχ. 359). Αντίθετα, οι δικές μας πληροφορίες, αναφέρουν ότι η τιμή των «Μάτζικ» έφθασε τελικά τα 34,5 εκ. δολ., ήταν δηλαδή τριπλάσια.

Χαμαιλέοντας με το αζημίωτο

Επίλεκτο στέλεχος της κοσκιωτοπαρέας μέχρι τα αυτιά χωμένος στις κομπίνες του «δρα», υπεύθυνος μυστικοσύμβουλος του «τραπεζίτη» ο αξιότιμος κύριος Δημήτριος Κουνελάκης.

Ενώ εκατοντάδες εργαζόμενοι της «Γραμμής» βρίσκονται κυριολεκτικά στους δρόμους, ο κύριος αυτός εισπράττει το μισθό του ανά δεκαπενθήμερο από το ταμείο που τώρα διαχειρίζεται ο κ. Χάρης Μπουσμπουρέλης.

Και δεν φτάνει αυτό. Ενώ κυκλοφορεί ακόμα ελεύθερος αυτός ο κύριος και ενώ όλοι οι τώως συνεργάτες του Κοσκωτά συναντούν κλειστές πόρτες, ο κύριος Δημήτρης Κουνελάκης «προσελήφθη» αϊφνης σε μια από τις μεγαλύτερες διαφημιστικές εταιρείες την BBDO.

Κατά περιέργη σύμπτωση, η εταιρεία αυτή διαχειρίστηκε πολλά από τα εκατομμύρια που διοχετεύτηκαν στη «Γραμμή» ως υπεύθυνη για την καμπάνια του περιοδικού «ΜΙΑ» — τω καιρώ εκείνω...

Τότε, ο Κουνελάκης ενίσχυε τη διαφημιστική εταιρεία, σήμερα του επιστρέφονται οι «καλές του υπηρεσίες» και προσφορές.

Δεν μοιάζουν περιέργη όλα αυτά; Όσο δηλαδή περιέργες και παράξενες φαίνονται οι χαμαιλεοντικές συμπεριφορές. Αν είναι μόνον έτσι τα πράγματα...

Κάλπες και παρατάξεις

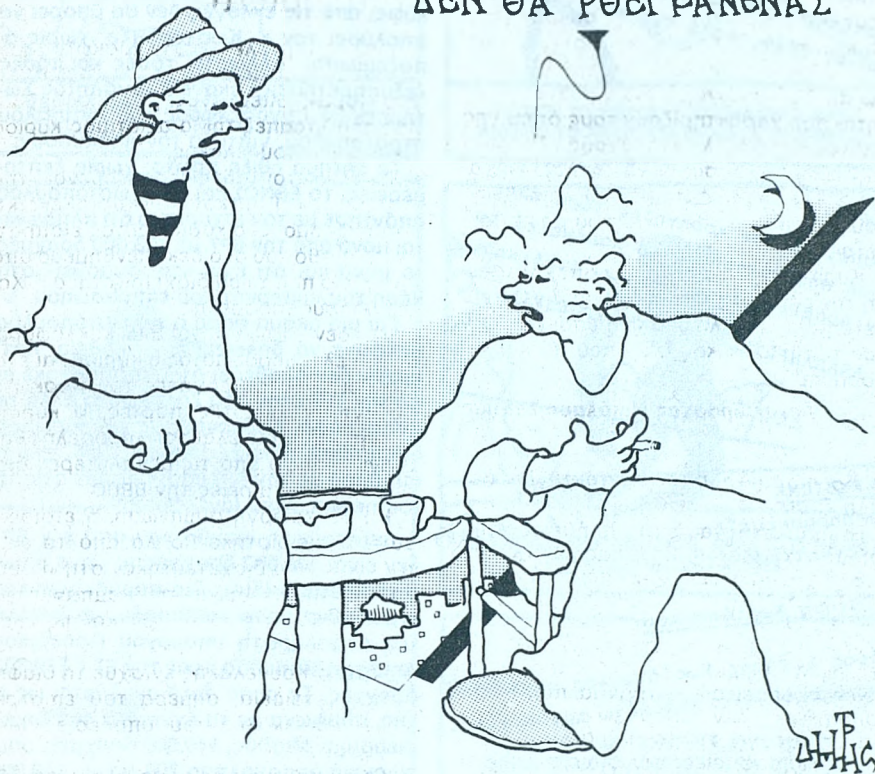
Δεκατρείς Απριλίου, γίνονται οι φοιτητικές εκλογές. Πρόκειται για μια αναμέτρηση που όμοιά της δεν έχει στη μεταπολιτευτική περίοδο. Γίνονται σε μια περίοδο βαθύτατης πολιτικής κρίσης, δύο μήνες πριν τις βουλευτικές εκλογές, σε μια συγκυρία κορύφωσης του σκανδάλου Κοσκωτά και ταυτόχρονα σε μια περίοδο πολύπλευρης κρίσης των πανεπιστημίων, αλλά και της εκπαίδευσης.

Οι καθηγητές απεργούσαν, τα ΑΕΙ ήταν κλειστά, οικονομικά η κατάσταση τους είναι τραγική.

Απεναντί σ' αυτή την κατάσταση δύσκολα μπορεί να πει κάποιος ότι υπάρχει φοιτητικό κίνημα. Βεβαίως, υπάρχουν οι παρατάξεις, οι σύλλογοι, τα ΔΣ, η ΕΦΕΕ, η ΕΣΕΕ, ακόμα και φοιτητικές και σπουδα-

ΤΕΛΕΙΑ
Ο ΛΑΟΣ ΘΑ ΜΙΑΗΣΕΙ
ΣΤΙΣ 18 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΟΙ ΑΛΗΤΕΣ!
ΜΑΣ ΒΑΛΑΝΕ ΜΕΡΑ ΕΚΛΟΓΩΝ
ΔΕΝ ΘΑ 'ΡΘΕΙ ΚΑΝΕΝΑΣ

στικές κινητοποιήσεις. Φοιτητικό κίνημα όμως;

Αυτό ακριβώς το ερωτηματικό είναι που σηματοδοτεί τις φετεινές εκλογές σε σχέση με την πολιτική συγκυρία. Και γι' αυτό όμοια εκλογική αναμέτρηση στο φοιτητικό - σπουδαστικό χώρο στη μεταπολιτευτική περίοδο δεν έχει υπάρξει.

Βέβαια πριν τις εκλογές θα υπάρξουν πανώ, αφίσες, ντουντούκες, πηγαδάκια, αντιπαραθέσεις, κομματικές και άλλες συζητήσεις, αλλά αυτό δεν αποτελεί παρά επανάληψη ενός σκηηνικού που οφείλουν να πείσουν όλοι γιατί χωρίς αυτό δεν γίνονται φοιτητικές εκλογές. Αν μάλιστα βαρεθούν κάποιες ομάδες αναρχικών - αντιεξουσιαστών και δεν κάνουν τον απαραίτητο «χαβαλέ» τότε μάλλον θα λείψει κάτι.

Φυσικά και εμείς θα περιμένουμε τα αποτελέσματα για να κάνουμε τις «αναγωγές» μας στις επικείμενες βουλευτικές εκλογές...

Περίεργες μεταθέσεις

Σε τελευταίες πανηγυρικές δηλώσεις του, ο κ. Χαραλαμπίδης διατυμπάνισε ότι όλοι οι νέοι στρατιώτες θα τοποθετούνται χωρίς εξαίρεση σε μονάδες του Έβρου και των νησιών, από όπου δεν θα μετατίθενται πριν περάσουν 12 μήνες.

Παρά τις πανηγυρικές αυτές δηλώσεις και παρά την ύπαρξη σχετικής πάγιας διάταξης του ΓΕΣ (αρ. 4-4/1986) με ειδική διαταγή του ΓΕΣ 21 νεοσύλλεκτοι οπλίτες της 88 ΣΤ ΕΣΣΟ (κατατάχθηκαν δηλαδή τον περασμένο Νοέμβριο) τοποθετούνται απευθείας από το Κέντρο Εκπαιδεύσεως Διαβιβάσεων (Χαϊδάρη) σε μονάδες των Αθηνών.

Τα ερωτήματα για τον υπουργό Άμυνας προκύπτουν από το γεγονός ότι όλοι οι μετατιθέμενοι στην Αθήνα είναι χειριστές ασυρμάτων και πολυδιαδικών μέσων. Περί τίνος πρόκειται;

Ο δημοσιογράφος
της ΕΤ-1 κ. Σωτήρης
Κωστόπουλος

Είναι γνωστό ότι για να επιτύχει στο έργο του ένας κυβερνητικός εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ πρέπει να διακρίνεται, πρώτα απ' όλα, για την ικανότητά του να πράττει και να λέει, αλλά από αυτά που του υπαγορεύουν η συνείδησή του, ή οι πεποιθήσεις του.

Τυπικό παράδειγμα ο κ. Σωτήρης Κωστόπουλος. Υποδύομενος δημοσίως το ρόλο του «κυβερνητικού εκπροσώπου» κατακεραυνώνει καθ' εκάστην την αντιπολίτευση διαβεβαιώνοντας παράλληλα τους αναγνώστες της «Αυριανής» ότι το ΠΑΣΟΚ θα είναι πάλι στην κυβέρνηση την επαύριο των εκλογών. Υποδύομενος, όμως, τον εαυτό του, δηλαδή τον «μικρομεσαίο φουκαρά» που βρέθηκε από τη μια ημέρα στην άλλη στην εξουσία και τώρα αγωνιά — και δικαίως — για το μέλλον του, φροντίζει κι αυτός, όπως και τό-

Η «Κίνηση για τη Δημοκρατία και την Πρόοδο» οργανώνει ανοικτή εκδήλωση στο Θέατρο Γκλόρια την ερχόμενη Τρίτη 28 Μαρτίου στις 8 το βράδυ με θέμα:

«Για τη στερέωση της Δημοκρατίας - Για τον Εκαυχχρονισμό του Κράτους».

Ομιλητές:

Γιώργος Η. Κριμπάς, Κοσμήτορας της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου.

Νίκος Δεσούλλας, τ. Πρόεδρος του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας.
Μάριος Νικολινάκος, Καθηγητής Πανεπιστημίου.

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ
ΥΠΕΡΡΕΣΙΑΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΠΡΟΣ: Τον κ. Ελία Παρασκευαΐδη
Διευθυντή Διοικητικού ΕΤ-1

ΘΕΜΑ: Ανελλιπή εργασία του δημοσιογράφου Σωτήρη Κωστόπουλου
Σας γνωρίζουμε ότι ο δημοσιογράφος Σωτήρης Κωστόπουλος εργάστηκε ανελλιπώς από 1ης Φεβρουαρίου μέχρι και 28 Φεβρουαρίου.

Αθήνα, 1 / 3 / 1989

ΥΠΕΡΡΕΣΙΑΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Προς: Τον κ. Ελία Παρασκευαΐδη
Διευθυντή Διοικητικού ΕΤ-1

ΘΕΜΑ: Υπερρωιακή απασχόληση του δημοσιογράφου Σωτήρη Κωστόπουλου
Σας γνωρίζουμε ότι ο δημοσιογράφος Σωτήρης Κωστόπουλος εργάστηκε από 1ης Φεβρουαρίου μέχρι και 28 Φεβρουαρίου 1989, κατά τις εργάσιμες ημέρες ως εξής:

Πρωτ' : 5.30' - 14.30'

Απόγευμα: 16.30' - 22.30'

Σύνολο υπερρωιακής απασχόλησης: 200 ώρες.

Ο κ. Σωτήρης Κωστόπουλος δεν επιθυμεί να του χορηγηθεί τώρα χρηματική αμοιβή για την ως άνω υπερρωιακή απασχόληση, αλλά παρακαλεί το θέμα αυτό να αντιμετωπισθεί εντός των προβλεπομένων νομίμων διαδικασιών σε ευθετότερο χρόνο.

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΡΟΥΔΑΣ

ΥΠΕΡΡΕΣΙΑΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΠΡΟΣ: Τον κ. Ελία Παρασκευαΐδη
Διευθυντή Διοικητικού ΕΤ-1

Αθήνα, 1 / 3 / 1989

ΘΕΜΑ: Ημεραργίες του δημοσιογράφου Σωτήρη Κωστόπουλου

Σας γνωρίζουμε ότι ο δημοσιογράφος Σωτήρης Κωστόπουλος εργάστηκε από 1ης Φεβρουαρίου μέχρι και 28 Φεβρουαρίου τις παρακάτω ημεραργίες.

ΣΑΒΒΑΤΑ: 4, 11, 18, 25 Φεβρουαρίου

ΚΥΡΙΑΚΕΣ: 5, 12, 19, 26 Φεβρουαρίου

ΣΑΒΒΑΤΑ: 5.30' - 15.30'

ΚΥΡΙΑΚΕΣ, ΑΡΓΙΕΣ: 17.00' - 22.30'
(Σύνολο ημεραργιών 8).

Για τις ως άνω ημεραργίες, ο κ. Κωστόπουλος δεν επιθυμεί να του χορηγηθεί τώρα χρηματική αμοιβή, αλλά παρακαλεί το θέμα αυτό να αντιμετωπισθεί εντός των προβλεπομένων νομίμων διαδικασιών σε ευθετότερο χρόνο.

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΡΟΥΔΑΣ

σοι άλλοι επί των ημερών μας, να «βολευτεί», πριν το ΠΑΣΟΚ εγκαταλείψει άδοξα την εξουσία.

Ο κ. Κωστόπουλος συμπλήρωμα του κ. Μαρούδα εγκαταστάθηκε από πέρσι το καλοκαίρι στη Ζαλοκώστα για να διεκπεραιώσει το δύσκολο έργο του στην κορύφωση του σκανδάλου Κοσκωτά. Ο κ. Μαρούδας από τη μεριά του ως πρώτο μέλημα είχε τον ακόμα ασφυκτικότερο έλεγχο της τηλεόρασης· επί ένα χρόνο με επι-

στολές του προς τον Ανδρέα έγραφε. «Διώξε τον Σηφουνάκη, δεν μπορούμε να πάμε στις εκλογές μ' αυτόν». Ο κ. Κωβαίος, ο κ. Γιαννούσης, ο κ. Παπαταξιάρχης πειθήνια εφάρμοσαν τις εντολές του προϊστάμενου τους υπουργού, όταν διαδέχθηκαν την προηγούμενη διοίκηση. Και τώρα, την ώρα της αποχώρησης όλων μαζί, ο καθείς φροντίζει και ευλογά τα γένεια του και τα γένεια των φίλων του.

Έτσι, στις 16 Ιανουαρίου 1989, ο κ. Κωστόπουλος διόρισε τον εαυτό του δημοσιογράφο της ΕΡΤ, με μισθό 140.000 δραχμές μηνιαίως. Τη σύμβαση υπέγραψε εκ μέρους της ΕΡΤ, ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου της και «υφιστάμενος» του κ. Κωστόπουλου, κ. Αντώνης Κωβαίος, ο οποίος κάτι ξέρει κι αυτός από «ανασφάλεια» εκεί που έφτασαν. Φρόντισε λοιπόν να «διορίσει» τον πολιτικό προϊστάμενό του με σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου, πράγμα που σημαίνει ότι η νέα κυβέρνηση που θα προκύψει από τις εκλογές δεν θα μπορεί να απολύσει τον κ. Κωστόπουλο, χωρίς αποζημίωση. Άλλωστε, τόσες και τόσες «εξυπηρετήσεις» έκανε ο «αγαπητός Σωτήρης» σε συναδέλφους του αντίπαλου στρατοπέδου, γιατί να τον απολύσουν;

Το ζήτημα έθιξε πρώτο, χωρίς λεπτομέρειες, το ΕΘΝΟΣ και ο κ. Κωστόπουλος απάντησε με τον ισχυρισμό ότι πληρώνεται μόνο από την ΕΡΤ, με 103.000 δραχμές το μήνα και ότι έχει «αποσπασθεί» στη θέση του κυβερνητικού εκπροσώπου.

Για μια ακόμα φορά ο κ. Κωστόπουλος απέφυγε να δηλώσει την αλήθεια. Κατ' αρχήν δεν αληθεύει ότι αποσπασθηκε από την ΕΡΤ στην οδό Ζαλοκώστα αλλά το αντίστροφο. Κυβερνητικός εκπρόσωπος διορίσθηκε στις 24 Ιουνίου 1988, ενώ η σύμβαση με την ΕΡΤ υπογράφηκε στις 16 του περασμένου Ιανουαρίου.

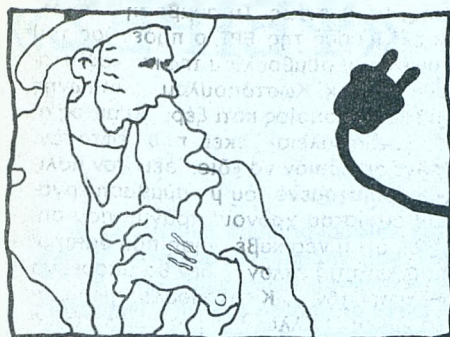
Δεύτερον, η αμοιβή του από την ΕΡΤ δεν είναι 103.000 δραχμές το μήνα όπως ισχυρίζεται ο ίδιος. Για παράδειγμα τον περασμένο μήνα εισέπραξε, με εντολή του αναπληρωτή υπουργού Προεδρίας Δημήτρη Μαρούδα προς την ΕΤ-1, 370.000 δραχμές. Το ποσό αυτό αναλύεται ως εξής, σύμφωνα με τα έγγραφα που δημοσιεύουμε: Μισθός, 140.000 δραχμές, υπερρωιακή απασχόληση 200 ωρών, 150.000 δραχμές, αμοιβή για οκτώ ημεραργίες, 80.000 δραχμές.

Με άλλα λόγια ο κ. Κωστόπουλος χρέωσε στο ελληνικό δημόσιο, ως υπερρωρίες, τις ώρες που εργάστηκε για να παραπλανά τον Τύπο, καθ' υπαγόρευση του Ανδρέα Παπανδρέου. Αλλά πάλι καλά. Ο κ. Κωστόπουλος μας στοιχίζει μόνο 370.000 το μήνα, ενώ ο κ. Παπανδρέου μας στοιχίσε πολύ περισσότερο.

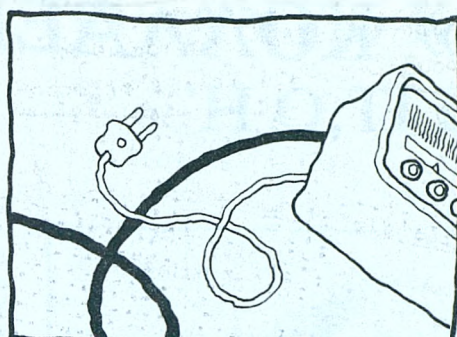
Επιστούμε τέλος την προσοχή των αναγνωστών στην παράγραφο 7 της σύμβασης εργασίας του κ. Κωστόπουλου η οποία καθορίζει ότι ο κ. Κωστόπουλος «υποχρεώνεται να εκτελεί την εργασία του με ζήλο και προθυμία, να βρίσκεται στην εργασία του την καθορισμένη ώρα και να συμμορφώνεται με τις εντολές, τις οδηγίες και τις διαταγές των προϊσταμένων του». Είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε ότι ο κ. Κωστόπουλος εξεπλήρωσε πλήρως τις υποχρεώσεις του αυτές. Άξιος λοιπόν ο μισθός του. Θα συνεχίσει το ίδιο ευσυνείδητα να υπηρετεί και τη νέα κυβέρνηση; Όλα πρέπει να τα περιμένουμε. □

Θέατρο Σκιών

του Δημήτρη Χαντζόπουλου

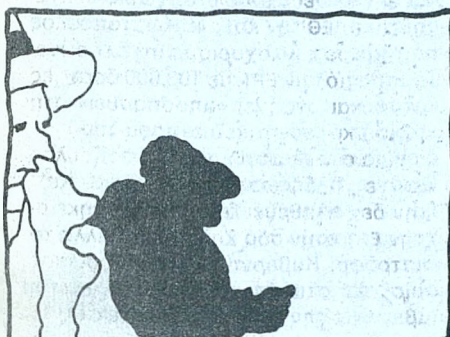
ΚΑΠΟΙΑ ΩΡΑΙΑ ΣΤΙΓΜΗ ΕΦΥΓΕ ΤΟ ΦΩΣ.
ΠΑΝΩ ΠΟΥ ΣΤΡΙΒΩ ΝΑ Τ' ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΩ...

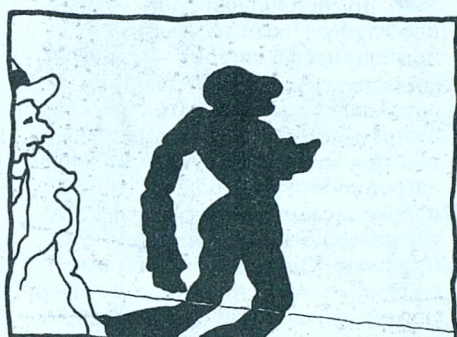
...ΠΕΦΤΕΙ ΤΟ ΣΚΟΤΑΔΙ ΚΑΙ ΜΑΛΙΣΤΑ ΒΑΡΥ.
ΑΝΟΙΓΩ ΤΟ ΡΑΔΙΟ ΓΙΑ ΘΥΜΑΤΑ Ή ΖΗΜΙΕΣ.

ΕΧΕΙ ΜΟΥΣΙΚΗ. ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ ΟΤΙ ΜΠΟΡΕΙ
ΑΠΛΩΣ ΝΑ ΝΥΧΤΩΣΕ. ΗΡΕΜΩ.

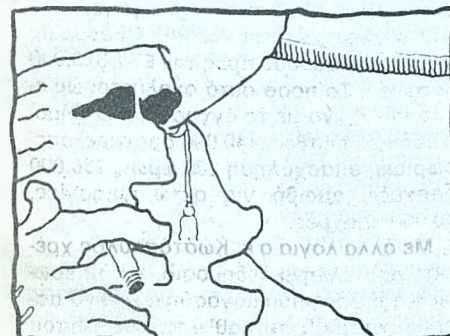
ΠΡΑΓΜΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΝΥΧΤΑ ΚΙ Ο ΙΣΚΙΟΣ ΜΟΥ
ΕΧΕΙ ΜΑΥΡΙΣΕΙ ΓΙΑ ΤΑ ΚΑΛΑ.

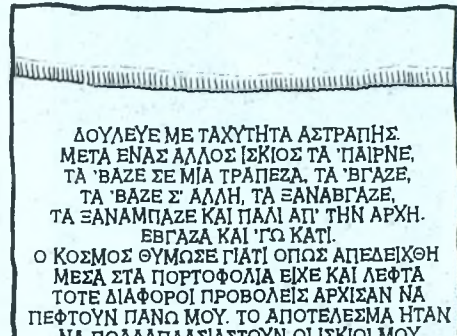
ΟΧΙ ΜΟΝΟ ΕΧΕΙ ΜΑΥΡΙΣΕΙ, ΑΛΛΑ ΕΧΕΙ ΠΑΡΕΙ
ΚΑΙ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟ ΣΧΗΜΑ.

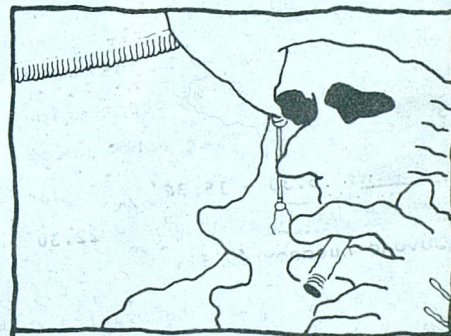
ΕΝΑ ΠΑΡΑΞΕΝΟ ΣΧΗΜΑ Μ' ΕΝΑ ΠΟΛΥ
ΓΡΗΓΟΡΟ ΚΑΙ ΕΥΕΛΙΚΤΟ ΧΕΡΙ.

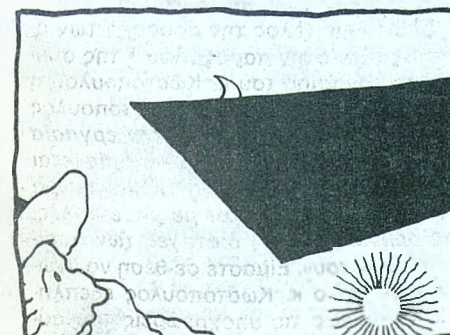
ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΑΦΟΥ ΜΟΥ ΠΗΡΕ ΤΟ ΠΟΡΤΟΦΟΛΙ
ΑΡΧΙΣΕ ΝΑ ΒΟΥΤΑΕΙ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΕΡΑΣΤΙΚΩΝ.

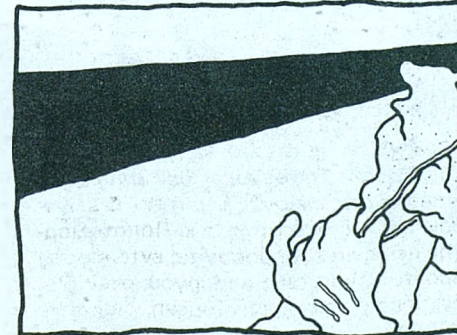
ΔΟΥΛΕΥΕ ΜΕ ΤΑΧΥΤΗΤΑ ΑΣΤΡΑΠΗΣ.
ΜΕΤΑ ΕΝΑΣ ΑΛΛΟΣ ΙΣΚΙΟΣ ΤΑ ΠΑΙΡΝΕ,
ΤΑ ΒΑΖΕ ΣΕ ΜΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ. ΤΑ ΒΓΑΖΕ,
ΤΑ ΒΑΖΕ Σ' ΑΛΛΗ, ΤΑ ΞΑΝΑΒΓΑΖΕ,
ΤΑ ΞΑΝΑΜΠΑΖΕ ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΑΠ' ΤΗΝ ΑΡΧΗ.
ΕΒΓΑΖΑ ΚΑΙ 'ΤΩ ΚΑΤΙ.
Ο ΚΟΣΜΟΣ ΘΥΜΩΣΕ ΓΙΑΤΙ ΟΠΩΣ ΑΠΕΔΕΙΧΘΗ
ΜΕΣΑ ΣΤΑ ΠΟΡΤΟΦΟΛΙΑ ΕΙΧΕ ΚΑΙ ΛΕΦΤΑ
ΤΟΤΕ ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΠΡΟΒΟΛΕΙΣ ΑΡΧΙΣΑΝ ΝΑ
ΠΕΦΤΟΥΝ ΠΑΝΩ ΜΟΥ. ΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΗΤΑΝ
ΝΑ ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΙΑΣΤΟΥΝ ΟΙ ΙΣΚΙΟΙ ΜΟΥ
ΜΕ ΤΑ ΕΥΕΛΙΚΤΑ ΧΕΡΙΑ.
Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΦΤΑΣΕ ΣΤΟ ΑΠΡΟΧΩΡΗΤΟ.

ΚΑΛΕΣΑ ΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ. ΣΥΝΕΛΑΒΕ
ΚΑΝΑ ΔΥΟ ΙΣΚΙΟΥΣ. ΑΥΤΟΙ ΞΕΡΑΣΑΝ...

ΑΡΧΙΣΕ ΝΑ ΧΑΡΑΖΕΙ. ΟΙ ΙΣΚΙΟΙ ΜΟΥ, ΦΕΥΓΑΝ
Ο ΕΝΑΣ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΑΛΛΟΝ. ΠΑΝΙΚΟΒΛΗΘΗΚΑ.

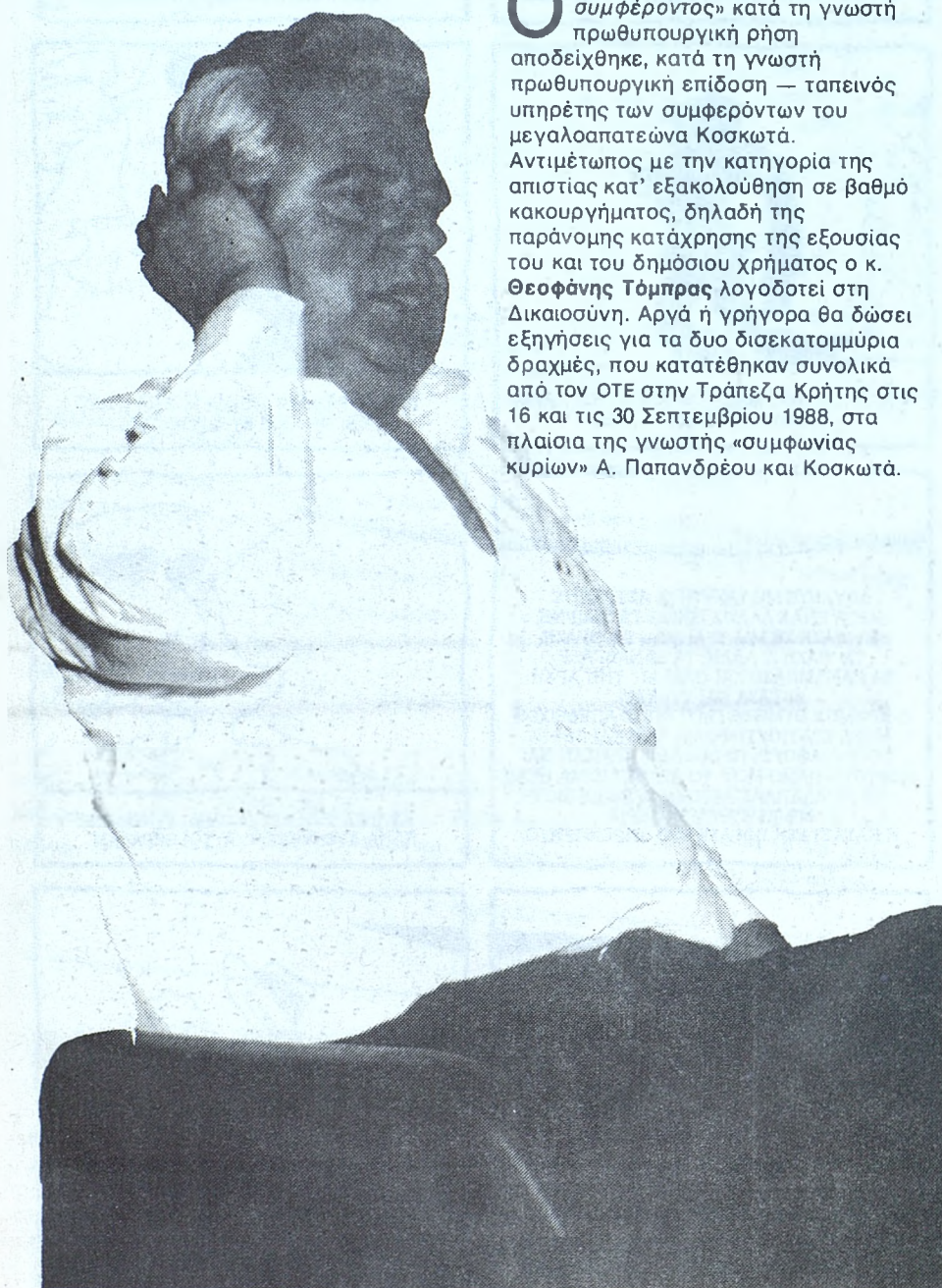

ΑΝ ΕΜΕΝΑ ΧΩΡΙΣ ΙΣΚΙΟ ΘΑ ΉΤΑΝΑΝ ΕΜΕΝΑ
ΕΠΡΕΠΕ ΠΑΣΕΙ ΟΥΣΙΑ ΝΑ ΝΥΧΤΩΣΕΙ ΠΑΛΙ.

ΚΑΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΝΩ. ΜΙΑ ΝΥΧΤΑ ΠΗΧΤΗ.
ΤΙ ΣΚΑΤΑ ΠΡΟΩΪΠΟΥΡΓΟΣ ΕΙΜΑΙ;

Ο «ΚΟΡΙΟΣ» ΚΟΛΛΑΕΙ «ΨΕΙΡΕΣ»

Ο «υπηρέτης του δημόσιου συμφέροντος» κατά τη γνωστή πρωθυπουργική ρήση αποδείχθηκε, κατά τη γνωστή πρωθυπουργική επίδοση — ταπεινός υπηρέτης των συμφερόντων του μεγαλοπατεώνα Κοσκωτά. Αντιμέτωπος με την κατηγορία της απιστίας κατ' εξακολούθηση σε βαθμό κακουργήματος, δηλαδή της παράνομης κατάχρησης της εξουσίας του και του δημόσιου χρήματος ο κ. Θεοφάνης Τόμπρας λογοδοτεί στη Δικαιοσύνη. Αργά ή γρήγορα θα δώσει εξηγήσεις για τα δυο δισεκατομμύρια δραχμές, που κατατέθηκαν συνολικά από τον ΟΤΕ στην Τράπεζα Κρήτης στις 16 και τις 30 Σεπτεμβρίου 1988, στα πλαίσια της γνωστής «συμφωνίας κυρίων» Α. Παπανδρέου και Κοσκωτά.

Οι καταθέσεις αυτές ήταν έντοκες, αλλά τώρα τόσο το αρχικό ποσόν όσο και οι «τόκοι» έχουν πλέον χαθεί οριστικά για τον ΟΤΕ. Μπήκαν μέσα σε πάμπερς και βαλίτσες. Επιπλέον ο κ. Τόμπρας έλαβε την απόφαση αυτή, καταφανώς κατ' εντολήν του Ανδρέα χωρίς την αναγκαία απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του ΟΤΕ. Θρασύς, αλαζόνας, κουμπουροφόρος και «ψυχοπαθής» κατά τον προσφυή χαρακτηρισμό του κ. Κουτσόγιωργα, ο Θεοφάνης Τόμπρας εξευτέλισε —κι αυτός με τη σειρά του— το ηρωικό του παρελθόν στην υπόθεση ΑΣΠΙΔΑ. Ο αυταρχισμός του και οι νεοφασιστικές του συμπεριφορές και αντιλήψεις του γενικού διευθυντή του ΟΤΕ και ραδιοσχολιαστή των Κουρήδων απέδειξαν πόση «σοβαρότητα» και «δημοκρατικότητα» χαρακτηρίζει ορισμένους πρωταγωνιστές του ΑΣΠΙΔΑ που ο αείμνηστος Παπατέρπος ονόμαζε «χαϊβάνια». Άλλωστε ο Θ. Τόμπρας, θύμα ασφαλώς πολιτικής μισσαλοδοξίας αλλά τίποτα περισσότερο, έχει διανύσει τα τελευταία χρόνια την ίδια αποκαλυπτική πορεία με τον Αρ. Μπουλούκο και τον Δ. Χονδροκούκη. Το ΑΝΤΙ έχει αναφερθεί στις επικερδείς βιομηχανικές επιδόσεις της οικογένειας Τόμπρα στην Αργολίδα και στις διαπλοκές τους, μέσω Θεοφάνη, με ανατολικά οικονομικά συμφέροντα, που αφορούν στον ΟΤΕ. Έχει αναφερθεί στους χιλιάδες ρουσαφετολογικούς συνδυασμούς, στην αντιδημοκρατική του συμπεριφορά (που του προσέδωσε το προσωνύμιο «Κοριός») και στις ισχυρές πλάτες χάρη στις οποίες συγκρούστηκε και περιεβλήθηκε σε επτά προέδρους του ΟΤΕ. Αυτές τις πλάτες υπηρέτησε με τα χρήματα του ΟΤΕ στην Τράπεζα Κρήτης, όταν πλέον είχαν γίνει τα πρώτα αποκαλυπτήρια της ταυτότητας του μεγαλοπατεώνα, τον οποίο εκλήθη να στηρίξει ο κ. Θ. Τόμπρας ως θλιβερός καμποτίνος.

ΤΟ «ΑΝΤΙ» ΚΑΙ Ο «ΡΩΣΟΣ», Ή Ο,ΤΙ ΕΜΕΙΝΕ ΟΡΘΙΟ

«Υστερική δημοσιογραφία» χαρακτηρίσε συλλήβδην τον Τύπο των τελευταίων μηνών ο κ. Παπανδρέου. Την ίδια στιγμή, το μέχρι και τώρα alter ego του, ο «Μπάρμπα», ή «Ρώσος» και κατά κόσμον Μένιος Κουτσόγιωργας, ο πρώην χωροφύλακας που φρόντιζε σαν υπουργός, να χαρακτηρίζεται ως «ανταγωνισμό εκδοτών» τις αποκαλύψεις των εφημερίδων για το σκάνδαλο Κοσκωτά και να φτιάχνει διδύμο με τον κ. Παπανδρέου λοιδορώντας «τα οκτάστηλα των Τύπων» αντιμετωπίζει αυτό που γραφόταν στην πίσω σελίδα της «Ελευθεροτυπίας» (Τρίτη 21 Μαρτίου): «Ανατολικά της Ρωσίας βρίσκεται η Σιβηρία».

Το αν τελικά ο «Μπάρμπα» από «κάτω από το αυλάκι», μπει στο μέγαρο του Κορυδαλλού ή όχι, αυτό θα εξαρτηθεί από πολλά, και δεν είναι του σημειώματος αυτού μέλημα μια σχετική πρόβλεψη. Εκείνο που είναι γνωστό, σήμερα Τετάρτη 22 Μαρτίου είναι πως αύριο Πέμπτη γίνεται η πρώτη από τις τρεις δίκες που αντιμετωπίζει το ΑΝΤΙ για το τεύχος του της 11ης Νοεμβρίου 1988 («Κυβέρνηση απατεώνων»). Είναι η δίκη που βασίζεται στην αυτεπάγγελτη εισαγγελική δίωξη. Η έκβασή της είναι άγνωστη.

Ωστόσο, είναι καιρός για να μπουν τώρα ορισμένα ερωτήματα: τι σχέση έχει άραγε ο Κουτσαβάκιος Κουτσόγιωργας με το αίσθημα δικαίου και την απονομή δικαιοσύνης; Από πού κι ως πού ο τύποις και ουσία υπόλογος και υπόδικος (ήδη ζήτησε ο ίδιος να ενταχθεί στη διαδικασία του νόμου περί ευθύνης των υπουργών) Κουτσόγιωργας μπορεί να μηνύει (είναι η δεύτερη από τις τρεις μηνύσεις του ΑΝΤΙ) και να ζητάει ηθική ικανοποίηση, νέμεση και άλλα, που εξευτέλισε ο ίδιος όταν έφτιαχνε, όχι τους κατάπτυστους δικαστικούς κώδικες, αλλά το νόμο που έδινε λευκό διαβατήριό στον μεγαλοαπατεώνα Κοσκωτά; πώς γίνεται να έχει τόσο πολύ περισσέψει η αναισθησία και ο τυχοδιωκτισμός πώς γίνεται να έχει τσαλακωθεί τόσο πολύ ο ίδιος ο Ποινικός Κώδικας, και να κάνει μήνυση, ο «Μπάρμπα»; επειδή το ΑΝΤΙ ανέγραψε την πληροφορία πως ζήτησε 7 εκ. δολάρια για να κουκουλώσει την «υπόθεση Κοσκωτά»;

(«Υπόθεση»: έτσι το είπε επανειλημμένως ο κ. Παπανδρέου το σημαντικότερο δείγμα κομπίνας, κλεψιάς και απάτης). Εθίγη ο «Ρώσος» τότε, αλλά τώρα έπρεπε

να περάσουν ημέρες για να θέσει ο ίδιος τον εαυτό του στη θέση του κατηγορούμενου (χρόνια τώρα συνήγορος υψηλών προσώπων, γνωρίζει καλά να δικολαβεί κι ως δοθεί η δέουσα προσοχή στα όσα σχετικά ο Γ. Αλ. Μαγκάκης και οι καθηγητές Παυλόπουλος και Βολουδάκης είπαν). Και δεν μιλάμε για τον πτωχοκομίστριο - γραμματοκομιστή Γ. Μαντζουράνη, που στο 19σέλιδο ιδιόγραφο σημείωμά του ομολογεί αβίαστα τον ρόλο του

στις ρεμούλες και στις κομπίνες: είχε κι αυτός απειλήσει με μήνυση το ΑΝΤΙ!

Εδώ που φτάσαμε ένα ευχόμαστε: ας μην εξευτελιστεί άλλο από τους εξωνημένους και τους καταχραστές ό,τι απέμεινε όρθιο σε τούτο τον τόπο, ό,τι περίσσεψε από φιλότιμο, τιμιότητα, δικαιοσύνη. Είναι να απορεί κανείς που αυτά ακούγονται ακόμα στις αγορές και στις πλατείες.

ΜΕ ΠΡΟΔΩΣΑΝ ΚΙ ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΜΟΥ...

του Πάνου Παναγιωτόπουλου

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η περασμένη Τρίτη ήταν η ημέρα του Μένιου Κουτσόγιωργα, καθώς άρχισε με την διά του Τύπου αποκάλυψη του 19σέλιδου σημειώματος Μαντζουράνη που ενοχοποιούσε ευθέως τον τ. υπουργό Προεδρίας. Συνεχίστηκε με τη γνωστή δήλωση Κουτσόγιωργα, με την οποία εκαλείτο ο πρωθυπουργός να αναλάβει την πρωτοβουλία για την ενεργοποίηση του νόμου περί ευθύνης υπουργών. Και τελείωσε με τη δημόσια τοποθέτηση του κ. Α. Παπανδρέου από το βήμα της Βουλής, με την οποία απορρίφθηκε το αίτημα Κουτσόγιωργα και δηλώθηκε ότι «η κυβέρνηση και η κυβερνητική πλειοψηφία δεν θα αναλάβουν πρωτοβουλία, που θα μπορούσε να ανακόψει το έργο της Δικαιοσύνης».

Είναι σαφές ότι της σχετικής δήλωσης Παπανδρέου προηγήθηκε έντονος προβληματισμός γύρω από το συγκεκριμένο θέμα, στα πλαίσια έκτακτης σύσκεψης υπό την προεδρία του πρωθυπουργού.

Στη σύσκεψη, που έγινε αργά το μεσημέρι της Τρίτης 21/3/89, πήραν μέρος οι κ. Τσοχατζόπουλος, Γεννηματάς, Κακλαμάνης, Λαλιώτης και Λιβάνης. Χαρακτηριστικό όμως είναι ότι εκλήθη και είχε καθοριστική συμβολή στα αποφασισθέντα ο παραιτηθείς, μετά από σύγκρουσή του με τον Μένιο πρώην διευθυντής του νομικού γραφείου του πρωθυπουργού καθηγητής κ. Γ. Κασσιμάτης.

Σύμφωνα με πληροφορίες του «ΑΝΤ1», για το ίδιο θέμα υπήρξε παρέμβαση του προέδρου της Βουλής κ. Γ. Αλευρά στον ίδιο τον πρωθυπουργό. Ο κ. Αλευράς ζήτησε να απορριφθεί η πρόταση Κουτσόγιωργα, τονίζοντας ότι «δεν μπορούμε να πάμε σε εκλογές, δεχόμενοι, εμείς, ό,τι συντρέχουν πολιτικές και ποινικές ευθύνες για πρώην στέλεχος της κυβέρνησης, το οποίο, μάλιστα, διετέλεσε και αντιπρόεδρος της... Θα μας τσακίσει, πρόεδρε, ο Μητσοτάκης», λέγεται ότι υπογράμμισε με έμφαση ο κ. Αλευράς.

Ωστόσο το περιβάλλον Κουτσόγιωργα, που πληροφορήθηκε εκ των υστέρων την παρέμβαση Αλευρά κατηγορεί τον πρόεδρο της Βουλής, ότι άλλα έλεγε και άλλα εσκέπτετο... Και ότι επωφελήθηκε της δυσμενέστατης συγκυρίας για τον Μένιο, για να του καταφέρει ένα καίριο πλήγμα.

Ιδιαίτερη επιμονή για να απορριφθεί η έκκληση Κουτσόγιωργα επέδειξε, πάντως στην έκτακτη σύσκεψη που προαναφέραμε και ο καθηγητής κ. Γ. Κασσιμάτης,

«Καληνύχτα Μένιο!»... Κάτω από αυτόν το χαρακτηριστικό τίτλο η «Μεσημβρινή» της Τετάρτης 22 Μαρτίου 1989 «στέγαζε» το σχετικό ρεπορτάζ της από τη συζήτηση σε επίπεδο αρχηγών κομμάτων, που έγινε την προηγούμενη στη Βουλή.

ο οποίος από τη στιγμή που άρχισε η αντίστροφη μέτρηση για τον «πάλαι ποτέ» κρατιό αντιπρόεδρο, ανακλήθηκε «ατύπως» αλλά ουσιαστικά, στην ενεργό υπηρεσία.

Οι συσχεφθέντες υιοθέτησαν τελικά την άποψη Κασσιμάτη, όχι τόσο γιατί έτρεφαν εμπιστοσύνη στη νομική και πολιτική κρίση του κ. Καθηγητού, όσο γιατί διέβλεπαν και ορισμένοι εγγώνριζαν τον τακτικό ελιγμό σωτηρίας του κ. Α. Παπανδρέου που βρισκόταν σε εξέλιξη.

Όργανο ο Μαντζουράνης

Σύμφωνα με πληροφορίες του «ΑΝΤ1», προερχόμενες από αξιόπιστες πηγές, οι αποκαλύψεις στις οποίες προέβη ο Μαντζουράνης δεν οφείλονται σε «κρίση ειλικρινείας» του τέως νομικού συμβούλου του Κοσκωτά και διακεκριμένου στελέχους του κομματικού και κυβερνητικού μηχανισμού του ΠΑΣΟΚ.

Ο Μαντζουράνης χρησιμοποιείται, στη συγκεκριμένη περίπτωση, για να παγιωθεί ο Κουτσόγιωργας, ο οποίος είναι σφόδρα πιθανόν να θυσιαστεί για να προστατευθεί ο ίδιος ο Ανδρέας Παπανδρέου.

Δεν πρέπει να μας διαφεύγει το γεγονός ότι μετά την «έξωση» του πρώην υπουργού Προεδρίας από την κυβέρνηση, κεντρικός στόχος είναι πλέον ο πρωθυπουργός που έχει στερηθεί την προστατευτική «ασπίδα» του «Μένιου του», για πολύ συγκεκριμένους λόγους και επειδή δεν μπορούσε να πράξει διαφορετικά.

Η μόνη φροντίδα πλέον του κ. Α. Παπανδρέου είναι πως θα προστατεύσει τον εαυτό του. Και μόνον κάτω από αυτό το πρίσμα πρέπει να σταθμιστούν οι εξελίξεις των τελευταίων ημερών.

Κατά τις υπάρχουσες πληροφορίες ο Μαντζουράνης προχώρησε στις σχετικές καταγγελίες κατά του Μένιου, αφού πρώτα είχε έμμεση αλλά ουσιαστική επι-

κοινωνία με τον πρωθυπουργικό περιβάλλον. Κοινή επιδίωξη, να αναμιχθεί ευθέως το όνομα υπουργού ή τέως υπουργού στο σκάνδαλο Κοσκωτά (άλλωστε με τον Μένιο βυθισμένο μέχρι το λαιμό στα «ακάθαρτα ύδατα» όπου κολυμπούσε ο ευτραφής μεγαλοαπατεώνας δεν ήταν δύσκολο για κάποιον σαν τον Μαντζουράνη να τον αναμίξει...), με στόχο να φύγει από τα χέρια της Δικαιοσύνης, ο όλος χειρισμός της υπόθεσης και να περάσει στη Βουλή.

Και αυτό γιατί, σύμφωνα με το χουντικό νομοθετικό διάταγμα 802/1971 και με σχετική απόφαση (νομολογία) του Αρείου Πάγου, αν προκύψουν συγκεκριμένα στοιχεία περί ευθύνης υπουργών ή τέως υπουργών, τότε οι διενεργούντες την ανάκριση (δηλ. στην προκειμένη περίπτωση ο εφέτης κ. Σκαρλάτος και ο εισαγγελέας εφετών κ. Δωρής), υποχρεούνται να απευθυνθούν στο Συμβούλιο Εφετών, το οποίο με τη σειρά του θα υποβάλει σχετική αναφορά στον πρόεδρο της Βουλής. Στη συνέχεια 30 βουλευτές μπορούν να ζητήσουν την ποινική δίωξη του συγκεκριμένου υπουργού από την Βουλή, η οποία είναι η μόνη που είναι αρμόδια. Αν υπάρξει, λοιπόν, σχετική απόφαση της Βουλής ενεργοποιείται ο νόμος περί ευθύνης υπουργών και ακολουθεί η προβλεπόμενη διαδικασία.

Με την προδιαγραφόμενη και ήδη εξελισσόμενη κατά το ένα μέρος της μεθόδευση, οι αποκαλύψεις Μαντζουράνη κατά Μένιου προσφέρουν στον Α. Παπανδρέου την ευκαιρία να τροχοπεδήσει την δικαστική έρευνα, στην κυριολεξία, έξω από την πόρτα του γραφείου του.

Το αν θα χρειαστεί να θυσιαστεί ο Μένιος, πολύ λίγο ενδιαφέρει πλέον τον κ. Παπανδρέου, ο οποίος αγωνίζεται για «να σώσει το κεφάλι του».

Παρέμβαση Μένιου

Ο Μένιος όμως δεν ήταν «στο κόλπο»... Και πώς να ήταν άλλωστε, αφού είναι το (όχι αθώο και άσπιλο, βεβαίως...) θύμα...

Την Τρίτη 21/3/89, που δημοσιεύεται το σημείωμα Μαντζουράνη προς τους δικηγόρους του, ο κ. Κουτσόγιωργας αιφνιδιάζεται. Και αφού καταβάλλει αγωνιώδη προσπάθεια για να επικοινωνήσει με τον πρωθυπουργό, χωρίς αποτέλεσμα, αποφασίζει να κάνει τη γνωστή δήλωσή του, ζητώντας από τον κ. Α. Παπανδρέου να ενεργοποιήσει το νόμο περί ευθύνης υπουργών. Ο πονηρός Αχαιός πιστεύει

ότι έτσι θα «μπλοκάρει» την διαδικασία ενώπιον της δικαιοσύνης και θα οδηγήσει την παραπομπή του όλου θέματος σε άλλες χρονοβόρες διαδικασίες, στα πλαίσια των οποίων δεν πρόκειται να θιγεί ο ίδιος, έως τις εκλογές.

Δηλαδή, με άλλα λόγια ο Μένιος προσπάθησε να χρησιμοποιήσει για ίδιον όφελος το συγκεκριμένο τέχνασμα, αγνοώντας όμως ότι ήδη το είχε επιλέξει ο αρχηγός του, για ανάλογο σκοπό.

Η αλήθεια είναι ότι ο κ. Α. Παπανδρέου αιφνιδιάστηκε, με τη σειρά του, στην αρχή από τη δήλωση Κουτσόγιωργα. Στη συνέχεια, «αξιοποιώντας» τις εισηγήσεις που του έγιναν, τόσο από τους κ. Γεννηματά και Λαλιώτη, όσο και από τον καθηγητή Γ. Κασιμάτη, προχώρησε στη δημόσια απόρριψη του αιτήματος Κουτσόγιωργα.

Στη λήψη της σχετικής απόφασης έπαιξε σημαντικό ρόλο το κλίμα που δημιουργήθηκε την ίδια ημέρα από τις δηλώσεις κυρίως του κ. Γ.Α. Μαγκάκη ο οποίος εύστοχα μίλησε για άμεσο κίνδυνο να συγκαλυφθεί το σκάνδαλο αν δεν κινηθούν ταχύτητα οι σχετικές διαδικασίες και προκατάλαβε την όλη κίνηση. Ενώ λοιπόν οι μη γνωρίζοντες περίμεναν να συναινέσει ο πρωθυπουργός την Τρίτη το βράδυ στη Βουλή στην πρόταση του Μένιου ο κ. Παπανδρέου έχοντας «άλλα» κατά νουν και μη θέλοντας επί πλέον να επιβεβαιώσει τις προβλέψεις των αντιπάλων του για «μεθόδευση που βρίσκεται σε εξέλιξη» «άδειασε» —κατά το κοινώς λεγόμενο— τον Μένιο.

Απώτερος σκοπός βεβαίως όπως προαναφέρθηκε ήταν να χρησιμοποιηθεί το συγκεκριμένο τέχνασμα, το οποίο πήγε να «οικειοποιηθεί» ο Μένιος, για τη σωτηρία του ίδιου του πρωθυπουργού.

Οι δικαστές αντιδρούν

Το τέχνασμα Παπανδρέου, όλα δείχνουν ότι, δεν έχει περάσει απαρατήρητο από τις δικαστικούς λειτουργούς. Οι οποίοι έχουν αποφασίσει ήδη να αυτονομηθούν από τον υπόλοιπο μηχανισμό κρατικής εξουσίας και να παρέμβουν πολιτικά (και όχι κομματικά) στις εξελίξεις, κάτω από συνθήκες τις οποίες αναλύσαμε σε προηγούμενο τεύχος του «ΑΝΤΙ».

Έτσι, με δηλώσεις «ανωνύμων» δικαστικών κύκλων, που τέθηκαν σε κυκλοφορία από «πηγές της εισαγγελίας Αθηνών» (βλ. «Έθνος», της 22ης Μαρτίου 1989), τονίζονταν, μεταξύ των άλλων ότι «μόνο με δικαστικό και πολιτικό πραξικόπημα είναι δυνατόν να αφαιρεθεί η δικογραφία με το σκάνδαλο Κοσκωτά από τους ανακριτές που την χειρίζονται για να μεταφερθεί στη Βουλή».

Στο ίδιο δημοσίευμα «κύκλοι της εισαγγελίας» επισήμαιναν ότι «το ιδιόγραφο σημείωμα Μαντζουράνη είναι ενδεχόμενη να αποτελεί μέρος σχεδίου για

να σταματήσει τη δικαστική ανάκριση, που καθημερινά βγάζει λαβράκια...». Και διαβεβαίωναν ότι οποιοδήποτε όνομα υπουργού και να πει ο Μαντζουράνης, η δικαστική έρευνα δεν θα σταματήσει. Και οι δικαστές θα «διασταυρώσουν», θα «ερευνήσουν» και θα «δέσουν» ανακριτικά την όλη υπόθεση, πριν τη στείλουν στη Βουλή. Έτσι ώστε να δεσμευτεί απόλυτα από τα στοιχεία που θα προκύψουν, όποιος βουλευτής επιχειρήσει να τα αμφισβητήσει.

Επιπλέον από τις ίδιες πηγές τονίζονταν ότι η εμπλοκή του ονόματος ενός υπουργού δεν θα συνεπιφέρει και την διαβίβαση όλων των δικογραφιών που έχουν σχηματιστεί για τις ΔΕΚΟ κ.λπ. στη Βουλή και τη συνακόλουθη δηλ. λήξη της δικαστικής έρευνας. Και τούτο γιατί οι δικογραφίες είναι ξεχωριστές, για κάθε περίπτωση ΔΕΚΟ και θα μεταβιβάζονται ανεξάρτητα.

Κυβέρνηση και δικαιοσύνη

Η εικόνα των σχέσεων κυβέρνησης και δικαιοσύνης συντίθεται κατά τον πιο αντιπροσωπευτικό τρόπο, με τα σχόλια και τις κρίσεις που δημοσιεύει καθημερινώς η «ημειπσίσημη» «Αυριανή». Χαρακτηριστικές είναι οι σφοδρότατες επιθέσεις κατά του εισαγγελέα κ. Δωρή σε πλήρη εναρμόνιση με τις ερωτήσεις που κατατίθενται εναντίον του από βουλευτές του ΠΑΣΟΚ με «πρώτη ύλη» πληροφοριακό υλικό που παρέχει κατά στρεβλό τρόπο η ίδια εφημερίδα.

Σε κύριο άρθρο της, μάλιστα, την Τετάρτη 22 Μαρτίου η εφημερίδα του Ταύρου εγκάλει τον υπουργό Δικαιοσύνης και τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, γιατί δεν πιέζουν τον κ. Δωρή να ασκήσει δίωξη κατά του κ. Π. Μπακογιάννη και της κ. Ελένης Βλάχου, σε μεγάλο βαθμό κακουργήματος, με βάση το «πόρισμα Καμάρα».

Χαρακτηριστική επίσης είναι η πρωτοβουλία του προέδρου της Εξεταστικής Επιτροπής της Βουλής κ. Παγουρόπουλου να ζητήσει με έγγραφο που απέστειλε στον Άρειο Πάγο να του γνωστοποιηθούν όλες οι καταθέσεις των μαρτύρων και το λοιπό ανακριτικό υλικό που έχει στα χέρια της η Δικαιοσύνη για το σκάνδαλο Κοσκωτά.

Από την άλλη πλευρά και σε σχέση με το θέμα Κουτσόγιωργα πρέπει να προσεχθεί ιδιαίτερα η στάση που τήρησε η «Αυριανή» την επομένη της συζήτησης και Βουλή (22-3-89), όταν σε κύριο άρθρο της καλούσε τον Μένιο «να δώσει εξηγήσεις», «και να προσκομίσει όλα τα στοιχεία για να πεισθεί ο κόσμος ότι όλα αυτά που λέει ο “φίλος” του ο Μαντζουράνης είναι ψέματα...».

Δηλαδή, «με πρόδωσαν κι οι φίλοι μου...», όπως θα τραγουδούσε ο Πάριος!...

ΔΙΓΛΩΣΣΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ DESIGN

τεύχος, τὸ = κτίσμα, οἰκοδόμημα,

Sammelb. 7439,7 (6ου μ.Χ. αἰ.):

ἀνεκτίσθη τὸ τεῦχος τοῦτο.

BCH 60, 1939, 131,4. FD III (6) 35,19:

εἰς τὸ δημόσιον τεῦχος.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ:
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ 9, ΑΘΗΝΑ 113 61,
ΤΗΛ. 8219 953

Books and comics from USA

at very cheap prices

**Fiction
and non-fiction
books**

We have thousand titles of books: Novels, scientific books (computer, economy, psychology, biology, history, geography etc.).

Movie classics, rare art books and magazines for collectors.

Rare Comics (Marvel, DC etc.).

ΦΙΛΟΛΑΟΥ 151, ΤΗΛ. 7015292
ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

Κυκλοφόρησε ο 25ος και 26ος τόμος του ANTI

Το βιβλίο που πρέπει να διαβαστεί
από όλους

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΑ ΜΥΣΤΙΚΑ

Η Τέχνη της Έκστασης στον Έρωτα
μέσα από διδασκαλίες του Ινδουϊστικού Πολιτισμού - ΤΑΟ, ΚΑΜΑ ΣΟΥΤΡΑ κτλ.

Πάνω από 600 φωτογραφίες και
πλήθος από ανέκδοτες γκραβούρες.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΜΠΟΥΚΟΥΜΑΝΗ
Μαυρομιχάλη 1 - 3618502

ΠΡΟ ΤΟΥ ΤΕΛΟΥΣ

Ζητούμε καθαρή. Να λάμψει η αλήθεια. Θέλω ωστόσο να εξομολογηθώ ένα μεγάλο φόβο: το ενδεχόμενο να απαγγελθούν κατηγορίες και εναντίον του πρωθυπουργού και, το χειρότερο, να αποδειχτούν βάσιμες. Γιατί τότε τι θα διδάσκονται τα Ελληνόπουλα στην ιστορία τους; Ότι υπήρξε και Έλληνας πρωθυπουργός κλέφτης; Ή μήπως θα ξοδέψουμε νέα περιθώρια ντροπής για να συγκαλύψουμε τα γεγονότα από τα εγχειρίδια της ιστορίας. Μοιραία προτείνω κατ' άκραν οικονομία η ανάκριση να σταματάει πάντα στο πρόσωπο αυτό — μάλιστα προχείρως ρίχνω και την ιδέα στους συνταγματολόγους μήπως μπορούμε να έχουμε ανεύθυνο πρωθυπουργό και κατ' επέκταση καθαρά βιβλία.

Το σκάνδαλο πολλοί παραλήλυσαν με κινηματογραφική περιπέτεια — μια τριμμένη διαπίστωση για τα γεγονότα που ξεπερνούν και την πιο δημιουργική φαντασία. Τη θέση μου να μην παραχθεί ούτε η ιστορία για την ευθύνη του Μεγάλου τη θεμελιώνω και στο σινεμά, όχι σαν ειδικός αλλά σαν απλός θεατής. Έχω δει πολλά θρίλλερ που το τέλος παρουσιάζεται μετέωρο χωρίς χυδαίες δικαιώσεις. Ασφαλώς μια επιβεβαίωση αδικημάτων με όση μαεστρία και αν δοθεί δεν μπορεί να ξεφύγει από το απλοϊκό. Θυμάμαι το χιτσκοκικό «Ταβέρνα της Τζαμάικα» με το Λόρδο ταυτόχρονα και Νονό της περιοχής πόσο αδέξιο ήτανε κατά τις αποκαλύψεις μου.

Για τη συνέχεια του δράματος προτείνω τα ακόλουθα: Ο πρωθυπουργός χάνει ένα - ένα τα στηρίγματά του σαν να είναι μέσα σε μια γιγαντιαία σκακιέρα. Είναι αναγκασμένος για τους εθνικούς λόγους που αναφέρθηκαν να διαψεύδει τα πάντα και σιγά - σιγά να απαρνείται παλαιούς φίλους και συναγωνιστές. Είναι μια σταδιακή κατάρρευση που γίνεται εύκολα κινηματογραφική διήγηση. Σαν παράδειγμα ας πάρουμε τον Μένιο: Φίλος και δικηγόρος από εικοσιπενταετίας. Πολιτικό δεξί του χέρι. Στο πόδι του στην αρρώστια του. Συνολική κάλυψη. Στήριξη σε όσα εξειδικευμένα Κοσκωτικά διαχειρίστηκε. Όταν όμως φτάνει στους προσωπικούς λογαριασμούς στην αλλοδαπή ο Μένιος εξαφανίζεται.

Οι διαψεύσεις συνήθως είναι ρητορικές και πολύ πετυχημένες. Τι πιο πυκνό και επιγραμματικό από το «Αθλιότητες». Ή ότι η λάσπη δεν τον αγγίζει — τι διφορούμενο νόημα! Όπως άλλωστε διφο-

ρούμενο ήταν και το ρήθεν από τον Κουτσόγιωργα ότι δεν υπάρχουν στοιχεία εναντίον του. Ανά ορισμένα διαστήματα από τις ρητορικές διαψεύσεις θα περνάει σε αναλυτική στήριξη του εξής τύπου:

Τι να τα κάνει τα πεντοχίλιαρα όταν η Ελλάδα πάντοτε του παρείχε τα πάντα, σαν να μην υπήρχαν γι' αυτόν ποτέ οικονομικά αγαθά που πρέπει να πληρώνονται. Μήπως δεν θα εξακολουθούσε και σαν τέως πρωθυπουργός να έχει μεγάλη συνταξη, άλλες ευκολίες, σωφέρ, κηπουρούς και γραμματείς; Επομένως δεν υπάρχει προσωπικό κίνητρο, όσο για τα κατασκευάσματα περί αναγκών προσφιλών του — ακόμα και συλλογικών, κομματικών — είναι ανάξια διάψευσης καθώς η τρέχουσα κατανάλωση καλύπτεται με φανερά δώρα και επιχορηγήσεις πράγμα που θα μπορεί άνετα να διαιωνιστεί.

Η ανάταξη ωστόσο θα είναι προσωρινή. Ο Λούβαρης π.χ. που τόσο ευφυώς απέφυγε το σκόπελο του ανακριτού και της επιτροπής θα αναγκαστεί να παραδοθεί έστω και χωρίς ομολογία. Νέες κασέτες πείθουν τους ανακριτές όσο και αν διαδελώνεται η εκδοχή του φωτομοντάζ. Περισσότερο κινηματογραφικό θα ήταν μάλιστα αντί κασέτων να υπήρχαν βιντεοκασέτες — παραπομπή στον Αντονιόνι εν μέρει δια του Μπλόου - Απ. Ας σημειωθεί πάντως ότι ο δαιμόνιος λαός το είχε υποπτευθεί. Στο απόγειο της Κοσκωτικής δραστηριότητας, πολύ πριν από τις αποκαλύψεις του Οκτωβρίου είχε κυκλοφορήσει ότι ο Κοσκωτάς τους δένει όχι μόνο με μαγνητοφωνήσεις αλλά έχει λανσάρει και μαγνητοσκοπήσεις — όπως ο Βολίβιος βασιλεύς της κοκαΐνης, ο οποίος ατύχησε με τα αδαμάντινα βιντεοαρχεία του.

Ο Λούβαρης θα θυσιαστεί χωρίς ένα δάκρυ. Ένας οπουρτουניστής λιγότερος στην αγορά. Παντελής άγνοια για την «άλλη αθλιότητα». Και ο Λούβαρης συναισθηματικός και εθνικιστής προφανώς δεν θα έχει κρατήσει ταινίες.

Η οδός που προτείνεται είναι μια από τις πολλές αλλά η συνταγή είναι μοναδική: Σασπένς. Και να μην ξεχνάμε την Ελλάδα: Το σκάνδαλο πρέπει να εκτυλιχθεί έτσι ώστε ούτε κλέφτης να αποδειχθεί αλλά ούτε και αφελής ότι παρασύρθηκε από έναν μικροπατεώνα. Δύσκολη τέχνη αλήθεια η αμείλικτη ιστορία.

Στέλιος Π. Καφαντάρης
20/3/89

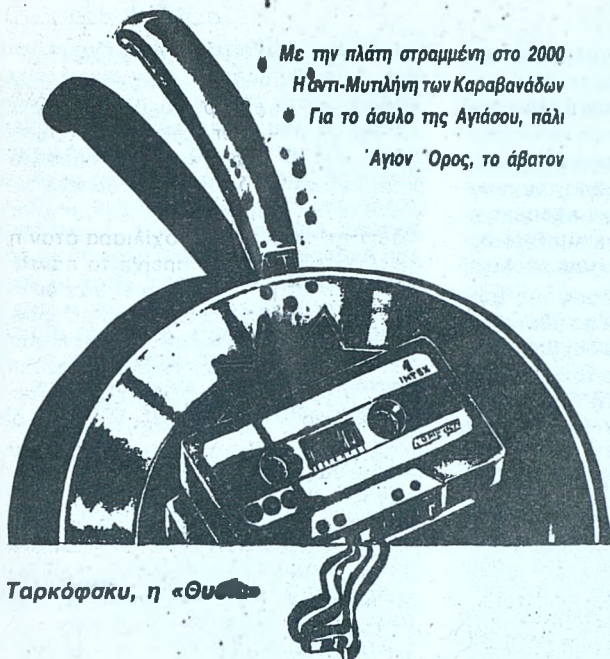
ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Σχεδία

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΑΛΩΝ ΠΡΟΘΕΣΕΩΝ

Τεύχος ② 15 Μαρτίου 1989 • Δρχ. 200

Με την πλάτη στραμμένη στο 2000
Η αντι-Μιτλήνη των Καραβανάδων
• Για το άσυλο της Αγιάσου, πάλι
'Αγιον Όρος, το άβατον

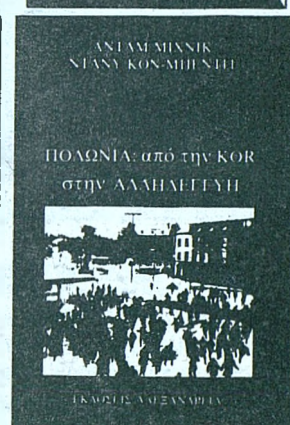
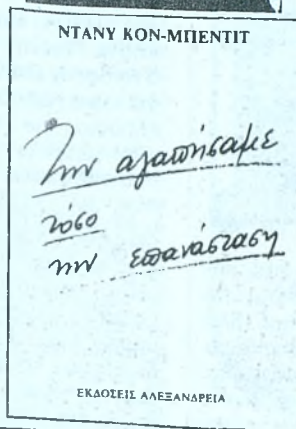
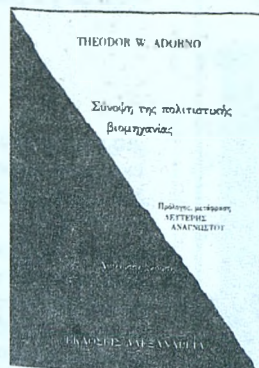

Ταρκόφσκυ, η «Θυ...

γιατί οι καιροί είναι δύσκολοι

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

Σολωμού 58 - Τηλ. 36.06.305

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

το σκάνδαλο Κοσκωτά

ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ
ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ

Κώστα
Μπακατσέλου

Η ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ
ΤΗΣ
ΑΠΑΤΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΡΟΕΣ

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 59
ΤΗΛ. 3606.922

ΟΙ ΜΑΣΚΕΣ ΠΕΦΤΟΥΝ ΚΑΙ ΟΙ

Κλίμα αναμονής σημαντικών εξελίξεων επικρατεί στο ΠΑΣΟΚ μετά τον πρόσφατο κυβερνητικό ανασχηματισμό, ο οποίος και κανένα πρόβλημα του κυβερνητικού κόμματος δεν έλυσε και κανέναν —πλην ίσως του κ. Αντώνη Λιβάνη— δεν ικανοποίησε. Στο επίκεντρο των φημολογιών βρίσκεται φυσικά ο Ανδρέας Παπανδρέου και οι μελλοντικές κινήσεις του, μετά τις τελευταίες δραματικές εξελίξεις.

Ενδεικτικά της κατάστασης που επικρατεί στο κυβερνητικό στρατόπεδο είναι και τα σενάρια που βλέπουν αυτές τις ημέρες το φως της δημοσιότητας ή κυκλοφορούν ψιθυριστά από αυτί σε αυτί στα έδρανα των κυβερνητικών βουλευτών. Ένα από αυτά θέλει τον πρωθυπουργό της Αλλαγής των πάντων να τίθεται «*υπό την κηδεμονία ενός διευθυντηρίου, που θα αποτελείται από τους κ. Γεννηματά, Σημίτη, Λαλιώτη*»· οι δύο τελευταίοι δεν δέχθηκαν να εισέλθουν στην τελευταία κυβέρνηση γι' αυτόν ακριβώς το λόγο. Υποτίθεται ότι η νέα «τρίκα» θα αναλάβει το επικίνδυνο έργο να θέσει υπό περιορισμό τον Ανδρέα Παπανδρέου για να οδηγήσουν το ΠΑΣΟΚ στις εκλογές, ως «τίμιο» πλέον κόμμα. Υποτίθεται, επίσης, ότι ο Ανδρέας Παπανδρέου θα δεχόταν να τεθεί υπό κηδεμο-

νία και να αναθέσει στους τρεις τον προεκλογικό αγώνα για να τους επιρρίψει εκ των υστέρων την ευθύνη της ήττας στις εκλογές.

Ένα άλλο σενάριο θέλει τον Ανδρέα Παπανδρέου να αποχωρεί από την πολιτική σκηνή με πρόσχημα την προσεχή επίσκεψη του δόκτορος Γιακούμπ (το σενάριο αυτό διαδίδουν τελευταία στελέχη του ΠΑΣΟΚ, όπως ο Πρόεδρος της Βουλής κ. Γιάννης Αλευράς). Υποτίθεται ότι ο Ανδρέας Παπανδρέου θα δεχθεί να φύγει για να αφήσει ελεύθερο το δρόμο της εξουσίας, με την ελπίδα ότι δεν θα διωχθεί μετεκλογικά για την ανάμιξη του στα σκάνδαλα.

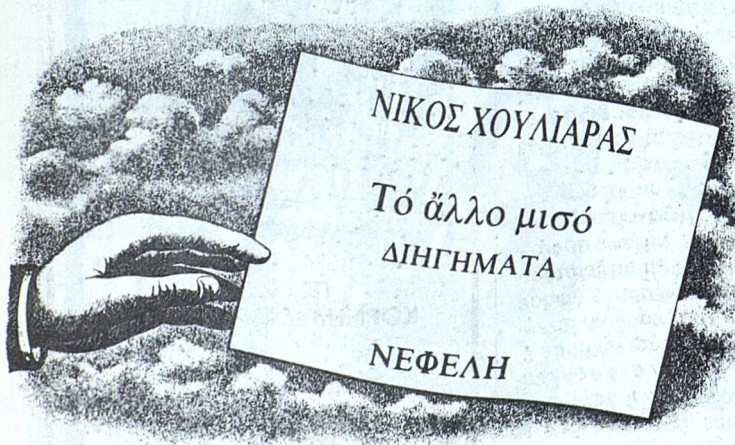
Οι πληροφορίες όμως και οι εκτιμήσεις που φτάνουν στο ΑΝΤΙ για τις προεχείς κινήσεις του Α. Παπανδρέου δίνουν μικρή πιθανότητα επιτυχίας στα προηγούμενα σενάρια. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις προσώπων που και πληροφορίες διαθέτουν και την ψυχολογική κατάσταση του Ανδρέα Παπανδρέου είναι σε θέση να εκτιμήσουν, ο πρωθυπουργός όχι μόνο δεν έχει πειστεί ότι έχασε οριστικά το πολιτικό παιχνίδι, όχι μόνο δεν θα δεχθεί να τεθεί υπό την κηδεμονία ενός «διευθυντηρίου» —αποτελούμενο μάλιστα από πρόσωπα που ποτέ δεν εμπιστεύοταν απόλυτα— όχι μόνο δεν θα φύγει εν μέσω της νυκτός, αλλά, αντίθετα, ετοιμάζεται για... αντεπίθεση η οποία εκτός του κ. Μητσοτάκη θα έχει ως στόχο και πολλούς από τους δελφίνους, προαναφερθέντες και μη.

Σοβαρή ένδειξη των αναμενόμενων εξελίξεων στο ΠΑΣΟΚ αποτελεί και το γε-

γονός ότι, αντίθετα με όσα έχουν γραφεί, ο πρωθυπουργός «δεν συμμετείχε» καθόλου στην εκπόνηση του καταλόγου ονομάτων που αποτελούν τη νέα κυβέρνηση. Ολόκληρος ο ανασχηματισμός διεκπεραιώθηκε από την αρχή μέχρι το τέλος στο Πολιτικό Γραφείο από τον κ. **Αντώνη Λιβάνη**, και η μόνη παρέμβαση του **Ανδρέα Παπανδρέου** ήταν όπως φαίνεται η ακόλουθη φράση: «*Μην με ανακατεύεται καθόλου, κάντε τον ανασχηματισμό όπως θέλετε, αλλά μην βάλετε κανένα νέο πρόσωπο μέσα*». Έτσι ο κ. **Αναστάσιος Πεπονής**, έγινε, ούτε λίγο ούτε πολύ, «υπερυπουργός», έστω και για λίγο.

Οι ίδιες πληροφορίες οδηγούν στην εκτίμηση ότι ο τελευταίος ανασχηματισμός δεν ήταν και ο «τελευταίος» και ότι ο Ανδρέας Παπανδρέου θα εξαγγείλει πολύ σύντομα ένα κυβερνητικό σχήμα με «νέα πρόσωπα», αλλά εντελώς «δικά» του που θα καταπλήξει πολλούς!

Στο κλίμα αυτό φαίνεται ότι κινούνται τελευταία και πολλοί διαγραφμένοι και αποχωρήσαντες τα τελευταία χρόνια από το ΠΑΣΟΚ. Όπως ο πρώην «τσάρος» της οικονομίας κ. **Γεράσιμος Αρσένης**, ο οποίος στην προχθεσινή συνέντευξή του κάλεσε για την «*ανασύνταξη του σοσιαλιστικού χώρου, με νέο πολιτικό λόγο και νέα ηγεσία*» και ζήτησε από τον Ανδρέα Παπανδρέου «*να διευκολύνει αυτή την κίνηση με την ιδιότητά του*». Φαίνεται, ότι η «Αυριανή» κάτι ήξερε όταν την περασμένη εβδομάδα προέβλεψε ότι «*επιστρέφει στο ΠΑΣΟΚ ο Αρσένης*». Βέβαια ο κ. Αρσένης διαβεβαίωσε ότι θα κατέβει αυτόνομα στις εκλογές.

ΚΑΤΑΖΗΤΕΙΤΑΙ

Ο ΑΡΧΙΣΟΣΙΑΛΙΣΤΗΣ ΚΑΙ Η ΣΥΜΜΟΡΙΑ ΤΟΥ

για υπεξαίρεση δημοσίου χρήματος, υπόθαλψη εγκλημάτων, και για την ηθική εξακρέωση ενός λαού

ΑΜΟΙΒΗ: Μια Τράπεζα Κόητης

34
ΜΑΡΤΗΣ 1989

ΤΟ ΜΕΓΙΣΤΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΛΑΧΙΣΤΟ

ΙΘΑΚΗ
Οικολογικό κίνημα και εκλογές

Το σκάνδαλο του ΠΑΣΟΚ
40 ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ

Κρίση και εθνικά ζητήματα
AMAZONIA

ΚΑΛΗΣ ΝΥΧΤΑ
ΤΟ ΑΝΤΕΡΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΥ

ΙΟΝΟΜΑΧΟΙ ΣΥΜΒΙΒΑΖΟΝΤΑΙ

Το «κλειδί» για την κατανόηση όσων συνταρακτικών συμβαίνουν αυτές τις ημέρες στον εγκέφαλο του κ. Α. Παπανδρέου, είναι ο φόβος του ότι αν δεν κατορθώσει να αντιστρέψει τη φορά των πραγμάτων κινδυνεύει, οι αποκαλύψεις για αριθμούς λογαριασμών, να φτάσουν στον ίδιο και να αντιμετωπίσει τον εισαγγελέα κ. Δωρή. Και εφόσον είναι ήδη περισσότερο από βέβαιο ότι το ΠΑΣΟΚ θα χάσει τις εκλογές, μία είναι η λύση που απομένει στον Ανδρέα Παπανδρέου: να ελέγξει τη διάδοχη κατάσταση.

Η πρώτη κίνησή του ήταν ο νέος εκλογικός νόμος, που ανοίγει το δρόμο στα μικρά κόμματα και τις συμμαχικές κυβερνήσεις με την αριστερά, η οποία έχει ήδη δεχθεί να συμμαχήσει με ένα ΠΑΣΟΚ «χωρίς τον Ανδρέα». Απομακρύνεται έτσι κατά το δυνατόν η «απειλή Μητσοτάκη» και κατευνάζονται κάπως οι φόβοι του Ανδρέα Παπανδρέου ότι «ο ψηλός θα τον κλείσει μέσα». Νεότερες πληροφορίες αναφέρουν ότι ο Α. Παπανδρέου θα δεχθεί να αποσύρει και το «50 συν 1».

Η δεύτερη κίνηση αναμένεται ότι θα είναι ένας νέος και ριζικός κυβερνητικός οργανισμός μοναδικός στόχος του οποίου θα είναι η ανάδειξη του «διάδοχου». Μετά τις εκλογές και εφόσον θα έχει, όπως ελπίζει, εξασφαλίσει τη μη δίωξη του ο Ανδρέας Παπανδρέου θα αποσυρθεί στις «χρυσές» —στην κυριολεξία— «εφεδρείες του Έθνους» και αν όλα πάνε καλά μπορεί να μας απειλήσει πάλι το 1990, θέτοντας υποψηφιότητα για αντικαταστάτης του κ. Σαρτζετάκη.

Στο σημείο αυτό προβάλλει η πιθανότητα ενός «ιστορικού συμβιβασμού» με τον κ. Μητσοτάκη. Ο αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας που όπως είναι φυσικό ενδιαφέρεται να μην χάσει τη μοναδική ευκαιρία που του παρουσιάστηκε για να γίνει πρωθυπουργός είναι ίσως διατεθειμένος να υποσχεθεί στον Ανδρέα Παπανδρέου ότι «δεν πρόκειται να τον απειλήσει μετά τις εκλογές, αν παίξει τίμια στους εναπομείναντες γύρους».

Παράδειγμα η ομιλία του αρχηγού της ΝΔ στο Σύνταγμα την περασμένη Κυριακή, κατά τη διάρκεια της οποίας δεν αναφέρθηκε ούτε μια φορά το όνομα «Κοσκωτάς». Βέβαια ο κ. Μητσοτάκης εξεστόμισε τη λέξη «Νέμεσις» αλλά δεν μας διευκρίνισε ποίους ακριβώς εννοούσε, μόνον το δυστυχή πλέον κ. Κουτσόγιωργα, ή και τον κ. Α. Παπανδρέου; Άλλο παράδειγμα η προηγούμενη τηλεοπτική συνέντευξη του κ. Μητσοτάκη στην οποία ερωτηθείς για τις ευθύνες του πρω-

θυπουργού στο σκάνδαλο Κοσκωτά απάντησε πως «δεν υπάρχουν αποδείξεις, αλλά μόνον ενδείξεις σε βάρος του πρωθυπουργού».

Υπάρχει βέβαια και ένας άλλος λόγος για τον οποίο ο κ. Μητσοτάκης εμφανίστηκε τόσο ήπιος και μετριοπαθής στην τελευταία ομιλία του. Σύμφωνα με επιτελείς του φοβάται πολύ ότι αν εμφανιστεί επιθετικός και ενισχύσει έτσι το κλίμα «ρεβανσισμού» που επικρατεί στη βάση του κόμματός του, θα προκαλέσει «αντισυμπίεση» των απειλούμενων οπαδών του ΠΑΣΟΚ.

Στα πλαίσια αυτού του «ιστορικού συμβιβασμού» φαίνεται να λειτουργεί και η διαδικασία για την εφαρμογή του νόμου περί ευθύνης υπουργών. Σύμφωνα με αξιόπιστες πηγές ο προφυλακισμένος Γιάννης Μαντζουράνης αποφάσισε να μιλήσει για τον Μένιο Κουτσόγιωργα, ύστερα από συμβουλή των δικηγόρων του και με αποκλειστικό στόχο να κινηθεί η διαδικασία του νόμου περί ευθύνης υπουργών. Όπως έχει ήδη αναλυθεί στον ημερήσιο Τύπο με τη διαδικασία αυτή το «σκάνδαλο Κοσκωτά» θα εγκλωβιστεί στις χρονοβόρες καλένδες της Βουλής, επειδή ούτε η σημερινή Εθνική Αντιπροσωπεία έχει τον απαραίτητο χρόνο για να ολοκληρώσει τις σχετικές διαδικασίες, ούτε η επόμενη θα τον έχει, επειδή η σύνδοξ της θα εξαντληθεί σε ένα οκτάμηνο (Φθινόπωρο 1989 - Μάρτιος 1990).

Η διαδικασία του νόμου περί ευθύνης υπουργών ευνοεί και τον Μένιο Κουτσόγιωργα, ο οποίος έσπευσε την Τρίτη να τη ζητήσει και από τον κ. Μητσοτάκη, ο οποίος θα προτιμούσε να έχει ως αντίπαλο στις εκλογές έναν υποτονικό Ανδρέα Παπανδρέου, με αντάλλαγμα μια υποσχέση του τύπου «η επόμενη Βουλή θα ασχοληθεί με τα σκάνδαλα», υπόσχεση η οποία άλλωστε έχει ήδη διατυπωθεί.

Ο Ανδρέας Παπανδρέου φάνηκε προς στιγμήν να αποδέχεται το συμβιβασμό, αλλά τελικά στη συζήτηση στη Βουλή την Τρίτη το βράδυ, πιεζόμενος και από τη στάση του κ. Αλευρά, απέρριψε την πρόταση του κ. Κουτσόγιωργα και δήλωσε ότι δεν θα αναλάβει «καμιά πρωτοβουλία που ενδεχομένως θα παρεμποδίσει το έργο της Δικαιοσύνης». Άφησε βέβαια ανοιχτή την πόρτα και λίγο αργότερα ο κ. Πεπονής δήλωσε ότι «έχουμε επιφυλάξεις για τη διαδικασία του νόμου, αλλά αν δεν ευσταθούν ή η ΝΔ προχωρήσει σε κατάθεση πρότασης δεν έχουμε καμιά αντίρρηση».

Νέες Εκδόσεις

OLIVER TAPLIN

Η ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΤΡΑΓΩΔΙΑ
ΣΕ ΣΚΗΝΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΔΗΜ. Ν. ΠΑΠΑΔΗΜΑ
Ιπποκράτους 8
τηλ. 36.27.318

Έκδόσεις Πλέθρον

Σειρά: ΜΕΛΕΤΕΣ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΕΛΤΣΟΣ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ
ΚΟΡΝΗΛΙΟ ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗ

Βιβλιοπωλείο-Εκδόσεις:
Μασσαλίας 20Α, 106 80 Αθήνα
τηλ.: 36.41.260 - 36.45.057

Η «ΛΥΣΗ» ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ

ΙΔΙΑ ΓΕΥΣΗ ΜΕ ΤΗ «ΛΥΣΗ»

Η μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση, προσωπική και κομματική είναι το κυρίαρχο συναισθημα στο χώρο της συντηρητικής παράταξης, μετά τις τελευταίες πολιτικές εξελίξεις, που έχουν ως κύριο γνώρισμα την εικόνα κατάρρευσης του ΠΑΣΟΚ και της κυβέρνησης. Σ' αυτή την κατάρρευση βασίζει τις ελπίδες της δικής της «ανόρθωσης» η ΝΔ και ο κ. Μητσοτάκης, όπως αποδείχθηκε τόσο με τη συγκέντρωση του Συντάγματος όσο και με τη συζήτηση των πολιτικών αρχηγών την περασμένη Τρίτη.

αρχηγικού τύπου με βάση τα ελληνικά παλαιοκομματικά κριτήρια. Δηλαδή αρχηγικό όχι χάρη στον χαρισματικό κ. Μητσοτάκη αλλά στους ελιγμούς και χειρισμούς του στα παρασκήνια και ενδόθερα.

Ο κ. Μητσοτάκης ο οποίος δημιούργησε σταδιακά μια «κομματική νομιμότητα και εξουσία» με την οποία μπόρεσε να ανταπεξέλθει τις αναμετρήσεις του με τους κ. Στεφανόπουλο, Ράλλη, Μπούτο και άλλους τιτλούχους του κόμματος στη συνέχεια φρόντισε να απαλλαγεί από τους κομματικούς αξιωματούχους όταν έληξε η αποστολή τους. Με το δέλαρ της παραδείσιας υπόσχεσης για βουλευτικές και κρατικές θέσεις, μετονόμασε τα ισχυρά τοπικά στελέχη σε «πολιτικά» και τα αδρανοποίησε. Στη συνέχεια κλιμάκωσε την κατάρρευση όλων των συλλογικών και αιρετών οργάνων του κόμματος, καθώς η Κεντρική Επιτροπή συνέρχεται για λίγες ώρες μια φορά το εξάμηνο και η λεγόμενη Εκτελεστική (και επίσης πλήρως ελεγχόμενη από τα «εξ οφφίσιον» μέλη της) μια φορά το δίμηνο. Και στα δύο κομματικά όργανα αυτά (που προέκυψαν από το Β' Συνέδριο του Μαρτίου το 1986), όπως και στην Κοινοβουλευτική Ομάδα ο κ. Μητσοτάκης, ανακοινώνει, δεν συζητά, τις αποφάσεις του.

Συγκεκριμένα όλες οι τελευταίες πολιτικές του πρωτοβουλίες, (από τη «Συνεργασία των Τεσσάρων», την πρόταση δυσπιστίας, την επίσκεψη στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, το «κυβερνητικό πρόγραμμα» και τη συγκέντρωση στο Σύνταγμα) αποφασίσθηκαν σε στενό κύκλο επιτελών και μόνον.

Εκείνων, οι οποίοι όπως οι επικεφαλής των Γραμματειών και της άλλης κομματικής γραφειοκρατίας οφείλουν τη θέση (και κυρίως τις προσδοκίες τους) στην αρχηγική χάρη του κ. Μητσοτάκη.

Παράλληλα, ο κ. Μητσοτάκης έχει «επωμισθεί» όλη την αντιπολιτευτική τακτική της ΝΔ, που έχει μετατραπεί σε κόμμα-μηχανισμό και μόνο. Αρκείται στις δικές του κινήσεις κορυφής και όπως λένε έγκυρες πληροφορίες, θα ασκήσει με απόλυτο αρχηγικό τρόπο το «δικαίωμα» ποιοι και γιατί θα ορισθούν υποψήφιοι,

Καμία νέα ιδέα, καμία προγραμματική θέση και επεξεργασία δεν προβάλλεται με το ανανεωτικό πρόσωπο της ΝΔ. Απουσιάζουν τα επιχειρήματα και πλεονάζουν τα αντίθετα.

Η ΝΔ του κ. Μητσοτάκη πιστή στην τακτική του «ώριμου φρούτου» και στην εμπειρία της ψήφου αποδοκιμασίας, αρκείται στο ρόλο του πολιτικού εισαγγελέα για τα —όντως βαρύτατα— οικονομικά σκάνδαλα. Τίποτε άλλο. Είναι χαρακτηριστικό ότι —όπως «χαριτολογεί» κατ' ιδίαν ο κ. Μητσοτάκης— ούτε οι βουλευτές δεν έχουν διαβάσει το «κυβερνητικό πρόγραμμα» του κόμματος, ενώ δεν έχουν ανακοινωθεί —και δεν πρόκειται να ανακοινωθούν— τμήματά του, όπως για τη Δικαιοσύνη, τον Πολιτισμό και επιμέρους επεξεργασίες για τα οικονομικά και το στεγαστικό.

Ωστόσο εάν τα σκάνδαλα αποτελούν την αιχμή του δόρατος της ΝΔ (αλλά και την πιστοποίηση της ιδεολογικοπολιτικής της αφασίας) το ρεύμα της νίκης φαίνεται να διαμορφώνεται τελευταία υπέρ της από δυο λαθεμένους χειρισμούς της κυβέρνησης, του ΠΑΣΟΚ, του κ. Α. Παπανδρέου και των «πραιτωριανών» του. Είναι ο νέος εκλογικός νόμος (ο οποίος πράγματι αποτελεί σύστημα απλής αναλογι-

κής με κάποια στοιχεία ενισχυμένης και όχι το αντίθετο) και οι δολιχοδρομίες του και επιπλέον η πόλωση των σχέσεων με την «παραδοσιακή Αριστερά», που οδήγησαν σε πολύπλευρη απομόνωση το κυβερνητικό στρατόπεδο.

Έτσι, ο εκλογικός νόμος (που κυοφορείτο για μήνες στην Εκάλη) κατέληξε να αποτελέσει την ομολογία της βέβαιης εκλογικής ήττας του ΠΑΣΟΚ ή —όπως θέλει να τον ερμηνεύει ο κ. Μητσοτάκης— την προσπάθεια να παρεμποδισθεί η εκλογική νίκη και αυτοδυναμία της ΝΔ. Ένας ακόμη «άσος» του κ. Παπανδρέου κατέληξε σε όφελος της ΝΔ και του κ. Μητσοτάκη εξαιτίας του κλειστού κυκλώματος εξουσίας του ΠΑΣΟΚ και του παραλυτικού αρχηγισμού του.

Εάν όμως το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης επωφελείται από τα λάθη του ΠΑΣΟΚ δεν σημαίνει ότι και διδάσκεται. Δεν είναι απλώς ότι αντιγράφει τις λαϊκίστικες μεθόδους του ΠΑΣΟΚ και την πολιτική του γενικόλογια - δημαγωγία αλλά και τον —αυτοκαταστρεπτικό του— αρχηγισμό. Έχει περάσει απαρτήτηρητο, μέσα στη δίνη των πολιτικών γεγονότων και εξελίξεων, το γεγονός ότι η ΝΔ μετατρέπεται όλο και περισσότερο τον τελευταίο καιρό σε κόμμα καθαρά

ποιοι και γιατί θα είναι συνεργαζόμενοι κτλ.

Τούτη η πλήρης παραλυσία των αιρετών οργάνων, η μη πραγματοποίηση του Γ' Συνεδρίου του κόμματος και η «βουλεutoποίηση» όλων των διορισμένων επιτελών του (Μπρατάκος, Κασσίμης,

ΠΑΣΟΚ, σε προσωποποίηση των επικρίσεων του, σε μια πολωτική τακτική «άσπρου και μαύρου», της οποίας πρόσφατο δείγμα αποτελεί η αντίληψη ότι «δεν υπάρχουν σε στελεχιακό επίπεδο έντιμοι και ανέντιμοι μέσα στο ΠΑΣΟΚ». Και βεβαίως στην προβολή της κινδυνολογικής

πιβεβαιώνει πάνω απ' όλα την πτώχεια ιδεών και όχι την καπηλεία τους, όπως έκανε το ΠΑΣΟΚ— ότι τον τελευταίο καιρό ο κ. Μητσοτάκης χρησιμοποιεί όλο το λεκτικό και την επιχειρηματολογία της Αριστεράς του 1961-1963 κατά του ΠΑΣΟΚ.

Ομιλεί για χαφιέδες και κουμπουροφόρους, για παρακρατικούς και πολιτικούς τρομοκράτες, για φαινόμενα τραμπουκισμού και άλλα ανάλογα.

Είναι βέβαιο ότι αυτή η οικειοποίηση ιστορικών όρων και συμβόλων της Αριστεράς από τον κ. Μητσοτάκη θα οδηγήσει, όπως και επί ΠΑΣΟΚ, στη μεγαλύτερη απομάκρυνση από το αληθινό πνεύμα τους. Η εκφώνησή τους δεν αποτελεί παρά μια δημαγωγία και έναν «ιδιόρρυθμο λαϊκισμό αλά Μητσοτάκη» που οδηγεί στην άσκηση μιας αντιαριστερής πολιτικής.

Με βάση τα δεδομένα αυτά η τυχόν εκλογική νίκη της ΝΔ και του κ. Μητσοτάκη, που όλο και περισσότερο αρχίζει να προβάλλει το διλημματικό σχήμα «Ή εμείς αυτοδύναμοι ή θα έχουμε ακυβερνησία» δεν πρόκειται να προσφέρει τίποτα στον τόπο. Θα αποτελεί όχι απλώς μια εναλλαγή στα πλαίσια του δικομματισμού αλλά μια επανάληψη των χειρότερων πλευρών του δικομματισμού.

» ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

του Δ. Πατρινού

Μπακογιάννης, Λιναρδάτος, Μπεχράκης, Μείμαράκης, Βουλγαράκης, Κ. Μπουρδάρ, Λαγάκος κ.ά. αποκαλύπτει με τον πλέον κατάδηλο τρόπο το μοντέλο της «χρηστής διοίκησης» και της «αξιοκρατίας» στο οποίο πιστεύει η φιλελεύθερη ΝΔ του κ. Μητσοτάκη. Παράλληλα οι προεκλογικές διακηρύξεις για «ισονομία» και «εθνική συμφιλίωση» προσκρούουν όχι στις προεκλογικές δημόσιες διαβεβαιώσεις του κ. Μητσοτάκη (παλαιοκομματικού εκφραστή της ρουσφετολογίας και του νεποτισμού), αλλά στην ίδια την πολωτική πρακτική του. Ο κ. Μητσοτάκης έχει αποφασίσει σε κλειστές συσκέψεις επιτελών του, να επιδοθεί σε «μετωπική αντιπαράθεση» με το

άποψης ότι τυχόν συνεργασία του «Συνασπισμού» και του ΠΑΣΟΚ μετεκλογικά θα απέβαινε εναντίον της κάθαρσης. Σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές του ΑΝΤΙ κυρίαρχος στόχος της πρότασης μομφής του κ. Μητσοτάκη ήταν ο διαχωρισμός του από τα κόμματα της Αριστεράς, το καπέλωμα των σχετικών πρωτοβουλιών ολόκληρης της αντιπολίτευσης και η ανάληψη από μέρους του, του κύριου βάρους της αντιπαράθεσης προς το ΠΑΣΟΚ. Από την άλλη πλευρά, ενώ το ΠΑΣΟΚ οικειοποιήθηκε και τελικά εξευτέλισε τα σύμβολα της Αριστεράς, ο κ. Μητσοτάκης δεν διστάζει να εξευτελίσει κάθε άλλο πολιτικό της χαρακτηριστικό. Δεν είναι ασφαλώς τυχαίο —και ε-

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗ

ΚΑΒΑΦΗΣ

Τά ἐλγίνεια Μάρμαρα

Τό Κυπριακό Ζήτημα

ΑΛΕΞ. ΖΗΡΑΣ

Θεωρία Μορφών

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Τό 'Ελληνικό Σοσιαλιστικό

Κίνημα

ΤΟ ΛΕΥΚΩΜΑ ΤΗΣ

ΕΥΡΙΑΔΙΚΗΣ

MAURICE NADEAU

Ίστορία τοῦ Σουρρεαλισμοῦ

EDGAR ALLAN POE

Ποίηση καί Φαντασία

CHARLES BAUDELAIRE

Εἰκοσιοχτὴ Ποιήματα

ΤΡΟΥΒΑΔΟΥΡΟΙ

FRANCOIS VILLON

Μπαλλάντες καί ἄλλα

ποιήματα

YEVGENY ZAMYATIN

Ἑμείς

ΦΟΡΜΑ ΕΠΕ - Κλυμένης 3 - Ἀθήνα

Τηλ. 821.8732 - 832.7008

ΑΒΓΔΕΖΗ
ΘΙΚΛΜΝΞ
ΟΠΡΣΤΥΦ
ΧΨΩ 1234
567890!@.:

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΒΕΛΗΣ
Χ. & Π. ΚΑΤΣΙΜΙΧΑΣ
ΒΑΣΙΛΗΣ ΛΕΚΚΑΣ
ΠΙΤΣΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΛΛΗ ΠΑΣΠΑΛΑ
ΣΤΑΜΟΣ ΣΕΜΣΗΣ
ΜΕΛΙΝΑ ΤΑΝΑΓΡΗ
ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΤΣΑΚΝΗΣ

[A*!]

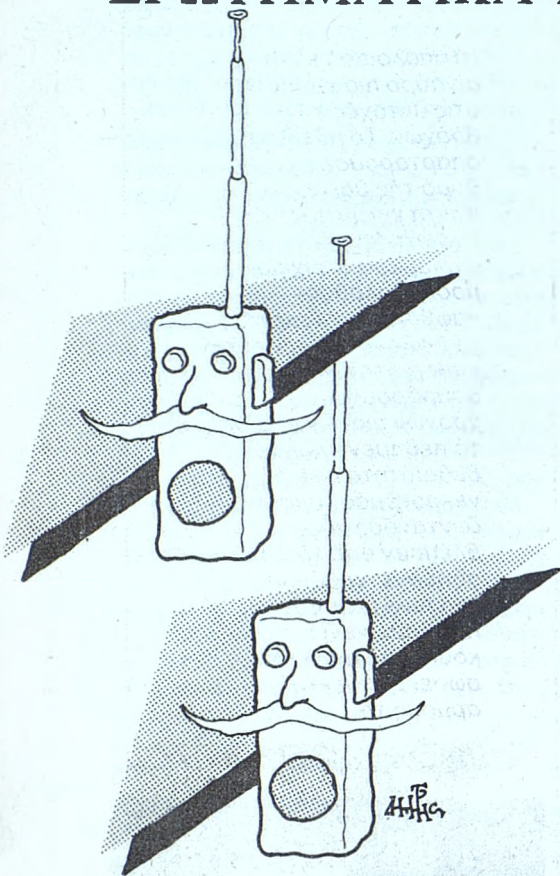
Α Κ Τ Η

ΑΠΟ ΤΟ Α ΣΤΟ Ω
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ
ΜΕ ΑΠΟΨΗ ΣΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟΝ κ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟ

του Ρεπόρτερ

Αποκαλύπτουμε σήμερα άγνωστες λεπτομέρειες και έγγραφα για τρεις αμαρτωλές συμβάσεις των Ενόπλων Δυνάμεων με την εταιρεία ΑΧΧΟΝ του κ. Λιακουνάκου, οι οποίες δημιουργούν σοβαρά ερωτηματικά για τον υπουργό Άμυνας κ. Γιάννη Χαραλαμπίδου.

Στις 10 Οκτωβρίου 1986 το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας υπέγραψε με την αμερικανική εταιρεία E-SYSTEMS σύμβαση για την αγορά 1157 σταθμών ασυρμάτου τύπου VRC-12 συνολικής αξίας 7.242.000 δολαρίων. Αντιπρόσωπος της E-SYSTEMS στην Ελλάδα είναι η ΑΧΧΟΝ του κ. Θωμά Λιακουνάκου.

Η σύμβαση υπεγράφη εσπευσμένα από τον τότε υφυπουργό Άμυνας κ. Θεόδωρο Στάθη παρά το γεγονός ότι στο πρακτικό της επιτροπής διαπραγματεύσεων που είχε συγκροτηθεί για την αγορά των ασυρμάτων διατυπώθηκε η άποψη ότι οι ασύρματοι VRC-12 ήταν ακατάλληλοι. Όπως γράφαμε εξάλλου πριν από δυο χρόνια (τχ. 326) ο κ. Γ. Χαραλαμπίδου εγγώριζε, από αναφορές, ότι οι ασύρματοι που πούλησαν οι E-SYSTEMS και η ΑΧΧΟΝ στον ελληνικό στρατό είχαν προηγουμένως απορριφθεί από τον αμερικανικό, λόγω ακαταλληλότητας και η αμερικανική εταιρεία είχε κηρυχθεί έκπτωτη από το Πεντάγωνο. Γι' αυτό το λόγο άλλωστε η ΑΧΧΟΝ τους πρόσφερε σε πολύ χαμηλή τιμή: "Bon pour l'orient".

Στις 13 Σεπτεμβρίου 1988 το 4ο Γραφείο του ΓΕΣ υπέβαλε στην ιεραρχία του υπουργείου Άμυνας αναφορά σύμφωνα με την οποία στον έλεγχο που υποβλήθηκαν οι ασύρματοι στο ΚΕΠΗΥ, απορρίφθηκαν ως άχρηστοι 432 ασύρματοι και διαπιστώθηκαν προβλήματα σε άλλους 119.

Η αναφορά του 4ου Γραφείου αποκά-

ΑΠΟΡΡΗΤΟ

ΠΡΟΣ Σ.Γ. / κ. ΑΝΥΕΘΑ

ΕΠΕΙΓΟΝ

ΑΚΑΜ ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ
ΓΡΑΦ. ΠΡΟΜ. ΣΤΡΑΤΟΥ
Ουάσιγκτον, 18 Ιουλίου 1988

ΘΕΜΑ: Προμήθεια Υλικών (Σ/Α VRC)
από Εμπόριο ΗΠΑ

Υπαβάλλονται για ενημέρωσή σας, στη συνέχεια του (α) σχετικού, φ/α των παραπάνω (α), (β) και (γ) σχετικών, καθώς και του (δ) ομοίου με το οποίο το USASAC/MSAC-ME/R2 μας απάντησε ότι οι απορριφθέντες από τις Αμερικανικές Αρχές Σ/Α AN/VRC επεστράφησαν στην κατασκευάστρια Εταιρεία και ότι δεν έχουν στη διάθεσή τους, τους αριθμούς σειράς (SERIAL NUMBERS) των υπόψη απορριφθέντων.

Ταξ/χος Μ. Χαλκιοδάκης
ΑΚΑΜΟ

● Το σήμα του Έλληνα στρατιωτικού ακολούθου στην Ουάσιγκτον που αποδεικνύει ότι οι άχρηστοι ασύρματοι VRC επιστράφηκαν στην VRC και συνεπώς υπάρχουν βάσιμες υποψίες ότι έφτασαν στην Ελλάδα.

ΑΠΟΡΡΗΤΟ

ΚΥΣΕΑ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΑΠΟΦΑΣΗ Αριθ. 3/1987

Το Κυβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής και Εθνικής Άμυνας, Κατά τη συνεδρίασή του της 5ης Ιουνίου 1987 υπό την Προεδρία του Πρωθυπουργού Ανδρέα Γ. Παπανδρέου,

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ

Ομόφωνα τα εξής:

1. Την τροποποίηση της Απόφασης του ΚΥΣΕΑ με αριθμό 83 της 8ης Αυγούστου 1985 σε ό,τι αφορά και μόνον το ύψος Π/Υ προμήθειας 10 Ραδιοεντοπιστών επιτήρησης συνόρων, από 1,2 δισ. δρχ. σε 2,4 δισ. δρχ.
2. Την εξουσιοδότηση του Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης και Υπουργού Εθνικής Άμυνας να προβεί σε όλες τις απαιτούμενες Ενέργειες.

● Η απόρρητη απόφαση του ΚΥΣΕΑ που διπλασιάζει την τιμή αγοράς των ραντάρ.

ΑΠΟΡΡΗΤΟ

ΕΠΕΙΓΟΝ

ΑΕΑ: 10 ΑΑΑ:

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ
ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΣΤΡΑΤΟΥ
ΔΝΣΗ ΑΜΥΝΤΙΚΗΣ ΣΧΕΔΙΑΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ - ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

ΘΕΜΑ: Έγκριση Δανειοδότησης για Χρηματοδότηση Προμήθειας Δέκα (10) Ραντάρ Επιτήρησης Τύπου STENTOR

ΚΟΙΝΗ ΑΠΟΦΑΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

1. Έχοντας υπόψη:

α. Την υπ' αριθ. 83/8 Αυγ. 85 Απόφαση του ΚΥΣΕ με την οποία στα πλαίσια του 5ετούς Προγράμματος Εξοπλισμών του Στρατού, εγκρίθηκε η προμήθεια δέκα (10) Ραντάρ Επιτήρησης, για εξασφάλιση της επιτήρησης των συνόρων μας με σύγχρονα μέσα.

β. Την υπ' αριθ. 25/30-7-86 εντολή Προμήθειας του Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης και Υπουργού Εθνικής Άμυνας με την οποία γίνεται απ' ευθείας ανάθεση της προμήθειας στη Γαλλική Εταιρεία LCT και καθορίζεται όπως επιδιωχθεί δανειοδότηση του προγράμματος από Τράπεζα της χώρας του προμηθευτή.

● Το έγγραφο του αποδεικνύει την κατ' ευθεία ανάθεση της προμήθειας των ραντάρ στη γαλλική εταιρεία.

λυψε το σκάνδαλο και η ηγεσία του ΓΕΣ αναγκάστηκε να καλέσει στην Ελλάδα τον αντιπρόεδρο της E-SYSTEMS για να δώσει εξηγήσεις. Ακολούθησε σύσκεψη (8 Σεπτεμβρίου 1988) με τη συμμετοχή εκπροσώπων του ΓΕΣ κατά την οποία ο εκπρόσωπος της E-SYSTEMS ισχυρίστηκε ψευδώς ότι οι ασύρματοι που απέρριψε το Πεντάγωνο «φυλασσόταν σε ειδική αποθήκη όπου είχε πρόσβαση ο αμερικανικός στρατός». Το ΓΕΣ, όπως και το υπουργείο Άμυνας αποδέχθηκαν τους ισχυρισμούς της E-SYSTEMS και το θέμα εθεωρήθηκε λήξαν.

Το σήμα όμως του Έλληνα στρατιωτικού ακόλουθου που αποκαλύπτουμε σήμερα αποδεικνύει ότι τόσο το ΓΕΣ όσο και ο κ. Χαραλαμπίδης γνώριζαν ότι οι ασύρματοι που είχε απορρίψει ο αμερικανικός στρατός δεν φυλασσόταν σε «ειδική αποθήκη» αλλά στην E-SYSTEMS και στη συνέχεια μέσω της ΑΧΧΟΝ πουλήθηκαν στην Ελλάδα.

Τα ραντάρ STENTOR

Αλλά η υπουργία του κ. Χαραλαμπίδου στιγματίζεται και από μια άλλη αμαρτωλή σύμβαση της ΑΧΧΟΝ. Όπως προκύπτει από έγγραφο που αποκαλύπτουμε σήμερα, στις 30.7.1986 ο κ. Χαραλαμπίδης διέταξε να ανατεθεί κατευθείαν στη γαλλική εταιρεία LCT η προμήθεια δέκα ραντάρ επιτήρησης των συνόρων, τύπου STENTOR.

Η LCT ανήκει στην εταιρεία THOMPSON CSF, η οποία διατηρεί αντιπρόσωπο και γραφεία στην Ελλάδα. Για την υπόθεση των ραντάρ όμως συμπάχησε με την ΑΧΧΟΝ του κ. Λιακουδάκη, ο οποίος και την εκπροσώπησε στο υπουργείο Άμυνας. Προφανώς ο κ. Λιακουδάκης διέθετε περισσότερες προσβάσεις από την THOMPSON στο υπουργείο του κ. Χαραλαμπίδου.

Έτσι, για μια ακόμα φορά ο κ. Λιακουδάκης κατόρθωσε, χάρις στις διασυνδέσεις του, να πουλήσει στις ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις άχρηστο υλικό. Όπως προκύπτει από απόρρητο έγγραφο της 1ης Στρατιάς («Τύπος της Κυριακής», 12.2.88) δεκαοχτώ μήνες μετά την αγορά των ραντάρ, ο ελληνικός στρατός διαπίστωσε ότι είναι ελαττωματικά και δεν μπορούν να ανταποκριθούν στην αποστολή για την οποία αγοράστηκαν, δηλαδή την επιτήρηση των προς Ανατολάς συνόρων μας.

Φαίνεται όμως ότι το ΚΥΣΕΑ είχε αντιθέτη γνώμη. Έκρινε πως τα ραντάρ ανταποκρίνονταν πλήρως στην αποστολή τους και στις 5.6.87 αποφάσισε, με την υπογραφή του Ανδρέα Παπανδρέου και ύστερα από εισήγηση του κ. Χαραλαμπίδου, να διαπλασιάσει την τιμή αγοράς τους από 1,2 δισεκατομμύρια δραχμές σε 2,4 δισ. Ποιες ανάγκες και ποιων

υπαγόρευσαν άραγε το διπλασιασμό της τιμής μέσα σε ένα χρόνο;

Ο κερδοφόρος ΔΙΑΣ

Θα θυμίσουμε τέλος ένα άλλο σκάνδαλο της ΑΧΧΟΝ που αφορά τον κ. Χαραλαμπίδου. Την Πέμπτη 11 Ιουνίου 1987 ο υπουργός Άμυνας αποκάλυψε στους δημοσιογράφους σειρά παρανομιών και υπερτιμολογήσεων που διαπράχθηκαν με αφορμή την αγορά του συστήματος ΔΙΑΣ για την ηλεκτρονική προστασία των μαχητικών αεροσκαφών της Πολεμικής Αεροπορίας.

Τότε το ΑΝΤΙ (τχ. 349) απέδειξε ότι ο κ. Χαραλαμπίδης έσπευσε να αποκάλυψει μόνο τη μισή αλήθεια για το ΔΙΑ. Δεν αποκάλυψε, για παράδειγμα, ότι το σύστημα είχε πουληθεί από την ΑΧΧΟΝ του κ. Λιακουδάκη, ούτε ότι ήταν κι αυτό άχρηστο, όπως οι ασύρματοι και τα ραντάρ.

Κάτω από τις πιέσεις του Τύπου ο κ. Χαραλαμπίδης υποσχέθηκε τότε ότι θα διατάξει τη διεξαγωγή Ένορκης Διοικητικής Εξέτασης για τον εντοπισμό των υπευθύνων. Τα συμπεράσματα της ΕΔΕ δεν έγιναν ποτέ γνωστά και όπως μαθαίνουμε ο κ. Χαραλαμπίδης ισχυρίζεται ότι οι Αμερικανοί δεν δίνουν στοιχεία για να διευκολυνθεί η έρευνα.

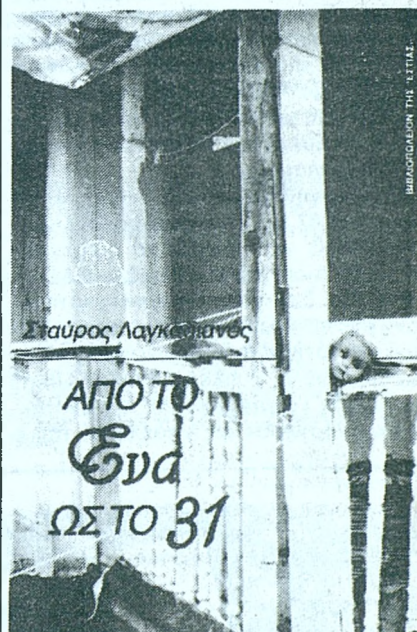
Αν ο κ. Χαραλαμπίδης ήθελε να αποκάλυψει τις ευθύνες της ΑΧΧΟΝ και να παραπέμψει στη Δικαιοσύνη τους ενόχους μπορούσε να αναζητήσει τις πληροφορίες που χρειάζεται. Θα πληροφορείτο π.χ. ότι δύο στελέχη των επιχειρήσεων του κ. Λιακουδάκη, ο ταξιαρχος ε.α. κ. **Αρκουμανέας**, εκδότης σήμερα του «ΚΕΡΔΟΥΣ» και ο σμήναρχος κ. **Σπηλιώτης** ήταν μέλη των επιτροπών που επέλεξαν το ΔΙΑ. Όπως και ο στρατηγός **Καραμπερίδης**, που ήταν πρόεδρος της επιτροπής για την αγορά των ασυρμάτων VRC.

Από τα στοιχεία που δημοσιεύουμε σήμερα προκύπτουν σαφώς ευθύνες του υπουργείου Άμυνας στο χειρισμό τριών σκανδαλωδών συμβάσεων της ΑΧΧΟΝ με τις ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις, οι οποίες όχι μόνο στοίχισαν δισεκατομμύρια, αλλά δημιούργησαν και σοβαρά προβλήματα στην αμυντική επάρκεια της Ελλάδας. Εξαιτίας των αμαρτωλών συμβάσεων του κ. Λιακουδάκη τα ελληνικά μαχητικά στερούνται σήμερα ηλεκτρονικής προστασίας, τα σύνορα προς την Τουρκία δεν επιτηρούνται επαρκώς και τα ελληνικά άρματα μάχης δεν έχουν τις κατάλληλες επικοινωνίες.

Γιατί τα ανέχθηκε όλα αυτά ο κ. Χαραλαμπίδης και δεν προχώρησε στην αποκάλυψη και τιμωρία των ενόχων και την προστασία του δημοσίου συμφέροντος; Η απάντηση είναι δύσκολη, καθώς πολλά λέγονται και γράφονται.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Τό υπόλοιπα σκόνη
σίγουρο πιά κρυβόταν
στις άντοχές των
βράχων. Τό άβέβαιο.
σπαρταρούσε στο
θυμό της θάλασσας...
Καί τά χρώματα πού
σχημάτιζαν τό
ένδιάμεσο στοιχείο.
μοσκοβολούσαν
ναφθαλίνη καί έκείνο
τό άφθονο άρωμα της
καθαριότητας των
άσπρόρουχων... 31
χρονών πιά, άνασταίνει
τό πεθαμένο μέ τη
βεβαιότητα πώς οί
νεκροί έμάς τούς
ζωντανούς μάς
βλέπουν από τότε πού
σθήσανε, χαμένους...
ένα πανί μιάς θάρκας
πού ξέμεινε ή ένα
κουπί πού πρόλαθε νά
σώσει τή θύελλα στους
άρμους του...

ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

Κυκλοφορεί σε 3η έκδοση
το μυθιστόρημα
ΕΝ - ΔΥΟ - ΚΑΤΩ

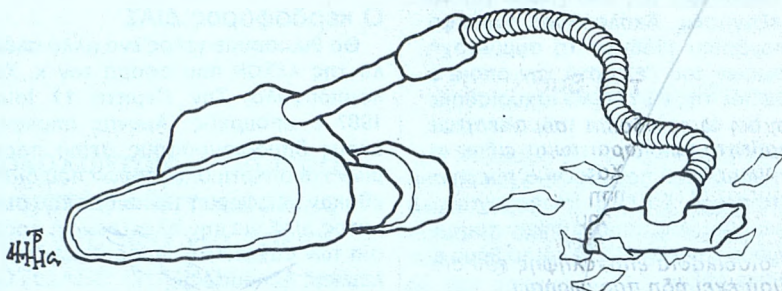
ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΑΡΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΚ

Αν όλα όσα γράφουμε για τον κ. Γιάννη Χαλαμπόπουλο σε άλλες σελίδες αυτού του τεύχους οδηγούν μόνο σε κάποια δυσμενή συμπεράσματα για τον ίδιο, η υπόθεση που αποκαλύπτουμε στη συνέχεια θεμελιώνει εναντίον του την κατηγορία ότι ο υπουργός Άμυνας, θεματοφύλακας υποτίθεται της ηθικής των Ενόπλων Δυνάμεων συγκαλύπτει στην πραγματικότητα τους ενόχους σκανδάλων.

Πρόκειται για την κατακύρωση της προμήθειας Συλλογών Εγκαταστάσεως Σταθμών Ασυρμάτων Αρμάτων στην αμερικανική εταιρεία Associated Industries. Στις 6 Απριλίου 1987 και παρ' όλο που στις αρμόδιες υπηρεσίες ήταν γνωστό ότι η εταιρεία αυτή είχε αποκλειστεί ως προμηθευτής από τον αμερικανικό στρατό και συνεπώς δεν μπορούσαν να την χρησιμοποιήσουν για την αγορά υλικών που θα πληρώνονταν μέσω της αμερικανικής βοήθειας (δάνεια FMS), το Γενικό Επιτελείο Στρατού ενήργησε παρανόμως και προσπάθησε, πρώτον, να άρει τον αποκλεισμό της Associated Industries από τα δάνεια FMS και, δεύτερον, υπέγραψε σύμβαση με την ίδια εταιρεία για την αγορά 37 Συλλογών, μέσω του κρατικού προϋπολογισμού.

Δημιουργήθηκε φυσικά σκάνδαλο και στις 19.11.87 ο κ. Χαλαμπόπουλος αναγκάστηκε να διατάξει τη διεξαγωγή Ένορκης Διοικητικής Εξέτασης (ΕΔΕ).

Την ΕΔΕ διενήργησε ο υποστράτηγος Παναγιώτης Παπατσώρης, ο οποίος ζήτησε με το πόρισμα του να ελεγχθούν πειθαρχικώς οι εμπλεκόμενοι αξιωματικοί, επειδή «δημιούργησαν την εντύπωση ότι ενήργησαν ως υπάλληλοι της ε-

Πόρισμα Ένορκης Διοικητικής Εξέτασης

Επειδή ο Υπ/γος Λεοντίου Γεώργιος, ο Ταξ/ρχος Βρυώνης Μιχαήλ, ο Σ/χης (ΥΠ) Τσακνάκης Παντελής και Λ/γός (ΔΒ) Στεφανής Ευθύμιος της ΔΠΜ/ΓΕΣ α) την 9/4/87 έστειλαν σήμα στον ΑΚΑΜΟ να ενεργήσει προσωπικώς στη ΔΣΑΑ για την άρση αποκλεισμού της ASSOCIATED INDUSTRIES από προμήθειες του αμερικανικού στρατού, με αποτέλεσμα να δημιουργείται η εντύπωση ότι ενήργησαν ως υπάλληλοι της εταιρείας αυτής και β) το δεύτερο 10ήμερο Απριλίου 1987 από αμέλεια παρέλειψαν να εισηγηθούν την ακύρωση συμβάσεως με την παραπάνω εταιρεία παρά τη διαπίστωση ότι η σύμβαση δεν είχε εγκριθεί από τη ΔΣΑΑ για χρηματοδότηση FMS εξ αιτίας της εταιρείας, με αποτέλεσμα να καθυστερήσει η προμήθεια στρατιωτικού υλικού για κάλυψη επιχειρησιακών αναγκών, πρέπει να ελεγχθούν πειθαρχικώς.

Για τους λόγους αυτούς

Φρονώ ότι πρέπει να ελεγχθούν πειθαρχικώς ο Υπ/γος Γούλας Θεόδωρος, ο Υπ/γος Λεοντίου Γεώργιος, Ταξ/ρχος Βρυώνης Μιχαήλ, Σ/χης (ΔΒ) Καραμπάτης Πέτρος, Σ/χης (ΥΠ) Τσακνάκης Παντελής, Αν/χης (ΤΘ) Φάσαρης Ιωάννης, Αν/χης (ΤΑ) Καλογερόπουλος Διονύσιος και Λ/γός (ΔΒ) Στεφανής Ευθύμιος.

Επιθεωρητής Β' (Υποστράτηγος)
Παναγιώτης Παπατσώρης

ταιρείας» Associated Industries.

Οι ενεχόμενοι αξιωματικοί για τους οποίους ζητήθηκε πειθαρχικός έλεγχος είναι οι:

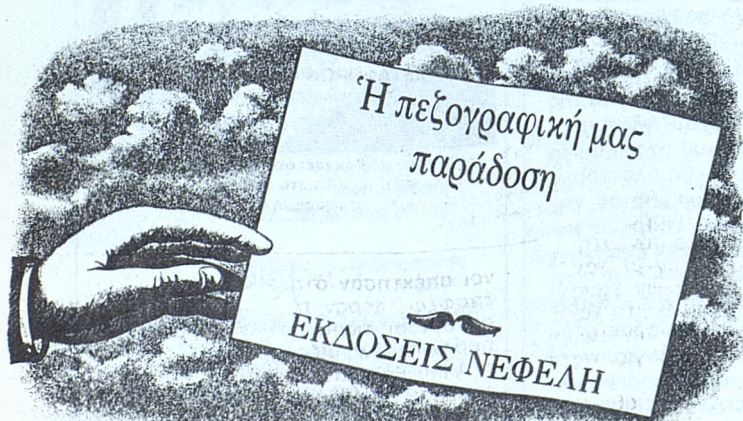
Υποστράτηγος Γούλας Θεόδωρος, Υποστράτηγος Λεοντίου Γεώργιος, Ταξ/ρχος Βρυώνης Μιχαήλ, Συνταγματάρχης Καραμπάτης Πέτρος, Συνταγματάρχης Τσακνάκης Παντελής, Αντισυνταγματάρχης Φασάρης Ιωάννης, Αντισυνταγματάρχης Καλογερόπουλος

Διονύσιος και Λοχαγός Στεφανής Ευθύμιος.

Στηριζόμενος στο πόρισμα της ΕΔΕ ο τότε αναπληρωτής υπουργός Εθνικής Άμυνας κ. Στάθης Γιώτας πρότεινε στον κ. Χαλαμπόπουλο τα εξής:

Μετά τα προαναφερθέντα, είναι επιβεβλημένο:

Να παραπεμφθούν στα εκ του Νόμου προβλεπόμενα Πειθαρχικά όργανα οι υπεύθυνοι του Γ.Ε.Σ./ΔΠΜ για να ασκηθεί η

ΑΛΒΑΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Εκδρομές στην Αλβανία όλο το χρόνο. Πάσχα και Πρωτομαγιά στην Αλβανία 27/4 έως 3/5 και 28/4 έως 2/5.

ALBTURIST Πλανήτης Ακαδημίας 3,
τηλ. 362.2063 - 364.2526, 106 71 Αθήνα.

ΑΝΔΑΛΩΝ

του Βασίλη Ζήση

πειθαρχική δικαιοδοσία σύμφωνα με την βαρύτητα των παραπτώματων τους.

Στη συνέχεια ο κ. Χαραλαμπίδης απάντησε στην εισήγηση του κ. Γιώτα με το εξής καταπληκτικό σημείωμα:

1. Συμφωνώ με τις προτάσεις του κ. ΑΝΥ-ΕΘΑ. Η διαδικασία επανάληψης του διαγωνισμού έχει ήδη προχωρήσει.

2. Είτε πρόκειται για αλυσίδα αγνοίας ή αφελείας, ή για διάβρωση ή υπόθεση πρέπει να μας ανησυχεί και να μας θλίβει.

3. Παρακαλείται ο ΑΙΓΕΣ για τα παρακάτω:

α. Να επιβάλει πειθαρχικές ποινές σε όλους τους υπευθύνους που αναφέρονται στο πόρισμα ή να προτείνει την επιβολή εφόσον, κατά τη γνώμη του το παράπτωμα ξεπερνά την δικαιοδοσία του.

β. Να λάβει όλα τα μέτρα εξυγίανσης της Δίνοσης Προμηθειών ώστε να μην επαναληφθεί παρόμοια κατάσταση.

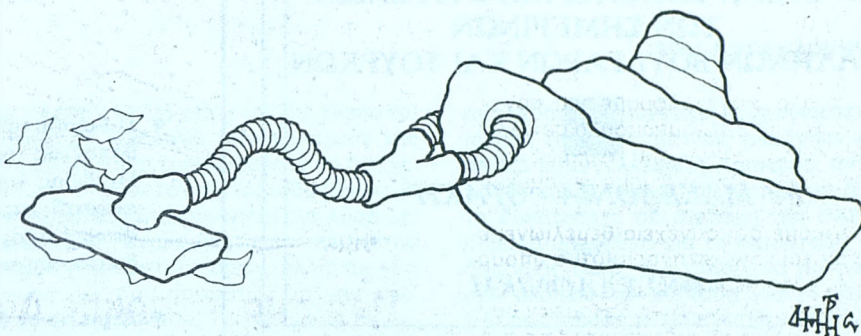
Με άλλα λόγια, ο κ. Χαραλαμπίδης εξέφρασε τη ... θλίψη του επειδή κάποιοι αξιωματικοί εκκαθαρούντο για απάτη σε βάρος των Ενόπλων Δυνάμεων και «πέταξε το μπαλάκι» στον αρχηγό του ΓΕΣ, ο οποίος φυσικά κατάλαβε τι του ζητούσαν. Έτσι ανή να διωχθούν ποινικά όλοι οι ενεχόμενοι αξιωματικοί, σύμφωνα με πληροφορίες μας τιμωρήθηκαν πειθαρχικά μόνον οι Γούλας, Λεοντίου, Βρυώνης και Καλογερόπουλος.

Και το αποκορύφωμα των συγκαλύψεων και μεθοδεύσεων. Ο βασικός ένοχος της υπόθεσης αυτής, αντιστράτηγος Γούλας Θεόδωρος όχι μόνο δεν παρόνθηκε ποινικά, αλλά ο κ. Χαραλαμπίδης τον διόρισε Πρόεδρο της Ελληνικής Βιομηχανίας Όπλων (ΕΒΟ), όπου ασφαλώς θα χρησιμοποιήσει επωφελώς για το ελληνικό δημόσιο την πολύτιμη πείρα αποκόμιση στις συναλλαγές τους με τις πολεμικές βιομηχανίες. Λέγεται ότι ανάμεσα στα προσόντα του κ. Γούλα είναι και η εύνοια που χαίρει από τη Μιμή.

Οι ευθύνες που προκύπτουν για τον υπουργό Άμυνας είναι μεγάλες. Θέσαμε το πόρισμα της ΕΔΕ που διενήργησε ο κ. Παπατσώρης υπόψιν νομικών και η άποψή τους είναι ομόφωνη. Από το πόρισμα προκύπτει απιστία κατά του δημοσίου και παράβαση καθήκοντος σε βαθμό κακουργήματος».

Οι ενεχόμενοι αξιωματικοί έχουν διαπράξει ποινικά αδικήματα, αλλά ο κ. Χαραλαμπίδης, θεματοφύλακας κατά τα άλλα της ηθικής, του δημοσίου συμφέροντος και των Ενόπλων Δυνάμεων δεν τους παράπεμψε στη Δικαιοσύνη αλλά ζητάει κι αυτός την «κάθαρση»...

Φρεγάτες είναι κι αρμενίζουν

Π έπλο μυστηρίου συνεχίζει να καλύπτει την ελβετική εταιρεία Zypern Consult S.A. που με αγωγή της εναντίον των γερμανικών ναυπηγείων «Μπλοκ και Φος» ζητά προμήθεια επειδή «μεσολάβησε στους κ. Αντώνη Λιβάνη, Μένιο Κουτσόγιωργα και Γιάννη Χαραλαμπίδου» υπέρ της αγοράς των τεσσάρων φρεγατών ΜΕΚΟ από το Πολεμικό Ναυτικό.

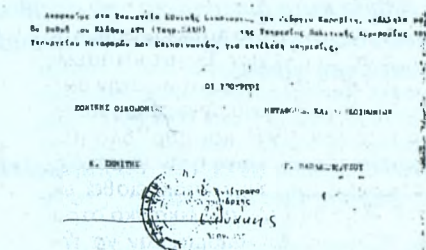
Οι εμπλεκόμενοι υπουργοί και ο κ. Α. Λιβάνης δηλώνουν ότι «δεν έχουν καμιά σχέση» και τα γερμανικά ναυπηγεία υποστηρίζουν ότι «δεν γνωρίζουν» την ελβετική εταιρεία, ενώ ο κ. Γεώργιος Καραβίτης που σύμφωνα με την αγωγή της Zypern «πήρε εντολή» από τους προαναφερθέντες κυβερνητικούς παράγοντες «να έρθει σε επαφή με τα γερμανικά ναυπηγεία» δήλωσε κι αυτός ότι «δεν ξέρει τίποτα».

Ερευνώντας, όμως, την υπόθεση ανακαλύψαμε μερικές περιεργές συμπτώσεις. Την εποχή που διαδραματιζόταν όσα υποστηρίζει η Zypern, ο κ. Καραβίτης ήταν μέλος της επιτροπής για τα αντισταθμιστικά οφέλη του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας (βλ. φωτοτυπία). Με την ιδιότητά του αυτή ο κ. Καραβίτης ασχολήθηκε με τις αγορές των «Μπόινγκ» της Ολυμπιακής, την «αγορά του αιώνα», και άλλα σκάνδαλα, ενώ άλλες πληροφορίες αναφέρουν ότι προοριζόταν για το γραφείο του κ. Κουτσόγιωργα.

Όσον αφορά την Zypern ανεπιβεβαίωτες, προς το παρόν, πληροφορίες αναφέρουν ότι πίσω της κρύβεται ο κ. Αλέξανδρος Τσάτσος, φίλος του Λούβαρη και γνωστός από τα σκάνδαλα στις προμήθειες των Ενόπλων Δυνάμεων.

Έχει επιβεβαιωθεί ότι ο κ. Αλ. Τσάτσος μεσολάβησε στην αγορά των ΜΕΚΟ και έχει σχέση με μια συνάντηση του Ανδρέα Παπανδρέου με τον Γερμανό υπουργό Εξωτερικών Χανς Ντήτριχ Γκένσερ, στη Σκιάθο, το καλοκαίρι του 1987. Και όπως λέγεται, τότε «έκλεισε» η συμφωνία για τις φρεγάτες.

Σύμφωνα με μια εκδοχή, η υπόθεση βγήκε «στον αέρα», επειδή οι Γερμα-

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ
ΤΜΗΜΑ Β'

Αθήνα, 27 Αυγούστου 1985
Αριθ. Πρωτ. ΔΚ 22838

ΑΠΟΦΑΣΗ

Σύμφωνα με:

1. τις διατάξεις του άρθρου 7 παρ. 5 του Ν. 1554/85 «Ενεργητική προστασία του Φυτικού Κεφαλαίου, της φυτικής Παραγωγής και άλλες διατάξεις»,

2. την υπηρεσιακή ανάγκη, αποφασίζουμε

Αποσπούμε στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας τον Γεώργιο Καραβίτη, υπάλληλο με 8ο βαθμό του Κλάδου ΑΤ1 (Υπηρ. ΚΑΧΝ) της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών, για εκτέλεση υπηρεσίας.

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
Κ. ΣΗΜΙΤΗΣ
ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ
Γ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Το έγγραφο που αποδεικνύει ότι ο κ. Καραβίτης αποσπάστηκε από την ΥΠΑ στο υπουργείο Εθνικής Οικονομίας με απόφαση δυο υπουργών. Γιατί άραγε;

νοί απέκτησαν στη συνέχεια «άλλες επαφές», πέραν του κ. Τσάτσου και αρνούνται τώρα να καταβάλουν τη συμφωνημένη μίζα.

Αλλά θα επανέλθουμε σε επόμενο τεύχος. Θυμίζουμε πάντως ότι στα γερμανικά, «Zypern», σημαίνει Κύπρος...

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΝΑΚΡΑΤΖΑΣ

**Η ΣΤΕΝΗ ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΓΓΕΝΕΙΑ
ΤΩΝ ΣΗΜΕΡΙΝΩΝ
ΕΛΛΗΝΩΝ ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΩΝ**

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ - ΘΡΑΚΗ

**1988
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ**

Το βιβλίο αυτό διατυπώνει την αντίθεση του συγγραφέα στον αυξανόμενο φυλετικό σωβινισμό του βαλκανικού χώρου.

Διατίθεται στα κεντρικά βιβλιοπωλεία της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης.

Κεντρική διάθεση: Αθήνα τηλ. 3644284
Θεσσαλονίκη τηλ. 237463

Εκδόσεις - βιβλιοπωλείο «Δωδώνη»

**Ασκληπιού 3, Αθήνα
Βλαχλείδη 8, Γιάννινα**

- Η διεύθυνση των βιβλιοπωλείων «Δωδώνη» λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Υπουργείου Παιδείας «*περί προμηθείας βιβλίων από τους εκπαιδευτικούς*», αρ. αποφ. 2712/2479/5.7.88, θεωρεί υποχρέωση να πληροφορήσει τους εκπαιδευτικούς τα κάτωθι:
- Είμαστε σε θέση να σας προμηθεύσουμε οποιοδήποτε βιβλίο θεωρείτε αναγκαίο στο εκπαιδευτικό σας έργο όπως: παιδαγωγικής επιστήμης, φιλολογίας, φιλοσοφίας, θετικών επιστημών, κοινωνιολογίας, ιστορίας, δοκιμίου, καλών τεχνών κ.ά.
- Στα βιβλιοπωλεία μας εκδίδουμε ήδη τις απαιτούμενες από την εγκύκλιο διάτρητες αποδείξεις.
- Η συνέπεια, η ενημέρωση καθώς και ο σεβασμός κι η φιλική διάθεση προς τους αναγνώστες είναι τα εγγυητικά μας στοιχεία για την εξυπηρέτησή σας.

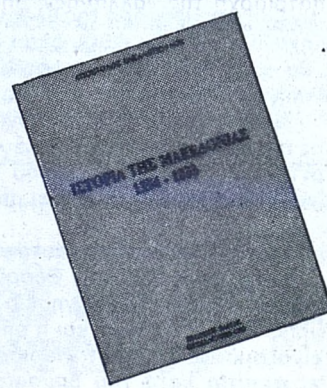
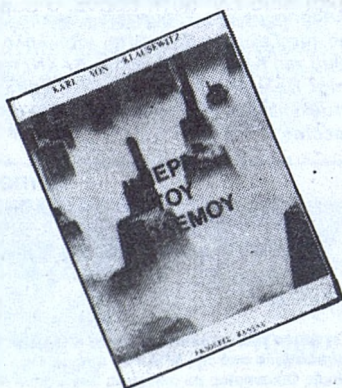
ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΒΑΝΙΑΣ» ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1989

Οι εκδόσεις ΒΑΝΙΑ παρουσιάζουν τρία σημαντικότατα έργα απαραίτητα για κάθε ελληνική βιβλιοθήκη.

KARL VON KLAUSEWITS

ΑΠΟΣΤ. ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

JOHN HERINGTON

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΑΙΣΧΥΛΟΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ • ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ Αρμενοπούλου 26 τηλ. 219493
• ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΠΕΛΕΚΑΝΟΣ • Σόλωνος 114 • τηλ. 3644284

«ΗΡΘΕ Η ΩΡΑ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ»;

του Αντεκλογικού

Με σκυμμένο ή όρθιο το κεφάλι, οι Κουτσόγιωργας και Πέτσος έφυγαν από την κυβέρνηση του 16ου ανασχηματισμού: τις στιγμές που γράφονται τούτες οι γραμμές πληροφορίες θέλουν να φεύγουν κι άλλοι από το διαλυμένο κυβερνητικό τρένο της «αλλαγής». Παράλληλα, εκατοντάδες χιλιάδες «βένετοι» επαναβεβαιώνουν στο πολλαπλάσιο το «κλίμα '85» κραυγάζοντας την Κυριακή «ψηλέ προχώρα σε θέλει όλη η χώρα» και «βάλε τους κλέφτες στη φυλακή».

Και μπορεί μεν ο κ. Μητσοτάκης να διαβεβαιώνει «ο λαός θα δώσει συντριπτική πλειοψηφία στη ΝΔ» για να ανταποκριθεί στο σύνθημα «Κώστα μπροστά η νίκη είναι κοντά» και «*Ηρθε η ώρα του Ψηλού*», όμως ο ίδιος ξέρει καλύτερα από όλους ότι ουδέποτε ένα κόμμα τόσο μεγάλο όσο τουλάχιστον το ΠΑΣΟΚ του '81 και του '85 έχει τόσο μικρές πιθανότητες να αναλάβει τη διακυβέρνηση της χώρας. Κάπου ανάμεσα στα σκάνδαλα των πεντοχίλιάρων Πάμπερς και στην πλήρως παραλυμένη απόπειρα του ανασχηματισμού, ο εκλογικός νόμος σημαίνει τον τερματισμό μιας φάσης στη νεότερη (μεταπολεμική) πολιτική ιστορία, την εισαγωγή της πιθανότητας των λεγόμενων συμμαχικών κυβερνήσεων.

Από διαφορετικές πλευρές και με διαφορετικούς όρους, ο αρχηγός της ΝΔ αντιμετωπίζει το ίδιο πρόβλημα με τον εκπρόσωπο πατριάρχη της «αλλαγής», δηλαδή το ποιο θα είναι το συγγενές κόμμα για την εξασφάλιση της πλειοψηφίας της Βουλής και της διακυβέρνησης (εκτός κι αν πιστέψουμε τον κ. Μητσοτάκη, που τρεις ολόκληρους μήνες πριν την 18η Ιουνίου διαβεβαιώνει πως το κόμμα του έχει «καπαρώσει» το 50% των ψήφων...). Και μάλιστα ο κ. Μητσοτάκης, γνωρίζοντας πολύ καλά ότι «151» είναι λίγοι, διακήρυξε δημοσίως την Κυριακή ότι «δεν μας φτάνει το όποιο ποσοστό, ζητούμε το θρίαμβο».

Κεντρικό και αποφασιστικό στοιχείο για τον υπολογισμό όλων των εναλλακτικών κυβερνητικών εκδοχών μετά τη 18η Ιουνίου, είναι το ποσοστό του τρίτου κόμματος: αυτή είναι η πιο σκληρή μεταβλητή του εκλογικού νομοσχεδίου του ΠΑΣΟΚ, δεδομένου ότι αυτή παρεμβάλλεται στη διαμόρφωση του ύψους του ποσοστού που θα χωρίζει το πρώτο από το δεύτερο κόμμα. Και χωρίς περιστροφές: αυτό είχε υπόψη το κυβερνητικό στρατόπεδο όταν θεώρησε δεδομένη μία διαφο-

ρά ΠΑΣΟΚ - ΝΔ 7% υπέρ της δεύτερης και κατάρτισε ανάλογα την εκλογική της «μηχανή», κατά τρόπο ώστε α) να δυσχεραίνει τη δυνατότητα αυτοδυναμίας β) να υιοθετεί, κατά συνέπεια μία λύση μεγαλύτερης αναλογικότητας ποσοστού ψήφων - ποσοστού εδρών, αλλά και γ) ο λόγος των δύο ποσοστών να μην προσεγγίζει τη μονάδα. Το τελευταίο σημαίνει ενδεχομένως την εκδοχή κυβερνητικών σχημάτων με έναν κυρίαρχο κομματικό πόλο και τη στήριξή του από ένα ή δύο το πολύ μικρότερα κομματικά μορφώματα.

Στη διαμόρφωση του τελικού αποτελέσματος θα παρεμβληθούν πολλοί παράγοντες άμεσα αναρτημένοι με την αλληλοτροφοδοτούμενη σχέση συγκυρίας - πολιτικής συμπεριφοράς. Όμως σε γενικές γραμμές μπορεί κανείς από τώρα να διατυπώσει ορισμένες υποθέσεις σχετικά με το τρίτο κόμμα, δηλαδή, με τα μέχρι τώρα δεδομένα, την Αριστερά.

Ουσιαστικά, ο εκλογικός νόμος στερεί την «άνετη» αυτοδυναμία από τη ΝΔ, μέσω... Αριστεράς. Ταυτόχρονα, η Αριστερά καλείται εκ των πραγμάτων πλέον να καταστρώσει τη στρατηγική της (κυρίως τη μακροπρόθεσμη, άρα και την εκλογική), προσδιορίζοντας τους όρους της αυτονομίας της με τρόπο επαρκή, πειστικό και διαρκή. Και στο ζήτημα αυτό, που δεν είναι άλλο παρά η αντίστροφη όψη του προβλήματος των συμμαχιών, η Αριστερά ουδέποτε είχε διακεκριμένες επιδόσεις. Η ιστορία της λέει ότι κινήθηκε ουσιαστικά σε δύο ανεπεξέργαστους πολιτικά ακραίους πόλους, έντονα χρωματισμένους από τους ιδεολογισμούς της εκάστοτε γραφειοκρατίας: ο ένας είναι ο πόλος της σεκταριστικής συστροφής και ο άλλος του πολύμορφου λαϊκομετωπικού συνδρόμου.

Αν όμως με το νέο εκλογικό νομοσχέδιο πράγματι τροποποιείται αυτή καθαυτή η δομική διάταξη των στοιχείων του πολιτικού συστήματος (κόμματα, διοίκηση, κυβέρνηση, πολιτική συμμετοχή, επικοινωνία), η Αριστερά δεν μπορεί να μην αναθεωρήσει —αφού πρώτα συνειδητοποιήσει ουσιαστικά— τον τρόπο με τον οποίο βλέπει τον εαυτό της στην πολιτική διαδικασία.

Σ' αυτό βέβαια κάθε άλλο παρά συμβάλλει η φαινομενολογική, άκρως συγκυριακή και συναιρετική λογική του είδους «όχι με αυτό, με ένα άλλο ΠΑΣΟΚ μπορούμε να συζητήσουμε» την ανάληψη ευθυνών στην κυβέρνηση. Σε «τελική

ανάλυση», που λένε κι οι κομμουνιστές, η λογική της «πραγματικής αλλαγής» που ακόμα επαγγέλλεται η Αριστερά, όντας ποσοτική, δεν κάνει άλλο παρά να δίνει τη δυνατότητα σε στελέχη του ΠΑΣΟΚ, καθόλα υπεύθυνα για το κατάντημα της δημόσιας ζωής του τόπου, να ρητορεύουν ακόπως και ανέξοδα για το «άλλο ΠΑΣΟΚ» δηλαδή το ΠΑΣΟΚ της «πραγματικής αλλαγής», που μπορεί άνετα να τείνει τη χείρα στις «λοιπές δημοκρατικές δυνάμεις». Ακόμα δε και ένα «γνήσιο» σοσιαλιστικό κόμμα δεν απαλάσσει την συμπράττουσα κομμουνιστική Αριστερά από το φιάσκο των Γάλλων συντρόφων της, αν πρώτα δεν τεθούν οι προϋποθέσεις για το τι σημαίνει σήμερα «η Αριστερά στην κυβέρνηση» και όχι τα λαϊκά μέτωπα του μεσοπολέμου.

Τα ίδια ισχύουν βέβαια και αν, «αφήνοντας τους αριθμούς κατά μέρος», οι αριστεροί πατριώτες προσυπογράψουν την άποψη ότι η παράταξή τους θα έρθει δεύτερο κόμμα (γιατί η πιθανότητα να φτιάξει κυβέρνηση... αφήνεται στη δεκαετία περίπου του 2000).

Ίσως, λοιπόν, θα πρέπει κάποτε να πάψει η Αριστερά να διαβεβαιώνει ότι «δεν θα αφήσουμε τη χώρα στην ακυβερνησία» να πάψει να διακηρύσσει την ετοιμότητά της να «πλύνει» τον όποιον μετανοήσαντα και υποψήφιο γαμπρό της από το ΠΑΣΟΚ: ταυτόχρονα, να πάψει να μπερδεύει την ιδεολογική καθαρότητα (και ποια είν' αυτή άραγε; ο μαρξισμός - λενινισμός;!) με την πολιτική των εκλογικών ανοιγμάτων, χωρίς γι' αυτό να γίνεται ψηφοθήρας να μην επωμίζεται το κόμπλεξ του Κ. Λαλιώτη περί «αλλαγών» των ρυθμιστών και να κατανοήσει ότι πράγματι μπορεί να αποβεί ρυθμιστικός παράγων στο πολιτικό παιχνίδι.

Κι αυτό είναι το κρίσιμότερο σημείο. Διότι η αρμοδιότητα ρύθμισης προϋποθέτει ότι ο ρυθμιστής διαθέτει μια εγνωσμένη ικανότητα αυτοπροσδιορισμού και λειτουργικής αυτονομίας —όρους απαραίτητους για να μπορεί να μην χρεωθεί ακριβώς την «ακυβερνησία».

Η Αριστερά θα μπορούσε να πει απλούστατα: το πρόβλημα τι θα γίνει στις 19 Ιουνίου με αφορά μεν, αλλά με αφορά εξίσου με τους άλλους: όλα τα άλλα υπόκεινται στην κατηγορία του στρουθοκαμηλισμού.

Αλλιώς, τι σημαίνει «*Ηρθε η ώρα της Αριστεράς*», αν η Αριστερά δεν κατάλαβε ακόμα ότι όλα παίζονται στις φόρμες, μακριά από τα «γνήσια» περιεχόμενα;

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

του Γιάννη Φλώρου

Δεν είναι καθόλου βέβαιο αν σε αυτές τις εκλογές θα υπάρξουν δυνατότητες συζήτησης των προγραμμάτων και των θέσεων των κομμάτων. Το σκάνδαλο Κοσκωτά φαίνεται να καλύπτει τα πάντα, και δικαιολογημένα, γιατί τελικά η σταδιακή αποκάλυψη των πτυχών του αποκάλυπτει ταυτόχρονα και τις ουσιαστικές πλευρές μιας εξουσίας, η οποία μιλώντας στο όνομα της «αλλαγής και του σοσιαλισμού» υπηρέτησε με συνέπεια το σύνολο μηχανισμών που λειτουργούσαν για δεκαετίες, και φυσικά τους «προήγαγε» στο ύψος της μικρομεσαίας απάτης.

Η αποκάλυψη ενός τέτοιου σκανδάλου, σε μια κοινωνία, η οποία θα είχε εφοδιάσει με ουσιαστικές λειτουργίες τους θεσμούς της, θα ήταν δυνατό να κάνει πλέον επιτακτική την ανάγκη μιας ευρύτερης πολιτικής και κοινωνικής διαδικασίας, που θα επέτρεπε —και θα επέβαλε— να συνδυάσει το αίτημα της καθάρσης με μια κοινωνική κίνηση, στην οποία ουσιαστικό ρόλο φυσικά

θα όφειλαν να έχουν οι επί της ουσίας απόψεις των μπαλκονάτων «ηγετών», που ζητούν την ψήφο του πελάτη, στο όνομα της «κάθαρσης» και για την καθάρση, αλλά και για την προστασία του πλούτου που παράγουν οι εργαζόμενοι καθώς και τη διαχείρισή του προς όφελος της κοινωνίας και των κοινωνικών δυνάμεων που τον παράγουν και τον οποίο διαχειρίστηκαν οι «απατεώνες και κλέφτες» όχι μόνον ανέντιμα.

Μια αντίστοιχη πολιτική και κοινωνική διαδικασία, που θα απελευθέρωνε την αναγκαία κοινωνική κίνηση, για να τεθεί πέραν των «λωποδυτών και κλεφτών» η καθάρση, αν την περιμένει κάποιος δεν μπορεί παρά να προέλθει από δυνάμεις κοινωνικές και πολιτικές που ο λόγος ύπαρξής τους προαπαιτεί, θεωρητικά, και μια τέτοια παρέμβαση. Και αυτές οι δυνάμεις στο πολιτικό επίπεδο είναι η Αριστερά με όλες τις σημερινές της εκφράσεις.

Τα προγράμματα και οι θέσεις των κομμάτων έχουν στη σημερινή συγκυρία διπλή σημασία. Τόσο σε ό,τι αφορά το μέλλον, όσο και σε ό,τι αφορά την αντιμετώπιση της σημερινής πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής κρίσης. Από αυτή την άποψη και σε σχέση με τα προηγούμενα οι θέσεις των πολιτικών δυνάμεων της Αριστεράς αναμένονται με μεγάλο ενδιαφέρον.

Ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου, μετά τις πολιτικές συγκεντρώσεις που οργανώθηκαν σε όλη τη χώρα, θα πρέπει αυτές τις μέρες να δώσει στη δημοσιότητα το πρόγραμμά του. Τα βασικά στοιχεία που περιλαμβάνει το σχέδιο είναι τα εξής:

Στον πρόλογο προσδιορίζεται η ταυτότητα του Συνασπισμού, τι είναι και τι θέλει να κάνει. Ο Συνασπισμός ορίζεται ως πολιτική συμμαχία δυνάμεων που κρατούν την αυτοτέλειά τους, αλλά έχουν να κάνουν ένα έργο μακράς πνοής.

Στο κεφάλαιο περί κρίσης που ακολουθεί περιέχεται η απάντηση για το ποια είναι η κρίση σήμερα και η φύση της. Προσδιορίζεται η κρίση σαν η εξάντληση των δυνατοτήτων ανάπτυξης που προσέφερε το μεταπολεμικό πρότυπο ανάπτυξης σε όλους τους τομείς.

Δημοκρατική μεταρρύθμιση

Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι προτάσεις. Στο πρώτο κεφάλαιο με τίτλο (πάντα στο σχέδιο) «Για μια δημοκρατική κοινωνία ανοιχτή στο μέλλον» περιλαμβάνονται οι θέσεις του Συνασπισμού για τη δημοκρατική μεταρρύθμιση του κράτους και την αναβάθμιση των αντιπροσωπευτικών θεσμών.

Ευρύτερη αναφορά γίνεται στα κοινωνικά κινήματα και ειδικά τα μηνύματα των νέων και των γυναικών. Ο ρόλος των κοινωνικών κινήσεων αντιμετωπίζεται σε σχέση με το ότι αυτά δημιουργούν ουσιαστικά πολλαπλούς πόλους εξουσίας μέσα στην κοινωνία. Τίθεται το θέμα της αποκρατικοποίησης των κινήσεων και της αποχής του κράτους από τα κινήματα.

Ιδιαίτερο βάρος υπάρχει στα δικαιώματα του ανθρώπου και του πολίτη με έμφαση στα δικαιώματα στην πληροφόρηση.

Στην πρόταση για αναθεώρηση του Συντάγματος, που επιβάλλεται για τις ειδικές προτάσεις, ζητείται π.χ. δημοψήφισμα λαϊκής πρωτοβουλίας και όχι κρατικής σε εθνικό και τοπικό επίπεδο. Ακόμη η κατάργηση της Συνταγματικής διάταξης στην οποία ορίζεται ότι απαγορεύεται η καταχρηστική άσκηση δικαιώματος.

Στα θέματα της δημοκρατικής μεταρρύθμισης και του εκσυγχρονισμού εντάσσονται ακόμη προτάσεις όπως η πρόταση δημιουργίας κοινοβουλευτικών επιτροπών στη Βουλή χωρίς πλειοψηφία, αλλά με σχετική πλειοψηφία για μια σειρά θεμάτων όπως π.χ. ο έλεγχος του Δημοσίου Τομέα.

Στο θέμα των δικαιωμάτων προτείνεται να κατοχυρωθεί το δικαίωμα του πολίτη να ζητά πληροφορίες που έχει το κράτος για λογαριασμό του και ακόμη προτείνεται η υποχρέωση του κράτους και των δημοσίων υπηρεσιών να έχουν διαφορετικούς κωδικούς για διαφορετικούς καταλόγους πληροφορικής και πα-

ράλληλα να απαγορεύεται με ειδική διάταξη το «πάντρεμα» των κωδικών.

Οι προτάσεις αυτές, αλλά και άλλες στοχεύουν στην κατοχύρωση των δικαιωμάτων και την αποδυνάμωση των εξουσιών της κεντρικής εξουσίας με παράλληλη ενίσχυση θεσμών περιφερειακής εξουσίας και ελέγχου.

Κοινωνική πολιτική

Το δεύτερο κεφάλαιο για τις «σύγχρονες κοινωνικές ανάγκες» περιλαμβάνει:

1. Ό,τι έχει σχέση με μισθούς, ασφάλιση και συντάξεις. Κύρια κατεύθυνση είναι η ενοποίηση των ασφαλιστικών ταμείων ύστερα από μια συγκεκριμένη διαδικασία και φυσικά ένα πλάνο που να οδηγεί στον τελικό στόχο.

2. Θέματα υγείας και περιθαλψής.

3. Παιδεία. Βασική πρόταση της μεταρρύθμισης που προτείνεται είναι το ενιαίο για όλους υποχρεωτικό σχολείο, που μπορεί να φθάσει τα 12 χρόνια. Αυτό σημαίνει ότι η εκπαίδευση θα είναι υποχρεωτική μέχρι 18 ετών. Ακόμη προτείνεται η επαγγελματική ειδικευση να γίνεται με τη συμπλήρωση του 18ου έτους. Τέλος, η πλήρης αυτονομία των πανεπιστημίων από το κράτος και η αναβάθμισή τους. Ενώ γίνεται αναφορά στις διεθνείς ανταλλαγές που θα πρέπει να είναι σε βάση ισοτιμίας.

4. Περιβάλλον. Το σχέδιο περιλαμβάνει ένα λεπτομερέστατο πρόγραμμα τεσσάρων σελίδων με μέτρα από τη δασοπροστασία και την αναδάσωση μέχρι την απαγόρευση ανοικοδόμησης των ελεύθερων χώρων στις πόλεις. Ακόμη την αίτηση να μην γίνουν οι Ολυμπιακοί Αγώνες στη χώρα μας υπό τις σημερινές συν-

θήκες γιατί αυτό θα οδηγήσει σε αντίστροφο από τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Η ανάπτυξη

Στο τρίτο κεφάλαιο που έχει τίτλο «Για μια οικονομική ανάπτυξη συμφιλιωμένη με την κοινωνία και τη φύση» περιλαμβάνονται οι θέσεις του Συνασπισμού για την ανάπτυξη.

Ως γενικές διακηρύξεις των στόχων της ανάπτυξης που προτείνει ο Συνασπισμός ορίζονται:

α. Η πλήρης απασχόληση.

β. Η τεχνολογική αναβάθμιση.

γ. Η δυναμική ένταξη στο διεθνές περιβάλλον (Αγορά - Διεθνής Οικονομία).

Στο θέμα της εξεύρεσης των πόρων για την οικονομική ανάπτυξη υπάρχουν επτά εδάφια που περιλαμβάνουν τον αγώνα κατά του παρασιτισμού, τη γενίκευση της φορολογίας με παράλληλη μείωση του φόρου, την εκμετάλλευση των πόρων της ΕΟΚ, αλλά και διεθνών πόρων με συμβάσεις, τον εξορθολογισμό των στρατιωτικών δαπανών χωρίς όμως να μειώνεται το αξιόμαχο των Ενόπλων Δυνάμεων και τέλος τη μείωση των ελλειμμάτων του Δημοσίου Τομέα.

Στη συνέχεια το σχέδιο προγράμματος αναφέρεται στις μορφές επιχειρηματικής δραστηριότητας, ποιοι δηλαδή θα είναι οι τομείς που θα «κάνουν» την ανάπτυξη. Περιλαμβάνει τρεις τομείς:

1. **Δημόσιος.** Προβλέπεται αυτονομία σε σχέση με την κυβέρνηση. Το καθήκον του είναι να είναι κερδοφόρος και να έχει πλεονάσματα. Αυτό, σύμφωνα με το σχέδιο, θα επιτευχθεί με την αύξηση της παραγωγικότητας και την ορθολογική τιμολογιακή πολιτική. Προτείνεται ακόμη γενική επαναξιολόγηση όλων των δραστηριοτήτων του δημόσιου τομέα για να γίνει δυνατή η επιλογή προτεραιοτήτων.

2. **Ιδιωτικός.** Γίνεται λόγος για επιλεκτική ενίσχυση και νέου τύπου κίνητρα που θα κρίνουν κυρίως το αποτέλεσμα και όχι την πρόθεση και που θα ευνοούν κυρίως την τεχνολογική καινοτομία, την αύξηση της απασχόλησης και την περιφερειακή ανάπτυξη. Προβλέπει ακόμη συμβατικές προγραμματικές συμφωνίες μεταξύ του ιδιωτικού τομέα και του κρατικού προγραμματισμού, σε εθελοντική βάση.

3. **Κοινωνικός** (δημοτικός και συνεταιριστικός). Κύριο στοιχείο η απελευθέρωση και αυτονομία από το κράτος.

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται σε ποιες παραγωγικές δραστηριότητες θα δοθεί βάρος:

Βιομηχανία: Τονίζεται η ειδίκευση σε σχέση με τη διεθνή αγορά. Η ενίσχυση και ο εκσυγχρονισμός ορισμένων παραδοσιακών κλάδων (π.χ. κλωστοϋφαντουργία, ναυπηγεία, γεωργική βιομηχανία) και η ανάπτυξη πυρηνών σύγχρονης τεχνολογίας.

Γεωργία: Βάση της προτείνεται η οικογενειακή εκμετάλλευση. Κατοχυρώνεται το επάγγελμα του αγρότη. Εφαρμογή πολιτικής προστασίας της γεωργικής γης, ενίσχυση του εισοδήματος των α-

γρωτών απευθείας και όχι μέσω της αύξησης των τιμών και εκμετάλλευση των διορθωτικών ταμείων της ΕΟΚ. Τίθεται με προτεραιότητα το θέμα της γενικής στροφής προς την κατεύθυνση παραγωγής προϊόντων υψηλής ποιότητας και υψηλών τιμών.

Υπηρεσίες. Προβάλλει η ανάγκη εκσυγχρονισμού και εισαγωγής νέων υπηρεσιών που είναι υποβαθμισμένες (τραπεζικός τομέας, τουρισμός κτλ.).

Ευρώπη - κόσμος

Το τελευταίο κεφάλαιο με τίτλο «Για μια δυναμική ένταξη της Ελλάδας στον κόσμο του σήμερα και του αύριο» περιλαμβάνει:

α. Την τοποθέτηση για τις διεθνείς σχέσεις της χώρας. Τονίζεται η αντίθεση στο ΝΑΤΟ και τις βάσεις, στο πλαίσιο της αμοιβαίας και ταυτόχρονης μείωσης των συνασπισμών.

β. Στις ελληνοτουρκικές σχέσεις εκτιμάται ότι η Τουρκία αποτελεί κίνδυνο για την Ελλάδα για λόγους εγγενείς που βέβαια εκμεταλλεύονται οι ΗΠΑ. Ευνοείται ο διόλογος Ελλάδας - Τουρκίας, αλλά στη βάση των διεθνών αρχών και των κανόνων του Διεθνούς Δικαίου.

γ. Κυπριακό. Θεωρείται πρόβλημα εθνικό και διεθνές. Εθνικό γιατί η μεγάλη πλειοψηφία του πληθυσμού της Κύπρου είναι ελληνική και διεθνές γιατί υπάρχει κατοχή τμήματος κράτους ανεξάρτητου και μέλους του ΟΗΕ. Λύση δεν μπορεί να υπάρξει παρά με την αποχώρηση των τουρκικών στρατευμάτων κατοχής, την εξασφάλιση των τριών ελευθεριών και την εξασφάλιση συνθηκών αρμονικής συμβίωσης μεταξύ των δύο κοινοτήτων.

δ. ΕΟΚ. Στο σχέδιο αφού επαναλαμβάνονται οι θέσεις του κοινού πορίσματος ΚΚΕ - ΕΑΡ υπάρχει αναφορά στην ανάγκη να προετοιμασθεί έγκαιρα η χώρα —και φυσικά ο Συνασπισμός θα μελετήσει και θα αγωνισθεί γι' αυτό— για τις κοινές πολιτικές που θα εμφανισθούν ώστε αυτές να εφαρμοσθούν ισότιμα και όχι σε βάρος μας. Οι νέες αυτές πολιτικές είναι η νομισματική, η τραπεζική και η φορολογική (εναρμόνιση με ΕΟΚ).

Τέλος, στο σχέδιο γίνεται ειδική αναφορά στη μεσογειακή και βαλκανική πολιτική και απαιτείται η εφαρμογή από την Ελλάδα των διεθνών συμβάσεων για το εμπόριο όπλων.

Τα παραπάνω είναι ορισμένα από τα στοιχεία του σχεδίου, που αναμένεται αφού συζητηθούν και συμπληρωθούν με την εκτίμηση της πολιτικής κατάστασης να αποτελέσουν το πλαίσιο του προγράμματος του Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου.

Με τη δημοσιοποίηση του τελικού προγράμματος που αναμένεται να γίνει τις επόμενες μέρες, θα υπάρξει και η ευκαιρία μιας ευρύτερης εκτίμησης για τις δυνατότητες πολιτικής παρέμβασης, την ουσία των απόψεων και θέσεων της Συνασπισμένης Αριστεράς και τη δυναμική μετατροπής του αναγκαίου, όσο ίσως ποτέ άλλοτε, αγώνα ενάντια στη σήψη και τη διαφθορά, και σε κοινωνική κίνηση ανατροπής συσχετισμών.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΔΩΡΙΚΟΣ»

ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 64

ΤΖΑΧΙΜΣ ΚΑΡΓΟΥΝΙ

Το περιπετειώδες μυθιστόρημα που ενέπνευσε στο σκηνοθέτη Ζακ Ανό την ταινία του Η Αρκούδα, που προβάλλεται στους κινηματογράφους. Η αποκάλυψη του εσωτερικού κόσμου του βασιλιά του βουνού, της γιγάντιας αρκούδας, που πολλοί άνθρωποι θ' άξιζε να μιμηθούν. Η άψογη αρμονία της φύσης που μικρόψυχα κι ασυλλόγιστα οι άνθρωποι την καταστρέφουν.

ΤΟ ΠΑΠΑΝΤΡΕΪΚΟ ΑΓΟΣ ΚΑΙ

Ίσως τη στιγμή που θα διαβάζονται αυτές οι γραμμές η πολιτική κατάσταση να έχει πάρει το δρόμο της εκκαθάρισης από το παπαντρεϊκό άγος.

Προσωπικά πιστεύω ότι ο δαχτυλοδειχτούμενος από ολόκληρη την υψηλή πια παλίμπαις και η παρέα των ενόχων που τον περιστοιχίζουν θα μετέλθουν κάθε ανιερή μέθοδο αποφυγής της γνήσιας λαϊκής ετυμηγορίας, με την ελπίδα να γλιτώσουν ή να αναβάλουν την καταδίκη.

Μέσα σ' αυτό το βαρύ πολιτικό κλίμα και τη διάλυση της πολιτικής ζωής, θα ήθελα ωστόσο να διατυπώσω μερικές σκέψεις και κρίσεις που αφορούν την κλασική Αριστερά, ιδιαίτερα τα κόμματα του συνασπισμού. Η παραδοσιακή Αριστερά, από το ΚΚΕ μέχρι τα «κόμματα» δωματίου της ΕΔΑ, έχουν μεγάλο μέρος της ευθύνης για την Πασοκρατία και την άλωση της Δημοκρατίας από μία σπείρα. Δημόσια, αυτοκριτικά δεν έχουν ακόμα «μετανοήσει» για το φοβερό «λάθος» τους να συμπράξουν —ως κομπάρσοι μεν αλλά αποφασιστικά— στο παπατζήδικο κόλπο της «ιστορικής ρήξης», της «αντιδεξιότητας» ολοκλήρωσης της «Αλλαγής», του 1985, και τα απίθανα ρεζιλίκια που εξευτέλισαν κάθε έννοια δημοκρατίας και νομιμότητας. Όχι μόνο γιατί έτσι συνέβαλαν στην παράταση και τον ολοκληρωτικό μετασχηματισμό της Πασοκρατίας, αγνωρίζοντάς την και ως πρωτοπορεία του «προοδευτισμού», αλλά και γιατί έτσι απέδειξαν ότι στην πραγματικότητα γράφουν στα παλιά τους τα παπούτσια τους κανόνες της δημοκρατίας και της νομιμότητας, που τους επικαλούνται μόνο όταν αυτοί τους εξυπηρετούν.

Οι ηγεσίες της Αριστεράς αποφεύγουν ένοχα και πονηρά την πλατεία συζήτηση γι' αυτή την κρίσιμη περίοδο και για τη στάση τους — οχυρωμένες, όπως πάντα, πίσω από τον ακτιβισμό και τον πρακτικισμό τους: «*Τώρα βρήκατε την ώρα, σύντροφοι...*». Στην Αριστερά ποτέ δεν είναι ώρα αυτοκριτικής για τις κλασικά ανίκανες ηγεσίες της. Ίσως όμως να μην έχουν καν συνειδητοποιήσει πόσο η εξαπάτηση των αριστερών από τον παπατζή, με τη συνενοχή τους, λειτουργεί ακόμα ως ένα σημείο και παγιδεύει ακόμα και σήμερα τη δική τους στάση. Θα ήταν πολύ, βέβαια, να απαιτήσει κανείς από τέτοιες ηγεσίες να αντιληφθούν κάτι βαθύτερο και λεπτότερο: ότι με την ιδεολόγηση των πάντων, με την εμμονή τους στο 19ο αιώνα, με το λαϊκισμό τους και με τη γυμναστική συνθημάτων που κάνουν δεκαετίες τώρα στις «μάζες», ήταν μοιραίο να τις στείλουν στον πρώτο τυχόντα απατεώνα Μεσσία.

Δεν ξέρω αν και σε ποια κλίμακα και σε ποια κλιμάκια των κομμάτων αυτών υπάρχει τέτοιος προβληματισμός, το γεγονός πάντως είναι ότι οι υπεύθυνες ηγεσίες που διέπραξαν αυτά τα «λάθη» ουδέποτε τα καταδίκασαν ή, έστω, τα δικαιολόγησαν. Και εν πάση περιπτώσει

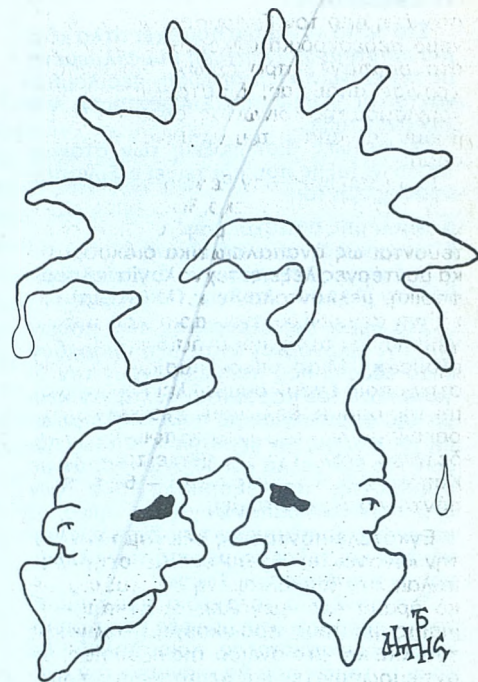
παραμένουν αμετακίνητες, εγγύηση της συνέχειας... Η στάση τους στη Βουλή κατά τη συζήτηση και την ψηφοφορία πάνω στην πρόταση δυσπιστίας το επιβεβαιώνει θλιβερά.

Οι σκέψεις και οι αγανακτήσεις αυτές όμως επικεντρώνονται στο παρόν, στη σημερινή στάση της Αριστεράς απέναντι στο ΠΑΣΟΚ. Αν κάποια πολιτική στάση δεν κρίνεται από τη ρητορική της αλλά από τον προσανατολισμό της, η στάση της παραδοσιακής Αριστεράς, από Περισσό μέχρι Απειρανθο αποτελεί ήδη επανάληψη του ίδιου λάθους και ευαγγελίζεται ολοκλήρωσή του. Να πώς.

Επιδιώκοντας να στοιχειοθετήσει τη λογική του αιτήματος της απλής αναλογικής, που την τελευταία διετία εξαντλεί την ελάχιστη γεροντική ικμάδα της η Αριστερά αυτοπαγιδεύεται στην υπεριοδοξία και το ναρκισσισμό της «δύναμης εξουσίας». Στόχος της απλής αναλογικής είναι η αποτροπή του διπολισμού και η αναγκαιότητα συμμαχικών κυβερνήσεων από δυνάμεις συγγενείς βέβαια ιδεολογικά και πολιτικά. Ποιες είναι αυτές οι δυνάμεις στις οποίες θα έβρισκε τη θέση της ως (μειοψηφών) συνεταιρός η Αριστερά; Μα ποιες άλλες; Οι θάνατες «*δημοκρατικές δυνάμεις*», άρα το αντιδεξιό μέτωπο που το ΠΑΣΟΚ είναι ο σηματοφόρος του και η «Αυριανή» η τρελοπαντίερα του. Θα τη δεχτούν στην αγκαλιά τους ως απολλός πρόβατο που ξαναμπίνει στο μαντρί, αποταξάμενο την «ανιερή συμμαχία» με τη «Δεξιά».

Διευκρινίζουν, βέβαια, ότι με το «σημερινό ΠΑΣΟΚ» του Αντρέα δηλαδή, δεν θα συνεργαστούν —κι ας τους πιστέψουμε—, αφήνουν όμως να εννοηθεί ότι με «ένα άλλο ΠΑΣΟΚ» καθαρό, εξαγνισμένο, να πούμε, θα μπορούσαν να συγκυβερνήσουν. Μα έτσι —και ο πιο άπειρος πολιτικά 18άρης μπορεί να το αντιληφθεί— δίνουν απαλλακτικό βούλευμα στο ΠΑΣΟΚ καθαυτό, το θεωρούν αναμάρτητο και άξιο να ηγηθεί της καθάρσης στη νέα περίοδο, φτάνει αυτό να απαλλαγεί από δυο-τρεις καμένους, που έτσι και αλλιώς θα τους χάσουμε μετά τις εκλογές. Χωρίς αυτούς λοιπόν θα είναι πεντακάθαρο το ΠΑΣΟΚ, που όλα τα ανώτατα όργανά του επανειλημμένα επικρότησαν τη συγκάλυψη του σκανδάλων και —εκτός από τιμητικές εξαιρέσεις, μονάδες— απέδειξαν ότι είναι πειθήνια όργανα, νευρόσπατα μιας προσωποπαγούς κομματικής δικτατορίας.

Η νεοπλασία του «καλού ΠΑΣΟΚ» που απαρτίζεται να πούμε από λίγους κακούς, θυμίζει την εικοστοσυνεδριακή τους λογική, του καλού κομμουνισμού της ΕΣΣΔ που τον σκίαζαν μόνο ο Στάλιν και ο Μπέρια. Γιατί και αν ακόμα ξεχάσουμε ότι αυτό το «καλό ΠΑΣΟΚ» συγκάλυπτε τα σκάνδαλα και κάνει δυνατή την επιβίωση του παπαντρεϊσμού, μπαίνει το

ερώτημα: μόνο γι' αυτό απέτυχε το όλον ΠΑΣΟΚ; Μόνο για οικονομικά σκάνδαλα ενέχεται; Ποιος έχει την ευθύνη για το άλλο μεγάλο σκάνδαλο και την απάτη, το λαϊκίστικο πασοκισμό; Μήπως την έχουν εξίσου οι σοβαροφάνεις «αδιάφθοροι» (ποιος τους ψάξει;), μήπως είναι μάλιστα οι πρωτομάστορες της όλο αυτό το συνονθύλευμα των αρριβιστο-επαναστατών εραστών της ισχυρής εξουσίας, που άξιος αρχιερέας τους είναι ο Παπανδρέου; Ποιος έχει την ευθύνη για την υπονόμευση του θεσμού της Δημοκρατίας, για το κομματικό κράτος, για το παρακράτος, για τον αυριανισμό-τομπρισμό ως ιδεολογία και πολιτική πρακτική;

Αυτοί οι δήθεν αδιάφθοροι του αυριανού «άλλου ΠΑΣΟΚ» της «μετα-ανδρείκής εποχής» είναι ακριβώς οι σκληροπυρηνικοί, που εμμένουν στο τρίτο-κοσμικό ιδεολογικό τους νεφέλωμα, στην «ιστορική ρήξη» και στο θολό κοκταίηλ της «αλλαγής». Με κύρια κατεύθυνση περισσότερο κράτος, συγκέντρωση και πλήρη έλεγχο της οικονομίας και κάθε κοινωνικής δραστηριότητας από το κράτος, για περισσότερη εξουσία και ακόμα μεγαλύτερες μίζες.

Στο σημείο αυτό, η αναπαλαιωμένη Αριστερά μας αισθάνεται σαν το ψάρι στο νερό. Το ζιβαγκοφόρο ΠΑΣΟΚ που της είχε πάρει τη δουλειά και τη νόθεψε, θα τη χρειάζεται πια ως γνήσια, αταλάντευτη, ανόθευτη δύναμη σοσιαλιστικής αλλαγής. Τη στιγμή που οι ολοκληρωτικές οικονομίες, του κρατισμού καταρρέουν παντού, από Πολωνία και Γιουγκοσλαβία μέχρι Κίνα, τη στιγμή που η ΝΕΠ ξαναζε-

Η ΑΙΩΝΙΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

του Δ. Ραυτόπουλου

σταμένη από τον Γκορμπατσόφ με το όνομα περεστρόικα αγκομαχάει μπροστά στο συμπαγές προνομίων, διαφθοράς, χρόνιας απάθειας, διαστροφής και ευνοχισμού της κοινωνίας, αυτοί θα ξαναβρούν τα νάματα του αληθινού σοσιαλισμού.

Ρωτήστε τους, δεν ξέρουν τι είναι.

Σ' αυτό το θολό ακριβώς, όπου στις κλασικές έννοιες του μαρξισμού ανακατεύονται ως αναπαλαιωτικά διακοσμητικά μοντέρνες λέξεις, τεχνολογία, πληροφορική, μελλοντολογία κ.τλ. βασίζονται για να στριμώξουν τον αριστερό μύθο - γουρουνάκι στο χοιροστάσιο της Κίρκης εξουσίας. Μιας υπερεξουσίας μάλιστα στην οποία έχουν συμβάλλει και στη νομή της οποίας δηλώνουν έτοιμοι να παρακαθήσουν, κάτω από κάποιο πράσινο δελφίνο, έστω. Και ό,τι ήθελε προκύψει... Κάποιοι άλλοι —ποτέ αυτοί— θα φτάνει πάντα για τις αποτυχίες...

Εγκαταλείποντας ως εξώγαμο έκθετο την «ανανέωση», η ΕΑΡ ενδίδει στην αναπαλαιώση, βαυκαλισμένη στο ευδαιμονικό όραμα της «μεγάλης αριστεράς», ενιαίας, με τους προ-γκορμπατσόφικούς του ΚΚΕ και στο όνειρο της εξουσίας, με αντιευρωπαϊστές και με πασόκους τσαρλατάνους. Όπου να 'ναι θα βγει στο μπαλκόνι ο Κύρκος να ξαναπαίξει τη φυσαρμόνικα του γλυκερού λαϊκισμού, καλώντας κοντά του το σταυρωτή, το μικρομεσαίο, τον εθνικό καπιταλιστή, το μικρό οικοπεδοφάγο —«έλα και συ...»— και θα εισπράξει ένα καλό σκορ, αλλά μόνο στα γκάλοπ, από ευσυγκίνητες καρδιές που λένε: «αχ, αν είχα δυο ψηφους τη μια θα του την έδινα του γλύκα... Αλλά να, κι ο ίδιος το λέει ότι και το ΠΑΣΟΚ δικό μας είναι...».

Κάτι η διάκριση του υγιούς, τίμιου και δημοκρατικότατου ΠΑΣΟΚ από το συνασπισμό —υποψήφιο για «μπλοκ εξουσίας» μαζί του, κάτι τα «αριστερά» κόμματα του ενός που καμαρώνουν το «λεβέντη» για την νταρντάνα του, κάτι οι αποτυχημένοι και ξεμωραμένοι Βοροσίλωφ του εμφυλίου κάτι οι τσανακογλύφτες του υπο-πολιτισμού, πάνε να μας νεκραναστήσουν το ΧΑΣΟΚ.

Αναρωτιέμαι αν η Αριστερά, στην ευφορία της σεληνης του μέλιτος που πιπιλίζει έχει συνείδηση του κινδύνου τερατογένεσης από την πολιτική παρτούζα που επιδιώκει (θολο-ανανεωτές-σταλινικοί-μπρεζνιεφικοί και κανταφικοί στο ίδιο πολιτικό κρεβάτι). Αναρωτιέμαι προπαντός αν υποπετούνται οι αιθεροβάμονες ότι οι χωρίς ουσιαστικότερη κοινότητα (παρά λίγο θα έγραφα «χωρίς έρωτα») οι χωρίς αρχές ενώσεις δεν αποτελούν πόλο συσπείρωσης και δεν εμπνέουν, αντίθετα απωθούν. Ότι, επί του προκειμένου, μάλλον θα σπρώξουν σε περαιτέρω αποπολιτικοποίηση την πιο ευαίσθητη ακριβώς μερίδα του κοινωνικού σώματος, τους νέους τους σκεπτόμενους πολίτες, τους μη ποδοσφαιροποιημένους και θρη-

σκευόμενους πολιτικά. Αυτούς ισα-ισα στους οποίους απευθύνονται.

* * *

Τα τελευταία είκοσι χρόνια δεν αποκαλύπτεται μόνο η τραγική αποτυχία του μαρξικού σοσιαλισμού και η διάψευση της ιδεολογίας του, αλλά και η παρακμή της πολιτικής ως διαδικασίας που αποβλέπει στην άσκηση της εξουσίας. Αυτή η τελευταία έχει οδηγήσει αξιόλογους κοινωνιολόγους και πολιτικούς στοχαστές να εισηγηθούν την έννοια της «πολιτικής αλλοτρίωσης» της αλλοτρίωσης στο κράτος, που έχει υπερκαλύψει και αυτή την οικονομική αλλοτρίωση του ατόμου στον καπιταλισμό (μια ακόμα έννοια-κλειδί του μαρξισμού υπερκερασμένη).

Νιώθοντας από διαισθητικά ως συνειδητά —ανάλογα με το βαθμό πολιτικής κρίσης και κουλοτράς του ο καθένας— αυτή την προϊούσα αλλοτρίωση, οι νέοι και οι πιο σκεπτόμενοι οι πιο προοδευτικοί, ανεξαρτοποιούνται. Το φαινόμενο των «ανέντακτων» που προκαλεί δυσφορία στους ποιμένες, εντάσσεται —ας μου επιτραπεί το λογοπαίγνιο— στην κατεύθυνση αυτή. Τα μεγάλα ποσοστά των «αναποφασιστών» που καταγράφουν οι δημοσκοπήσεις, ως ένα σημείο μόνο, ελπίζω, οφείλονται στη σύγχυση από την αποπληροφόρηση και στον κορπορατιστικό καιροσκοπισμό, ενώ κάποιο μέρος τους πρέπει να σημαίνει αποστασιοποίηση των πρώην εγκλωβισμένων πελατειών, διχασμό και κρίση πολιτικής συνειδήσης που τείνει να αποτινάξει ιδεολογικές κηδεμονίες και προκαταλήψεις.

Φαίνεται εκ πρώτης όψεως αντιφατικό, αλλά αποπολιτικοποίηση σήμερα σημαίνει μυθοποίηση της πολιτικής, ποδοσφαιροποίηση, δογματισμό και φανατισμό. Σημαίνει επίσης μικροαστικό καιροσκοπισμό ιδιαίτερα της πολιτικά πελατειακής επαρχίας.

* * *

Σπεύδω να διευκρινίσω ότι δεν εξαιρώ την α-πολιτική στάση, εξηγώ την αποπολιτικοποίηση. Βρήκα κάπου ένα τσιτάτο που επισημαίνει τη διαφορά των δυο εννοιών.

«Ένα αποπολιτικοποιημένο πνεύμα δεν είναι το αντίθετο ενός αποπολιτικοποιημένου πνεύματος. Ένα αποπολιτικοποιημένο πνεύμα είναι πνεύμα κατακτημένο, αποτοποιημένο, παθητικά υποταγμένο. Ακόμα και όταν αυτή η υποταγή προκαλεί κινητοποίηση και βία».

Οι νέοι και οι ανεξάρτητοι διανοούμενοι πρώτοι συνειδητοποιούν ότι μέσω «πολιτικής» η εξουσία τους διαιρεί, τους χρησιμοποιεί και τους κάνει συνενόχους της. Ότι αλλοτριώνει την κοινωνία των πολιτών από τη φυσική της λειτουργία υπέρ των πολιτικών και τεχνογραφειοκρατικών ελίτ που αποφασίζουν για τα πάντα της ερήμης της κοινωνίας.

Ας ελπίσουμε ότι η αποπολιτικοποίηση αυτή θα είναι μόνο το πρώτο στάδιο μιας επανενεργοποίησης της κοινωνίας για τον περιορισμό του κράτους και για την ανάληψη των νέων, καίριων - προβλημάτων, όπως είναι το περιβαλλοντολογικό και γενικά η επιβίωση του ανθρώπου από νέους ευρύτατους κοινωνικούς θεσμούς, μη κρατικούς.

Για την ώρα, ας ελπίσουμε ότι η αποπολιτικοποίηση δεν θα γίνει απάθεια, δεν θα μεταφραστεί σε καταναλωτισμό συνθημάτων και σε πελατειακό κυνισμό, όπως καλλιεργείται από το ΠΑΣΟΚ, στην ύπαιθρο. Και ότι το πολιτικό πάθος θα δώσει ένα μέρος του σφρίγγους του στην πολιτική σκέψη.

Θα κλείσω αυτές τις ανησυχίες με ένα νηφάλιο απόσπασμα από το ενδιαφέρον βιβλίο «Η πολιτική αυταπάτη» του Ζακ Έλλουλ, καθηγητή και μέλος του Ινστιτούτου Πολιτικών Σπουδών του Παρισιού:

«Καλούμε τον άνθρωπο να αποπολιτικοποιηθεί δεν σημαίνει αναγκαστικά ότι τον οδηγούμε σε κατάσταση α-πολιτική, ότι τον καλούμε να ασχοληθεί με άλλα.

Αντίθετα, επειδή ακριβώς το πολιτικό πρόβλημα είναι ουσιαστικό, σημαίνει ότι τον βοηθάμε να το συλλάβει από έναν άλλο δρόμο, σε μιαν άλλη προοπτική. Ας εγκαταλείψουμε την ελπίδα ότι κάποιοι συνταγματικοί κανόνες, μερικοί καλοί θεσμοί ή κάποιες κοινωνικο-οικονομικές αλλαγές θα αλλάξουν οτιδήποτε σε αποφασιστικό βαθμό. Ας εγκαταλείψουμε την ελπίδα ότι ο πολίτης μπορεί να ελέγξει το κράτος. Η πολιτική είναι πρόβλημα ζωτικό, ακατάπαυστο. Η θεμελιώδης πλάνη του 1789 ήταν ότι μπορούσαν να υπάρξουν χαλινάρια για το κράτος μέσα στο ίδιο το κράτος και ότι αυτό το τελευταίο θα μπορούσε να γίνει μηχανισμός αυτορυθμιζόμενος. Το κράτος σταματάει μόνο εκεί που βρίσκει αξεπέραστο εμπόδιο. Αυτό έχει δείξει η πείρα. Το εμπόδιο αυτό δεν μπορεί να είναι άλλο από τον άνθρωπο, τον πολίτη με τις ανεξάρτητες από το κράτος ενώσεις του. Μα αυτό σημαίνει τότε ότι πρέπει, για να αποπολιτικοποιήσουμε και να επαναπολιτικοποιήσουμε έτσι, να οδηγήσουμε τον πολίτη, απαλλαγμένο από τις αυταπάτες του, σε μια στάση αληθινά δημοκρατική. Το πρόβλημα δεν είναι πρόβλημα γνώμων και λεξιλογίου, αλλά συμπεριφοράς».

Οι δυο μεγάλοι προσανατολισμοί αυτής της δημοκρατικής συμπεριφοράς είναι, λέει ο ίδιος, η απομυθοποίηση και η σχετικοποίηση του πολιτικού πράγματος.

Αμήν.

Δ. Ραυτόπουλος

* Μελέτη του J. Calve στο συλλογικό έργο «La Depolitisation, mythe et réalité», Paris, 1962.

* Jacques Ellul, «L'illusion politique», Paris 1965.

ΑΠΙΣΤΕΥΤΑ ΚΑΙ

Μέ την έφνιδίαν παρέτησιν του κ. Κουτσόγιωργα, συνέβη μία τραγική παρεξήγησις μέ τους άγρότας. Είπαμε ότι θά πάμε έμείς εις τας έπαρχίας κέ όχι νά έλθουν άφτοί εις τας 'Αθήνας. Φένεται ότι δέν έμελέτησαν καλά τό Δόγμα Μάο.

Κάναμε ένα θανάσιμον λάθος κέ μίαν μεγάλην άπρέπιαν εις τό άγαλμα του Βενιζέλου. Άφού ήτο γνωστόν ότι ό Βενιζέλος έχασεν τήν έξουσίαν από τό σύνθημα «Κάτω οι κλέφτες», ήτο προσβλητικόν διά τόν ένθάρχην όλόκληρον ή 'Ελλάς τών δύο ήπειρων καί πέντε θαλασσών τήν ήμέραν τών άποκαλυπτuriών νά κραβγάζει «Κάτω οι κλέφτες» ύπενθημιζών εις τόν Βενιζέλον δησαρέστους στιγμάς του πολιτικού του βίου. Άναγνωρίζο ότι είνε πολλή δύσκολον νά επιβάλη κανείς σιγήν ενός μηνός εις τούς φονασκούντας, άλλά ήμπορούσαν τό άποκαλυπτύρια νά γίνουν τον άπρίλειον, όταν θά είχεν βγή τό πόρισμα κέ όλοι οι κλέπται θά ήσαν μέσα. Μόνη λήσις κατά τήν γνώμην Μου είνε νά τόν σκεπάσσωμεν πάλι μέ τήν γαλανόλεφκον, διά νά μήν μάς άκούει τουλάχιστον, κέ νά κάνομεν νέα άποκαληπτήρεια καλούντες άφτήν τήν φοράν τόν Πρόεδρο Δημοκρατίας διά νά μήν ύπάρχουν παράπονα μέ τόν Πρόεδρον τής Βουλής.

Βεβέως ό Βενιζέλος είχεν τήν χαράν κέ ικανοποίησιν, όταν τό άφηρήθη ή σημαία πού του έμπόδιζεν τήν όρασιν, νά ίδη εις στάσιν προσοχής όλόκληρον τήν Κομμουνιστικήν ήγερσίαν (διά τήν όποιαν είχε ψηφίσθ τό ίδιώνυμον) νά του άπονέμη τιμάς, καθώς καί τούς άπογόνους τής Δεξιός πού έσχεδιάσεν 2 φορές νά τόν δολοφονήσιν νά ίστανται «κλαρείνο» άλλά όσον νά είνε ή πικρία θά του έμεινεν! Άπορώ πώς ό κήριος Ζίγδης πού είνε τόσοσιν λεπτολόγος κέ ήγειται τόσοσιν τεραστίων Δημοκρατικών Βενιζελικών δηνάμεων, επέτρεψε νά γίνη άφτή ή τελετή κέ νά πληγοθή ό Έθνάρχης τόσοσιν άνεπανορθότως. Άβριον, όπως μάς διαβεβαίωσεν εις τήν Βουλήν, ή ΕΔΗΚ θά κυβερνήσιν τήν Έλλάδα. Επιδρέπεται από τόρα νά κάνη τέτοια κολοσιεία λάθη κέ νά διδω παραδείγματα άσεβείας προς άγάλματα άξια καλητέρας τύχης;

★ ★ ★

Όλα μου τά όνειρα βγένουν τελεφτέως άληθινά. Πρό ήμερών είδα τό έξης όνειρον: Ήμουν εις τας άρχέας 'Αθήνας φορών χλαμίδα, τήν έποχήν πού οι 'Αθηνέοι έψήφισον μέ τό τίμιον σήσημα τής άπλής αναλογικής διά νά έξοστρακίσουν τόν Δίκεον Άριστίδην. Ό Άριστίδης έκάθητο περίληπος εις μίαν γωνίαν, περιμένων τό άποτέλεσμα τής ψηφοφορίας. Εις μίαν στιγμήν είδα νά τόν πλησιάζει έ-

νας άγράματος χορικός πού δέν τόν έγνόριζεν όπτικώς κέ νά του ζητεί φορτικός νά του γράψιν εις τό δσπρακον πού έκράτει τό όνομα ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ διά νά τό ρίψιν εις τήν κάλπην. Τότε ό Αριστίδης έρότησε τόν χορικόν «Διατή θέλης νά τόν άπομακρήνης από τήν κηβέρνησιν;» Κέ ό χωρικός άπήντησεν: «Βαρέθηκα νά άκούω νά τόν λένε όλοι δίκαιον».

Κέ ό Άρειστίδης μέ μεγάλην προθυμίαν έγγραφε τό όνομα πού του έζητείτο.

Μόλις έφηνεν ό χορικός, έπλησίασα έγώ τόν Άριστίδην μέ τό δσπρακόν μου κέ του είπα «Κήριε Άριστίδη, σάς παρακαλώ, μου γράφετε εις τό ιδιόν μου δσπρακον τήν λέξιν ΑΓΑΜΕΜΝΟΝ».

— Διατή θέλεις νά χαράξω άφτό τό όνομα, μέ ρότησεν ό Άριστίδης.

— Διότι βαρέθηκα νά τόν άκούω νά λέγη συνεχώς ότι είνε τίμιος, άπήντησα έγώ.

Εις τό σημειον άφτό έξήπνησα κέ άνοιξα άμέσως τόν ονειροκρίτην εις τήν λέξιν ΟΣΤΡΑΚΟΝ. Ό όνειροκρίτης έγγραφεν: Έάν καθ' ύπνον ίδης δσπρακον, προσπάθησε νά ξανακοιμηθής καί φρόντισε νά κρατής περισσότερα δσπρακα, διά νά άπομακρήνης κέ άλλους πού δέν θέλης από τήν κηβέρνησιν.

Καί άν δέν σηναντήσης τόν Δίκεον Άριστειδην, δέν έχάλασεν ό κόσμος. Κύταξε νά συναντήσης τόν καθηγητήν κ. Μεταξάν, πού μέ μεγάλην προθυμίαν γράφει ότι του ύπαγορέβουν. Έγγραφε τήν λέξιν «Μένιο μου...» τόσοσιν καλιγραφικά, πού όσοι έκοιμώντο επί τριετίαν, έμειναν κατάπληκτοι.

Πολλάς σηζητήσεις εις τούς φιλολογικούς κήκλους έπροκάλεσεν τό άριστουργηματικόν Μου ποίημα διά τήν γάταν πού τής έκοψαν τήν ουράν. Ποιοί διανοούμενοι μάλιστα, μέ ήρότησαν διατή ό γάτος έκλαψεν πικρά όταν είδεν τήν ουράν τής αγαπημένης του. Τους έξήγησα ότι έκλαψεν, διότι είδεν έφνιδίως τόν έρωτά του νά συντηρείται έπειδή ως άρσενικός έπροδόθη. Η γάτα ήτο άπιστος. Του είπεν ψέματα ότι θά πάγη νά επισκεφθί τήν μαμά της πού ήτο άσθενής, κι άφτή διψών διά περιπέτειας πήγε κρυφά εις τόν χορόν, όπου δηστηχός κέ τήν άκροτυρίασαν. Τό έμπνεφσμένον ποίημά μου ήτο μία καταγγελία ότι όλοι αι θήλεις γυνέκαι είναι άπισται, είτε είναι δίποδες, είτε τετράποδες. Δι' άφτό καί οι άνδρες πού πίπτουν ήθήματα κέ ήποφέρουν, έχουν βάπτισιν δικέως μέ θηληκάς όνομασίας όλα τά άντικείμενα πού προκαλούν άπέχθειαν κέ καταστροφήν. Η κασέτα, πού έχει θηληκήν προέλεψιν, δέν προκαλεί εις πολούς τρόμον; Η φρεγάτα, δέν δημιουργεί καχυποψίας; Η άνάκριση, δέν προκαλεί ένόχλησιν; Η φηλακή δέν είναι επικίνδυνος;

Η τηλεόραση, είτε πέζει, είτε δέν πέζει λόγον στάσεως εργασίας, δέν μάς έξοργίζει; Η άεροσηνοδός, δέν προκαλεί σχόλια δησιμενεί; Η βλάβη, δέν μάς προκαλεί ζημίαν; Η άκριβή πουτάνα, ή μίζα,

ή κλοπή, ή δικηγορική άμοιβή κέ ή Άλπεις, τά έννια χιονισμένα βουνά, δέν είνε ύπέφθηνα διά τήν άπόλειαν τόσοσιν άπρόσεκτων όρειβάτων;

Θά ήμπορούσα νά αναφέρω χιλιάδες άλλων παραδειγμάτων άλλά ή στενότης χώρου, πού είνε κέ άφτή θηληκή, μέ έμποδίζει νά έπεκταθώ.

Έγώ από όλα τά γυνεκεία είδη θηλικού γένους πού έκτιμό κέ σέβομε, είνε ή Άπλή αναλογική! Άκόμη κέ ή Ένισχημένη, παρόλα της τά έλατόματα, μου είνε συμπαθής κέ τήν συγχωρώ ως φιλοσοφημένος άνδρας. Η ζωή είνε ένας συνεχής άγών μέ τας άτελείας τών άλλων. Εις τό θέμα τής Άναλογικής δέν είμε πολλή δογματικός κέ τήν Άναλογικήν, είτε άπλήν, είτε ένισχημένη θεωρώ φίλην. Άλλοστε κέ μία σοφή παροιμία λέγει: Άγάπα τας φίλας σου κέ μέ τά έλατόματά των».

Άφτά πού λέτε μέ τό ποίημά μου διά τήν γάταν.

★ ★ ★

Ουδέποτε έχόνεψα τόν Χίτλερ. Άφενός διότι έδιδεν έντολήν νά καίγοντε αι έφημερίδες τών άντιπάλων του κέ άφετέρου διότι τά έβαζε μέ τόν Διεθνή Έβραϊσμόν. Δέν ήσαν σοστά πράγματα άφτά. Νομίζο.

★ ★ ★

Ό Μέγας Έθνάρχης Έλεφθέριος Βενιζέλος, τόν όποιον σήμερα όλοι τιμώμεν μέ δάκρυα εις τούς όφθαλμούς, άπευθυνόμενος εις τόν άείμνηστον Βασιλέα μας Γεόργιον τόν Β' του είπεν: «Έκ βάθους καρδίας άναφωνώ, Ζήτω ό Βασιλέφς.» Κέ ουδέποτε κατηγορήθη διά UNFAIR. Εις τήν πολιτικήν συνβένουν άφτήμα. Δι' άφτό σήμερα βλέποντες κάποιον πικραμένο Βασιλέα κέ λέγοντες προς άφτόν κάποιαν φιλοφρόνησιν παρηγορίας, δέν πρέπει νά τό κάνομεν ζήτημα. Η άναμόχλεψις μιάς άβρότητας δέν είνε προς όφελος τής Άβριανής μας ζωής.

Φοβεροί άφτοί οι Ίάπωνες μέ τας έφεβρέσεις των πού δέν έχουν τελιομόν. Διάβασα εις μίαν Ίαπωνικήν έφημερίδα —παρόλον πού τά Ίαπωνικά μου δέν είνε περιφίμα— ότι ένας καταστουχός Ίάπων τεχνικός, επέτρεψεν νά κατασκεβάσιν μίαν ένχρομον τηλεόρασιν πού πιάνει 18 κανάλια, εις μέγεθος όσον τό κεφάλι μιάς καρφίτσας. (Είνε ή γνωστή διεθνώς μέ τό όνομα SET.2).

Άφτή ή τηλεόρασις πολεΐται μόνον 1 δολάριον. Τελικός, οι καταστηματάρχαι του Τόκιου, τήν προσφέρουν προς 50. Κέ τοϋτο διότι σέ ύποχρεόνουν μαζί μέ τήν επαναστατικήν άφτήν τηλεόρασιν νά άγοράσης κέ έναν ισχυρόν φακόν 49 δολαρίων, διά νά βλέπης καλήτερον τά προγράμματα. Μόνη ή τηλεόρασις δέν πολεΐται. Δι' άφτό λέγετε κέ SET.2.

Άπό μικράς ήλικίας, είχα πρόωρον έφυάν. Όταν έκλεπτα γλυκό από τό βάζον πού έφύλατε διά τας έπισκέψεις κέ

ΟΜΩΣ ΑΛΗΘΙΝΑ

μέ ήρота ή μυτέρα μου «έσή έφαγες τό γληκό;» έγώ πάντοτε μέ ψυχρεμίαν κέ σταθερότητα έλεγα ΟΧΙ. (Κουτός ήμουν νά πώ ότι τό έφαγα έγώ;). Κι όταν ή νεκρά μυτέρα μου έκράβγαζεν «Θά τό πώ τό βράδη στόν πατέρα σου κέ θά δής τί θά πάθης, διότι είσε κέ κλέπτης κέ ψέφτης», έγώ τής έλεγα: Είμε γνωστός διά τό ήθος μου. Αί σηκοφαντίε σου δέν μέ έγγίζουν. Τό έσπέρας, όταν ο πεθαμένος πατέρας μου είσήρχετο πτώμα είς τό σπίτι από τό γραφίον κηδειών όπου ήργάζετο, έτρεχα πρώτος νά τόν προϋπαντήσω μέ τάς φράσεις «Κάτι θά μάθης διά ένα γλυκό, αλλά ή σκεβωρία δέν αληθεύει. Το γλυκό τό έφαγεν ο Κίσινγκερ, οί Έβρέοι καί τό ντόπιον κέ ξένον κατεστημένον». Κι εκείνος πού ήτο έφπιτος κέ άφελής μέ έπίστεβεν κέ άκολούθως έβυθίζετο είς τήν άνάγνωσιν τής φθηνής του έφημερίδος διά νά μάθη κέ άλας δραστηριότητας του Έβραϊσμού.

Καί ή λεσβία γιαγιά μου πού όρθία ως Δούρειος Ίππος παρηκολούθει τήν συζήτησιν, εδάκρυζεν βλέπων νά δίδω μέ τόσην έφθειξαν κέ έβαισθησαν τήν μάχην τής προσοικικής μου άδοότητος.

★ ★ ★

Τόν άλλον μήνα συμπληρόνόντε 250 έτη από τήν ήμέραν πού έγενήθη ο Άλή Πασάς, πού έζη ως πασάς είς τά Γιάννενα. Παρόλον πού οί Έλληνες τόν έχαρακτίριζον τύρανον, έπειδή έπνιξε τήν Κυρά - Φροσύνην, είχε έντούτοις τήν σωφροσύνην νά διάγη κοσμίως. Είς ήλικίαν 70 έτών έροτέφθη σφοδρός τήν Κυρά-Βασιλικήν, μίαν πεδίσκην δωδεκαετήν. Είχεν δηλαδή μίαν διαφοράν 58 έτών, σπάζων διεθνώς όλα τά ρεκόρ ειδυλίων κατά τήν επάρατον εποχήν τής Τουρκοκρατίας. Καί έπειδή ούδέποτε τήν περιέφερε είς τά νηκερινά κέντρα (ή Βασιλική μετά τό φαγητόν από τάς 9 ήτο είς τό κρεβάτι) όλοι οί ξένοι περιηγείται καί εκδόται τόν εθάβμαζον κέ δι' άφτό απέφεβαν νά τόν κάνουν εδόφυλον είς τά περιοδικά σεβόμενοι τόν ιδιοσικόν του βίον.

Θά πρέπει κάποτε — «όταν λυθή τό Κηπριακόν καί έβοδοθούν αί Έλληνοτουρκικά συνομιλίες— διά λόγους έβγνομοσήνης πού έπρωτίσθη Έαληνίδα δια έρομένην, νά του σπηθην Έαληνιά είς τήν Ήπειρον. Πολλοί είς τούς όποιους άνέφερα άφτήν μου τήν ιδέα, μου έπρότειναν νά χαράξωμεν τό έτοιμον έπίγραμμα πού ύπάρχει καί λέγει,

*Βασιλική προστάζει, Βεζήρη Άλή Πασά
Βάλε φωτιά στό τάπια, κάψε τά Γιάννενα,*

*έγώ όμως άπέριψα άφτό τό ποίημα κέ
έπρότεινα κάτι άλλο,*

*Βασιλική προστάζει, Βεζήρη Άλή Πασά
στείλε στήν Έλβετίαν, λίγα καλά ποσά.*

Κέ τούτο διότι ή Βασιλική, έστω καί δωδεκαετής, ούδέποτε θά έλεγεν τόσον ούρανομήκη άνοησίαν. Μέ τό νά βάλης φωτιά είς τά τάπια καί νά καταστρέψης τά Γιάννενα, τί κερδίζεις;

Μερικοί άνθρωποι, προτείνουν κάτι χορίς νά σκέπτοντε. Έγώ άπορρίπτο άκόμη καί τήν ιδέα ότι ο Άλή Πασάς μετά τά 70 άρχισε νά κλέπτη περισσότερο γιά νά κάνη δώρα είς τήν έρομένην του. Βιολογικώς, μετά τά 70, όλοι πάβουν νά θησαυρίζουν. Άπόδειξις ο Άνάσης. Μετά τά 70 άρχισε νά τά μοιράζη κέ είς ήλικίαν 78 έτών άπέθανεν πτωχός. Τό ίδιον καί ο Ροκφέλερ.

★ ★ ★

Άπαγορέβω τελείως κέ καθ' οιονδήποτε τρόπον, τήν μετάδοσιν ή άπαγγελίαν του ποιήματός μου Η ΓΑΤΑ από τό σταθμόν τής Άβριανής. Επίσης καθιστώ γνωστόν ότι μέ τό έργον ΕΙΝΑΙ ΓΑΤΑ, ΕΙΝΕ ΓΑΤΑ, ο Κοντός μέ τήν γραβάτα, δέν έχω ούδεμίαν σχέσηιν. Όλοι οί δικοί μου γάτοι, κοντοί ή ψηλοί, περιφέρονται μέ ζιβάγκο.

★ ★ ★

Φιάσκο ή νέα τηλεόρασις SET.2.

Όπος μέ έπληροφόρησαν από τήν Ίαπωνικήν πρεσβίαν, όσοι έπρομηθέθησαν άφτήν τήν νέαν σησκεβήν, κατέστρεψαν τά μάτια τους. Δέκα έκατομήρια Ίάπωνες άφτήν τήν στιγμήν γυρίζουν είς τούς δρόμους του Τόκιο ως τυφλοί ψηλαφίζοντες νά έβρουν όπτικά καταστήματα, κέ πρόθυμοι νά πληρώσουν έν άνάγκη άλλα 50 δολάρεια γιά νά πάρουν γυαλιά. Άφτός πού έστραβώθη τελείως, είναι ο Ίάπων κηβερνητικός εκπρόσωπος, πού ένω παρηκολούθει όλας τάς μεγάλας προεκλογικάς συγκεντρώσεις τής αντιπολιτέψεως, άνήγκειλεν είς τόν Άφτοκράτορα ότι είχαν άποτυχία κέ ήττα. Ο Άφτοκράτωρ Άκηχίτο όμως πού είναι άμερόληπτος, διέταξε νά τόν έγχειρήσουν πάραφτα διαπρεπείς όφθαλμολόγοι κέ μετά τήν θεραπείαν νά τόν εκτελέσουν. «Δέν φθάνει πού έστραβώθη —είπεν ο άφτοκράτωρ είς τούς γιατρούς— μάς κατέστρεψε κέ τήν αξιοπιστίαν τής Άφτοκρατορικής μας τηλεοράσεως πού έχρεν τόσον άρίστης φήμης. Μέ τέτοιον κηβερνητικόν εκπρόσωπον άν πάμε είς τάς εκλογάς, πάμε φούλα, γιά δεξιάν κηβέρνησιν» (Είς τάς 18 Ιούνη, έχουν κέ οί Ίάπωνες εκλογάς) κέ ο Άφτοκράτωρ πού δέν ξεχνά τί σημένει ή Δεξιά κέ είναι ύποψήφιος τής Σοσιαλιστικής παρατάξεως, φοβάται μήν πάει έξορία.

Οί γιατροί φοβούνται πάντως έπιπλοκάς κέ άρνούνται νά τόν έγχειρίσουν, διότι τό όπτικόν νέβρον έχει έπηρεάση τόν έγκέφαλον. Ο κηβερνητικός εκπρόσωπος, τάς έσπερονάς ώρας, όμιλεί διά κροτίδας. Η κατάστασις του θεωρείται κρίσιμος. Ός πρώην θεραπεφτικήν άγωγήν οί γιατροί συνέστησαν είς τάς νοσοκόμας νά βάλουν είς τό δωμάτιόν του μίαν τηλεόρασιν, εκ των μεγαλητέρων πού παράγει ή Ίαπωνία, καί νά παρακολουθεί ο άσθενής όλας τάς συγκεντρώσεις από τρεις φορές μετά κάθε φαγητόν.

Μοσ62.

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ 1. ΦΙΛΙΑΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ
ΣΤΟΝ 20° ΑΙΩΝΑ

ΤΟΜΟΣ Α

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ & ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ - GUTENBERG

MAURICE GODELIER

ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΟΙ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ
ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

ΤΟΜΟΣ Α

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ & ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ - GUTENBERG

ΜΕΛΙΝΑ ΣΕΡΑΦΕΙΝΙΔΟΥ

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ
ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

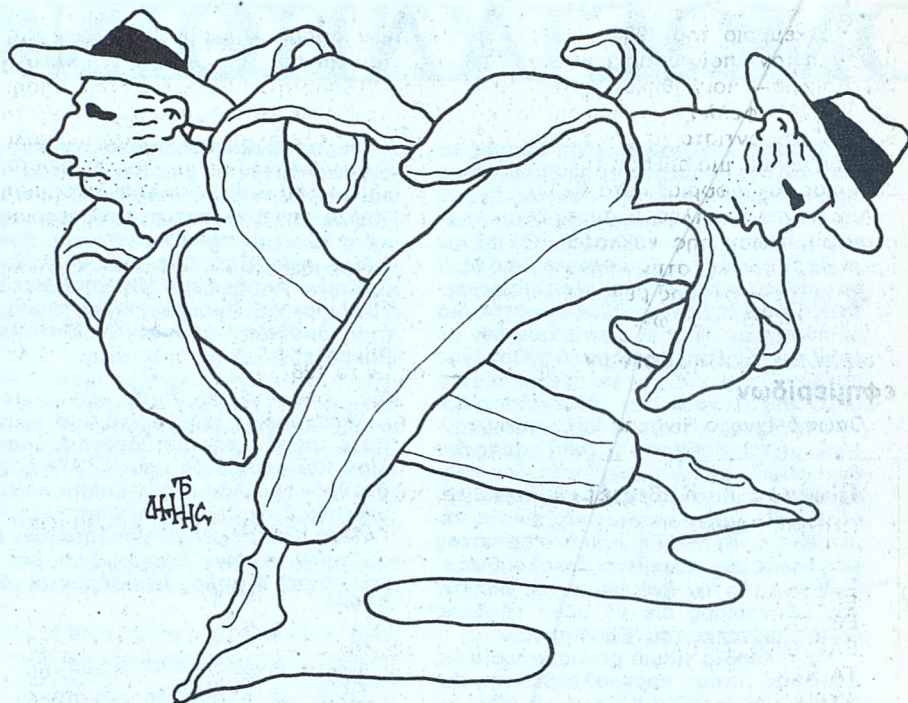
Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΑΡΑΓΓΗ
ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ - GUTENBERG

GUTENBERG

«Αυτό που πραγματικά έγινε το 1988 και ιδίως τους τελευταίους μήνες, λόγω ακριβώς των πολιτικών εξελίξεων, είναι ότι πραγματοποιήθηκε και πραγματοποιείται ακόμη μια «αναδιανομή της πίτας»: Ορισμένες εφημερίδες παρουσιάζουν μια σημαντική αύξηση της κυκλοφορίας τους, άλλες πέφτουν και τέλος στον ορίζοντα έχουν εμφανιστεί μια σειρά «μικρομεσαίες» που για πολιτικούς λόγους και χάρη στη χαμηλή τιμή τους έχουν κατορθώσει να αποσπάσουν ένα μέρος του αγοραστικού κοινού των κάποτε μεγάλων.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΕΣ: ΑΝΑΔΙΑΝΟΜΗ ΤΗΣ ΠΙΤΑΣ

του Νίκου Κυριαζιδη

Αν και, κατά το 1988, παρουσιάστηκαν δύο, πολύ σοβαροί, ανασχετικοί παράγοντες στην αύξηση της κυκλοφορίας των εφημερίδων, οι συνολικές πωλήσεις τούς όχι μόνο δεν έπεσαν αλλά σημείωσαν και μια μικρή άνοδο.

Ο πρώτος ανασχετικός παράγοντας ήταν η πολύ μεγάλη αύξηση της τιμής τους — των περισσότερων από 50 σε 70 δρχ. δηλαδή κατά 40%.

Ο δεύτερος ανασχετικός παράγοντας ήταν η εμφάνιση των ελεύθερων ραδιοφωνικών σταθμών που στις μεγάλες πόλεις υπερκαλύπτουν με τα ειδησεογραφικά δελτία τους την επικαιρότητα των εφημερίδων.

Όμως ούτε το ένα ούτε το άλλο γεγονός δεν κατόρθωσε να μειώσει τις συνολικές πωλήσεις των εφημερίδων.

Η εξέλιξη αυτή, μάλλον, πρέπει να οφείλεται στο ότι εδώ και έξι μήνες, δηλαδή από τότε που αρρώστησε ο πρωθυπουργός και άρχισε να κατρακυλάει η «αυτοκρατορία» Κοσκωτά, ο τόπος αντιμετωπίζει μια βαριά πολιτική κρίση και επομένως το ενδιαφέρον του κοινού για πληροφόρηση είναι πολύ μεγάλο.

Μάλιστα, μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι η εμφάνιση των ελεύθερων ραδιοφωνικών σταθμών, με το ενδιαφέρον που δημιουργούν κάθε μέρα για τις ραγδαίες πολιτικές εξελίξεις, περισσότερο τραβάει παρά απωθεί τον κόσμο να αγοράσει εφημερίδες.

Εκείνο, όμως, που πραγματικά έγινε το 1988 και ιδίως τους τελευταίους μήνες, λόγω ακριβώς των πολιτικών εξελίξεων, είναι ότι πραγματοποιήθηκε και πραγματοποιείται ακόμη μια «αναδιανομή της πίτας»: Ορισμένες εφημερίδες παρουσιάζουν μια σημαντική αύξηση της κυκλοφορίας τους, άλλες πέφτουν και τέλος στον ορίζοντα έχουν εμφανιστεί μια σειρά «μικρομεσαίες» που για πολιτικούς λόγους και χάρη στη χαμηλή τιμή τους έχουν κατορθώσει να αποσπάσουν ένα μέρος του αγοραστικού κοινού των κάποτε μεγάλων.

Θα πρέπει εδώ να τονίσουμε ότι υπάρχουν πια σημαντικές διαφορές στην τιμή που πουλιούνται οι διάφορες εφημερίδες και ότι η τιμή των 70 δρχ., που έχουν οι περισσότερες, είναι πραγματικά μεγάλη για το μισθοσυντρήτο. Έτσι, όσες σήμερα πουλιούνται φτηνότερα, βρίσκονται σαφώς σε πλεονεκτικότερη θέση από τις άλλες («ΡΙζοσπάστης», «Ακρόπολις», «Αυγή», «Εστία» - 50 δρχ.· «Δημοκρατικός Λόγος», «Αυριανή», «Επικαιρότητα», «Ελεύθερος» - 30 δρχ.).

Βέβαια, η σημαντικότερη αύξηση της τιμής των εφημερίδων πήγε σε πολύ μεγάλο ποσοστό για να καλύψει την πολύ μεγάλη άνοδο της τιμής του χαρτιού που σημειώθηκε το 1988. Αλλά κι ένα άλλο τόσο σπουδαίο τμήμα της θα εμφανιστεί ως έσοδο των επιχειρήσεων Τύπου, με

συνέπεια τα κέρδη τους να είναι, πάλι, πολύ μεγάλα.

Γενικά, τα έσοδα των εφημερίδων προβλέπονται και για το 1989 μεγαλύτερα παρά ποτέ, εφόσον η κυκλοφορία τους θα είναι φέτος πολύ μεγάλη, λόγω των εκλογών.

* * *

Ας δούμε, όμως, τα στοιχεία που υπάρχουν αναλυτικά, σημειώνοντας ταυτόχρονα το γεγονός ότι η Ένωση Ιδιοκτητών Αθηναϊκών Εφημερίδων έχει κάνει φέτος μια πολύ καλή εργασία, με την οποία παρέχει πληροφορίες όχι μόνο για τις κυκλοφορίες του καθημερινού Τύπου, αλλά και για όλες τις εβδομαδιαίες εφημερίδες καθώς και για τις αθλητικές.

Συνολικές πωλήσεις

Οι πανελλήνιες πωλήσεις των αθηναϊκών εφημερίδων ήταν το 1988 ελαφρώς μεγαλύτερες από το 1987 (+ 2,5%) και έφτασαν περίπου τα 295 εκατομμύρια φύλλα.

Στην Αθήνα και τον Πειραιά η αύξησή τους ήταν μικρότερη (+ 0,5%) ενώ στην επαρχία ήταν σημαντικά μεγαλύτερη (+ 4,9%). Αυτό, ίσως, ανατρέπει τη θεωρία ότι η επαρχία στηρίζεται για την ενημέρωσή της, κυρίως στην κρατική τηλεόραση και δείχνει ότι ο κόσμος περιμένει, όσο το δυνατόν περισσότερο, να πληροφορηθεί τα γεγονότα από τον Τύπο.

Το Δεκέμβριο του 1988 —τελευταίο μήνα για τον οποίο υπάρχουν πανελλήνια στοιχεία— πουλήθηκαν κατά μέσο όρο 968.265 φύλλα την ημέρα έναντι 924.451 τον αντίστοιχο μήνα του 1987. Δηλαδή είχαμε μια αύξηση της μέσης ημερήσιας κυκλοφορίας κατά 4,8%.

Από την άλλη πλευρά συνεχίζεται η σταθερή πτώση της κυκλοφορίας του πρωινού Τύπου και στην Αθήνα και στην επαρχία, προς όφελος βέβαια, των απογευματινών εφημερίδων.

Πωλήσεις καθημερινών εφημερίδων

Όπως δείχνει ο Πίνακας 1 έχουν γίνει

κή κυκλοφορία κι ένα πολύ μεγάλο τμήμα του κοινού του, παρ' όλη την αλλαγή της στάσης του έναντι της κυβέρνησης και τον ανοιχτό πόλεμο που του κάνει το κράτος. Τελευταία έχει αρχίσει μια πολύ ενεργητική αντεπίθεση, που ενισχύεται και από μια καλή ραδιοφωνική διαφήμιση με στόχο την άνοδο της κυκλοφορίας του.

Η «Ελευθεροτυπία» είναι η μόνη άλλη καθημερινή εφημερίδα, εκτός από τον «Ελεύθερο Τύπο», που εμφανίζει μια άνοδο της κυκλοφορίας της (+ 2,5%) σε σχέση με το 1987.

Παρ' όλο ότι κι αυτή, όπως το «Έθνος», εγκατέλειψε την κυβερνητική

με τον «Ελεύθερο Τύπο» για την πρώτη θέση στην περιοχή της πρωτεύουσας— η κυκλοφορία τους θα ήταν τραγικά μικρή. Ήδη κινδυνεύουν να χάσουν την τέταρτη θέση, όπως δείχνουν και τα στοιχεία του Δεκεμβρίου, γιατί στην επαρχία μόλις πουλούν 27-33 χιλιάδες φύλλα.

Η «Αυριανή», παρ' όλο ότι η κυκλοφορία της έπεσε το 1988 (- 2,3%), τους τελευταίους μήνες, όπως δείχνουν και τα στοιχεία του Δεκεμβρίου, παρουσιάζει μια αύξηση περίπου δέκα χιλιάδων φύλλων την ημέρα και διεκδικεί την τέταρτη θέση από τα «Νέα». Η αύξηση αυτή θα πρέπει να αποδοθεί στο γεγονός ότι έχει, ουσιαστικά, γίνει το επίσημο όργανο του ΠΑΣΟΚ και επίσης έχει αποκτήσει δικό της ραδιοσταθμό, ο οποίος προωθεί τις πωλήσεις της. Ακόμη πρέπει να υπογραμμίσουμε το γεγονός ότι πέραν πουλιόταν μόλις 20 δρχ. και φέτος μόλις 30 δρχ.

Η «Γ.Α. Κουρής ΑΕ» είναι ουσιαστικά το μόνο συγκρότημα εφημερίδων σήμερα στην Ελλάδα. Γιατί εκδίδει κι ένα κυριακάτικο φύλλο («Αυριανή της Κυριακής», 98.380 φύλλα) κι ένα πρωινό («Δημοκρατικός Λόγος», 10.147 φύλλα - τιμή 20 και μετά 30 δρχ.), καθώς και μια καθημερινή και μια κυριακάτικη αθλητική εφημερίδα, με πολύ σημαντικές κυκλοφορίες. Τελευταία, μάλιστα έβγαλε στη Θεσσαλονίκη και μια ειδική έκδοση για τη Βόρεια Ελλάδα.

Στον πασοκικό χώρο επίσης μπήκε μια νέα εφημερίδα, η «Επικαιρότητα», που πουλιόταν πέρσι 30 δρχ. και η κυκλοφορία της έφτασε τις 42-44 χιλιάδες.

Οι νεοδημοκρατικές εφημερίδες, παρ' όλο ότι το πολιτικό κλίμα τις ευνοεί, βρίσκονται σε κάθετη πτώση: «Απογευματινή» (- 7,7%), «Μεσημβρινή» (- 13,6%), «Ακρόπολις» (- 49,7%), «Εστία» (- 3,3%). Και οι δύο που αναμείχθηκαν με τον Κοσκωτά: «Βραδυνή» (- 35,8%), «Καθημερινή» (- 9,1%).

Εκτός από τον «Ελεύθερο Τύπο» που απορρόφησε ένα τμήμα της κυκλοφορίας του, πρέπει να σημειώσουμε ότι βγήκε και μια ακροδεξιά απογευματινή εφημερίδα, ο «Ελεύθερος», με εκδότι τον Γ. Μάστορα, που πουλιόταν πέρσι μόλις 20 δρχ. και η κυκλοφορία του το Δεκέμβριο έφτασε τα 24.530 φύλλα. Στην αρχή είχε βγει ως πρωινή με τιμή 50 δρχ.

Οι εφημερίδες της Συνασπισμένης Αριστεράς, επίσης δεν πηγαίνουν πολύ καλά, αν και πουλιούνται τώρα αρκετά φτηνότερα από τις άλλες (50 δρχ.): Ο «ΡΙζοσπάστης» έπεσε κατά 13,3% και η «Αυγή» κατά 17,4%. Η πτώση της «Πρώτης» ήταν μικρότερη (- 2,5%). Μάλιστα, τώρα τελευταία, όπως δείχνουν και τα αποτελέσματα του Δεκεμβρίου εμφανίζει μια σημαντικότερη άνοδο (42.427 φύλλα έναντι 34.599 μέσο όρο το 1988).

Πίνακας 1 - Καθημερινές εφημερίδες

ΟΝΟΜΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ	1988	% ΜΕ '87	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ	149.933	+ 18,4%	177.117
ΕΘΝΟΣ	146.111	- 8,4%	124.559
ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ	126.464	+ 2,5%	118.320
ΤΑ ΝΕΑ	112.908	- 3,6%	96.586
ΑΥΡΙΑΝΗ	101.907	- 2,3%	111.384
ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ	84.975	- 7,7%	80.007
24 ΩΡΕΣ	50.623	—	19.611
ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ	44.305	—	42.120
ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ	40.481	- 13,3%	39.433
Η ΠΡΩΤΗ	34.599	- 2,5%	42.427
Η ΒΡΑΔΥΝΗ	33.047	- 35,8%	19.192
ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ	30.387	- 13,6%	27.564
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ	22.503	- 9,1%	17.523
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ	15.980	—	24.530
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ	10.147	- 4,2%	10.046
ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ	7.403	- 49,7%	5.670
ΚΑΘΕ ΜΕΡΑ	6.588	—	—
ΕΣΤΙΑ	6.487	- 3,3%	6.504
Η ΑΥΓΗ	4.664	- 17,4%	4.284
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ (1)	2.413	—	—
ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΩΡΑ	1.329	- 1,3%	1388
ΣΥΝΟΛΟ	1.033.254	+ 2,5%	968.265

(1) Μετατράπηκε σε απογευματινή

σοβαρές ανακατατάξεις στις κυκλοφορίες των αθηναϊκών εφημερίδων κατά το 1988.

Πρώτα απ' όλα την πρώτη θέση στην κυκλοφορία των ελληνικών εφημερίδων έχει πια καταλάβει ο κεντροδεξιός «Ελεύθερος Τύπος» και μάλιστα, όπως δείχνουν τα στοιχεία του Δεκεμβρίου, έχει κατορθώσει με μια κυκλοφορία περίπου 177 χιλιάδων, να ξεπερνάει κατά 53 περίπου χιλιάδες φύλλα τη δεύτερη εφημερίδα. Η άνοδος της κυκλοφορίας της εφημερίδας αυτής το 1988 ήταν πάρα πολύ μεγάλη και θα μπορούσε να χαρακτηριστεί εντυπωσιακή (+ 18,4%).

Το «Έθνος» μοιάζει να χάνει κυκλοφορία και βρίσκεται πλέον στη δεύτερη θέση, κρατώντας πάντως μια πολύ σημαντι-

παράταξη και υφίσταται έναν κρατικό διωγμό, τα στοιχεία και του Δεκεμβρίου δείχνουν ότι κρατάει καλύτερα το κοινό της. Ίσως αυτό να οφείλεται στο γεγονός ότι είχε αρχίσει πολύ νωρίτερα και ομαλά τις επικρίσεις της εναντίον του καθεστώτος του ΠΑΣΟΚ, από το «Έθνος».

«Τα Νέα», παρ' όλο ότι μάλλον για φιλοπασοκισμό θα μπορούσαν να κατηγορηθούν, και η συνεργασία της διεύθυνσής του με την Εκάλη είναι κάτι παραπάνω από άριστη, είναι το χαρακτηριστικό παράδειγμα της εφημερίδας που συνεχώς πέφτει. Το 1988 έπεσαν στα 113 περίπου χιλιάδες φύλλα από 117 χιλιάδες το 1987.

Κι αν δεν είχαν τις μικρές αγγελίες στην Αθήνα —με συνέπεια να πολεμούν

Το 1988 εκδόθηκαν δύο εφημερίδες που, όμως, και οι δύο έκλεισαν —οι «24 Ώρες» του Κοσκωτά και η «Κάθε Μέρα» του Σταματόπουλου.

Πωλήσεις κυριακάτικων εφημερίδων

Εάν συγκρίνουμε τον αριθμό των φύλλων που πούλησαν οι κυριακάτικες εφημερίδες το 1987 με το 1988, έχουμε μια αρκετά μεγάλη αύξηση (+8,0%). Ένα μεγάλο τμήμα της εμφανιζόμενης αύξησης —όχι όμως όλο— οφείλεται στο γεγονός ότι η ΕΙΗΕΑ πρόσθεσε στον κατάλογό της και εβδομαδιαίες εφημερίδες, όπως το «Ποντίκι».

Πάντως, ο Πίνακας 2 δείχνει ότι το Δεκέμβριο, οι εφημερίδες που η ΕΙΗΕΑ χα-

«Ότι είπαμε για τις καθημερινές, το ίδιο μπορούμε να πούμε και για τις κυριακάτικες νεοδημοκρατικές εφημερίδες. Τα στοιχεία, μάλιστα, του Δεκεμβρίου δείχνουν μια πολύ σημαντική πτώση της «Απογευματινής της Κυριακής», παρ' όλο που κατά τη διάρκεια του '88 εμφάνισε μια αύξηση ίση με 8,4%.

Το «Βήμα της Κυριακής» μοιάζει κι αυτό να έχει χάσει ορισμένα φύλλα από την ανακατανομή της αγοράς που γίνεται και το «Έθνος», ενώ πήγαινε καλά κατά τη διάρκεια του 1988 (151.015 φύλλα), παρουσιάζει τελευταία μια αρκετά μεγάλη πτώση, όπως δείχνουν τα στοιχεία του Δεκεμβρίου (133.633 φύλλα).

Σημαντική βελτίωση σημείωσε η κυκλοφορία της «Κυριακάτικης Ελευθερο-

Κυκλοφορίες αθλητικών εφημερίδων

Χρονιά του αθλητικού τύπου θα μπορούσε να χαρακτηριστεί το 1988. Όπως δείχνουν οι Πίνακες 3 και 4, η συνολική

Πίνακας 3 - Καθημερινές αθλητικές

ΟΝ. ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ	1988	% ΜΕ '87
ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ	57.067	+ 36,0%
ΦΙΛΑΘΛΟΣ	56.346	+ 45,6%
ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΗΧΩ	43.603	+ 64,5%
ΦΛΟΓΑ ΤΩΝ ΣΠΟΡ	9.938	- 35,3%
ΣΥΝΟΛΟ	166.954	+ 43,7%

Πίνακας 4 - Δευτεριάτικες αθλητικές

ΟΝ. ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ	1988	% ΜΕ '87
ΦΩΣ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡ.	73.300	+ 26,8%
ΦΙΛΑΘΛΟΣ ΔΕΥΤΕΡ.	67.470	+ 42,9%
ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ	59.022	+ 46,9%
ΦΛΟΓΑ ΤΗΣ ΔΕΥΤ.	18.419	+ 36,1%
ΣΥΝΟΛΟ	218.211	+ 17,1%

κυκλοφορία των καθημερινών αθλητικών εφημερίδων ανέβηκε κατά 43,7% και των δευτεριάτικων κατά 17,1%. Πρέπει να σημειώσουμε ότι και το 1987 είχαν επίσης παρουσιάσει τέτοιες μεγάλες αυξήσεις.

Η περσινή μεγάλη αύξηση της κυκλοφορίας οφείλεται κυρίως στα φαινόμενα Ντεταρι και τα άλλα παρεμφερή, που καλλιέργησε συστηματικά ο Κοσκωτάς.

Μια αθλητική εφημερίδα, η «Φλόγα των Σπορ», έκλεισε πέρσι.

Αξιοσημείωτη είναι —επειδή συνδέονται με ένα πολιτικό συγκρότημα— η σημαντικότερη κυκλοφορία που έχουν οι δύο αθλητικές εφημερίδες του Γ. Κουρή - ο «Φίλαθλος» και ο «Φίλαθλος της Δευτέρας».

Γενικό συμπέρασμα: Όπως είχα γράψει σε προηγούμενο τεύχος του «ΑΝΤΙ» για το θέμα της εμπορικής διαφήμισης, έτσι τώρα και στο θέμα της κυκλοφορίας τα πράγματα εμφανίζονται εξαιρετικά ευνοϊκά για τον Τύπο. Πολλές πωλήσεις και πολλές εισπράξεις.

Ακόμα και ορισμένες μεγάλες εφημερίδες που παρουσιάζουν μια ορισμένη κυκλοφοριακή κάμψη τελικά θα έχουν θετικά αποτελέσματα χάρις στην αύξηση της τιμής τους που υπερβαίνει την πτώση τους, την αναμενόμενη αύξηση της κυκλοφορίας τους λόγω των εκλογών και τη σημαντικότερη αύξηση της εμπορικής διαφήμισης.

Πίνακας 2 - Κυριακάτικες και εβδομαδιαίες εφημερίδες

ΟΝΟΜΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ	1988	% ΜΕ '87	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ	153.669	- 1,5%	149.903
ΤΥΠΟΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ	153.015	—	147.109
ΕΘΝΟΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ	151.015	+ 0,9%	133.633
ΚΥΡΙΑΚΑΤ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ	131.502	+ 12,5%	128.495
ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚ.	104.378	+ 8,4%	80.913
ΑΥΡΙΑΝΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ	98.380	+ 0,6%	105.636
ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ	83.605	- 16,5%	77.096
ΤΟ ΠΟΝΤΙΚΙ	77.212	—	78.584
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ	46.866	- 2,3%	36.295
Η ΒΡΑΔΥΝΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚ.	39.447	- 27,8%	17.325
ΤΟ ΚΑΛΑΜΙ	18.871	—	—
ΕΒΔΟΜΗ	15.464	- 15,9%	—
ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ	13.284	- 59,6%	10.370
ΣΤΟΧΟΣ	11.099	—	12.638
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ	9.678	- 5,0%	10.903
Η ΑΥΓΗ	8.495	- 24,09	6.952
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ	6.522	- 16,8%	6.466
ΜΑΧΗΤΙΚΗ ΚΥΡΙΑΚΗ	6.225	—	4.444
ΕΠΟΧΗ	5.192	—	4.387
ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΩΡΑ ΚΥΡΙΑΚ.	2.369	- 12,8%	2.079
ΣΥΝΟΛΟ	1.136.288	+ 8,0%	1.013.228

ρακτηρίζει εβδομαδιαίες και κυριακάτικες πουλούσαν πάνω από ένα εκατομμύριο φύλλα την εβδομάδα ενώ οι ημερήσιες πουλούσαν περίπου 970 χιλιάδες την ημέρα.

Η έκδοση του «Τύπου της Κυριακής» από τον Ελεύθερο Τύπο ήταν ένα γεγονός που άλλαξε σημαντικά την εικόνα της αγοράς. Πρώτα απ' όλα η εφημερίδα αυτή κατέλαβε τη δεύτερη θέση στις κυριακάτικες εφημερίδες από την αρχή της έκδοσής της (147 χιλιάδες το Δεκέμβριο) και η κυκλοφορία της δεν απέχει πολύ από την κυκλοφορία του «Βήματος της Κυριακής». Επίσης εμφανίζει το ίδιο φαινόμενο όπως ο καθημερινός «Ελεύθερος Τύπος»: Έχει τη μεγαλύτερη κυκλοφορία από όλες τις εφημερίδες στην επαρχία (90 χιλιάδες φύλλα).

τυπίας» (+ 12,1%).

Αρκετά μεγάλη συρρίκνωση εμφανίζει η κυριακάτικη κυκλοφορία και του «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ» (- 16,5%) και της «Αυγής» (- 24,0%).

Για πρώτη φορά το «Ποντίκι» δίνει επίσημα την κυκλοφορία του. Το 1988 πούλησε κάθε εβδομάδα, κατά μέσο όρο, 39.240 φύλλα στην επαρχία και 37.972 στην Αθήνα δηλαδή συνολικά 77.212 φύλλα.

Μια κυριακάτικη εφημερίδα, η «Εβδόμη», που την είχε αγοράσει ο Κοσκωτάς, διέκοψε την έκδοσή της και μια βδομαδιάτικη, το «Καλάμι», επίσης σταμάτησε να βγαίνει.

Δύο κυριακάτικες εφημερίδες εκδόθηκαν το 1988: Η «Μαχητική Κυριακή» και η «Εποχή», με τιμή 30 δρχ.

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΝΙΚΗΣΑΝ

Το έμβλημα της κίνησης

Ο τελευταίος κλοιός του Αττίλα σπάει. Σε λίγο η Άχνα, θα 'ναι ελεύθερη, έστω συμβολικά, έστω για λίγες μόλις ώρες.

Τον Ιούνιο του 1987 ήταν πεντακόσιες. Μπήκαν στη «νεκρή ζώνη», αλλά δεν κατόρθωσαν να ξεπεράσουν τα συρματοπλέγματα του «Αττίλα». Οι δυνάμεις του ΟΗΕ τις σταμάτησαν.

Το Νοέμβριο του 1987 ήταν χίλιες και το μπόρεσαν. Τότε, για πρώτη φορά μετά από 13 χρόνια, τα σκλαβωμένα χώματα της Κύπρου, ένωσαν ξανά τη γνώριμη πατνιασά των νόμιμων κατοίκων τους.

Την περασμένη Κυριακή 19 του Μάρτη, ήταν τρεις χιλιάδες οι Κύπριες που 'δωσαν το παρών στο κάλεσμα της κίνησης «Οι γυναίκες επιστρέφουν». Άοπλες, σε ειρηνική πορεία, αλλά μαχητικές κατόρθωσαν να σπάσουν ξανά τη «γραμμή Αττίλα» και να μπουν στα κατεχόμενα, όχι σε ένα, αλλά σε δύο σημεία αυτή τη φορά.

Άοπλες δε σημαίνει ανίσχυρες!

Αμμοχωστιανές, Μορφίτισες, Κερυνιώτισες, γυναίκες από την ελεύθερη Κύπρο μαζί με Ελλαδίτισες και ξένες που τους συμπαραστέκονται, οπλισμένες με τη δύναμη της ψυχής τους, διεκδικούν το δικαίωμα να γυρίσουν στη γη και στα σπίτια τους.

Η τρομοκρατική προπαγάνδα του παράνομου καθεστώτος του Ντενκτάς φέτος ήταν αισθητά εντονότερη. Απειλεί με βίαιη ανάσχεση της πορείας, με συλλήψεις, δίκες και φυλακίσεις. Απαράδεκτη είναι και η στάση της Γενικής Γραμματείας του ΟΗΕ. Στη Νέα Υόρκη ο εκπρόσωπος της Γραμματείας, Φρανσουά Τζουλιάνι, δηλώνει ότι οι δυνάμεις της ΟΥΝΤΙΚΥΠ «δεν θα επιτρέψουν την πορεία». Οι κάθε λογής εκφοβισμοί, ωστόσο πέφτουν στο κενό. Για μια ακόμη φορά, τα διχοτομικά «σύνορα» της Άγκυρας και του Ντενκτάς καταλύονται έστω συμβολικά, έστω πρόσκαιρα.

Για να αντιμετωπίσει τα φετινά μεγαλύτερα, εμπόδια, η κίνηση των γυναικών

καταστρώνει, ένα απλούστατο αλλά πανέξυπνο σχέδιο. Η αυξημένη συμμετοχή, τους επιτρέπει να προγραμματίσουν δύο διεισδύσεις, ώστε η μια να πετύχει οπωσδήποτε.

Το πανίσχυρο όπλο του αιφνιδιασμού και η απόλυτη εχεμύθεια για τα σημεία των διεισδύσεων, βάζει σε εξαιρετικά μειονεκτική θέση τον «Αττίλα» και την ΟΥΝΦΙΚΥΠ καθώς δεν ξέρουν πού να συγκεντρώσουν τις δυνάμεις τους στη γραμμή αντιπαράταξης, 100 σχεδόν χιλιόμετρων, που είναι αναγκασμένες να επιτηρούν.

Έτσι, όταν το κονβόι των 75 πούλμαν που μεταφέρει τις γυναίκες φθάνει στο 20ό χιλ. περίπου του δρόμου Λευκωσίας Λάρνακας, κοντά στους λόφους του χωριού Λύμπια, ένα τμήμα στην ουρά του ξαφνικά σταματά, ενώ το μπροστινό τμήμα συνεχίζει την πορεία του. «Αττίλας» και ΟΥΝΦΙΚΥΠ σαστίζουν. Πριν καταλάβουν καλά καλά τι συμβαίνει, 1.000 περίπου γυναίκες ξεχύνονται ορμητικά, διασπούν τη «γραμμή Αττίλα» και σκαρφαλώνουν στο λόφο όπου δεσπόζει το εκκλησάκι του «Τίμιου Σταυρού», που οι Τούρκοι το 'χουν μετατρέψει σε φυλάκιο. Ώσπου, οι Τούρκοι να συγκεντρώσουν δυνάμεις για να αναχαιτίσουν τις γυναίκες σε αυτό το σημείο, το μπροστινό τμήμα από το κονβόι έχει ήδη φθάσει κοντά στην περιοχή της κατεχόμενης Αμμοχώστου μέσα στις βρετανικές βάσεις της Δεκέλεια. Στο σημείο αυτό, η «γραμμή Αττίλα» δεν επιτηρείται από δυνάμεις του ΟΗΕ και οι Τούρκικες είναι λιγοστές. Εδώ, ακριβώς, ο όγκος των 2.000 γυναικών επιχειρεί τη δεύτερη διείσδυση. Μπαίνει στα κατεχόμενα και καταλαμβάνει το έρημο ελληνικό χωριουδάκι Άχνα.

Η επιτυχία του σχεδίου είναι εντυπωσιακή. Και οι δύο στόχοι επιτυγχάνονται. Οι δυνάμεις του «Αττίλα» παρά τις βίαιες απωθήσεις και τις συμπλοκές, υφίσταν-

ται ξανά μια διπλή ήττα αυτή τη φορά. Ζωντανός μάρτυρας της ήττας και ο Ντενκτάς.

Στη εκκλησιάκι του «Τίμιου Σταυρού» οι γυναίκες δεν κατόρθωσαν να μπουν. Οι Τούρκοι τις σταμάτησαν στο προαύλιο. Επιχειρούν να μπουν για να ανάψουν ένα κερί, αλλά απωθούνται βίαια. Ακολουθούν συμπλοκές. 9 γυναίκες τραυματίζονται και 20 συλλαμβάνονται. Οι γυναίκες μένουν εκεί, στις πλαγιές του λόφου δύο περίπου ώρες. Ψέλνουν τον εθνικό ύμνο, τραγουδούν, φωνάζουν συνθήματα.

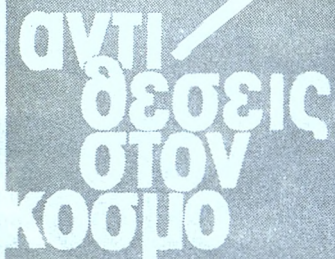
Λίγα χιλιόμετρα πιο μακριά, το έρημο και βουβό χωριουδάκι της Άχνας, ζωντανεύει ξανά. Δρόμοι χορταριασμένοι, σπίτια λεηλατημένα. Ακόμη και τα παράθυρα και οι πόρτες έχουν κλαπεί. Οι γυναίκες συγκεντρώνονται γύρω και μέσα. Στη ρημαγμένη και γυμνή εκκλησία της «Αγίας Μαρίνας» ψέλνουν όλες μαζί «τη υπερμάχω στρατηγώ τα νικητήρια». Στιγμές συγκλονισμού. «Αυτή η γη είναι δική μας και κανείς δεν μπορεί να μας την πάρει», φωνάζουν.

Οι γυναίκες μένουν εκεί κοντά δυο ώρες. Δεν τις πτοούν ούτε οι δυνάμεις του Αττίλα, ούτε η αντιδιαδήλωση φανατισμένων εποίκων και Τουρκοκυπρίων που κουβάλησε εκεί ο Ντενκτάς. Καθώς πια αρχίζει η αποχώρηση των γυναικών, οι Τούρκοι με μπαμπεσιά συλλαμβάνουν άλλες 32 γυναίκες.

Όλες όμως, απελευθερώνονται το ίδιο βράδυ. Όταν πια σούρουπο, οι γυναίκες επιστρέφουν στη Λευκωσία, η είδηση από το κατόρθωμά τους έχει ήδη κάνει το γύρο του κόσμου.

Οι αδούλωτες γυναίκες της Κύπρου, κέρδισαν ακόμη μια μάχη, χαράζοντας μια νέα πορεία για επιστροφή και απελευθέρωση. Έως την τελική δικαίωση, ωστόσο ο δρόμος είναι μακρύς ακόμα.

Α. Μπίστης

ΑΝΤΙ ΔΕΣΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΔΥΤ. ΓΕΡΜΑΝΙΑ:

Ο Κολ σε αναμμένα κάρβουνα

Τώρα που οι Δυτικογερμανοί χριστιανοδημοκράτες διαπιστώνουν ότι θα χάσουν την εξουσία, ανακαλύπτουν ότι ο αρχηγός τους δεν είναι καλός και θέλουν να τον αλλάξουν.

Τελευταία πιστοποίηση της μειωμένης δημοτικότητας του κόμματος και του Χέλμουτ Κολ προσωπικά ήταν οι εκλογές της Κυριακής, 12 Μαρτίου, για το κοινοβούλιο της Έσσης. Το Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα έχασε την πλειοψηφία σε πολλά δημοτικά συμβούλια. Στη Φραγκφούρτη, πρωτεύουσα του κρατιδίου, η πτώση ήταν εντυπωσιακότερη, καθώς από 50% το 1985, πήρε μόλις 35% προς όφελος κυρίως των νεοναζιστών.

Είχε προηγηθεί η ήττα της 29ης Φεβρουαρίου, στις εκλογές για την ανάδειξη νέου κοινοβουλίου στο Δυτικό Βερολίνο, όπου οι χριστιανοδημοκράτες ανατράπηκαν από την κυβέρνηση. Τους διαδέχτηκε ο συνασπισμός του Σοσιαλδημοκρατικού κόμματος με την αριστερή Εναλλακτική Λίστα. Αν αυτό το κυβερνητικό πείραμα μακροημερεύσει, τονίζουν πολιτικοί παρατηρητές, είναι πολύ πιθανό να επιτευχθεί συνεργασία σοσιαλδημοκρατών και πράσινων σε ομοσπονδιακό επίπεδο, ενόψει των βουλευτικών εκλογών του 1990.

Πάντως οι συμμαχίες των χριστιανοδημοκρατών αρχίζουν να σπάνε. Ο αρχηγός των ελευθερων δημοκρατών της Έσσης δήλωσε μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων ότι το κόμμα του επανεξετάζει τη σχέση του μαζί τους. Κερδισμένοι από ένα τέτοιο ενδεχόμενο βγαίνουν σαφώς οι σοσιαλδημοκράτες που σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις των τελευταίων εβδομάδων είναι σήμερα το δημοφιλέστερο κόμμα. Άλλωστε, ο ρόλος του κόμματος Ελεύθεροι Δημοκράτες είναι αποφασιστικός τόσο σε τοπικό όσο και σε ομοσπονδιακό επίπεδο. Αυτό αποδείχθηκε περίτρανα το 1983 με την εκλογή του Κολ στην Καγκελαρία. Οι ελεύθεροι δημοκράτες είχαν διαλύσει τη συμμαχία τους με τους σοσιαλδημοκράτες του Γκένσερ ένα χρόνο νωρίτερα και είχαν κάνει συνασπισμό με τους χριστιανοδημοκράτες. Πιθανή επιστροφή τους στην παλιά σχέση αντιστρέφει τις ισορροπίες.

Ο Κολ δηλώνει αισιόδοξος και προ-

σβλεπει στο συνέδριο του κόμματός του, στα μέσα Απριλίου, για να προτείνει σημαντικές αλλαγές, όπως λέει, στην πολιτική των χριστιανοδημοκρατών. Ήδη όμως, το κύρος του έχει προσβληθεί σε υψηλότερο βαθμό. Τον κατηγορούν ότι επέτρεψε σε δυτικογερμανικές εταιρείες να βοηθήσουν τη Λιβύη να κατασκευάσει εργοστάσιο χημικών όπλων σε περίοδο που οι πάντες μιλούν για ύφεση, για ειρήνη και για την πάταξη της διεθνούς τρομοκρατίας. Με το ίδιο πνεύμα, χαρακτηρίζουν υποτονική τη στάση του απέναντι στην ηγεσία του ΝΑΤΟ, που σχεδιάζει να εκσυγχρονίσει τους πυρηνικούς πυραύλους μικρού βεληνεκούς στην Ομοσπονδιακή Γερμανία. Ο λαός της χώρας δεν τους θέλει καθόλου τους πυραύλους και είναι φυσικό να δυσανασχετεί όταν βλέπει τον ηγέτη του να μην προβάλλει αντίσταση σε σχέδια οπισθοδρόμησης.

Την περασμένη εβδομάδα το εκδοτικό συγκρότημα Σπρίνγκερ, που πρόκειται στους χριστιανοδημοκράτες, έδωσε το πρόταγμα για την επίθεση εναντίον του Κολ. Οι δυο μεγάλες εφημερίδες του, «Ντι Βελτ» και «Μπιλντ» επέκριναν τον αρχηγό και μάλιστα πρότειναν στη θέση του τον Λόταρ Σπάεθ από το κρατίδιο Μπάντεν-Βέρτεμπεργκ. Οι χριστιανοδημοκράτες θέλουν, εκτός των άλλων, να εκμεταλλευτούν κομματικά την αναζωπύρωση του αρρωστημένου εθνικισμού στη χώρα τους και βιάζονται να τακτοποιήσουν την εκκρεμότητα της ηγεσίας τους.

ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ:

Αγροτική ΝΕΠ...

Αφού τόσα χρόνια κολλεκτιβισμού δεν έλυσαν το επισιτιστικό πρόβλημα της ΕΣΣΔ, η ολομέλεια της Κ.Ε. του Κ.Κ. αποφάσισε να επιτρέψει στους αγρότες να νοικιάζουν τη γη που καλλιεργούν.

Γκορμπατσόφ, Λιγκατσόφ, Γέλτσιν και λοιποί έκαναν βουτιά στην ιστορία και τάραξαν τα νερά της. Για τους ρομαντικούς, μνήμες πολλές ήλθαν στην επιφάνεια, η μια μετά την άλλη. Οι αγρότες στην επανάσταση, ο Λένιν, «ένα βήμα μπρος, δυο βήματα πίσω», η Νέα Οικονομική Πολιτική, ο Μπουχάριν, ο Πρεσμπιζένσκι, ο νόμος της αξίας και πως λειτουργεί στη σοσιαλιστική οικονομία, ο Στάλιν, τα κολαχόζι...

Για τους ρεαλιστές και τους τεχνοκράτες ήταν απλώς απαραίτητο μέτρο για την κάλυψη των ελλειμμάτων.

Για τους αιθεροβατούντες πέραν του Ατλαντικού η απόφαση επιβεβαιώνει τη... στροφή της ΕΣΣΔ προς τις καπιταλιστικές αξίες.

Για τους αγρότες και για την ίδια τη σοβιετική οικονομία είναι η σημαντικότερη μεταρρύθμιση των τελευταίων δεκαετιών. Έντεκα χρόνια πριν από τον εικοστό πρώτο αιώνα, η μια από τις δυο μεγαλύτερες δυνάμεις του κόσμου δεν είναι ικανή να θρέψει μόνη της τον πληθυσμό της. «Καταφεύγουμε στο εξωτερικό», είπε ο Γκορμπατσόφ, «για να αγοράσουμε μεγάλες ποσότητες από σιτάρι, κρέας, φρούτα, λαχανικά, ζάχαρη, αραβοσιτάλι και ορισμένα άλλα προϊόντα». Με την αγροτική μεταρρύθμιση, εξέφρασε

την πεποίθηση ότι στα μέσα της ερχόμενης δεκαετίας η χώρα του θα είναι αυτάρκης σε τρόφιμα.

Οι αλλαγές είναι τολμηρές. Οι αγρότες, συνεταιρισμένοι και ιδιώτες, θα πληρώνουν ενοίκιο για τη γη που καλλιεργούν. Η ποσότητα που θα παράγουν είναι δική τους επιλογή. Ευθύνη δική τους είναι επίσης να διαπραγματεύονται την τιμή του προϊόντος τους με τον αγοραστή, που κατά κύριο λόγο είναι το κράτος. Η κυβέρνηση βεβαία, θα θεσπίσει ανώτατα όρια τιμών, ώστε να προστατευτεί ο καταναλωτής από ανεξέλεγκτες διακυμάνσεις.

Καταργείται η περιβόητη Αγροτοβιομηχανική Επιτροπή του κράτους που, όπως λένε στη Σοβιετική Ένωση, παρήγαγε τόνους χαρτί με ανακοινώσεις, αλλά δεν έκανε τίποτε για να αυξήσει την αγροτική παραγωγή. Τις ρυθμίσεις σχετικά με τις τιμές θα τις κάνουν οι κατά τόπους αρχές. Τον πρώτο καιρό, θα παραμείνουν ορισμένα προϊόντα στη δικαιοδοσία των γραφειοκρατών της Μόσχας, αλλά σιγά-σιγά αναμένεται να ενταχθούν στον κανόνα της μερικής απελευθέρωσης τιμών.

Ο Γκορμπατσόφ παραδέχεται ότι η έλλειψη τροφίμων προκαλεί κοινωνική αναταραχή και πολιτική αμφισβήτηση. Ως πρώην υπεύθυνος του κόμματος στον αγροτικό τομέα έχει συνολική εικόνα της κατάστασης στην ύπαιθρο, που αναγκάζει τους χωρικούς να μεταναστεύουν κατά χιλιάδες στις πόλεις σε αναζήτηση καλύτερης τύχης. Πέρσι, η αύξηση της συνολικής ακαθάριστης αγροτικής παραγωγής ήταν μόλις 0,7% σε σχέση με το 1987.

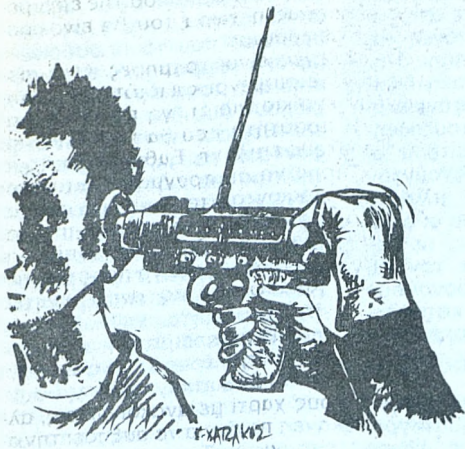
Η σοβιετική ηγεσία πιστεύει ότι με τη μεταρρύθμιση, ο αγρότης θα αποκτήσει πλήρη έλεγχο στα μέσα παραγωγής και ότι, με κίνητρο το κέρδος, θα αυξήσει την παραγωγικότητά του. Μέχρι στιγμής, επίσημη διαφωνία δεν έχει εκδηλωθεί.

ΙΣΗΜΕΡΙΝΟΣ:

Καταστροφή των δασών

Οι άνθρωποι του πλανήτη γη χωρίζονται σήμερα σε τρεις κατηγορίες. Σε αυτούς που καταστρέφουν τα τροπικά δάση τροπικά, σε εκείνους που προσπαθούν να τους εμποδίσουν και στους άλλους, τους πολλούς, που παρακολουθούν αμέτοχοι και ανεύθυνοι.

Ευτυχώς που η δεύτερη κατηγορία διευρύνεται και ενεργοποιείται όλο και περισσότερο, γιατί διαφορετικά η μοίρα του πλανήτη θα έπρεπε να θεωρείται από τώρα προδιαγραμμένη. Τα τροπικά δάση, που στην αγγλική γλώσσα ονομάζονται «δάση της βροχής», θεωρούνται οι πνεύμονες της γης. Καλύπτουν ένα δισεκατομμύριο εκτάρια στη ζώνη του Ισημερινού και η χρησιμότητά τους είναι λίγο-πολύ γνωστή. Συντηρούν χιλιάδες είδη από φυτά, ζώα και έντομα. Μέσα στα δάση και γύρω από αυτά ζουν 200 εκατομμύρια άνθρωποι, μεταξύ των οποίων ιθαγενείς ανέπαφοι από τον «πολιτισμό». Τα δάση λειτουργούν ως φυσικό φίλτρο στη μόλυνση του περιβάλλοντος

και διατηρούν σταθερή τη μέση θερμοκρασία του πλανήτη, εμποδίζοντας τη συσσώρευση χημικών ρύπων στην τροπόσφαιρα, που διαφορετικά θα μετέτρεπαν τη γη σε θερμοκήπιο.

Ο άνθρωπος όμως, εκτιμά τα δάση περισσότερο γιατί του προσφέρουν ξυλεία. Τα θεωρεί «πλουτοπαραγωγική πηγή» και τα αφανίζει. Οι επιστήμονες υπολογίζουν ότι πριν επεκταθούν οι παραγωγικές δραστηριότητες του ανθρώπου, τα δάση της ζώνης του Ισημερινού κάλυπταν συνολική έκταση διπλάσια από τη σημερινή.

Η καταστροφή συνεχίζεται. Οι υπανάπτυκτες ή το πολύ-πολύ αναπτυσσόμενες χώρες του Ισημερινού χρησιμοποιούν τα τροπικά δάση για να καλύπτουν τα ελλείμματα στα ισοζύγια εξωτερικών πληρωμών. Παράδειγμα η Βραζιλία. Τα βασικότερα εξαγωγικά προϊόντα της είναι το μοσχάρι και το κρέας και η ξυλεία. Οι κτηνοτρόφοι καίνε τα δάση για να δημιουργήσουν εκτάσεις βοσκής και οι ξυλοκόποι κόβουν χιλιάδες δέντρα, αναζητώντας σκληρούς εξωτικούς κορμούς.

Το 1985 άρχισε ο συντονισμός της διεθνούς εκστρατείας για τη σωτηρία των δασών. Οι καρποί που έχει αποφέρει ως

τώρα είναι οι εξής.

Η κυβέρνηση της Βραζιλίας ανακοίνωσε τον Οκτώβριο άρση των φορολογικών απαλλαγών για τους γαιοκτήμονες, που καταστρέφουν τη ζούγκλα του Αμαζονίου. Ο Διεθνής Οργανισμός Τροπικής Ξυλείας προσέφερε 4 εκατομμύρια δολάρια για την αναδάσωση της βόρειας Βραζιλίας. Τον περασμένο μήνα, είκοσι φυλές του Αμαζονίου κινητοποιήθηκαν για να αποτρέψουν την κατασκευή υδροηλεκτρικών έργων, στην επικράτεια της Βραζιλίας, που θα κατέστρεφαν παρυφές της ζούγκλας. Η κυβέρνηση της Ταϊλάνδης απαγόρευσε εξ ολοκλήρου την κοπή δέντρων, όταν οικολόγοι της υπενθύμισαν ότι οι καταστροφές από τις πλημμύρες θα ήταν πολύ μικρότερες αν δεν είχαν μειωθεί οι δασικές εκτάσεις της χώρας. Η Ομοσπονδιακή Γερμανία ενέκρινε 80 εκατομμύρια δολάρια ως βοήθεια σε κυβερνήσεις που θέλουν να κάνουν αναδασώσεις. Η Διεθνής Τράπεζα δημιούργησε ειδικό τμήμα για τη μελέτη της κατάστασης των τροπικών δασών.

Οι οικολόγοι συνεχίζουν τον αγώνα τους και πιέζουν προς όλες τις κατευθύνσεις. Παρά τα φαινόμενα, οι διάφορες κυβερνήσεις και η Διεθνής Τράπεζα δεν είναι διατεθειμένες να προχωρήσουν πολύ. Μόνον οι λαοί μπορούν να δώσουν οριστική και ριζική λύση.

ΛΙΒΑΝΟΣ:

Νέες συγκρούσεις

Αισθάνεται κανείς την ανάγκη να τους ρωτήσει. «Δεν βαρεθήκατε ακόμη»;

Την περασμένη εβδομάδα άρχισαν πάλι —όχι δηλαδή ότι είχαν διακόψει πραγματικά, αλλά τουλάχιστον εσυγκρατούντο κάπως. Την πρώτη μέρα είχαν σαράντα νεκρούς και 140 τραυματίες. Τη δεύτερη είχαν λιγότερους. Την τρίτη βομβάρδισαν το λιμάνι της πρωτεύουσας.

Όταν πρόκειται για τον Λίβανο, δεν έχει σημασία ποιος αρχίζει, ποιος γίνεται στόχος, ποιος έχει τα περισσότερα θύματα. Σημασία έχει ότι κάποιος αρχίζει, ότι κάποιος άλλος γίνεται στόχος και, προπαντός, ότι πάντα υπάρχουν θύματα.

Στην πολύπαθη χώρα της Μέσης Ανα-

τολής τα πάντα είναι χωρισμένα στα δύο. Η δυτική Βηρυτός ανήκει στους Μουσουλμάνους και η ανατολική στους Χριστιανούς. Οι Μουσουλμάνοι είναι οπωσδήποτε εχθροί των Ισραηλινών και οι Χριστιανοί των Παλαιστινίων και των Συριών. Στους μισούς λόφους γύρω από την πρωτεύουσα έχουν εγκατασταθεί οι Μουσουλμάνοι, στους άλλους μισούς οι Χριστιανοί. Η κυβέρνηση είναι χωρισμένη στα δύο.

Υπάρχει ένα υπουργικό συμβούλιο με επικεφαλής το Μουσουλμάνο Σελίμ Χος, που τον αποκαλούν «ενεργό πρωθυπουργό» και υπάρχει δευτερο υπουργικό συμβούλιο με επικεφαλής το Χριστιανό Μισέλ Αουν, που είναι «ανενεργός».

Άσπρο-μαύρο.

Μετά την καταμέτρηση των θυμάτων της τελευταίας αναμέτρησης, ο Αουν που, ως σημειωθεί, είναι και αρχηγός της χριστιανικής πολιτοφυλακής των 20.000 ανδρών, δήλωσε ότι θα κάνει ό,τι περνάει από το χέρι του για να διώξει τους Συριούς από το Λίβανο.

Η Συρία όμως έχει ρίζες εκεί. Πρώτα απ' όλα έχει εγκαταστήσει στρατό από 40.000 άνδρες, με άρματα μάχης, σύγχρονο πυροβολικό κ.λπ. Έπειτα, συνδέεται στενά με ορισμένες φράξιες των Μουσουλμάνων στους οποίους συμπεριλαμβάνονται Παλαιστίνιοι, που διακινείται δυσμενώς απέναντι στον Αραφάτ.

Από την άλλη πλευρά οι Ισραηλινοί ελέγχουν αποφασιστικά το νότιο τμήμα του Λιβάνου, χωρίς να υπάρχουν απέναντί τους αρχές, ικανές να τους ελέγξουν με τη σειρά τους.

Οι έμποροι όπλων κάνουν χρυσές δουλειές. Οι κυβερνήσεις των μεγάλων δυνάμεων μιλάνε αόριστα για «ειρηνευτικές διαδικασίες».

Εν τω μεταξύ, οι κάτοικοι της Βηρυτού έχουν φροντίσει μόνοι τους για κάποια λύση. Έχουν κατασκευάσει καταφύγια για τις ημέρες του βομβαρδισμού. Μεταφέρουν εκεί τα παιδιά τους, γιατί κατά στανική σύμπτωση, οι βόμβες πέφτουν σχεδόν πάντα σε κατοικημένες περιοχές, όπου βρίσκονται και σχολεία. Όπως, παραδείγματος χάριν, την περασμένη εβδομάδα...

Παντελής Μούτουλας

• εκδόσεις
• βιβλιοπωλείο
η κομμούνα

Απο 1η Απριλίου **ΝΕΟ** και
πιο πλούσιο σε ενημέρωση
το βιβλιοπωλείο **"ΚΟΜΜΟΥΝΑ"**
στην **Θεμιστοκλέους 37**

τηλ. 360.2644

Ερ. Μπενάκη
Θεμιστοκλέους 37

ξένα βιβλία • περιοδικά

Θέμα του μηνός
Έλληνες συγγραφείς
του 1988

Βιβλία
Ελληνική & Ξένη
Λογοτεχνία
Εκδόσεις Τέχνη
Θεατρο-Κινηματογράφος
Χαροχτικά-Αφιέρωτες

ΚΟΥΤΙ ΤΗΣ ΠΝΟΦΡΑΣ

Βυρώνος 9 - Πλάκα
Τηλ 3222334 - ΑΘΗΝΑ

Επι σημαί νουμε

Πολιτισμός: είδος εν ανεπαρκεία

Καμιά μέχρι σήμερα ελληνική κυβέρνηση δεν κατέταξε τον πολιτισμό σε άλλες από τις τελευταίες θέσεις της λίστας προτεραιότητας. Το ενδιαφέρον του κράτους έχει εξαντληθεί στη χρηματοδότηση κάποιων ελάχιστων μεγαλόσχημων θεατρικών ή άλλων παραστάσεων, με την ανάλογη προβολή.

Το ΠΑΣΟΚ παρά τα όσα είχε υποσχεθεί, δεν κατάφερε να αλλάξει την όψη του παρακμάζοντος ελληνικού πολιτιστικού τοπίου. Η κ. Μερκούρη αρκέστηκε στο κυνήγι των Ελγινείων και της Χρυσής Ολυμπιάδος, χωρίς να προχωρήσει σε ουσιαστικές παρεμβάσεις που πολλοί προσδοκούσαν από ένα σοσιαλιστικό κόμμα.

Σε μια εποχή όπου η κοσκωτολογία συμπαρασύρει τα πάντα, ο πολιτισμός δεν έχει θέση στις προεκλογικές ομιλίες των αρχηγών των κομμάτων. Η ΝΔ μάλιστα δεν αξιώθηκε καν να συντάξει και ένα πρόγραμμα για τους τύπους που να αφορά τον πολύπαθο αυτό τομέα. Στις προεκλογικές συγκεντρώσεις του το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης χρησιμοποιεί ένα αλαλούμ μουσικής με αποκλειστικό στόχο προσέλκυσης ψηφοφόρων. Με ένα μίγμα Σαββόπουλου, Θεοδωράκη, Χατζιδάκι και κλασικής μουσικής επιχειρεί να πείσει —χωρίς αποτέλεσμα— για την αλλαγή του προσώπου της. Μια ανάλογη γεύση του «πολιτιστικού προσώπου» της είναι τα διαμορφούμενα προγράμματα των ραδιοσταθμών που ελέγχει πολιτικά.

Στο τούνελ όπου έχει εγκλεισθεί η πολιτιστική ζωή της χώρας δεν φαίνεται από πουθενά φως.

Ο κινηματογράφος, ο Μυγχάουζεν, η αληθοφάνεια, η αλήθεια

Ήδη απ' την εποχή των αδελφών Λυμιέρ, κυρίαρχο πρόβλημα που απασχόλησε τους περί τον κινηματογράφο τυρβάζοντες ήταν η χρήση του νέου μέσου για τη ρεαλιστική απεικόνιση της πραγματικότητας. Σύντομα, ωστόσο, απ'

τον Mellies ακόμη, η πραγματικότητα εκχωρήθηκε στη μυθοπλασία και οι κανόνες και οι κώδικες της αφήγησης στήριξαν τη μυθοπλαστική διεκπεραίωση. Η αληθοφάνεια απασχόλησε αρκετά τους κινηματογραφιστές, ιδιαίτερα όταν η δουλειά τους κινούνταν σ' ένα ρεαλιστικό πλαίσιο —για να υπάρχουν κι οι εξαιρετικές περιπτώσεις, με κορυφαίο παράδειγμα τον Χίτσκοκ, που περιφρονούσαν την αληθοφάνεια, καταφέροντας να την υπερκερνά η δυναμική ή ίδια, της αφήγησης.

Ωστόσο, κοινή συνείδηση είναι ότι όσο ο κινηματογράφος αρτιωνόταν ως λόγος και, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, όσο προσέφευγε στην επιβλητική και παρελκυστική χρήση των εφέ, στις γιγάντιες παραγωγές, στο βγάλσιμο απ' το περιθώριο της φτηνής παραγωγής των

σεις του, μολονότι φαντάζονταν απίθανότητες για τους ανθρώπους που το προσδοκώμενο, η σύμβαση και τα κλισέ είναι ό,τι τους ικανοποιεί, περιέχουν δυο βασικά στοιχεία ελευθερίας: την αχαλίνωτη φαντασία που μετασχηματίζει την πραγματικότητα από ένα αλγεινό βάρος σε μια πανάλαφρη εκδοχή της ζωής και την αλήθεια, που αντιτίθεται σ' έναν κόσμο, που ντύνει με σοβαροφάνεια και επισιμότητα τη γελοiotητα, την αλήθεια που βρίσκεται στην επικοινωνία, στον έρωτα, στις αισθήσεις, που απαντιέται μακριά απ' τη μετριότητα και το πιθανόν, το ίδιο στην απεραντοσύνη και στην ουτοπία όσο και στις μικρές χαρές του μάταιου τούτου κόσμου.

Ο Γκίγιαμ το κατορθώνει με μια απλότητα τρομακτική. Απλά, αφήνεται. Αφήνεται να τον οδηγήσει το παραμύθι, και, φορέας της ευρωπαϊκής

b-movies και το στήσιμο ταινιών τέτοιου τύπου που είναι υποδείγματα χλιδής, έγινε εμφανής η φροντίδα για την αληθοφάνεια, μέσα στη φιλική πραγματικότητα που έχει αρθρωθεί. Ωστόσο οι ταινίες αυτές εννοούν, έτσι μονοδιαστατές και πληθωρικές, να προπαγανδίζουν μια και μοναδική «αλήθεια»: το γιγαντισμό, την επιβολή.

Με τα ίδια όπλα, τον πληθωρισμό της υπερπαραγωγής και του υψηλού κόστους, επανέρχεται στο προσκήνιο ο Τέρρυ Γκίγιαμ των πάλαι ποτέ Μόντυ Πάιθονς, γνωστός και δημοφιλής από το «Μπραζίλ». Η νέα του δουλειά είναι ένα φιλμ για τον Βαρόνο Μυγχάουζεν, πρόσωπο των παραμυθιών, που οι διηγ-

πνευματικής παράδοσης, δεν χρησιμοποιεί το υλικό του σαν νεόπλουτος, κρύβει καλά την προέλευση των εφέ του, και δεν επαφίεται στο γεγονός ότι ένα πολυπληθές καστ και ένας γιγαντιαίος προϋπολογισμός είναι ανά πάσα στιγμή στη διάθεσή του.

Η ταινία στηρίζεται σ' ένα προσφιλές ανάγνωσμα και της δικής μας παιδικότητας: τις απίθανες διηγήσεις του (εγκεντρικού, ωστόσο) βαρώνου Μυγχάουζεν. Στο φιλικό χρόνο συμπυκνώνεται ένα πλήθος μικρών αφηγήσεων, γύρω απ' την αποστολή του βαρώνου να βρει τους τέσσερις πιστούς συντρόφους της νιότης του (τον Μπέρτχολντ, που έτρεχε με υπερηχητική ταχύτητα, κι είχε διαρκώς τα

πόδια του δεμένα με δυο σιδερένιες μπάλες, τον Γκουστάβους τον νάνο, με τον οξύτατη ακοή που σάρωνε τους εχθρούς... φυσώντας τους, τον Άλμπρεχτ, το δυνατότερο άνθρωπο του κόσμου, και τον Αντόλφους, τον πιο εύστοχο σκοπευτή) και μαζί τους να σώσει μια πόλη στην Ευρώπη, που την πολιορκούν οι Τούρκοι. Στο ξεδίπλωμα της ιστορίας, η πιο τρελή φαντασία γίνεται πραγματικότητα, μα και αφορμή για έναν ύμνο στη φιλία, στην ομορφιά, στον έρωτα, στην ελευθερία, στη ζωή εντέλει— και ίσως γι' αυτό επανέρχεται, ως μόνιμο μοτίβο, η σκοτεινή φιγούρα του θανάτου να επιθυμεί την εξόντωση του Μυγχάουζεν σύμβολο των σκοτεινών διαδρόμων κάθε κρατικής εξουσίας και των προοπτικών ζόφου που απεργάζονται.

Ο Τέρρυ Γκίγιαμ, δεν υποκύπτει στον πειρασμό να παραχωρήσει τη δημιουργικότητά του στον πληθωρισμό των μέσων. Δουλεύει πρώτα και βασικά με τους χαρακτήρες. Γύρω τους στήνει το πλαίσιο, γοητευτικό, παραμυθένιο— και γνωρίζουμε ότι στα παραμύθια το παράξενο, το ανεξήγητο συμβαδίζει με την περιέργεια που προκαλούν οι εκκρεμότητες κι ότι το ευτυχημένο τέλος μαζί με την κάθαρση των ηρώων χαρίζει χαρά και σ' αυτόν που παρακολουθούσε τη διήγηση. Είναι η χαρά της συμμετοχής. Γιατί τα όρια του παραμυθιού είναι τα όρια της ανθρώπινης φαντασίας.

Αλλά ο Γκίγιαμ, όπως είπαμε, ενδιαφέρεται πάνω απ' όλα για την αλήθεια. Για να την προσεγγίσει δεν προσφεύγει σε τεχνάσματα αληθοφάνειας. «Η αληθοφάνεια είναι αποκήρυξη των ανομολόγητων αιτιών», έλεγε ο Ζαν Ζενέ. Η αλήθεια όμως βρίσκεται κρυμμένη, καταχωνιασμένη μέσα μας, είναι ενσωματωμένη στα πάθη μας, είμαστε εμείς όσο παραμένουμε ανήσυχοι αλλά κι όσο παραμυθιαζόμαστε. Κι ο Άγγλος σκηνοθέτης αφήνει ένα παράθυρο για να την πλησιάσουμε—θυμηθείτε το φτηνό ακαδημαϊσμό, τη σχηματικότητα και την καταφυγή στα μέσα στην περιπτωση ενός άλλου, πρόσφατα γυρισμένου παραμυθιού, του *Willow*, και κάντε τη σύγκρισή.

Τελικά ο Μυγχάουζεν του Γκίγιαμ μόνο μ' έναν ήρωα των κόμικς συγκρίνεται. Τον Κόρτο Μαλτέζε του Χούγκο Πρατ.

Ηλίας Κανέλλης

Το κυνήγημα της σπιθας

Επιστρέφοντας στο γραφείο μου, έπειτα από αναπάντεχη περιπλάνηση ενός μηνός σε νοσοκομεία του λεκανοπεδίου, που απορρόφησε όλο τον ωφέλιμο χρόνο μου, βρήκα στιβαγμένες, με την άλλη αλληλογραφία, και πενήντα οκτώ προσκλήσεις για ισάριθμες εκθέσεις, που είχαν ανοίξει ανάμεσα 1.2. και 6.3.89—μερικές έχουν τελειώσει κιόλας— και που προσθέτονταν σε όσες δεν είχα προλάβει το Γενάρη. Λυπήθηκα που δεν μπόρεσα έτσι να δω τα έργα των τεσσάρων νέων στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου, των τριών στου Μπερνιέ, του Σπεράντζα του Ράτσικα, του Μορταράκου και της Ζιάκα σε άλλες γκαλερί. Παρακολούθη βέβαια τη δουλειά των περισσότερων από αυτούς, μερικών μάλιστα την έχω μνημονεύσει παλιότερα, όμως θα με ενδιέφερε να δω την εξέλιξή της. Περισσότερο ακόμα θα με ενδιέφερε να γνωρίσω τη δουλειά μερικών νέων που μου είναι άγνωστη (Σπηλιόπουλος, Διονυσόπουλος, Μπουλούγρας, Τζάκος).

Πρόλαβα μόνο την πολύ αξιόλογη έκθεση στη Δημοτική Πινακοθήκη για τα δεκάχρονα της «Μέδουσας» της οποίας θυμάμαι με ιδιαίτερη συμπάθεια το σεμνό ξεκίνημα από το ισόγειο της οδού Κριττωνος. Από τότε έχει συνεχίσει με συνέπεια και με την ίδια σεμνότητα τις παρουσιάσεις σημαντικών Ελλήνων καλλιτεχνών και αρκετών νέων που διαμορφώνουν την εικόνα της σημερινής μας τέχνης.

Πρόλαβα ακόμα την πολύ σημαντική έκθεση αδημοσίεωτων σχεδίων του Παρθένη, την υποδειγματικά οργανωμένη στην Πινακοθήκη από τη συνάδελφο Άννα Καφέτση. Ελπίζω να μου δοθεί ευκαιρία να επανέλθω σε αυτήν.

Πάλι στην Πινακοθήκη πρόλαβα τη μεγάλη αναδρομική του Άρη Κωνσταντινίδη. Αποκάλυψε σε όλες του τις τε-

χνικές πτυχές (σχέδια, μακέτες, φωτογραφίες κ.τλ.) τον πλούτο και τη δύναμη του έργου ζωής ενός πολύ μεγάλου αρχιτέκτονα. Αδιάφορος και ανυποχώρητος θεράπωντας της λιτότητας και της λειτουργικότητας, που πάντα «φιλοτεχνεί μετ' ευτελείας», που, δίχως γραφικότητες και παραμορφωτικές επεμβάσεις στο τοπίο, αστικό ή υπαίθριο, έχει δομήσει περισσότερο από κάθε άλλον αρχιτέκτονα, τα πιο έγκυρα και διεθνώς αναγνωρισμένα «δοχεία ζωής», όπως τα λέει μνημειακά το καθένα, του περάσματος του από την ελληνική αρχιτεκτονική του 20ού αιώνα.

Αυτό το πλήθος των εικαστικών έργων που παρουσιάζονται μήνας μπάνει—μήνας βγαίνει (πενήντα οκτώ εκθέσεις από είκοσι έργα η καθεμία ίσον πάνω από χίλια έργα) που όλα σου επιδεικνύονται με τη σιωπηρή συνήθως αλλά και ρητή κάπου κάπου αξίωση να κριθούν—φυσικά κατά προτίμηση ευνοικά— με έχει προβληματίσει θεωρητικά από καιρό. Τώρα όμως, μπρος στο σωρό των κλειστών φακέλων, με απασχολεί και άμεσα υπαρξιακά. Αναρωτιέμαι όχι μόνο για τη χρησιμότητα της κριτικής έστω και «εκ των υστέρων» σε νουθεσίας στους καλλιτέχνες, σαν τυφλοσούρη του κοινού, αλλά και για τη χρησιμότητα τόσων εκθέσεων, έστω και δίχως κριτικούς. Όταν πρωτοπαρουσιάζουν τη δουλειά τους οι καλλιτέχνες δεν αποβλέπουν κυρίως να καλύψουν βιοτικές ανάγκες τους. Μάλλον αποβλέπουν υποθέτω στην ικανοποίηση μιας πνευματικής ανάγκης τους, σαν κοινωνικοί άνθρω-

ποι, να εξωτερικεύσουν τον εσωτερικό τους κόσμο, έναν κόσμο, όποιος κι αν είναι, που έχει γι' αυτούς πρωτεύουσα σημασία, που θα μπορούσε στο κάτω κάτω της γραφής, να εξωτερικευθεί όχι βέβαια στο κενό, αλλά στον κλειστό χώρο ενός μοναχικού δωματίου. Πιέζει όμως αυτή η αδήριτη ανάγκη να κοινωνολογήσουν το (τελικό;) προϊόν αυτής της έκφρασης, να αφήσουν κάποιο δημόσιο χάσμα από το πέρασμά τους, να επιβάλουν ακόμα στο θεατή, στην κοινωνία, με μύριες δαπάνες και προσπάθειες δημοσίων σχέσεων αυτό το ξεγύμνωμα των μύχιων προβληματισμών τους και επιθυμιών, αλαζονικό συχνά όταν δεν είναι ξεδιάντροπο, με ένα εκφραστικό ιδίωμα όχι πάντα προσοδιασμένο είτε γιατί δεν είναι αρκετά ασκημένο, είτε γιατί παραμένει ανώριμο.

Μέσα στο αμέτρητο πλήθος είναι φυσικά λίγα τα έργα που πείθουν για την ειλικρίνεια, τη γνησιότητα και την πραγματική αναγκαιότητα αυτού του ξεγυμνώματος (τα όρια ανάμεσα έκφραση κι επίδειξη είναι συχνά δυσδιάκριτα) ιδίως όταν ο τρόπος που διατυπώνεται, η σύνταξη του εκφραστικού ιδιώματος, είναι ακόμα αδιαμόρφωτος, ή από γεννησιμιού του ανεπαρκής. Άραγε αξίζει να καταγράφονται όλα τα τραυλισματα της τέχνης, να αποτυπώνονται όλες οι σπιθες γνησιότητας (δες και ΑΝΤΙ 363, 364)—κι οι πιο ανεπαίσθητες— μήπως τυχόν μια από αυτές ανάψει καμιά φορά την έκρηξη που δίχως αυτήν, κατά τον Μπερτόν, δεν υπάρχει ομορφιά;

Από καθαρή σύμπτωση, για «του λόγου το αληθές» μια γερή σπιθαμή γνησιότητας από μια εστία που σιγόκαιγε πολ-

Έργο της Πένης Σβορώνου - Κокκινίδου: «Κίτρινη γάτα», 1 x 1,20.

λά χρόνια έλαμψε στη «Μέδουσα» με την έκθεση της Πένης Σβορώνου - Κοκκινίδη (ως 21.4.).

Η Σβορώνου - Κοκκινίδη (γ. 1934) δεν έδειχνε να ασχολείται με τη ζωγραφική αφού αποφοίτησε από την ΑΣΚΤ όπου μαθήτευσε με το Μόραλη (1957-61). Ός το 1978 ασχολήθηκε με την παραγωγή φορεμάτων από υφάσματα που ζωγράφιζε και τύπωνε με σχέδια δικά της, και τα πουλούσε με πολλή επιτυχία σε οικους και καταστήματα μόδας στις ΗΠΑ και στην Ευρώπη. Αυτή η βιοτεχνική εφαρμογή της καλλιτεχνικής της εκπαίδευσης δε μαρτυρούσε μόνο γούστο και φαντασία, αλλά και αναμφισβήτητο ταλέντο. Υπήρξε για πολλά χρόνια η μόνη της απασχόληση με τα χρώματα και τα σχήματα. Όμως δεν την απέλειπε το μεράκι για την «καθαρή» ζωγραφική. Όταν σταμάτησε την παραγωγή υφασμάτων (γύρω στο 1978) άρχισε να δοκιμάζει τις δυνατότητες της σε κατασκευές (η ίδια τα λέει κολάζ) που έδειχναν μια ρωμαλέα μορφοπλαστική προσέγγιση, και το ξεπέρασε μια δόμησης που δεν ήταν εγκεφαλικά υπολογισμένη, αλλά απέρρεε από την εσωτερική ανάγκη της να ξεφύγει από την επίπεδη και «ανέκφραστη» δουλειά των υφασμάτων, τελικά τη βοήθησε και να προχωρήσει σε τρόπους που θα της πρόσφεραν εκφραστική πλήρωση. Πιεζόμενη από την ήρεμη ματιά της ζωγραφικής επενδύει τις κατασκευές της με τέτοια παθιασμένη ένταση που αγγίζει το δραματικό.

Έτσι εντελώς αθόρυβα και σχεδόν μυστικά ασκούσε το πάθος της η Σβορώνου - Κοκκινίδη. Άρθρωνε μέσα από τη συμβατική ζωγραφική «του τελάρου» το προσωπικό της εκφραστικό ιδίωμα με τόση πληρότητα και πειστικότητα ώστε να παίρνει θέση σήμερα, με την πρώτη της εμφάνιση, ανάμεσα στους ισάνιους Έλληνες εξπρεσιονιστές ζωγράφους, νεότερη στην τέχνη, και γνησιότερη στην έκφραση από πολλούς νέους απλώς στα χρόνια οπαδούς της «άγριας», της «κακής», της νεο-εξπρεσιονιστικής ζωγραφικής, και η σπίθα της ανάβει μια λάμψη διαρκείας. □

Αλέξανδρος Ξύδης

● Έκθεση ζωγραφικής του Απόστολου Κυρίτη παρουσιάζεται στο χώρο τέχνης «Ευμάρως» Φωκίδος 26, Αμπελόκηποι από την Δευτέρα 27 Μαρτίου.

● Σήμερα Παρασκευή, αρχίζει στο Εργαστήριο Τέχνης και Λόγου, Αδμήτου 54 στάση Αττική, έκθεση ζωγραφικής του ζωγράφου και σκηνογράφου Βαγγέλη Παπαγιάννη.

● Την Τετάρτη 5 Απριλίου, στην Γκαλερί Όρα (Ξενοφώντος 7, Αθήνα) εγκαινιάζεται αναδρομική έκθεση υδατογραφιών του Χάρη Βογιατζή, η οποία θα διαρκέσει μέχρι τις 27 Απριλίου.

Και όμως το θέατρο του Τέννις Ουίλλιαμς ζει

«Γυάλινος Κόσμος», «Λεωφορείο ο Πόθος», «Ξαφνικά το τελευταίο καλοκαίρι». Τρία έργα του Τέννις Ουίλλιαμς, έξι φετινές παραστάσεις. Στην Αθήνα, στην Πάτρα, σε περιοδεία. «Ζει το θέατρο του Ουίλλιαμς;», «Ζει και βασιλεύει» μοιάζει να απαντάει η ελληνική σκηνή στο ερώτημα της γοργόνας και σε όσους βιάστηκαν να αποφανθούν ότι ο συγγραφέας οφείλει πλέον να αποσυρθεί μια και έχει προ πολλού συμπληρώσει τα συντάξιμα χρόνια του.

Συγγραφέα ξεπερασμένο,

τως τόσο καθοριστική και ανεξίτηλη τη σφραγίδα του αμερικανικού νότου, τότε πώς εξηγείται η αντοχή του μέσα στο χρόνο; Όχι βεβαίως ως αποτέλεσμα ... μετεωρολογικών συνθηκών, αλλά, υψηλής δραματικής θερμοκρασίας. Ο βαθύς λυρισμός, η γνησιότητα του πάθους, και η «ιερή» —και καθόλου «τοπική»— απογνώση των ηρώων του (ή μάλλον των ηρωίδων του) είναι τα στοιχεία που κάνουν τα έργα του —τα καλά έργα του— να εξακολουθούν να αρέσουν.

Μήπως λοιπόν του κάκου καθλωθήκαμε σε αυτόν τον περίφημο μύθο του νότου, εφ' όσον, αυτό που δεσπόζει στα έργα του Αμερικανού συγγραφέα, είναι ο ψυχολογικός χώρος;

Στη Νέα Ορλεάνη διαδραματίζεται το «Λεωφορείο ο Πόθος» τουτέστιν ζέστη, αμερικανικά μπλουζ, Μισσισιπή, λευκοί και μαυροί, φτώχεια, θύμηση του λαμπρού παρελθόντος. Η Μπλανς Ντυμπουά —διχασμένη, χειμαιρική, μυθομανής— κλείνει ένα οδυνηρό κεφάλαιο της ζωής της απ' όπου παρήλασαν αρρώστιες, θάνατοι και προδοσίες και πάει να αναζητήσει μια καινούργια ζωή κοντά στην αδελφή της. Όμως δεν πάει γενικά και αόριστα στη Νέα Ορλεάνη, αλλά σε μια συνοικία της που ονομάζεται «Ηλύσια Πεδία».

«Μου είπαν να πάρω κάποιον λεωφορείο "ο Πόθος" μετά ένα άλλο "του Κοιμητήριου" και μετά από έξι στάσεις να κατέβω στα "Ηλύσια

Πεδία»» λέει η ίδια. Συμβολισμοί - «κλειδιά»: Η «λευκή» Μπλανς, αφού αφήσει πίσω της το «Ωραίο Όνειρο» (Μπελ Ρεβ), το πατρικό σπίτι που πουλήθηκε, ψάχνει την τύχη της σε μια φτωχογειτονιά που ονομάζεται Ηλύσια Πεδία. «Ηλύσια πεδία: φανταστικός τόπος όπου κατά τον Όμηρο ζούσαν οι ήρωες μετά το θάνατό τους. Ο μύθος τοποθετεί τα "Ηλύσια" στην άκρη-άκρη της γης, εκεί όπου οι ψυχές ζουν χωρίς πόνους, σε ατέλειωτη ευτυχία. Εκεί δεν βρέχει ούτε χιονίζει, δεν υπάρχει κακοκαιρία και τα δέντρα καρποφορούν τρεις φορές το χρόνο. Στα "Ηλύσια" που δε βρίσκονται κάτω στον Άδη αλλά στην άκρη-άκρη της γης, βασιλεύουν το φως και η γαλήνη» λένε τα λεξικά.

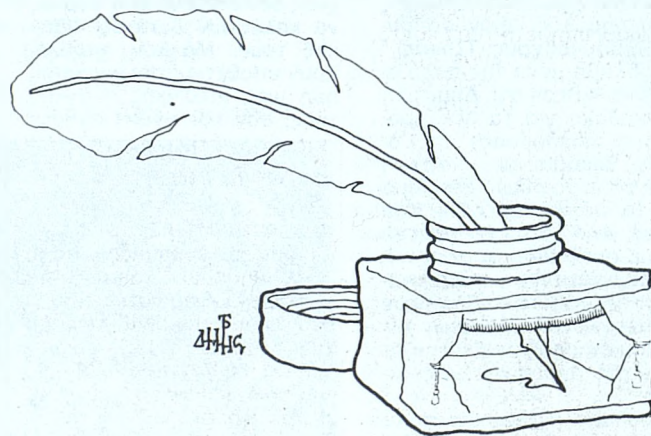
Ο «Πόθος» λοιπόν για να ανοίξει ένας καινούργιος κύκλος γίνεται το πρώτο όχημα. «Το κοιμητήριο», τα φαντάσματα του παρελθόντος, το δεύτερο. Τα «Ηλύσια Πεδία» η ουτοπία της Μπλανς. Και ως γνωστόν η ουτοπία δεν γνωρίζει σύνορα.

Στη Νέα Ορλεάνη τυπικά εξελίσσεται και το «Ξαφνικά το τελευταίο καλοκαίρι», σ' ένα «αρχοντικό βικτωριανό γοτθικού στυλ, που βρίσκεται στην Κηπούπολη της Νέας Ορλεάνης». «Το σκηνικό του έργου δεν είναι καθόλου ρεαλιστικό» επιμένει ο συγγραφέας «Το εσωτερικό του σπιτιού μπερδεύεται με έναν παραμυθένιο κήπο, που μοιάζει με τροπική ζούγκλα, της προϊστορικής εποχής των γιγαντιαίων δασών από φτέρες».

Το θέμα της ζούγκλας... Η αφήγηση της κ. Βήναμπλ μας μεταφέρει στα νησιά. Ενκαντάδας του Ειρηνικού, όπου σε ένα ταξίδι της με το γιό της, τον ποιητή, Σεμπάστιαν είδαν αρπακτικά πουλιά να κατασπαράσσουν με αποτρόπαιο τρόπο θαλάσσιες χελώνες. Μια δεύτερη αφήγηση, της ανιψιάς της Κάθριν Χόλλυ αυτή τη φορά, εξιστορεί πως μια παρέα φτωχών γυνών αγοριών κατασπάραξαν ως σύγχρονες Βάκχες τον ίδιο τον εξάδελφό της Σεμπάστιαν στην παραλία της Καμπέθα ντι Λόμπο, στο Μεξικό, το τελευταίο καλοκαίρι.

Μια άλλη ζούγκλα περιμένει τώρα την Κάθριν. Η κ. Βήναμπλ την κατηγορεί για το θάνατο του γιού της, για τις διηγήσεις της που διασύρουν το χαρακτήρα του. Η ψυχιατρική κλινική, η ινσουλίνη, το ηλεκτροσόκ δεν μπόρεσαν να κάνουν την Κάθριν να σωπάσει. Το επόμενο βήμα θα είναι η λοβοτομή. Η επέμβαση στη λευκή ουσία του εγκεφάλου θα γίνει στην κλινική που φέρει το όνομα «Θέα του λιονταριού». Και βέβαια τα άγρια θηρία δεν παραμονεύουν μόνο στη Νέα Ορλεάνη.

Σε μια ονομασία «συμπτωματικά ποιητική» επιμένει ο

που ανήκει ανεπιστρεπτι σε προηγούμενες δεκαετίες, που δεν ενδιαφέρει παρά όσους ασχολούνται με την ψυχοπαθολογία τον θέλουν οι ταμπελίτσες που του κρέμασαν. Και —πρωτίστως— έναν «τοπικό» συγγραφέα.

Το ερώτημα που τίθεται είναι: Εάν το έργο του φέρει όν-

Πεδία»» λέει η ίδια. Συμβολισμοί - «κλειδιά»: Η «λευκή» Μπλανς, αφού αφήσει πίσω της το «Ωραίο Όνειρο» (Μπελ Ρεβ), το πατρικό σπίτι που πουλήθηκε, ψάχνει την τύχη της σε μια φτωχογειτονιά που ονομάζεται Ηλύσια Πεδία.

«Ηλύσια πεδία: φανταστικός τόπος όπου κατά τον Ό-

συγγραφέας και στο χώρο που προτείνει στο «Γυάλινο Κόσμο» του. Οι εύθραστοι, ανυπεράσπιστοι ήρωες του ζουν σε ένα διαμέρισμα που «η είσοδός του είναι η σιδερένια "σκάλα κινδύνου" ή "έξοδος πυρκαγιάς"»...

Εάν ο Τέννενσι Ουίλλιαμς δεν ευτύχισε και στην κυριολεξία το φεινικό χειμώνα, αυτό δεν οφείλεται στο γεγονός ότι είναι ένας μακρινός «τοπικός» συγγραφέας αλλά στα «τοπικά» θεατρικά μας προβλήματα. Η μετριότητα και το βόλεμα που μαστίζουν την ελληνική θεατρική πραγματικότητα δεν προσφέρονται ιδιαίτερα σε έργα και ρόλους στοιχειωμένους από θεατρικές και κινηματογραφικές ερμηνείες ιερών τεράτων.

Από τις αθηναϊκές παραστάσεις, ξεχώρισε σαφώς ο «Γυάλινο Κόσμος» του Απλού θεάτρου, σε σκηνοθεσία Αντώνη Αντύπα, σκηνικά Γιάννη Τσαρούχη, μουσική Ελένης Καραϊνδρου και με την Αντιγόνη Βαλάκου στο ρόλο της Αμάντα (στους άλλους ρόλους ο Χρήστος Πολίτης, η Ελευθερία Βελουδάκη και ο Τάκης Παπαματθαίου).

Σε χαμηλούς τόνους, μια παράσταση - νوستαλγία της οποίας η περιρρέουσα ατμόσφαιρα της άπνοιας και του αδιεξόδου, ήταν αναγνωρίσιμη και οικεία.

Δηώ Καγγελάρη

Περιμένοντας τον Γκοντό του Σάμουελ Μπέκετ

Μια ενδιαφέρουσα παράσταση παρουσιάζεται φέτος το χειμώνα στο θέατρο ΑΜΟΡΕ. Πρόκειται για το πολυσυζητημένο έργο του Σάμουελ Μπέκετ «Περιμένοντας τον Γκοντό». Το έργο γράφτηκε το 1948 στα γαλλικά, στο Παρίσι όπου ζει ο διάσημος Ιρλανδός συγγραφέας. Η πρώτη του παρουσίαση στο μικρό θέατρο Βαβυλών στο Παρίσι

το 1953 σε σκηνοθεσία του Ροζέ Μλαιν θεωρήθηκε τομή στη σύγχρονη δραματολογία και σημάδεψε την αρχή του λεγόμενου «θεάτρου του παράλογου». Ο Βάσος Βαρίκας έγραφε για το έργο: «Ο Γκοντό που μας υποβάλλει ο συγγραφέας δεν υπάρχει, ή αν υπάρχει δεν πρόκειται να τον γνωρίσουμε. Ανύπαρκτος στην ουσία του είναι ωστόσο απαραίτητος για να διατηρεί στον άνθρωπο το αίσθημα της αναμονής. Της κάποιας, ελπίδας χωρίς την οποία θα του ήταν αδύνατο να σηκώσει το βάρος της ύπαρξης».

Ο θεατρικός συγγραφέας Μήτσος Ευθυμιάδης που σκηνοθέτησε την παράσταση σημειώνει: «Το έργο αυτό του Μπέκετ είναι ιλαροτραγωδία. Στην ακατάπαυστη φλυαρία στις πλάκες και στις προσποιήσεις των ηρώων, στις συνεχείς επινοήσεις της στιγμής, εισβάλλει το βάρος του χρόνου, η μνήμη της θλίψης, το αναπότρεπτο του τέλους. Η προσπάθειά μας κινήθηκε προς την κατεύθυνση της εναρμόνισης των δυο αυτών βασικών στοιχείων, που χαρακτηρίζουν το έργο σαν ιλαροτραγωδία».

Αυτή την σύζευξη ιλαρού και τραγικού υπηρετούν οι ηθοποιοί επί σκηνής και κατορθώνουν — αν κρίνουμε από τις αντιδράσεις του κοινού — να το πετύχουν.

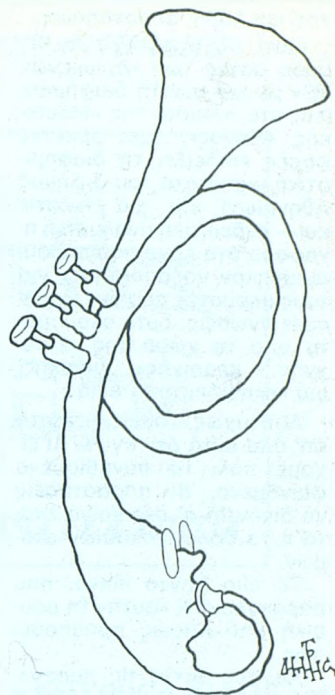
Ο Κωνσταντίνος Τζούμας και ο Χάρης Αναστασίου που παίζουν το ζευγάρι Βλαδίμηρος - Εστραγκόν ο Γιώργος Σαμπάνης και ο Ηλίας Χριστόπουλος που παίζουν το ζευγάρι Πότζο-Λάκυ καθώς και η Ελένη Λεμπέση, στο ρόλο του παιδιού, υπηρέτη του Γκοντό, επιβραβεύονται κάθε βράδυ από τις θερμές εκδηλώσεις των θεατρόφιλων, κυρίως νέων, εκείνων που πάντα στηρίζουν παρόμοιες, εκτός των τειχών προσπάθειες.

Είναι ορατό, μέσα από αυτή την παράσταση, το γεγονός ότι η λιτότητα δεν σημαίνει

φτώχεια. Κι αυτό αναφέρεται, αν και η στήλη δεν κάνει κριτική, γιατί η αρχή αυτή φαίνεται να κυριαρχεί και στην σκηνοθετική αντίληψη και στο χειρισμό των εκφραστικών μέσων των ηθοποιών και στα σκηνικά και τα κοστούμια της Ναυσικάς Μπαλή που την υπογραμμίζουν εικαστικά.

Σημειώνουμε ότι το ανέβασμα της παράστασης αυτής, αποτελεί τη συνέχεια μιας προσπάθειας που άρχισε πριν από τρία χρόνια στα Γιάννενα και συγκεκριμένα στο «πολυθέαμα» που λειτουργεί σαν πολιτιστικό στέκι παρουσιάζοντας κινηματογράφο, θέατρο, μουσική, χορό και εικαστικές τέχνες. Εκεί, το 1986 παρουσιάστηκε το έργο του Σλάβομιρ Μρόζεκ «Εμιγκρέδες» και το 1987 το «Τέλος του παιχνιδιού» του Σάμουελ Μπέκετ.

● Ανοιχτή συγκέντρωση - συζήτηση στο Θέατρο Μινώα, οργανώνει η προσωρινή επιτροπή στήριξης του Συνασπισμού, τη Δευτέρα 27 Μαρτίου στις 6 το απόγευμα. Καλούνται να πάρουν μέρος εκτός από τους ηθοποιούς, σκηνοθέτες, σκηνογράφοι, τεχνικοί θεάτρου, συγγραφείς και όσοι άλλοι πιστοί.

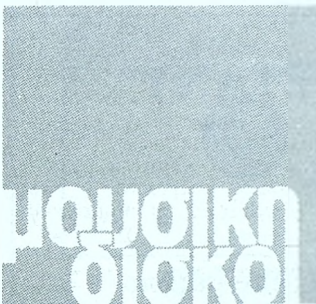
κλασικού τραγουδιού» με τη σοπράνο Ιφιγένεια Ιωάννου - Ράλλη και τη μετζο-σοπράνο Γιολάντα Ντι Τάσσο - Κωνσταντινίδου, σε φωνητικά μέρη από έργα των Pergolesi, Mandel, Cluck, Bach, Gredru, Mozart, Gilea, Mendelsson καθώς και των Γ. Γεωργιάδη, Γ. Βώκου, Β. Δέλλιου, Μ. Καλομοίρη και Σ. Μιχαηλίδη στο πιάνο συνόδευε η Φανή Παλοφίδη.

Οι ερμηνείες και στις δυο αυτές συναυλίες ήταν μπορούμε να πούμε εξαιρετικές. Πιστές στο ύφος του εκάστοτε συνθέτη και της εποχής του, μας έκαναν να νιώσουμε πως βρισκόμαστε σε μια όαση μέσα στο μάλλον φτωχό μουσικό χειμώνα που διανύουμε.

Πιστεύουμε ότι πράγματι αυτός ο «Μήνας Μουσικής» που διοργανώθηκε ήταν μια αξιολογή προσπάθεια για να ξεπεράσουμε το τείχος της άγνοιας που μας χωρίζει απ' τη μουσική.

Η ελεύθερη είσοδος που αποτελεί κάποιο έναυσμα για την προσέλευση θεατών καθώς και η επιλογή του προγράμματος που περιελάμβανε έργα από τη μουσική δημιουργία του 17ου αιώνα μέχρι και των «ημερών» μας και η ισότιμη ύπαρξη ελληνικών έργων «έντεχνης μουσικής» (επιτέλους πρέπει να γνωρίσουμε και την ελληνική μουσική που δεν είναι «μπουζούκια») είναι μια πράξη που πρέπει να χειροκροτηθεί.

Μα όπως συμβαίνει συχνά, κάθε θετικό βήμα σέρνει μαζί

Μια ακόμα καλή, χωρίς αντίκρουσμα, προσπάθεια

ΔΡΟΜΕΝΑ '89 - ΜΗΝΑΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Είχαμε την ευκαιρία να παρακολουθήσουμε κάποιες απ' τις εκδηλώσεις αυτές, που γίνονται υπό την αιγίδα του Δήμου Αθηναίων.

Στις 14 Μαρτίου «Σονάτες για βιολί και πιάνο» με το Δημήτρη Βράσκο και τη Νέλλη Σεμιτέκολο σε έργα Α. Corelli (1653-1713): Σονάτα αρ. 10 έργο 5. L. v. Beethoven (1770-1827): Σονάτα σε ντο μιν. αρ. 7 εργ. 30, Δ. Δραγατάκη (1914): Σονάτα αρ. 1, και Cesar Franca (1822-1890) τη —μοναδική— σονάτα που έγραφε για βιολί και πιάνο.

Στις 17 Μαρτίου «συναυλία

Από την παράσταση του θεάτρου «Αμόρε».

του και λάθη, απρονοήσιες.

Γιατί θα μπορούσε ο θεσμός αυτός των «Δρώμενων '89» με μια σωστή διαφήμιση (και στα πλαίσια της «Μουσικής Αθήνας», έχει αρκετές φορές επιδείξει τη διαφημιστική ικανότητά του ο Δήμος Αθηναίων) και μια —έστω και— ενδεικτική ανάλυση ή αναφορά στα έργα που παρουσιάστηκαν να αποκτήσει για τους ακροατές που δεν έχουν ούτε γνώσεις, ούτε ακούσματα από το χώρο της «έντεχνης» - κλασικής μουσικής, μια «εκπαιδευτική» αξία.

Δυστυχώς, όμως, τίποτα απ' όλα αυτά δεν έγινε. Κι είχαμε πάλι το συνηθισμένο φαινόμενο, οι παραστάσεις να δίνονται σ' ένα κοινό εκατό ή το πολύ διακοσίων ατόμων.

Το ίδιο πάντα κοινό, που παρακολουθεί «αυτή» τη μουσική υπό όποιες προϋποθέσεις...

Κάναμε αυτές τις παρατηρήσεις γιατί πιστεύουμε ότι η «κλασική» μουσική δεν είναι υπόθεση των λίγων.

Έγινε αντικείμενο ενδιαφέροντος λίγων, ίσως απ' την άγνοια που επικρατεί γύρω απ' αυτήν.

Νεκτάρης Μητρόπουλος

Ολυμπίας συνέχεια

Πριν λίγους μήνες είχαμε αναφερθεί στο διαγωνισμό που έγινε για το συνεδριακό κέντρο στην Ολυμπία. Τώρα αναγκαζόμαστε να επιστρέψουμε στο ίδιο θέμα, μια και οι πρόσφατες εξελίξεις της υπόθεσης το επιβάλλουν. Γιατί αν σε κάποιο βαθμό έχουμε συνηθίσει (κακώς θα μου πείτε) το να υπάρχουν διάφορα «παπαράγουδα» σε αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς, δεν έχουμε (ακόμα ίσως;) συνηθίσει να δεχόμαστε τα όσα έγιναν με αυτό τον «άτυχο» διαγωνισμό της Ολυμπίας.

Για να τα πούμε πιο συγκεκριμένα, γνωρίζουμε όλοι ότι το αποτέλεσμα σε ένα διαγωνισμό, μερικές τουλάχιστον φορές, κρίνεται έξω από την αίθουσα που συνεδριάζει η επιτροπή κρίσης ενώ επίσης γνωρίζουμε με πόση μαστρία συχνά αποφεύγεται η ανάθεση της οριστικής μελέτης στο πρώτο βραβείο. Στην ευχή που ζούμε, τίποτε πια δεν μπορεί να μας εκπλήξει!

Αλλά στην Ολυμπία, ο εργοδότης (Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων) φρόντισε να ξεπεράσει κάθε όριο. Αμφισβήτησε τη νομιμότητα της διαδικασίας βράβευσης (την οποία θεώρησε άκυρη) και παράλληλα έσπευσε να δηλώσει ότι άδικα χάθηκαν δυο πολύτιμα χρόνια προετοιμασίας για τους ονειρεμένους Ολυμπιακούς Αγώνες του '96. Με το επιχείρημα του άκυρου βέλους καταφέρνει να κάνει δυο πράγματα: αρνείται να καταβάλει αμοιβές βραβείων και τορπιλίζει το κύρος της επιτροπής κρίσης. Ο ορισμός του νόμιμου στην προκειμένη περίπτωση δεν είναι δουλειά μας —το λόγο έχουν οι νομικοί. Όσο για την άρνηση πληρωμής, απλά πρόκειται για αυθαιρεσία που εκμεταλλεύεται την έλλειψη σαφούς νομοθεσίας για τους διαγωνισμούς στην Ελλάδα (ναι, ακόμα!).

Με το επιχείρημα όμως της κωλυσιεργίας νομίζω ότι γίνεται χειρότερη ζημιά, μια και θίγεται ο θεσμός των αρχιτε-

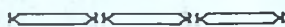
κτονικών διαγωνισμών στο σύνολό του. Το ότι οι διαγωνισμοί «δεν συμφέρουν» γιατί είναι «χάσιμο χρόνου» και ότι προτιμότερη είναι η «λύση πακέτο», όπου έχεις αμέσως «έτοιμο πράγμα» στα χέρια σου —ακούγεται αρκετά συχνά τώρα τελευταία.

Και δεν ακούγεται μόνο, αλλά και εφαρμόζεται. Όσοι αρχιτέκτονες είχαν την τύχη να λάβουν μέρος σε τέτοιες εξουθενωτικές και εξευτελιστικές διαδικασίες, ξέρουν πολύ καλά τι σημαίνει ο «διαγωνισμός πακέτο». Που μόνο έναν εξυπηρετούν: τον εργολάβο και το σχετικό υπουργείο ενώ μετατρέπουν τον αρχιτέκτονα σε «όργανο».

Κατά καιρούς έχουν ακουστεί κάποιες διαμαρτυρίες για αυτό το σκλαβοπάζαρο, αλλά θα πρέπει εξίσου να ειπωθεί ότι ορισμένους «ρεαλιστές» τους βολεύει η κατάσταση και προτιμούν ν' σιωπούν, με τη δικαιολογία ότι στη σημερινή εποχή δεν μπορεί να είναι κανείς απαιτητικός και ότι αυτό είναι το «μέλλον» του επαγγέλματος, είτε το θέλουμε είτε όχι. Εκείνο που δεν καταλαβαίνουν είναι ότι έτσι έχουν ήδη ξεπουλήσει το επάγγελμα που τους τρέφει σε τιμή ευκαιρίας...

Δημήτρης Φιλιππίδης

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΑΧΥ

Άννα Τριστάν Στο μέτωπο

Η Άννα Γ. άνεργη δακτυλογράφος, κατοικεί στις βόρειες συνοικίες της Μασσαλίας. Στις 12 Γενάρη του 1987 γίνεται μέλος του Εθνικού Μετώπου και μαχητική και δραστήρια όπως είναι, γίνεται σύντομα διοικητική γραμματέας του πιο ισχυρού τοπικού τομέα αυτού του κόμματος. Έξι μήνες αργότερα εξαφανίζεται.

Η Άννα Γ. είναι στην πραγματικότητα η Άννα Τριστάν, δημοσιογράφος. Εγκατέλειψε τα πάντα. Τις συνήθειές της, τους φίλους της, για να ζήσει ανάμεσα στους οργανωμένους στο Εθνικό Μέτωπο. Θέλησε να τους ακούσει, να γνωρίσει τον κόσμο τους να διαπεράσει το μυστήριό τους, να προχωρήσει πέρα από τα φαινόμενα. Μέρα τη μέρα κατέγραψε τα πάντα, τα γεγονότα, τους διαλόγους, τις συγκινήσεις, τις εντυπώσεις της.

Είναι η περιγραφή αυτού του ξεχωριστού ταξιδιού που μας παραδίδει σε αυτό το βιβλίο της.

ANNA TRISTAN

ΣΤΟ ΜΕΤΩΠΟ

ΕΞΙ ΜΗΝΕΣ
ΣΤΟ ΚΟΜΜΑ
ΤΟΥ ΛΕΠΕΝ

Εκδόσεις Στάχυ

Κεντρική διαθεση:

«ΠΡΟΟΔΟΣ»

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ

ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΒΙΒΛΙΩΝ Α. ΚΩΣΤΑΜΠΙΑΡΗΣ

ΚΑΙ ΣΙΑ Ο.Ε.

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ 5, ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ. 3621001 - 3630889

ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

φυλλα - φτερα

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ
ΑΘΗΝΑ 1983

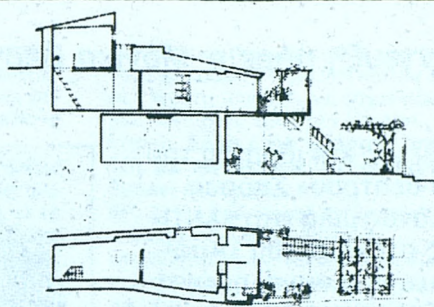
ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

Φύλλα - φτερά

Πέντε ενόπτες διηγημάτων: Το ριζιμιά λιθάρι, δύο συνθέσεις για κιθάρα, οι ρίζες των μπουζουκιών, παρένθεση με πλαγίους, τρεις άλλες ιστορίες.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
Δεινοκράτους 131
Αθήνα 115 21, τηλ. 72.49.300

ΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΤΑ ΠΑΛΙΑ ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΣΠΙΤΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΠΟΛΥΤΥΠΟ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΑΘΗΝΑ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»,

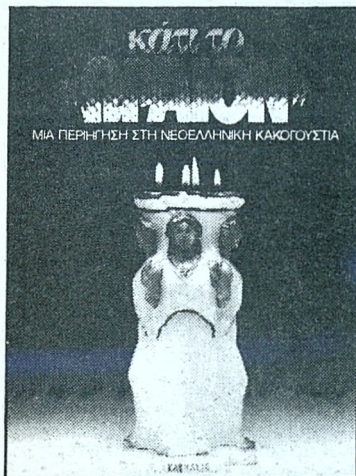
Δεινοκράτους 131, τηλ. 72.29.237

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: «Μ. ΚΟΤΖΙΑ ΚΑΙ ΣΙΑ»,

Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720

ΚΑΤΙ ΤΟ «ΩΡΑΙΟΝ»

Μια περιήγηση στη νεοελληνική κακογουστιά

Σχήμα 21 x 28
Σελίδες 360
Τιμή 4.500 δρχ.
Έκδοση των
«Φίλων του περιοδικού
"ΑΝΤΙ"»

Στον τόμο περιλαμβάνονται κείμενα των: Χρ. Βακαλόπουλου, Χρ. Γιανναρά, Π. Γιαννόπουλου, Μ. Γιουρσενάρ, Γ. Καλιόρη, Χ. Καμπουρίδη, Λ. Κηλαηδόνη, Α. Κολτσιδοπούλου, Δ. Κούτσικου, Α. Κυριακίδου - Νέστορος, Π. Μαρτινίδη, Μ. Μποσαντζόγλου, Δ. Πικιώνη, Δ. Ραυτόπουλου, Δ. Σκάλου, Ν. Χατζηκυριάκου - Γκίκα. Πρόλογος της υπουργού Πολιτισμού και Επιστημών Μελίνας Μερκούρη.

Ο κόσμος του κιτς, η κακογουστιά χωρίς μέτρο, όπως εντοπίζεται στο περιβάλλον μας, σήμερα. Αυτή είναι η περιήγηση, που πραγματοποιείται με αυτό το βιβλίο: περιήγηση στο νεοελληνικό χώρο, τις διανθρώπινες σχέσεις τις νοοτροπίες, τη γλώσσα και ουσιαστικά το ύφος και το ήθος της ζωής μας.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

Δεινοκράτους 131

Αθήνα 115 21, τηλ. 72.49.300

ΜΙΑΤΟΥ ΣΚΟΥΡΑ
ιστορία μιας γραμμής

Ο ΚΥΚΛΟΣ

ΜΙΑΤΟΥ ΣΚΟΥΡΑ
ιστορία μιας γραμμής

ΤΟ ΤΕΤΡΑΓΩΝΟ

ΜΙΑΤΟΥ ΣΚΟΥΡΑ
ιστορία μιας γραμμής

ΤΟ ΤΡΙΓΩΝΟ

ΜΙΑΤΟΣ ΣΚΟΥΡΑΣ:
ιστορία μιας γραμμής

Ευρηματική σειρά τριων βιβλίων — Ο Κύκλος, το Τετράγωνο, το Τρίγωνο — που με τα πολύχρωμα και ωραία σχέδια του Μ. Σκούρα βοηθούν τα μικρά παιδιά να κατανοήσουν τον κόσμο των μορφών. Ένα βιβλίο που διασκεδάει και συγχρόνως διδάσκει.

Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ «ΑΕΙΖΕΙ» ΟΣΟ

Τη συνέντευξη πήρε η Μόνικα Βέργη.

Ο σκηνοθέτης και ιδρυτής του «Αμφι-θεάτρου» Σπύρος Ευαγγελάτος μιλά στο «ΑΝΤΙ» για τους στόχους του «Αμφι-Θεάτρου», που συμπληρώνει φέτος δεκατέσσερα χρόνια ζωής, τη θεατρική παραγωγή και την κρίση σήμερα, καθώς και την πολιτική που ακολουθεί η πολιτεία απέναντι στις τέχνες και τον πολιτισμό. Αναφέρεται ακόμη στο χρέος του καλλιτέχνη στις σημερινές συνθήκες και τη συσσώρευση πολλών θεατρικών σχημάτων στην Αθήνα.

ΑΝΤΙ: Πριν από 14 χρόνια ιδρύσατε το Αμφι-Θέατρο. Πώς εκτιμάτε τώρα την πορεία του. Έχουν επιτευχθεί οι αρχικοί σας στόχοι;

ΣΠ. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ: Τους εσώτερους στόχους στην τέχνη ποτέ δεν μπορεί να πει κανείς ότι τους κατακτά. Υπάρχει μια τάση, μια προσπάθεια, μια αέναη προσπάθεια προς αυτή την κατεύθυνση. Αυτή είναι και η γοητεία. Δεν είναι μαθηματικό θεώρημα που επιδέχεται οριστική λύση. Οι λύσεις στην τέχνη είναι πάντοτε υποκειμενικές και καθίστανται αντικειμενικές, όταν το υποκειμενικό «γούστο», η υποκειμενική αισθητική, η υποκειμενική προβληματική ενός καλλιτέχνη είναι σε θέση να καταστήσει κοινωνούς του αυτού προβλήματος άλλους συνανθρώπους του. Όσο περισσότεροι, τόσο μεγαλύτερη αξία έχει.

Με την έννοια αυτή μπορούμε να πούμε ότι είμαστε σε ένα δρόμο που βρίσκεται σε εξέλιξη και θα βρίσκεται σε εξέλιξη.

Μπορώ να πω ότι έχουν επιτευχθεί αρκετά από πλευράς εσωτερικής διερεύνησης και εξωτερικής επιτυχίας. Σίγουρα δεν έχουν επιτευχθεί άλλα, επίσης πολλά και σοβαρά.

Εκείνο που μπορώ να πω είναι ότι στα δεκατέσσερα χρόνια από την ίδρυσή του το «Αμφι-Θέατρο» —τα συμπληρώνει φέτος το καλοκαίρι— είναι ένα θέατρο που δουλεύει σε συνεχή βάση χειμώνα - καλοκαίρι. Αυτό που φαίνεται από τη μέχρι τώρα πορεία του —κι έχει φανεί από την ίδρυσή του— είναι ότι αποφεύγει τις προγραμματικές δηλώσεις. Το πρόγραμμα του «Αμφι-Θεάτρου» εκφράζεται λακωνικά από την πρώτη του παράσταση.

ΕΡ.: Αυτό πως εκφράζεται σήμερα;

ΑΠ.: Οι προγραμματικοί στόχοι του «Αμφι-Θεάτρου» δηλώθηκαν με την ίδρυ-

σής του το καλοκαίρι του 1975 με κάποιες ερμηνείες της λέξης ΑΜΦΙ σε σχέση με το θέατρο. **ΑΜΦΙ:** Κοντά, ολόγυρα - σε σχέση με το κοινό. **ΑΜΦΙ:** Από όλες τις πλευρές σε σχέση με τη θεατρική τέχνη. **ΑΜΦΙ:** Ανάμεσα, μαζί με - σε σχέση με την εποχή του.

Ανεξάρτητα από αυτές τις λιτές προγραμματικές δηλώσεις που ισχύουν πάντα, αυτή τη στιγμή μπορούμε να πούμε ότι η βασική πορεία έδειξε πως υπάρχουν τρεις κατευθύνσεις της δραστηριότητας του «Αμφι-Θεάτρου».

Πρώτη και μια από τις βασικότερες είναι η διακονία μας στο αρχαίο δράμα. Τόσο στην τραγωδία όσο και στην κωμωδία. Έχουμε δώσει πολλές παραστάσεις αρχαίου δράματος, —εκτός όσων έχω κάνει εγώ σε άλλα θέατρα— και μπορώ να πω ότι πολλές από αυτές είχαν και έχουν και διεθνή απήχηση.

Ένας άλλος τομέας στον οποίο νομίζω ότι το «Αμφι-Θέατρο» είναι το μοναδικό που επιτελεί το στόχο του (ένα στόχο που θα ήταν μιας ιδιαίτερης κρατικής σκηνής) είναι ότι παρέχει τις υπηρεσίες του στο παλαιό και εν πολλοίς άγνωστο ελληνικό έργο και ενώ από τα κείμενα του Κρητικού Θεάτρου μέχρι τον «Γουανάκο» του Ψυχάρη (1900). Δηλαδή καλύπτουμε μια περίοδο από τέλη του 16ου αιώνα, τον 17ο αιώνα, τον 18ο... μέχρι τα τέλη του 1900.

ΕΡ.: Και η σχέση του «Αμφι-Θεάτρου» με το σύγχρονο ελληνικό θεατρικό έργο;

ΑΠ.: Συγγνώμη δεν ολοκλήρωσα. Η τρίτη κατεύθυνση είναι η διερεύνηση του παγκόσμιου δραματολογίου, κλασικού - νεοκλασικού και σε μικρότερο βαθμό σύγχρονου. Αυτές είναι οι βασικές αρχές. Το ερώτημά σας αφορά το σύγχρονο νεοε-

ληνικό δραματολόγιο. Οι σχέσεις του «Αμφι-Θεάτρου» με το σύγχρονο νεοελληνικό δραματολόγιο μέχρι στιγμής δεν υπάρχουν.

ΕΡ.: Και ο λόγος;

ΑΠ.: Ο λόγος είναι ότι πρώτον εγώ ο ίδιος σαν σκηνοθέτης δεν έχω ανεβάσει παρά ελάχιστα σύγχρονα έργα. Από τις 126 σκηνοθεσίες μου οι λιγότερες αφορούν σύγχρονα έργα του παγκόσμιου δραματολογίου.

Δεύτερον. Ένας μεγάλος αριθμός ελληνικών έργων στηρίζονται σε μια ρεαλιστική γραφή, αν όχι νατουραλιστική, την οποία σέβομαι, τιμώ, αλλά δεν μου πηγαίνει εμένα σαν καλλιτεχνική έκφραση.

Ένας τρίτος λόγος είναι πως πιστεύω ότι υπάρχουν αρκετά θέατρα στην Ελλάδα —τα Κρατικά, το Θέατρο Τέχνης, το Θέατρο Στοά, το Θέατρο του Πειραιά και άλλα—, στην Αθήνα και την επαρχία, που με πολύ ενδιαφέρον και φανατισμό, υπηρετούν το σύγχρονο ελληνικό έργο.

Δεν υπάρχει όμως κανένα που να υπηρετεί συστηματικά το παλαιότερο ελληνικό θεατρικό έργο. Εκεί ταχτήκαμε. Δεν νομίζω ότι θα πρόσθετα τίποτα περισσότερο, εφόσον γίνονται πολλές και καλές παραστάσεις σύγχρονων ελληνικών έργων, με το να έχουμε και εμείς σαν στόχο να παρουσιάσουμε φαντικά και το σύγχρονο ελληνικό έργο.

Όταν μου δίνεται όμως η ευκαιρία το κάνω όπως τώρα που με ιδιαίτερη χαρά σκηνοθέτησα ένα θαυμάσιο έργο του Παύλου Μάτση —το «Περιποιητής φυτών». Για μένα είναι ένα από τα σημαντικότερα, μεταπολεμικά νεοελληνικά θεατρικά κείμενα. Παίζεται τώρα στη Νέα Σκηνή του Εθνικού. Επιλέξαμε συνεπώς τη Νέα Σκηνή και ο κ. Μάτσης και εγώ, γιατί πιστεύουμε πως ταιριάζει καλύτερα στη «μυθολογία» του έργου.

ΕΡ.: Πώς κρίνετε την ελληνική θεατρική παραγωγή τα τελευταία χρόνια;

ΑΠ.: Πιστεύω πως υπάρχουν πολλά, αρκετά αξιόλογα έργα. Αλλά αυτά θα κριθούν στη χρονική διάρκεια. Υπάρχουν δηλαδή έργα που παίζονται μια φορά και άλλα που παίζονται δεκαετίες.

Σημασία έχει το έργο να κρύβει μία αλήθεια που να επιβεβαιώνεται και πέραν της χρονικής φάσεως της πρεμιέρας του. Πιστεύω πως υπάρχουν αξιόλογα έργα και αρκετά σε ρεαλιστικότερη γραφή. Προσωπικά, όπως σας είπα, ρέπω προς μια ποιητικότερη τάση η οποία με ελκύει περισσότερο.

ΕΡ.: Τελευταία είχαμε σημαντικές απώλειες στο χώρο του θεάτρου. Υπάρχουν νέες προτάσεις;

ΑΠ.: Κανένας από όσους που τώρα μετά θάνατον ή στα τελευταία έτη του βίου τους πάγκοινα αναγνωρίστηκαν, κανένας στην εποχή του δεν έπαψε να μάχεται με μικρότερες και ασημαντότητες που επεδίωκαν να μειώσουν την αϊγλή του. Το να πω εγώ τώρα για κάποιον ότι είναι άξιος ή να πει κάποιος άλλος για

ΤΡΕΙΣ Ή ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΣΤΑΡ ΤΟΥ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ...

μένα —για μια νέα γενιά που είναι ακόμη μάχιμη— αυτό παραμένει υποκειμενικό.

Για μένα πρώτιστο στοιχείο από όσα προσδιορίζουν τη σημασία της παρουσίας του καθένα μας, (με την προϋπόθεση ενός προβληματισμού, ενός τάλαντου) είναι η διάρκεια, η αντοχή.

Η ζωή είναι μια ατέρμονη φθορά, άρα και η τέχνη, άρα και το θέατρο. Ιδιαίτερα σε καλλιτεχνικά επαγγέλματα όπως είναι του ηθοποιού, του σκηνοθέτη, του μουσικού, του συνθέτη, του θεατρικού συγγραφέα που έχουν να κάνουν με σύνολα. Ο συγγραφέας γράφει ένα έργο με στόχο να γίνει παράσταση, ένας σκηνοθέτης δεν υπάρχει παρά μέσα σε μια συνολική εργασία. Αυτή είναι η γοητεία και το πρόβλημα σε σχέση με άλλους καλλιτέχνες. Έκανα μια παρένθεση. Ας επανέλθουμε...

ΕΡ.: Λέγαμε για τις σημαντικές απώλειες που είχαμε τα τελευταία χρόνια στο θέατρο και αν βλέπετε νέες προτάσεις...

ΑΠ.: Εγώ πιστεύω πως υπάρχουν αξίες, αν και είναι νωρίς να προσδιοριστούν, σε όλους τους τομείς ίσως ανάλογες εκείνων που έφυγαν. Απλώς δεν είναι δυνατόν να γίνουν πάγκοινα αποδεκτοί τώρα. Ίσως αργότερα, όταν θα έχουν φύγει και αυτοί...

ΕΡ.: Είστε λοιπόν αισιόδοξος...

ΑΠ.: Γενικά σαν ιδιοσυγκρασία είμαι αισιόδοξος. Αλλά αισιόδοξος μέσα από πάρα πολύ δουλειά. Γνωρίζω ποια ήταν τα προβλήματα πριν, ποια τώρα, πώς μυθοποιούνται κάποιες φάσεις ή πώς απομυθοποιούνται άλλες. **Άρα σημασία τεράστια έχει η διάρκεια, η αντοχή, το ακούραστο κυνήγι των στόχων.**

Θα σας φέρω ένα μεγάλο παράδειγμα. Για μένα ένας κορυφαίος καλλιτέχνης του θεάτρου είναι ο **Αλέξης Μινωτής**. Υπήρξαν πολλές φάσεις στη ζωή του, φάσεις γενικής αναγνώρισης και άλλες που δέχθηκε σκληρή πολεμική. Εκείνος είχε μέσα του βαθειά χαραγμένο ένα δικό του δρόμο, με το δικό του προσωπικό ήθος, αλλά με απόλυτη σιγουριά για το βάδισμά του. Νίκησε. Είναι ένα πολύ μεγάλο παράδειγμα. Το βάδισμά του ήταν πάντα σκληρό, τραχύ, αποφασιστικό αλλά πάντα είχε ένα στόχο υψηλό.

ΕΡ.: Διατυπώνονται εκτίμησεις ότι το θέατρο διανύει μια περίοδο κρίσης, μέσα βέβαια στη γενικότερη κρίση της εποχής. Ποια είναι η γνώμη σας;

ΑΠ.: Απ' όταν θυμάμαι τον εαυτό μου να εισέρχεται επαγγελματικά στο θέατρο —25 χρόνια πριν— δεν θυμάμαι μια χρονιά που να μην συζητείται το θέμα κρίση. Ποιος μπορεί να μιλήσει σε αυτή τη φάση για κρίση των επιθεωρήσεων;

Αυτή τη στιγμή η κρίση είναι σχετική. Το χειμώνα αυτό θριαμβεύουν οι επιθεωρήσεις και βέβαια στην παρούσα χρονική περίοδο δεν είναι δυνατόν να συναγωνιστεί το υπόλοιπο θέατρο την επιθεώρηση. Είναι σα να λέμε πως το μυθιστόρημα μπορεί να συναγωνιστεί ση-

μερα την εφημερίδα. Δεν είναι δυνατόν. Διότι την εφημερίδα θα την αγοράσει όλος ο κόσμος για να δει τι συμβαίνει σήμερα, ποια είναι τα σημερινά συγκλονιστικά ή όχι γεγονότα.

Από την άλλη πιστεύω πως σε φάσεις κρίσιμες, όπως αναμφισβήτητα είναι αυτή που ζούμε σήμερα στην Ελλάδα, εκεί που είναι χρέος ένας καλλιτέχνης που σέβεται τον εαυτό του, είναι να κάνει με ακόμη μεγαλύτερο φανατισμό τη δουλειά του, ακόμα πιο σωστά, πιο καλά. Να δημιουργηθούν κάποιες νησίδες, σημάδια ότι κάτι διαφορετικό μπορεί να συμβεί, ότι μπορεί να επικοινωνήσει ανθρώπινα ο ένας με τον άλλον...

ΕΡ.: Το θέατρο το πετυχαίνει;

ΑΠ.: Νομίζω ότι κάποιος το επιδιώκουν και ίσως το πετυχαίνουν. Και νομίζω ότι βρίσκουν απήχηση στον κόσμο.

ΕΡ.: Πως σχολιάζετε την τόσο μεγάλη παρουσία θεατρικών σκηνών στην Αθήνα;

ΑΠ.: Είναι ένα πολύ λεπτό θέμα. Είναι πολλές οι συγκυρίες. Κατ' αρχήν η φιλοδοξία ανθρώπων αξίων, περισσότερο ή λιγότερο, ωθεί στη δημιουργία κάποιων θεατρικών σχημάτων είτε αυτά είναι προσωποπαγή είτε θιασαρχικά δυο ή τριών ή περισσότερων πρωταγωνιστών ή συμπρωταγωνιστών.

Αυτό βέβαια συμβαίνει και σε άλλα μέρη του κόσμου. Κάποτε κάποια σχήματα που δεν ήταν απαραίτητα να υπάρξουν —όχι μόνο κατά τη δική μου γνώμη, αλλά και άλλων πολλών— τυχαίνει να κάνουν μια επιτυχία. (Η επιτυχία και η αποτυχία είναι συμπτώσεις πολλές φορές). Αν μάλιστα η επιτυχία επαναληφθεί δυο ή τρεις φορές είναι ορισμένοι έτοιμοι να ιππεύσουν τον κάλαμον, να ιπτανται και να μην υπάρχει τίποτα άλλο πέραν αυτών.

Ανήκω στους καλλιτέχνες που δεν θεωρούν τη σεμνότητα περιφρονητέα αρετή. Έχω δουλέψει πολύ στη ζωή μου, όχι μόνο στο θέατρο. Ξεκίνησα πάρα πολύ νέος. Έχω δει και έχω ζήσει πολλά. Και, λόγω ιδιοσυγκρασίας ίσως, έχω μάθει ούτε να εντυπωσιάζομαι από την επιτυχία, ούτε να πανικοβάλλομαι από την αποτυχία.

Σημασία έχει η εσωτερική εκτίμηση των πραγμάτων.

ΕΡ.: Αναφερθήκατε στις συγκυρίες της συσσώρευσης θεατρικών σκηνών στην Αθήνα;

ΑΠ.: Ένα στοιχείο ακόμη. Παλαιότερα το Εθνικό Θέατρο ήταν ένας ισχυρός μαγνήτης. Και διασφαλιζόταν από τη συνεργασία πολλών και αξιόλογων συνεργατών.

Ένας ηθοποιός πρωταγωνιστής, με κεφαλαίο Π, μόνο με θυσίες μπορεί να παραμείνει τώρα στο Εθνικό, όταν υπάρχουν μαγνήτες έξω, από οικονομικής πλευράς, προβολής ονόματος κ.λπ. Επομένως είναι και αυτό μια αιτία που διασπώνται οι δυνάμεις μια και αρκετοί θα μπορούσαν να ανήκουν στη δύναμη του Εθνικού.

Πιστεύω πως περνάμε μια περίοδο αναμοχλεύσεων η οποία κάπου θα οδηγήσει. Κρίση υπήρχε, υπάρχει και θα υπάρχει. Αλίμονο, από μια άποψη, αν δεν υπήρχε. **Είναι ένας βρασμός, κάτι κοχλάζει, με κατακάθια, με αφρούς που θα βγάλει κάτι καλό...**

ΕΡ.: Εκτός από τις πολλές σκηνές στην Αθήνα υπάρχουν όμως και αρκετές επιχορηγούμενες. Να σημειώσουμε ότι οι περισσότερες με ελάχιστα χρήματα...

ΑΠ.: Γεγονός είναι ότι χωρίς την ενίσχυση της πολιτείας, πολλά θέατρα δεν θα μπορούσαν να σταθούν, όπως και το δικό μας. Όμως κακά τα ψέματα είναι γεγονός ότι τα χρήματα που δίνονται είναι πολύ λίγα.

Την ευθύνη φέρει η πολιτεία που επιχορηγεί το υπουργείο Πολιτισμού με αστεία ποσά.

ΕΡ.: Η πολιτεία δηλαδή παρά τις υποσχέσεις έγινε φειδωλή...

ΑΠ.: Ποτέ δεν υπήρξε απλόχερη στα πολιτιστικά. Απλώς δεν έγινε καλύτερη. Νομίζω πως κάποια θέατρα που έμπρακτα δείχνουν εχέγγεια σοβαρής διερεύνησης, πρέπει να βοηθούνται περισσότερο.

Από την άλλη, δεν μπορούμε να αποκλείσουμε και την ενίσχυση σε κάποια σχήματα, που εν δυνάμει δείχνουν ότι κάτι μπορεί να γεννήσουν. Ίσως θα έπρεπε να αποκλειστούν κάποια που δείχνουν ή έδειξαν πως δεν μπορούν να γεννήσουν, αλλά εκεί τα κριτήρια είναι λεπτά και δύσκολα...

Είναι πάντως γεγονός ότι πουθενά στον κόσμο δεν στέκουν θέατρα ιδιωτικά μη κερδοσκοπικά χωρίς επιχορηγήσεις είτε αυτές είναι κρατικές, είτε είναι από ιδιώτες χορηγούς.

ΕΡ.: Πού αποδίδετε αυτή τη στάση της πολιτείας;

ΑΠ.: Αν οι ιθύνοντες είχαν μια άλλη κρίση είμαι βέβαιος ότι θα έδιδαν τουλάχιστον τα διπλά στο υπουργείο Πολιτισμού. Μιλάω ρεαλιστικά, οικονομολόγος βέβαια δεν είμαι, αλλά βλέπω πως φεύγουν λεφτά προς άλλες κατευθύνσεις και δεν αποδίδουν...

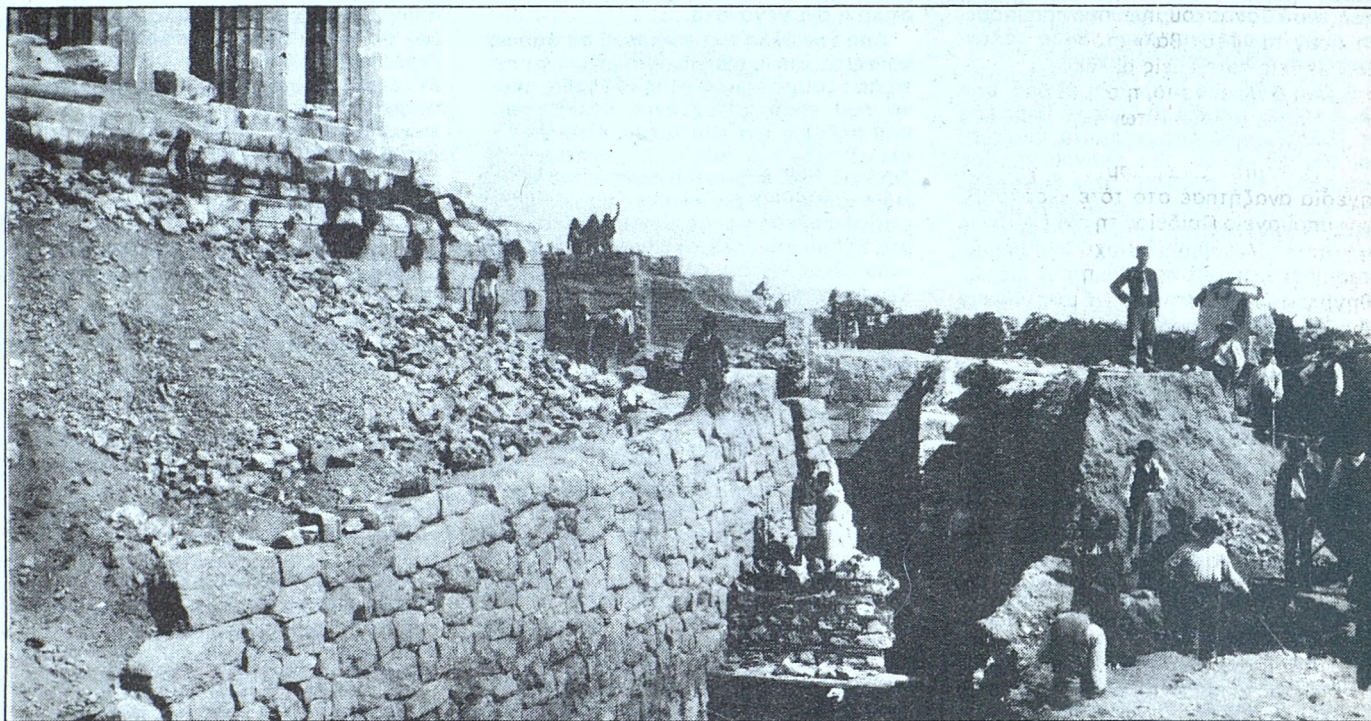
Εκείνο που σκέφτεται η πολιτεία, (και αυτό βέβαια καθρεφτίζει την κοινωνία μας) είναι ότι υπολογίζει ως «είδος πολυτελείας» τα πολιτιστικά, ενώ είναι είδος πρώτης ανάγκης.

Δεν είναι όμως μόνο το θέατρο. Είναι η μουσική, ο χορός, η λογοτεχνία, το βιβλίο, όλες οι τέχνες που βρίσκονται στη «σκιά». Τι να σας πω δηλαδή ότι ο προϋπολογισμός της Λυρικής Σκηνής και της Κρατικής Ορχήστρας μαζί δεν φτάνουν τη μεταγραφή ενός διαπρεπούς ποδοσφαιριστή; Πόσα έχει κοστίσει ο κ. Νταρι;

ΕΡ.: Αν θυμάμαι καλά 1 δισ. 300 εκατ...

ΑΠ.: Ε! Η πολιτιστική ζωή της Ελλάδας «αξίζει» όσο περίπου τρεις ή τέσσερις σταρ του ποδοσφαίρου, για να είμαστε και ρεαλιστές...

ΕΞΕΘΑΒΟΝΤΑΣ ΚΑΙ ΘΑΒΟΝΤΑΣ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΜΑΣ

Οδοιπορικό «ηρωικό και πένθιμο» για τη μεταπολεμική «Αρχαιολογία» στην Ελλάδα

του Γρηγόρη Κωνσταντινόπουλου

Στο «ΑΝΤΙ» κατά καιρούς δημοσιεύθηκαν κάποια «ψήγματα αρχαιολογίας», οι συντάκτες των οποίων μάλλον περιπτωσιακά και από εφήμερες αφορμές έφεραν στο φως πτυχές «καθημερινής διαπάλης», συνηθισμένης σε όλες τις εκδηλώσεις της κοινωνικής ζωής.

Νομίζω όμως ότι θα ήταν πολύ χρήσιμο, εάν μέσα σε λίγες σελίδες, σχηματικά βέβαια και αποσπασματικά, μπορούσε να δοθεί στο κοινό του περιοδικού κάποια γενική εικόνα αυτού που κοινά ονομάζεται «Αρχαιολογία», στην πραγματικότητα όμως είναι η «Ελληνική Αρχαιολογική Υπηρεσία», στα χέρια της οποίας η «πολιτεία» —τι εστί πολιτεία;— έχει εμπιστευθεί όλο το θαμμένο στην ελληνική γη παρελθόν του τόπου και του Έθνους αυτού.

Είναι γνωστό ότι κατά την κήρυξη του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου και αμέσως μετά από αυτόν οι υπηρετούντες τότε σε όλη την Ελλάδα 27...

αρχαιολόγοι εκλήθηκαν να αντιμετωπίσουν τις συνέπειες του πολέμου στα αρχαία, κυρίως όμως και κατεχοχήν, ανύποπτοι, απροετοίμαστοι και ανέτοιμοι από

κάθε πλευρά, να συνειδητοποιήσουν τις επιπτώσεις των θυελλωδών εξελίξεων στην τεχνική για την επίτευξη ευημερίας των πλατιών λαϊκών μαζών. Στις αρχές της δεκαετίας του '50 κιόλας το πρώτο γέννημα της ευρωπαϊκής ευημερίας, η πλημμυρίδα των τουριστών, άρχισε να καταφθάνει στη χώρα μας, όπου η παραδοσιακή τσάπα και ο κασμάς δεν είχαν ακόμη αντικατασταθεί πλήρως από τους τότε μόλις καταφθάνοντες μηχανικούς εκσκαφείς και φορτωτές, οι οποίοι σε ελάχιστο χρονικό διάστημα έφθαναν στα άθικτα στρώματα του υπεδάφους και κατέστρεφαν τα κατάλοιπα του μεγάλου ελληνικού παρελθόντος. Οι τουρίστες από την άλλη μεριά πέρα από τις καθιερωμένες επισκέψεις στην Ακρόπολη και στην αρχαία Αγορά κ.λπ. απαιτούσαν να απολαύσουν και την «ολόσωμη» παρουσία του «ελληνικού θεατρικού θεάματος» στην πατρίδα και στο φυσικό του περιβάλλον. Τα οργανωμένα τουριστικά συμφέροντα, που είχαν αρχίσει να αποτελούν υπολογίσιμη οικονομική πηγή για

την εξαντλημένη και απόλυτα εξαρτημένη από τον «ξένο» παράγοντα εθνική οικονομία (σήμερα μπορούμε πλέον να διακρίνουμε τα «συνθήματα» από την πραγματικότητα), και η ανδρωμένη στο μεταξί γενιά, που είχε ζήσει τις «Δελφικές Γιορτές» της Εύας και του Άγγελου Σικελιανού, ανασκουμπώθηκαν να οργανώσουν τα «Φεστιβάλ» (πόσο περιπαίξαμε αλήθεια τότε εμείς οι «προοδευτικοί» τη φεστιβαλική νόσο, η οποία σήμερα αποτελεί τον επίοιό των θερινών μας απολαύσεων!).

Τότε λοιπόν αλαφιασμένη η πολιτική ηγεσία αναζήτησε στο τότε «κορεόβρωτο» υπουργείο Παιδείας τη σχεδόν άγνωστη μικρή Διεύθυνση Αρχαιοτήτων (ΔΑ), της οποίας προϊστάμενος ήταν ένας Καθηγητής Πανεπιστημίου. Η μικρή εκείνη Διεύθυνση ανίδεη για το τι επρόκειτο να αντιμετωπίσει, ανίκανη να φαντασθεί ότι «οι νέοι καιροί» την καλούν σε εγρήγορση, συγχέοντας στο νου της κάθε έννοια ανανεώσεως και συγχρονισμού της με τα «αντεθνικά κηρύγματα των ανθρώπων των ορέων» (εδώ εννοούσε ο Διευθυντής Αρχαιοτήτων τον Καρούζο και κυρίως τη Μηλιάδη, που υπήρξε μέλος της ΠΕΕΑ) αντιστεκόταν σε κάθε σκέψη «χρησιμοποίησής της» από την πολιτική ηγεσία, την οποία κατηγορούσε σχεδόν «ως συνοδοιπόρο των κομμουνιστών». Χρειάσθηκε λοιπόν τότε να γίνει μια εκ των άνω επανάσταση τη «συνεργεία» των ουσιαστικά φωτισμένων, προοδευτικών αρχαιολόγων.

Η ΑΥ, που ο υπουργός Παιδείας, λόγω φόρτου εργασίας, δεν κατόρθωνε να βρει λίγες στιγμές για να συνεργασθεί με τον καθηγητή και διευθυντή της, όχι χωρίς αντιδράσεις και αιτιάσεις, μεταφέρθηκε «προσωρινά» στο υπουργείο Προεδρίας, δηλαδή κοντά στον πρωθυπουργό, έχοντας άμεσο προϊστάμενό της το γνωστό πανεπιστημιακό δάσκαλο και πνευματικό ηγέτη της τότε πολιτικής ηγεσίας, τον Κ. Τσάτσο, τον οποίο οποιαδήποτε στιγμή του εικοσιτετραώρου μπορούσε να επισκεφθεί ο νέος γενικός πλέον διευθυντής της.

Με περιορισμένης εκτάσεως νομοδοικητικές αλλαγές η νέα Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Αναστηλώσεως (ΓΔΑΑ), άρχισε το τιτάνιο έργο της σε όλη την Ελλάδα, φιλεύοντας την πολιτική ηγεσία με έργα που της εξασφάλιζαν τη «φεστιβαλική της» προβολή και τις λοιπές ανάγκες της, ενώ η πολιτική ηγεσία από την πλευρά της, βοηθούσε όσο χρειαζόταν τη ΓΔΑΑ για την επίτευξη των «δικών» της άμεσων σκοπών. Πολύ γρήγορα καθώς χτιζόταν όλη η Ελλάδα και καθώς το γκρέμισμα των παλιών σπιτιών αποδείχθηκε εξαιρετικά κερδοφόρο για εξοικονόμηση οικοδομήσιμου χώρου κατά το εφεύρημα της αντιπαροχής, από τη

μία μεριά τα αρχαία έβγαιναν με ταχύτητα εγχώριου προϊόντος, ενώ οι ανεξέλεγκτες και επανωτές κατεδαφίσεις οικιών και μεγάρων αλλοίωναν ανεπανόρθωτα και, κυρίως, με αισθητικά απαράδεχτες συνέπειες, την Αθήνα και πολύ σύντομα όλη την Ελλάδα. Η πολιτική ηγεσία ήδη από το 1950 είχε ψηφίσει νόμο προστασίας των νεοτέρων του 1830 κτιρίων, αλλά καθώς δεν είχε ως τη δεκαετία του 1960 βρεθεί «φορέας» για την εφαρμογή του και η προστασία γινόταν βάσει των διατάξεων του αρχαιολογικού νόμου, φορτώθηκε και η μέριμνα προστασίας των νεοτέρων μνημείων, των τοπίων ι-διαίτερου κάλλους και των ιστορικών τόπων στη ΓΔΑΑ, δηλαδή στους τόσο βεβαρυμένους ώμους των ελαχίστων ακόμη αρχαιολόγων. Παρά το γεγονός αυτό η πολιτική ηγεσία δεν έστεργε να καλύψει ούτε τα κενά των οργανικών θέσεων, που η ίδια δια της «επαναστάσεώς της» είχε θεσμοθετήσει. Στο μεταξύ πέθανε νεότερος ο χαλκέντερος γενικός διευθυντής, ο Γιάννης Παπαδημητρίου, ενώ η διάδοχος βραχύβια κυβέρνηση της Εν. Κέντρου στην αρχή δεν συμπλήρωνε τη θέση του γενικού διευθυντή και έδιωχνε τη ΓΔΑΑ από κοντά της, «μεταστεγάζοντας» την, δόθηκε σε ιδιαίτερη στέγη. Δεν ήταν μικρή η σημασία της αποπομπής τότε από την Εν. Κέντρου και των τριών προοδευτικών αρχαιολόγων (Καρούζου, Μηλιάδη και Σέμνης Καρούζου) τους οποίους τόσο είχε τιμήσει και αξιοποιήσει η ιδεολογικά αντίθετή τους πολιτική παράταξη!

Ο κόμπος εφθασε στο χτένι κατά την περίοδο της δικτατορίας, όταν επί κεφαλής της ΓΔΑΑ επέστρεψε ο γνωστός καθηγητής της Αρχαιολογίας, που, παρά τις τόσες αιτιάσεις για «εθνικές καταστροφές» που θα επέφερε η μεταφορά της Υπηρεσίας στο υπουργείο Προεδρίας, όπως αρθρογραφούσε τότε... πολύ του άρεσε τώρα να συνομιλεί όχι με τον υπουργό Παιδείας, αλλά με τον άμεσο υφιστάμενο του δικτάτορα! Πρέπει όμως συνοψίζοντας να τονίσω εδώ ότι το έργο που επιτελέστηκε στη δεκαετία του '60 ήταν πολύπλευρο και καταπληκτικό. Ολοκληρώθηκαν οι επανεκθέσεις των αρχαιοτήτων στο Εθνικό Μουσείο και στο Μουσείο της Ακροπόλεως κατά επαναστατικό —για την εποχή εκείνη— τρόπο, άρχισαν σπουδαιότητας σημασίας ανασκαφές στο κράσπεδο της νοτίας υπωρείας της Ακροπόλεως, διαμορφώθηκε σε συνεργασία με τον Πικιώνη ο χώρος από την αγορά ως την Ακρόπολη, τον Λουμπαρδιάρη και το λόφο του Φιλοπάπου, αρχαιολογικές ανασκαφές διεξάγονταν στα προς οικοδόμηση οικόπεδα σε όλη την Ελλάδα, ανοίχθηκαν τα παλαιά ή χτίσθηκαν και άρχισαν να λειτουργούν νέα Μουσεία στο Άργος, στο Ναύ-

πλιο, στους Δελφούς, στα Γιάννενα, στη Θεσσαλονίκη, στην Καβάλα, στην Κομοτηνή κ.λπ., ενώ στον καθαρά επιστημονικό χώρο άρχισαν με τακτικές δημοσιεύσεις να δίνονται αξιολογότερες επιστημονικές πληροφορίες από το επίσημο περιοδικό όργανο του υπουργείου, το «Αρχαιολογικό Δελτίο», που κατατόπιζαν όλο τον επιστημονικό κόσμο για τα έργα της ΓΔΑΑ και τα νέα ευρήματα, ορισμένα από τα οποία ανέτρεπαν αντιλήψεις και δοξασίες δεκαετιών. Γενικά η ΓΔΑΑ επί Παπαδημητρίου και Κοντή γνώρισε μια πρωτοφανή άνθηση. Εδώ πρέπει να προσθέσω ότι εντελώς ιδιαίτερη θέση άρχισαν να παίρνουν στον αρχαιολογικό χώρο τα βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία και οι σύγχρονοι με αυτά χώροι σε όλη την έκταση της Ελλάδας, αν και οι τότε βυζαντινολόγοι της Υπηρεσίας ήταν ελάχιστοι. Τότε τέλος ιδρύθηκε η πρώτη Εφορεία Νεοτέρων Μνημείων για όλη την Ελλάδα! Συνέχιζε όμως όλο αυτό το τεράστιο έργο να πραγματοποιείται με το ελάχιστο επιστημονικό προσωπικό, χωρίς τεχνικούς, χωρίς βοηθούς.

Εν τω μεταξύ την απροθυμία της πολιτικής ηγεσίας να προχωρήσει δυναμικά στη στελέχωση των Εφορειών Αρχαιοτήτων την εκάλυπτε η πρωτοβουλία των εφόρων, οι οποίοι εφαρμόζοντας ένα άρθρο του ν. 216/1943 «περί αναστηλώσεως», άρχισαν να προσλαμβάνουν επί ημερομισθίω εργάτες, τεχνίτες, σχεδιαστές, διαχειριστές, γραμματείς, συντηρητές, αρχαιολόγους, αρχιτέκτονες και πολιτικούς μηχανικούς, που ήταν απαραίτητοι για την εκτέλεση των έργων, πληρώνοντάς τους από τις πιστώσεις του Υπουργείου.

Η χειρονομία δεν ήταν παράνομη και βόλευε την πολιτική ηγεσία, αλλά οι συνέπειές της είχαν και έχουν οδυνηρά αποτελέσματα. Την κυβερνητική αβουλία για ανασυγκρότηση της ΓΔΑΑ προσπάθησε να την καλύψει η δικτατορία πολύ θεαματικά, ιδρύοντας υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών, όπου μαζί με άλλες, άσχετες προς το αρχαιολογικό έργο, υπηρεσίες (Θέατρο, Καλές Τέχνες, Γράμματα, Χορός κ.λπ.) κλήθηκε και η ΓΔΑΑ να συνεχίσει, μετά την απόλυση λίγων, αλλά εμπειρών και πολυτιμοτάτων αρχαιολόγων, το γόνιμο έργο της, προσπαθώντας να «καταπεί» τη θανάσιμη κατηγορία ότι αν όχι όλοι, σε ποσοστό τουλάχιστον 90 τοις εκατό, οι αρχαιολόγοι ήταν γνωστοί κομμουνιστές! Και βέβαια μέσα σε όλη εκείνη την ανακατοσύρα, δεν ήταν δυνατό να ευελπιστεί κανείς ότι η υπηρεσία θα γνώριζε καλύτερες ημέρες. Ο νέος γενικός επιθεωρητής (με ειδικό διάταγμα αύξησε τον τίτλο και τις αρμοδιότητές του) δεν είχε βέβαια καμιά διάθεση να φροντίσει για την αναδιοργάνωση και αναδιάρθρωση της ΓΔΑΑ, χωρίς να την α-

ποκρούει και μάλιστα κάποτε να την ευαγγελίζεται και να την προωθεί. Εκείνος ενδιαφερόταν να εκμεταλλευθεί τη θέση, το αξίωμά του —ήταν και ακαδημαϊκός— και την επιρροή που ασκούσε στους Συνταγματάρχες, για να πραγματοποιήσει το, αληθινά καταπληκτικής σπουδαιότητας, μέγα αρχαιολογικό του εύρημα, της ανασκαφής στο Ακρωτήρι της Θήρας. Αυτό ίσια - ίσια το θάμπωμα, που 'προξένησε σε όλο τον κόσμο η μεγάλη εκείνη αποκάλυψη, που στην περίπτωση άλλου προοδευτικού γενικού επιθεωρητή θα γινόταν εργαλείο για να ανοίξει το δρόμο αναβαθμίσεως και πλήρους οργανώσεως της ΓΔΑΑ, στα χέρια του Μαρινάτου αποτέλεσε όργανο υποβαθμίσεως του έργου των άλλων αρχαιολόγων και αναστολής οποιασδήποτε αναλαμπής της υπηρεσίας.

Μια τεραστίων διαστάσεων, για την εποχή εκείνη, ιδιαίτερη υπηρεσία συστήθηκε, άφθονα χρήματα από πολλές πηγές την προικοδοτήσαν και στελέχη επιλεγμένα ή μη την εμπλούτισαν. Έτσι σε βραχύτατο χρονικό διάστημα —εις βάρος βέβαια της επιστημονικής δεοντολογίας— συνελέγησαν «αγλαοί καρποί», που προσκόμισαν επί πλέον δόξα και τιμή στον ακαδημαϊκό ανασκαφέα. Θεληματικά όμως με τον τρόπο αυτό ο πανεπιστημιακός καθηγητής, ακαδημαϊκός και ηγέτης της υπηρεσίας, ανασκαφέας εισήγγε, την όχι βέβαια άγνωστη, αλλά συσκοτισμένη νοοτροπία του «μεγαλωνύμου» αρχαιολογικού ευρήματος, που σκόπιμα έθετε σε δεύτερη μοίρα το αρχαιολογικό έργο, που επετελείτο στην υπόλοιπη Ελλάδα. Με τον τρόπο αυτό προστέθηκε μια ακόμη παράκαμψη, η οποία εκπρόκειτο στο μέλλον να τέρψει και άλλους, πολεμίους μάλιστα του Μαρινάτου, και να τους δείξει το δρόμο να φτάνουν στο σκοπό τους, «δια της θύρας αυτής».

Στο μεταξύ οι Έφοροι Αρχαιοτήτων σε όλη την Ελλάδα, ως πτωχοί συγγε-

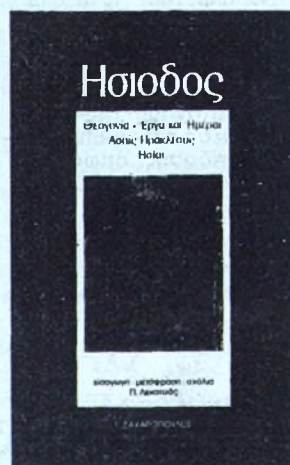
νείς, δούλευαν με την μέθοδο των ημερομισθίων υπαλλήλων, σώζοντας και αναδεικνύοντας μεγάλης επιστημονικής σπουδαιότητας ευρήματα, σωρεύοντας όμως ένα ανώριμο και αδοκίμαστο προσωπικό όλων των ειδικοτήτων στις αναιμικές ράχες του πτωχού επίσης συγγενούς, του ΥΠΠΟ. Η μέθοδος αυτή του Μαρινάτου, να επιλύεται δηλαδή ως προσωπική υπόθεση, και κυρίως με υπέρβαση της ΓΔΑΑ, κάθε θέμα σπουδαίας αρχαιολογικής ανασκαφής δια της παρεμβάσεως στο στάδιο της επιστημονικής κρίσεως της ίδιας της πολιτικής ηγεσίας, άνοιξε το δρόμο των προσπελάσεων στα υπουργικά γραφεία και στην άσκηση αμέσων πιέσεων στους υπουργούς, οι οποίοι επεφύλασσαν εις εαυτούς το δικαίωμα να γνωματεύσουν περί της εν γένει σπουδαιότητας κάθε επιστημονικού έργου. Δεν πρέπει να αποσιωπήσουμε εδώ ότι προς το τέλος της η πρώτη δικτατορία έκανε προσλήψεις Επιμελητών Αρχαιοτήτων, εφάρμοσε ένα σύστημα αποκεντρώσεως και κυρίως αύξησε τον αριθμό των Εφορειών.

Ύστερα από τη δικτατορία το υπουργείο Πολιτισμού το ανέλαβε ένας ακαδημαϊκός, σπουδαίος δάσκαλος της κλασικής φιλολογίας, που επέδειξε ουσιαστική αγάπη και πραγματικό ενδιαφέρον για τη ΓΔΑΑ, ο Κωνστ. Τρυπάνης. Κατά την πρώτη περίοδο η υπηρεσιακή ηγεσία ετέλει υπό την κηδεμονία και το «παράδοσιακό» κλίμα του επ' όλιγο μεν επανελθόντος, ασκήσαντος όμως ζωηροτάτη επίδραση στην οιονεί «επαναπαλαίωση» της δομής και διοικήσεως της ΓΔΑΑ Γενικού Επιθεωρητή Γιάννη Κοντή, έστω και εάν, λόγω της σοβαροτάτης καταστάσεως της υγείας του, ο Κοντής πέθανε πολύ γρήγορα.

Η νέα υπηρεσιακή ηγεσία δεν έδειξε διάθεση να αποτινάξει το πνεύμα «αναπαλαίωσης» του Κοντή, ούτε όμως κατόρθωσε να απαλλαγεί από τους τόσο προσφιλείς, την εποχή εκείνη, δογματι-

σμούς και τις λοιπές προκαταλήψεις (θα ήθελα να μην ανέφερα τον παράγοντα των απωθημένων της δικτατορικής περιόδου, αλλά μάλλον κι αυτός δεν έπαιξε μικρό ρόλο), και να συλλάβει το νέο μήνυμα, που η μεταδικτατορική περίοδος επέβαλλε! Έτσι επέλεξε το δρόμο της μετωπικής αντιπαράθεσεως προς την πολιτική ηγεσία, επειδή, όπως φαίνεται, δεν εγνώριζε, ή δεν ήθελε να χρησιμοποιήσει το δρόμο των ελιγμών, ούτε διέθετε εναλλακτικές λύσεις, ή τακτική μακράς πνοής, επιτρέποντας (δεν έγραψα προτρέποντας) συγχρόνως να κινητοποιθούν οι «αντιστασιακοί πυρήνες» υποστηρίξεως, δηλαδή η αρχαιολογική «βάση». Το αποτέλεσμα ήταν να δημιουργηθεί φράγμα μεταξύ της πολιτικής ηγεσίας και του αρχαιολογικού χώρου, προς τέρψη —δεν νομίζω χωρίς υστεροβουλία— κάποιων «αδιαλλάκτων» και όφελος της κυβερνητικής πλευράς.

Το «μηχανιστικό» πνεύμα της εποχής δεν άφηνε περιθώρια στην υπηρεσιακή ηγεσία να κατανοήσει ότι οι τυχαίες, «προσωρινές» προσλήψεις παντός είδους προσωπικού είχαν «μόνιμα» αλλοιώσει το όλο σώμα της υπηρεσίας αφ' ενός μεν με τον ασύμμετρα διογκωθέντα αριθμό των επί ημερομισθίω κυρίως όμως με το ποιον των χωρίς κανενός είδους επιλογής υπηρετούντων τόσων υπαλλήλων, εργατών, φυλάκων, τεχνικών κ.λπ., οι οποίοι δεν ήταν αυτονόητο ότι υπηρετούσαν από «έρωτα» στην υπηρεσία, ενώ ήταν πλέον ή βέβαιο ότι απέβλεπαν μόνον στην υπό καλύτερους όρους μονιμοποίησή τους, αφήνοντας τους αγώνες για την ποιοτική αναβάθμιση της ΓΔΑΑ στους «μονίμους». Τότε έγινε αισθητό και πρόβαλε αγεφύρωτο το χάσμα μεταξύ μονίμων και ημερομισθίων, και η —παλαιά βέβαια αλλά τότε σοβούσα— διαπάλη μεταξύ αρχαιολόγων και αρχιτεκτόνων. Τότε τέλος έφθασε στο ζενίθ και η κομματικοποίηση των διαφόρων συνδικαλιστικών οργάνων.

ΔΑΙΔΑΛΟΣ - Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ - ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

ΣΙΝΑ 7, 106 80 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ. 3604829
ΑΡΣΑΚΗ 6, 105 64 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ. 3233271

ΒΙΒΛΙΟ

Ο Μενέλαος Γ. Παρλαμάς γράφει για την έκδοση της τραγωδίας ΕΡΩΦΙΛΗ του Γεωργίου Χορτάτση, σε επιμέλεια Στυλιανού Αλεξίου και Μάρθας Αποσκήτη, Εκδόσεις Στιγμή, 1988

Απλή, νομίζω, όσο και αναντίρρητη είναι η διαπίστωση, πως η οικογένεια Αλεξίου του Ηρακλείου Κρήτης προσφέρει, επί ένα σχεδόν αιώνα, καρπούς εκλεκτούς και πλούσιους στην φιλολογία μας. Είχαν ήδη αρχίσει ελπιδοφόρα τα λογοτεχνικά τους ψελλίσματα ο Λευτέρης και η Γαλάτεια, όταν το 1915 ο πατέρας τους Στυλιανός Αλεξίου οργάνωσε και επραγματοποίησε στο Ηράκλειο της Κρήτης την έκδοση του *Ερωτοκρίτου* με πρωτοεργάτη τον Στέφανο Ξανθουδίδη, συντελώντας έτσι στη θεμελίωση της επιστημονικής μελέτης της μεσαιωνικής μας λογοτεχνίας. Και ενώ τα «ψελλίσματα» του Λευτέρη Αλεξίου και της Γαλάτειας Καζαντζάκη εξελίσσονται σε πλούσια έργα, εμφανίζεται στην δεκαετία του '30 η «μικρή» της οικογένειας, η Έλλη με τα δύο της πρωτόλεια (όπως η ίδια εβεβαίωνε, τα είχε γράψει «κατά διαταγήν» του Βάσου Δασκαλάκη), τα οποία και τότε και τώρα θεωρούνται από τα κλασικά της λογοτεχνίας μας —εννώ το *Σκληροί Αγώνες για Μικρή Ζωή* και το *Τρίτο Χριστιανικό Παρθεναγωγείο*.

Γύρω στο 1950 εμφανίζεται η χθελί γενεά που θα αποδειχθεί ισχυρότερη από τις άλλες. Ο Στυλιανός Αλεξίου, Φιλολόγος και Αρχαιολόγος, πλουτίζει με πυκνό έργο, όσο και ρηξικέλευθο, τη βιβλιογραφία και των δύο Επιστημών. Η μελέτη του ο *Χαρακτήρ του Ερωτοκρίτου*, δημοσιευμένη το 1954 στα *Κρητικά Χρονικά*, ανατρέπει την σκληρή και παγιωμένη γνώμη των φιλόλογων, όλων των φιλόλογων, ότι ο Βιτσέντζος Κορνάρος ήταν αγράμματος λαϊκός ποιητής, και ανοίγει νέους δρόμους στην γενικότερη έ-

ρευνα της Κρητικής Λογοτεχνίας. Έκτοτε, από μελέτη σε μελέτη, προχωρώντας και ανεβαίνοντας συνεχώς, συνθέτει την φιλολογική του σοφία σε δύο μεγάλα έργα, την νέα έκδοση του *Ερωτοκρίτου* και τον *Διγενή Ακρίτη*, έργα που τον ενέταξαν στην ολιγάριθμη ομάδα των κορυφαίων, όχι μόνον Ελλήνων, Φιλολόγων της εποχής μας. Στην οικοδομή της επιστήμης, ο Στ. Αλεξίου «εκόμισε μέγαν λίθον, ον επεδόκιμασαν οι οικοδομούντες και έστησαν εις κεφαλὴν γωνίας...».

Δεν θα υποστήριζα πως είναι συμπτωματικό το ότι παράλληλα με την σειρά των Αλεξίου, (κυριολεκτικότερα: εν συζεύξει με αυτούς), αναπτύσσεται μια άλλη εξίσου δημιουργική: Νίκος Καζαντζάκης, Βάσος Δασκαλάκης, Μάρθα Αποσκήτη. Η τελευταία, επίσης γόνος διακεκριμένης οικογένειας, εμφανίζεται ήδη από αρκετά χρόνια, με αξιοσημείωτη άνεση αλλά και μετριοφροσύνη, να κινείται στον ευρύ χώρο της φιλολογίας, από τον Όμηρο ως τον Παπαδιαμάντη. Σιγά-σιγά ενετόπισε τις έρευνές της στην Κρητική Λογοτεχνία της Αναγέννησης, όπου προσέφερε πολλά στην επισήμανση των σχέσεων της με την σύγχρονη Ιταλική. Οι ανακοινώσεις της στα Κρητολογικά Συνέδρια, σπουδαίες καθ' εαυτές, έγιναν αφορμές μακρών και γόνιμων συζητήσεων. Καρπός της τριβής με τα Μεσαιωνικά είναι και τα δύο πολύτιμα βιβλία της, η μετάφραση από τα λατινικά της Περιγραφής της Κρήτης του BUONDELMONTI, έργο που από παλιά αποτελούσε *Desideratum* των μελετητών, και η πρόσφατη κριτική έκδοση του *Ροδολίνου*, ενός σημαντικού μνημείου της Λογοτεχνίας μας, που είχε μείνει ανέκδοτο, εκζητώντας τον τολμηρό που θα επωμιζόταν την ευθύνη της κριτικής του παρουσίασης.

Τώρα οι δύο παράλληλες σειρές συναντήθηκαν! Αγλαός καρπός της συνάντησης αυτής είναι η κριτική έκδοση της *Ερωφίλης* από τον Στυλιανό Αλεξίου και την Μάρθα Αποσκήτη. Το κείμενο της κορυφαίας τραγωδίας προσφέρεται στον μελετητή και στον φίλο της Κρητικής Λογοτεχνίας καθαρό και προπαντός βέβαιο. Από τα 1676 που πρωτοτυπώθηκε στην Βενετία, κυκλοφορούσε ταλαιπωρημένο. Το 1928 είδε το φως η κριτική έκδοση από τον Στέ-

φανο Ξανθουδίδη, όταν ο ίδιος ο εκδότης είχε πια κλείσει τα μάτια του και δεν πρόλαβε να δει δοκίμια της εκδόσεως. Έτσι είχε μείνει πάλι «μεγάλος αριθμός ποικίλων αβλεψιών και σφαλμάτων», όπως σημειώνουν οι σημερινοί εκδότες. Ο λόγος του Χορτάτση είναι εξάλλου «μέχρις επιτηδεύσεως έντεχνος», όπως είχε παρατηρήσει ήδη το 1954 ο Στ. Αλεξίου στην κλασική μελέτη του *η Κρητική Λογοτεχνία και η Εποχή της*, που πρωτοδημοσιεύθηκε στον Η' τόμο των *Κρητικών Χρονικών*. Η άποψη αυτή ήταν αντίθετη προς εκείνη των παλαιότερων μελετητών, που θεωρούσαν τον στίχο του Χορτάτση εξομοιωμένο «προς τα κάλλιστα δείγματα της δημοτικής ποιήσεως» (Στ. Ξανθουδίδης).

Είναι λοιπόν ευνόητη η αβεβαιότητα του κειμένου της *Ερωφίλης* όπως αυτό παραδίδεται στις προηγούμενες εκδόσεις. Η έκδοση που σχολιάζουμε εδώ, είναι απαλλαγμέ-

νη από αυτήν την αβεβαιότητα, και αυτό είναι ακολουθία τριών αποχρώντων λόγων. Ο πρώτος είναι ότι οι κριτικές επεμβάσεις των επιμελητών της ξεκίνησαν από την ορθή βάση, ότι ο Χορτάτσης «γράφει σύνθετα και δύσκολα» και ο λόγος του είναι μορφικώς και νοηματικώς οργανωμένος με αυστηρή προσήλωση σε γλωσσικούς και μετρικούς κανόνες. Ο δεύτερος είναι ότι οι επιμελητές στηρίχθηκαν και σε χειρόγραφο που είχε ανακαλυφθεί το 1971 από τον Άγγλο Καθηγητή Α. VINCENT και είχε μείνει αχρησιμοποίητο από τότε. Και ο τρίτος λόγος είναι φυσικά η κριτική πείρα και οξυδερκεία των εκδότην.

Για να γίνει περισσότερο αντιληπτή η διαφορά ανάμεσα στο δύσκολο ύφος του Χορτάτση και στο απλό του λίγο μεταγενέστερου Κορνάρου, θα παραθεσω δύο χωρία, που περιγράφουν τα «μάτια της ψυχής» που αργότερα μέσω του Σολωμού και του Παλαμά θα καθιερωθούν.

Τούτα τ' αμμάτια, αφέντρα μου, καλά και δε θωρούσι πως στην καρδιά σου βρίσκομαι, του νου το συντηρούσι τ' αμμάτια, απ' έχου να θωρού χάρη σγουραφισμένο το πράμαν απόυ βρίσκεται στον οφθαλμόν χωσμένο

(Χορτάτσης)

Τα μάτια δεν καλς θωρού στο μάκρεμα του τόπου, μα πλια μακρά και πλια καλά θωρεί η καρδιά τ' ανθρώπου. Εκείνη βλέπει στα μικρά και στα κοντά γνωρίζει και σ' ένα τόπο βρίσκεται κ' εισέ πολλούς γυρίζει. Τα μάτια να 'ναι κι ανοιχτά τη νύχτα δε θωρούσι νύχτα και μέρα της καρδιάς τα μάτια συντηρούσι...

(Κορνάρος)

Είναι προφανές, νομίζω, ο κίνδυνος που διατρέχει ο εκδότης του Χορτάτση, όταν ξεκινά με την ιδέα ότι οι στίχοι του είναι «κάλλιστα δείγματα του δημοτικού τραγουδιού», να σφάλει στην αποκατάσταση του κειμένου. Αυτά ακριβώς τα σφάλματα, μαζί με όλα τα άλλα, διορθώνει η έκδοση, που με πολλή χαρά σημειώνω εδώ την εμφάνισή της. (Η κατανομή της εργασίας ανάμεσα στους Επιμελητές της έκδοσης, όπως αναφέρεται στην Εισαγωγή, είναι η ακόλουθη: Η παραβολή με

το χειρόγραφο του BIRMINGHAM, η περίληψη της ORBECHE, το επίμετρο, το γλωσσάριο και ο πίνακας των ονομάτων έγιναν από την Μάρθα Αποσκήτη. Η Εισαγωγή και το Κριτικό Σημείωμα από τον Στέλιο Αλεξίου).

Ωστόσο άλλο η χαρά του φιλόλογου και άλλο η πικρή μοίρα του ανθρώπου, που είναι και η κεντρική ιδέα της *Ερωφίλης*. Γι' αυτό τελειώνω μ' αυτήν το σημείωμά μου —όπως και ο Χορτάτσης την τραγωδία του:

... Γιατί όλες οι καλομοιριές του κόσμου και τα πλούτη μια μόνο ασκιά 'ναι στη ζωή την πικραμένη τούτη, μια φουσκαλίδα του νερού...

Μ. Γ. Παρλαμάς

Η καθοδήγηση της κριτικής

Στην «Ελευθεροτυπία» (8/3) δημοσιεύθηκε μια κριτική του Δ. Κούρτοβικ για το έργο του Χρ. Μίσσιου με τίτλο «Ερωτική καθοδήγηση». Δεν θα σχολιάσουμε τη διαφαινόμενη ειρωνική προκατάληψη που υπάρχει στον τίτλο για τα βιβλία του Χρ. Μίσσιου. Αυτό ως το αφήσουμε στον αναγνώστη. Εκείνο που ενδιαφέρει είναι το περιεχόμενο του κειμένου - κριτικής του κ. Κούρτοβικ στο οποίο ενυπάρχουν τα στοιχεία εκείνα που ανάγουν τη λογοτεχνική κριτική σε έργο ανακριτικών αρχών.

«στρατηγέ
τι ζητούσες στη Λάρισα
εσύ
ένας
Υδραίος

Εγγονόπουλος

Ο κ. Κούρτοβικ αναλαμβάνει μια εργολαβία οικοδόμησης μιας συνολικής προσέγγισης του έργου και του ανθρώπου Μίσσιου που συνίσταται:

1) Στην αποκατάσταση της διασαλευμένης τάξης των παραδεκτών ορίων όταν πριν τρία χρόνια παρβιάσθηκαν με την «εμφάνιση στις βιτρίνες» (Κούρτοβικ «Ε») του

πρώτου βιβλίου του Μ. γεγονός που «χάρη στις αρετές που συνεπήραν το θυμικό» («Ε») παγίδεψε την κριτική διάθεση.

2) Στην αντίληψη περί τέχνης, η οποία απορρέει από το πρώτο βιβλίο του Μ: «ένας χειμαρρῶδης, σπαρταριστός λαϊκός λόγος αποκάλυπτε στα έκθαμβα μάτια...» («Ε») και είναι επεξηγηματική της αναφερθείσης μη αξίας ενός λογοτεχνικού προϊόντος στις βιτρίνες.

και 3) Σαν οπαδός της ξεκάθαρης και απόλυτα προσδιορισμένης λογοτεχνίας διώχνει την παραζάλη του ενθουσιασμού που προκάλεσε ο Μ. και επί της γραφής του ο χαμένος παράδεισος της ιδεολογικής τρομοκρατίας.

Εκείνης που κρίνει - ανακρίνει τον Μ. γιατί «εξαιρούσε τον εαυτό του από την ανελέητη κριτική εναντίον της καθοδήγησης» (Κ).

Καθώς ο λόγος του κ. Κούρτοβικ είναι συνώνυμος της γνώσης προσανατολίζεται σε κάποια «ενοχλητικά ερωτήματα». Όχι επί του βιβλίου που κρίνει, αλλά περί της παρελθούσης ιδιότητας του κ. Μ. αυτής του «πρώην κομματικού καθοδηγητή» (Κ).

Και τον ερωτά - ανακρίνει: «γιατί ο συγγραφέας... εξαιρούσε τον εαυτό του... γιατί δεν εμφανιζόταν καθόλου προβληματισμένος για την ενδεχόμενη συμμετοχή του στην αλιεία της εποχής» (Κ), θυμίζοντάς μας: α) την αντίληψη περί κριτικής της λογοτεχνίας

που στο παρελθόν είχε εισηγηθεί ο Μ. Αυγέρης και β) το βίωμα που αποκόμισε ένας οποιοσδήποτε ανακρινόμενος από τις διωκτικές αρχές. Πάγια κατηγορία η συμμετοχή στην αλιεία (έτσι αποκαλούσαν άλλωστε οι ανακριτές τις αντιπαλές πολιτικές ιδέες).

Βέβαια η γνώση του Κ. αγγίζει και την ψυχή του συγγραφέα: «το παλιό πνεύμα του ινστρούχτουρα ζει και βασιλεύει στην ψυχή του Μίσσιου» (Κ) ενώ έμμεσα προκαλεί τη λογοτεχνική μας μνήμη περί των κριτικών - λογοκριτών για ποια βιβλία πρέπει να κυκλοφορήσουν και ποια να διαβαστούν. Και όχι μόνο, προσδιορίζει — ο κ. Κ — και εκείνο το οριακό σημείο που επιτρέπει - υπαγορεύει στο Μ. να γράφει. Και του λέει: «και εκεί σταματά, εκεί ακριβώς απ' όπου θα έπρεπε να αρχίσει». Πού διαφέρει η κριτική του κ. Κούρτοβικ από τη ρήση του Μένιου Κουτσίωργα προς τους αντιπάλους του: «Δεν δικαιούσθε δια να ομιλείτε»;

Κοντολογίς, παραφράζοντας τον Εγγονόπουλο κατά «Κούρτοβικ - ερωτική καθοδήγηση» αποκαθιστούμε τις δυο «βασικές προϋποθέσεις του σταλινικού καθοδηγητή», που «είναι εννοιολογική ελαστικότητα, δύναμη της μόδας» εγκλωβώντας τον Μίσσιο στο εξής βούλευμα:

σταλινικό Μίσσιο/
τι ζητούσες στη Λογοτεχνία/
εσύ/
ένας/
πρώην κομματικός καθοδηγητής/
Δηλαδή η στιγμή του θριάμβου του ανακριτικού λόγου επί της λογοτεχνικής κριτικής.
Δεν αναφέρω τα σεληνοφώτιστα βράδια/
που έρχονται κρυφά/
και κλέβουν τον εσωτερικό μου διάκοσμο/
Μόνο καμαρώστε τον νέο/
Έχει μοιράσει το σκελετό του/
Σε κείνους που έμειναν χωρίς τουφέκια/

Παπαδίσας

Οπλισμένη η λογοτεχνική κριτική από το σύμπωμα μιας δημοσιογραφικής ακράτειας που στο καταφύγιο της (αρθρογραφία - τόνο λέξεων) ανακαλύπτει παραληλισμούς π.χ. Μακρυγιάννη - Μίσσιου ασκώντας τη «βιοπάλη» της στοχάζεται στις ανεύθυνες βαθυστόχαστες φλυαρίες.

Όταν εκστασιάζεται ο νους και προσλαμβάνει σαν φιλοσοφικό λόγο την εκτίμηση «πολλοί είναι έτοιμοι να σκοτωθούν για ένα πέναλτυ αλλά για τα σκάνδαλα δεν έγινε ούτε μια διαδήλωση» (Καστοριάδης) τότε είναι κατανοητό που ο κ. Κ. αγνοεί τις διπλανές του σελίδες «κοινωνικής κριτικής».

Οι μύθοι που οικοδομούνται από τη δημοσιογραφική ακράτεια και κατεδαφίζει ο κ. Κούρτοβικ με περισσή έπαρση, εξομοιώνοντας Σαββόπουλο - Καστοριάδη και Μίσσιο είναι τουλάχιστον αστείοι.

Ανυποψίαστος (;) ο κ. Κ. για την λογοτεχνική απάντηση των ερωτημάτων που θέτει στο Μ. η οποία εδόθη αριστουργηματικά από το άδαιο «Κιβώτιο» του Αλέξανδρου επιμένει να εξαρτά «την αξιοπιστία της κριτικής του συγγραφέα»

σε σχέση με την πρώην κομματική ιδιότητά του.

Ενώ το άδαιο περιεχόμενο του «Κιβώτιου» είναι ένας εσωτερικός διάκοσμος που εξηγεί τις συμπερινή «πόζες» πρώην κομμουνιστών. Όλων αυτών που έμειναν χωρίς «τουφέκια» και αφέθηκαν «Στις απολάσεις που μισό πραγματικές / μισό γυρνάμενες μες στο μυαλό ήσαν» (Καβάφης) στα προαύλια της εξουσίας. Ιδιαίτερα των πολιτιστικών. Ο σκελετός του οράματος στις υπηρεσίες μιας εξουσίας που λέγεται υφ. Ν. Γενιάς υπ. Πολιτισμού και παραρτήματα αυτών. Ή στο θαυμασμό των φιλοσοφικών ενοράσεων του Καστοριάδη.

Η επιλογή του Μ. να παρελαύνει εν μέσω τηλεοπτικών εκπομπών, συνεντεύξεων κ.λπ. κηρύσσοντας την «αλήθεια» του και εισπράττοντας τη δικαίωση μιας ματαιοδοξίας, θα κριθεί με ειλικρίνεια που συνθέτουν την παρουσία του και όχι με την αναδρομική υπόμνηση της κομματικής του ιδιότητας.

Ο κ. Κ. αρνείται να κατανοήσει (εκτός αν αγνοεί) ότι ο κρινόμενος — ο κάθε συγγραφέας — είναι από σάρκα και οστά, δηλ. μια ατελής ύπαρξη, τον χρειάζεται «μύθος» ώστε να εισπράξει δόξα απομυθοποιώντας τον.

Το άθροισμα των εντυπώσεων να σεληνοφώτιστα βράδια του ο Μ. (και πολλοί άλλοι πολιτικοί κρατούμενοι) κρυφά από την καθοδήγηση του ενός εαυτού του από τον άλλο, βρήκαν μια σύνθεση στη μυθιστορηματική γραφή απορροφώντας όλα τα επί μέρους αισθητικά αντικείμενα σε μια «βιογραφία» στην οποία μορφή και περιεχόμενο υποδεικνύουν με την ενότητά τους τι σημαίνει τέχνη. Η προσπάθεια του κ. Κ. να περιορίσει το πρώτο βιβλίο σε χαρακτηριστικά ενός λόγου χειμαρρῶδη, σπαρταριστού, και αγνοώντας μια ελάχιστη υφολογική σημασία των εννοιών αυτών καταλήγει σε επιπόλαιες άστοχες κρίσεις.

Αν το δεύτερο βιβλίο του Μ. είναι ένας «άχαρμας από Μαρκούζε - Ράιχ - Φρομ» (κ.λπ.) αυτό δεν νομιμοποιεί την κριτική να ελέγξει το πόρισμα - προϋπόθεση: «Ο πρώην κομματικός καθοδηγητής που κρύβει από τον εαυτό του και τους άλλους τις δυσάρεστες πτυχές του παρελθόντος και δεν προσπαθεί να κατανοήσει τις αιτίες του, είναι ακατάλληλος προπαντός ως ερωτικός καθοδηγητής». Θυμίζοντάς μας την περιπέτεια μιας «ιστορίας τελειωμένης ιστορίας χωρίς τελειωμό» που δωρίζει στον Μίσσιο αδιαφορώντας ή ανυποψίαστος (;) ότι τα υλικά αυτής της περιπέτειας θριαμβεύουν στην κριτική του. Εκείνα που ονομάσθηκαν σταλινισμός. Μας θυμίζει επίσης και την στενή συγγένειά του με εκείνους τους ταγούς του εμφυλίου όταν εκμαίεαν παρόμοιες προϋποθέσεις - δηλώσεις από τους κρατούμενους κομμουνιστές.

Η έσχατη λοιπόν συνέπεια της κριτικής κατά Κούρτοβικ είναι να γράφεις σύμφωνα με εκείνα που ορίζει και όχι με εκείνα που συνωθούνται εντός σου.

Χρ. Ηλιόπουλος

Η ΛΙΛΗ ΖΩΓΡΑΦΟΥ ΣΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ

‘Η Συβαρίτισσα

έκτη έκδοση

★

‘Αντιγνώση

Τά δεκανίκια του Καπιταλισμού

ένατη έκδοση

★

‘Επάγγελμα: Πόρνη

είκοστή έκδοση

★

Μου σερβίρετε ένα βασιλόπουλο
παρακαλώ

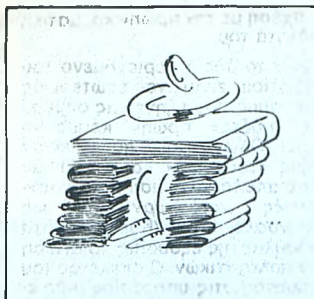
δγδοη έκδοση

★

...και τό χρυσάφι
των κορμιών τους

τέταρτη έκδοση

ΦΟΡΜΑ ΕΠΕ - Κλυμένης 3 - Αθήνα
Τηλ. 821.8732 - 832.7008

ΜΕΝΗΣ ΚΟΥΜΑΝΤΑΡΕΑΣ
Πλανόδιος Σαλπιγκτής
Εκδόσεις Κέδρος, Αθήνα 1989

Τα δεκατέσσερα κείμενα που περιλαμβάνει το καινούργιο βιβλίο του συγγραφέα δεν είναι όλα πρόσφατα. Είναι διασκορπισμένα τα δώδεκα από αυτά σε περιοδικά δημοσιευμένα από το 1973 έως το 1989, και τα δυο ανέκδοτα. Αποτελούν, την καταγραφή μιας εποχής όπως την έζησε ο ίδιος. Είναι κείμενα αυτοβιογραφικά, ευκαιριακά, εξομολογητικά, είναι κείμενα για την Ομόνοια, τη Φινλανδία, τη Μεγάλη Παρασκευή, το Βάγκνερ, τον Κοσμά Πολίτη, το Μάνο Χατζιδάκι, την Πάτρα του '50, τη Νανά Καλλιάνη, τη Μέλπω Αξιώτη, τον Ιωάννου και τον Χατζή. Περιέχει ακόμα το play, κείμενο ειδικά γραμμένο γι' αυτό το βιβλίο, μια συνομιλία ενός νεαρού δημοσιογράφου με έναν φτασμένο συγγραφέα.

ΣΥΛΒΙΑ ΠΡΙΝΤΟΝ ΠΕΡΕΡΑ
Η κάθοδος στη Θεά
Μετάφραση: Λίλυ Γκορτσπούλου
Εκδόσεις Ιάμβλιχος, Αθήνα 1989

Η συγγραφέας του βιβλίου, μαζί με άλλους σύγχρονους ψυχολόγους ασχολήθηκαν με τη θηλυκή έκφραση, στις συνειδητές καθώς και στις ασυνειδητές περιοχές της ανθρώπινης ύπαρξης. Με τις έρευνές τους αυτές έφεραν στην επιφάνεια όψεις της θηλυκής έκφρασης στον μέχρι τώρα χαρακτηριζόνταν σκληρές, δαιμονικές και απάνθρωπες. Για όλα αυτά, υπάρχουν εξηγήσεις που άπτονται της λογικής και χτίζουν μια νέα κατάσταση για το θηλυκό αρχέτυπο.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ
Η ποίηση του Εμπεδοκλή
Κείμενο · Μετάφραση · Σχόλια
Εκδόσεις Δωδώνη, Αθήνα 1988

Ο τόμος αυτός περιλαμβάνει όλα τα αποσπάσματα που διεσώθηκαν από τα δυο ποιητικά έργα του Εμπεδοκλή (περί φύσεως και καθαρμοί) όπως ταξινομήθηκαν από τους φιλόλογους Diels - Krünz.

Το κείμενο είναι εμπλουτισμένο με νεοελληνική μετά-

φραση, και υπάρχουν επίσης εκτενή φιλολογικά και φιλοσοφικά σχόλια, επιλογή αρχαίων βοηθητικών μαρτυριών, υπόμνημα πηγών κ.λπ.

ΘΑΝΟΣ ΑΣΙΚΗΣ
Χωρίς σκηνικό
Εκδόσεις «Ορίζοντες»,
Αθήνα 1988

Δείγμα γραφής: Η ηλικία
Εκκολαπτόμενες λέξεις γύρω μας/ προσφορά ενός θανάτου και μιας ζωής./ Ο καθένας αναλαμβάνει το μερτικό του./ Για την αναζήτηση των νέων νοημάτων./ Η ηλικία πάντα θα παραμένει μικρή.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
Ο ποιητής και ο Έβενος
Εκδόσεις «Γνώση», Αθήνα 1989

Πρόκειται για μια λυρική προσέγγιση των θλιβερών επιπτώσεων του καθεστώτος του apartheid πάνω στη ζωή και τον πολιτισμό της Ν. Αφρικής με κεντρικό σημείο τον απαγχονισμό του νεαρού ποιητή Μπενζαμίν Μολόιζε.

ΧΑΡΗΣ ΑΔΑΜΑΝΤΙΑΔΗΣ
Φθινοπωρινή ραψωδία
Εκδόσεις «Σφακιανήκη»,
Θεσσαλονίκη 1989

Μέσα από την εξομολογητική σχεδόν αφήγηση των προσωπικών σκέψεων ενός δημοσιογράφου της όψιμης ηλικίας επιχειρείται μια ψυχογράφιση της προπολεμικής γενιάς της νεοελληνικής διανοήσης.

Παρ' ότι ο δεοντολογισμός μοιάζει να καθορίζει τη γραφή του Αδαμαντιάδη, το συνυπάρχον στοιχείο του λυρισμού δρα καταλυτικά μετριάζοντάς τον και προσδίδοντάς του μια ιδιαίτερη γοητεία.

«Μέσα στη χούφτα μας, κρατάμε τη ζωή, είναι ένα κομμάτι πηλός: εμείς θα δώσουμε τη μορφή. Ή την κάνουμε ανθοδοχείο, ή ... δοχείο νυχτός».

GONZALES MATA
Οι αληθινοί αφέντες του κόσμου
Μετάφραση Κώστα Μπάμπη
Εκδόσεις Λογοθέτης, Αθήνα 1989

Ο Γκονζάλες Μάτα, πρώην μουσικός πράκτορας, επιτυγχάνει μίαν αποκαλυπτική διείσδυση στο παρασκήνιο των διεθνών πολιτικών γεγονότων από τη λήξη του 2ου παγκοσμίου πολέμου και έκτοτε, αποδεικνύοντας ότι κάθε αιμοσταγής δικτατορία ή πραξικόπημα δεν είναι ένα μεμονωμένο τοπικό γεγονός, αλλά αποτέλεσμα ενός διεθνούς συστήματος «υπερκυβέρνησης» μέσω του οποίου κινούνται τα νήματα των πολιτικών εξελίξεων ανά τον κόσμο.

Ξενοδοχεία ΚΑΡΑΒΕΛ

ΑΘΗΝΑ - ΖΑΚΥΝΘΟΣ

Για κάθε εκδήλωση και με την καλύτερη περιποίηση.

CARAVEL HOTEL

Για Συνέδρια, Δεξιώσεις, Εκθέσεις, Τσάγια, Χορούς, Επιδείξεις, Γάμους, κ.λ.π. για εξυπηρέτηση 10 έως 2000 ατόμων, με ασυναγώνιστες τιμές και ποιότητα.

CARAVEL HOTEL

Για Γυμναστική γυναικών και ανδρών, κολύμπι στην κλειστή θερμαινόμενη πισίνα, σάουνα, μασάζ, τζόκινγκ, αισθητική, υδρομασάζ, υδροθεραπεία.

CARAVEL HOTEL

Για φιλοξενία στα 520 δωμάτια και σουίτες, με κλιματισμό, Έγχρωμη Δορυφορική τηλεόραση, 24 ώρες υπεραυτόματο τηλέφωνο, 100% πυρασφαλές και αντισεισμικό, με πάρκινγκ, έξω από το δακτύλιο.

CARAVEL HOTEL

Ρουμ Σέρβις, Εστιατόριο Lido, Disco Αμαλία, Μπαρ Κωνσταντινούπολη, Lord Byron Piano Bar, Καφετέρια, 12 Αίθουσες Δεξιώσεων.

ΚΑΡΑΒΕΛ

Βασ. Αλεξάνδρου 2Α
ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 7290721-9
7290731-9
Telex 214401 CHGR
Fax 7236683

Η εταιρία των πέντε ηπείρων

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

δια λογος

ΕΥΘΥΝΗ ΠΟΛΙΤΩΝ

● «Επτά χρόνια δεν τα έβλεπαν;...» αναρωτιέται ο επιστολογράφος μας:

Είναι καιρός τώρα που αρκετά ερωτηματικά μου δημιουργήθηκαν με την ανεξήγητη, για μένα στάση ενός «νυν» εκφωνητή κάποιου σταθμού του ραδιοφώνου και «τέως» τηλεπαρουσιαστή της ΕΡΤ. Γιατί άραγε άλλαξε τη στάση του απέναντι στο ΠΑΣΟΚ τώρα, σε αντίθεση με την ασυγκράτητη χαρά που έδειξε όταν μετέδιδε τα αμφισβητούμενα από πολλούς και τόσο αργοπορημένα αποτελέσματα των εκλογών του 1985; Τότε που φαινόταν πως το ΠΑΣΟΚ θα ήταν και πάλι κυβέρνηση για άλλα τέσσερα δισεκατομμύρια χρόνια λιτότητας για τον

«περήφανο λαό» και πλήρους ασυδοσίας για τους κρατούντες. Τότε βέβαια χαμογελούσε «βαθιά συγκινημένος», τώρα γιατί άραγε να πολεμά το ΠΑΣΟΚ; Μήπως επειδή τώρα έχασε τη θεσούλα του στην ΕΡΤ ή μήπως γιατί είναι της μόδας τώρα τελευταία κάτι τέτοιο;

Πάντως, μου είναι πολύ δύσκολο να πιστέψω πως προδόθηκε και απογοητεύτηκε κι αυτός όπως το 47% του ελληνικού λαού, από τα «ιερά τέρατα της δημοκρατίας», που τον θάμπωσαν με τις διακηρύξεις τους περί «αλλαγής» και αξιοκρατίας, περί ιδεών και νόμων δικαίου. Όλοι μας είχαμε ήδη ζήσει τα τέσσερα πρώτα χρόνια και λίγο πολύ ξέραμε. Όμως, τότε σίγουρα ήταν μια λύση της στιγμής, ένα αυθόρμητο και με μεγάλη διάρκεια χαμόγελο τέτοιο ώστε όλοι να το προσέξουν, που τον διατήρησε στη θέση του αυτή του τηλεπαρουσιαστή και μετά την εκλογή του ΠΑΣΟΚ. Τώρα είναι ένας πανέξυπνος στρατηγικός ελιγμός για να επιπλεύσει και μετά τις επόμενες εκλογές (αν ποτέ γίνουν). Μυρίστηκε αρκετά σύντομα, ώστε να μην προκα-

λέσει έντονες υποψίες, ότι το ΠΑΣΟΚ παραπαίει και ότι οι εκλογές που πλησιάζουν ανήκουν στην αντιπολίτευση. Κι έτσι με την πρώτη ευκαιρία αντάλλαξε τη θέση του στην ΕΡΤ σαν παρουσιαστής του ΠΑΣΟΚ με τη θέση του ραδιοπαρουσιαστή (αγωνιστή) κατά του ΠΑΣΟΚ για να έχει να λέει και στους επόμενους ότι αγωνίστηκε «υπέρ αυτών», ότι έχασε τη θέση του για τον αγώνα κι ύστερα να απαιτεί κι από αυτούς τα «δέοντα». Στην ουσία θα έπρεπε να του απονεμηθεί βραβείο ηθοποιίας και όχι δημοσιογραφίας.

Κι αν ακόμα ισχυρισθεί πως αληθινά προδόθηκε και απογοητεύτηκε από το ΠΑΣΟΚ γι' αυτό τώρα το πολεμά, δεν θα το κατέκριναν αν αντί για τη θέση του στο ραδιοφωνικό σταθμό δούλευε οπουδήποτε αλλού ανώνυμα. Θα τον ονόμαζα τότε αληθινό αγωνιστή. Στην ουσία, όμως, άφησε την πρόσκαιρη θέση του στην τηλεόραση του ΠΑΣΟΚ για μια άλλη εξίσου επώνυμη και ίσως περισσότερο προσοδοφόρο θέση. Από τέτοιους αγωνιστές της δημοκρατίας και της ανιδιοτέλειας «πήξα-

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713 — 72.32.819
72.49.300 — 72.48.240

- Συντακτική επιτροπή:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΗΣΗΣ
ΤΑΚΗΣ ΚΑΦΕΤΖΗΣ
ΧΡ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΩΡΟΣ
 - Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
115 21 Αθήνα
 - Σύμβουλος έκδοσης:
ΔΗΜ. ΚΑΚΑΒΕΛΑΚΗΣ
 - Διαφημίσεις:
ΑΛΕΚΑ ΣΗΜΑΝΤΗΡΑ
 - Γραμματεία-Λογιστήριο:
ΤΑΣΙΑ ΡΟΥΜΠΟΥ
 - Σελιδοποίηση, Μοντάζ:
ΤΑΣΙΑ ΛΕΒΟΝ
ΜΑΡΙΑ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ
 - Φωτοστοιχειοθεσία —
Αναπαραγωγή φιλμς:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.49.300
 - Εκτύπωση:
«ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ» Α.Ε.
Λ. Ηρακλείου 145
Τηλ. 25.15.340
- Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει τις απόψεις του συγγραφέα του.
● Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξάμ. 1.650 δρχ. -
Ετήσια 3.300
Ετήσια Οργανισμών,
Τραπεζών, κτλ.: 10.000 δρχ.
Φοιτητική ετήσια: 2.800

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: δολ. 25
ετήσια: δολ. 50
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία -
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: δολ. 28
ετήσια: δολ. 57

- Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 150
ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 250

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

- Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
Περιοδικό «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60
τηλ.: 72.32.713 - 72.32.819
- Για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας:
Κέντρο του βιβλίου.
Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.
Λαοσάνη 9,
Τηλ. (031) 285.857
54 622 Θεσσαλονίκη

Νέες Εκδόσεις

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΔΗΜ. Ν. ΠΑΠΑΔΗΜΑ
Ιπποκράτους 8
τηλ. 36.27.318

ΜΠΟΡΙΣ ΒΙΑΝ

Ο ΨΥΧΟΒΓΑΛΤΗΣ

μετάφραση
ΜΑΧΗΣ ΣΚΑΡΠΑΛΕΖΟΥ

ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΗ

με» δε θέλουμε άλλους, φτα-
νει πια...

Όλα αυτά με κάνουν να α-
ναρωτιέμαι ως πότε τέτοια
ανθρωπάκια θα χαιρούν της
κοινωνικής αναγνώρισης, θα
έχουν στα χέρια τους τόσο ε-
ξουσία, θα ανέρχονται τόσο
ψηλά στην κοινωνική κλίμακα
και θα κάνουν όλους εμάς
τους ανώνυμους να σκουντά-
με ο ένας τον άλλο σαν τους
βλέπουμε στο δρόμο, αυτούς
τους επιτήδειους χαμαιλέον-
τες.

Ός πότε θα ζουν σε βάρος
μας παίζοντας παιχνίδια εκα-
τομμυρίων για κάθε εκπομπή,
όχι πια πίσω από την πλάτη
μας μα φανερά μπροστά στα
μάτια μας, μετατρέποντας
την αδιαφορία μας σε συμπα-
ράστασή τους;

Ός πότε αυτοί οι «χαρισμα-
τικοί ηγέτες» θα είναι αντιπο-
δες των όποιων μεγάλων ιδαν-
ικών μας;

Ός πότε τα έργα των Θεών
θα διακόπτουν αυτοί, τα βια-
στικά και άπειρα όντα της
στιγμής, όπως χαρακτηριστι-
κά λέει ο Καβάφης;

Ός πότε, λοιπόν, ως πό-
τε;...

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΕΛΛΗ ΣΚΟΠΕΤΕΑ: ΤΟ «ΠΡΟΤΥΠΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ» ΚΑΙ Η ΜΕΓΑΛΗ ΙΔΕΑ Όψεις του εθνικού προβλήματος στην Ελλάδα (1830-1880)

*Ποιες είναι οι αντιλήψεις για το ελληνικό έθνος και τον
προορισμό του;*
Αυτό είναι το καίριο ερώτημα που θέτει και ερευνά η ιστο-
ρικός Έλλη Σκοπετέα. Βιβλίο ιστορικό όσο και ιδεολογι-
κό, που είναι χρήσιμο για την κατανόηση του νεοελληνι-
κού βίου, έως και της σημερινής συγκυρίας.

ΠΟΛΙΤΙΚΟ

ΣΕΙΡΑ: «ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΛΟΓΟΣ»

ΑΝΑΞΙΜΑΝΔΡΟΣ
ΚΑΙ ΟΙ ΑΠΑΡΧΕΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΚΟΣΜΟΛΟΓΙΑΣ
ΧΑΡΙΤΣ
ΚΑΝΤΣ

ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ 1982

ΠΡΟΚΛΟΥ
ΣΤΟΙΧΕΙΩΣΙΣ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ
ΕΙΣΗΓΗΤΗ
Ε. Κ. ΔΕΛΕΓΑΤΣΗ

ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ 1982

από τα βιβλία της «γνώσης»

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΝΩΣΗ»
ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΣΧΗΜΑΤΙΖΟΥΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

- Η άσπρη αρκούδα
- «Ζ»
- Τριλογία: Το Φύλλο -
Το Πηγάδι - Τ' Αγγέλιασμα
- Το Σφράτο

ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΛΑΖΑΝΗΣ

Διαδρομή

ΘΩΜΑΣ ΣΚΑΣΣΗΣ

- Συλλέκτης αποκομμάτων
- Ο βαλσαμωμένος γάτος

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΒΒΑΘΑΣ

50 + 1 γράμματα
από έναν αυτόχειρα

ΞΕΝΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

ΟΥΜΠΕΡΤΟ ΕΚΟ

- Το όνομα του ρόδου
- Επιμήθιο
στο «Όνομα του ρόδου»

ΜΕΣΑ ΣΕΛΙΜΟΒΙΤΣ

Ο Δερβίσης και ο Θάνατος

ΑΝΑΤΟΛΙ ΡΙΜΠΑΚΟΦ

Τα παιδιά από το Αρμπάτ
(Α' + Β' ΤΟΜΟΣ)

ΛΑΝΤΙΣΛΑΒ ΜΝΙΑΤΣΚΟ

Η γεύση της εξουσίας

ΡΕΪΝΤΑΡ ΓΙΟΝΣΟΝ

Σαν αδέσποτο σκυλί

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΓΙΟΧΑΝ ΧΟΥΪΖΙΝΓΚΑ

Ο άνθρωπος και το παιχνίδι

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΨΗΜΜΕΝΟΣ

Η Ελληνική φιλοσοφία: 1453-1821
Τόμος Α': Η κυριαρχία
του Αριστοτελισμού

ΜΙΣΕΛ ΦΟΥΚΩ

Οι λέξεις και τα πράγματα

ΖΑΝ ΠΙΑΖΕ

Σοφία και ψευδαισθήσεις
της φιλοσοφίας

ΛΕΒ ΒΥΓΚΟΤΣΚΙ

Σκέψη και γλώσσα

ΖΑΝ-ΦΡΑΝΣΟΥΑ ΛΥΟΤΑΡ

Η μεταμοντέρνα κατάσταση

ετοιμάζεται για την άνοιξη του '89
ΟΥΜΠΕΡΤΟ ΕΚΟ
«ΤΟ ΕΚΚΡΕΜΕΣ ΤΟΥ ΦΟΥΚΩ»

εκδόσεις «γνώση»

Ζωοδόχου Πηγής 29, 106 81 Αθήνα,
τηλ.: 3620941 - 3621194

Βιβλία που καλύπτουν τα ενδιαφέροντα και τους προβληματισμούς του σύγχρονου πολίτη

ΣΕΙΡΑ: «ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΛΟΓΟΣ»

- CHARLES KAHN:
Ο Αναξιμανδρος και οι απαρχές της ελληνικής κοσμολογίας
- ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΕΡΟΠΑΓΙΤΟΥ: Περί μυστικής θεολογίας
- G.S. KIRK:
ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ: Τα κοσμολογικά αποσπάσματα
- ΠΡΟΚΛΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ: Στοιχειώσεις Θεολογική

ΣΕΙΡΑ: «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ»

- ΝΙΚΟΣ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ:
Για τον Γκράμσι. Μεταξύ Σαρτρ και Αλτουσέρ
Παρεμβάσεις
- ΛΟΥΙ ΑΛΤΟΥΣΕΡ:
Στοιχεία αυτοκριτικής
- ΡΑΛΦ ΜΙΛΙΜΠΑΝΤ:
Το Κράτος στην καπιταλιστική κοινωνία
- ΤΣ. ΛΟΥΠΟΡΙΝΙ - Ε. ΜΠΑΛΙΜΠΑΡ - Α. ΤΟΖΕΛ:
Η κριτική της πολιτικής στον Μαρξ
- ΠΙΕΤΡΟ ΙΝΓΚΡΑΟ:
Η κρίση και ο τρίτος δρόμος

ΣΕΙΡΑ: «ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΨΗΦΙΔΕΣ»

- Μ.Ζ. ΚΟΠΙΔΑΚΗΣ:
«ΑΡΙΑΔΝΗ». Μια σπουδή στον ερωτικό Σεφέρη
- ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ:
«Εις την οδόν των Φιλελλήνων»
- ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΛΙΟΡΗΣ:
Ο γλωσσικός αφελληνισμός
Πέραν του μισοξενισμού και της υποτέλειας
- ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ:
«Ο έρωτας στα χιόνια» του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη
- ΔΑΝΙΗΛ Ι. ΙΑΚΩΒ:
Η αρχαιογνωσία του Οδυσσέα Ελύτη
- ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΡΓΥΡΙΟΥ - ΓΙΩΡΓΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ -
ΣΤΡΑΤΗΣ ΤΣΙΡΚΑΣ - ΝΤΙΝΟΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
Επτά κείμενα για τον Καββαδία

ΔΟΚΙΜΙΑ + ΜΕΛΕΤΕΣ

- ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ:
Θεσμοί, Ιδεολογία και Πολιτική στο Μεσοπόλεμο
- Γ.Δ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗΣ:
Πολιτικό σύστημα και Πολιτική
- ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΑΙΝ ΜΑΡΤΕΝ:
Λαμπράκηδες. Ιστορία μιας γενιάς
- ΥΓΕΙΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΑ - ΠΟΛΙΤΙΚΗ:
Το συμπόσιο για το ΕΣΥ
- ΑΛΚΗΣ ΡΑΦΤΗΣ:
Δημοκρατική διοίκηση επιχειρήσεων
- ΠΕΤΡΟΣ ΠΙΖΑΝΙΑΣ:
Ο μαρξισμός της ιστορικής σοσιαλδημοκρατίας
- ΠΛΟΥΤΗΣ ΣΕΡΒΑΣ:
Κυπριακό: «Στρατηγική» και Στρατηγική
- ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ:
Η Αδιαχώρητη Κοινωνία
- ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ:
Μια συνάντηση. Σεφέρης - Μακρυγιάννης
- ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΡΤΙΝΙΔΗΣ:
Συνηγορία της παραλογοτεχνίας
- ΜΑΡΙΚΑ ΤΟΥΝΤΑ:
Η δίκη του Φλωμπέρ
- ΑΛΚΗΣ ΡΑΦΤΗΣ:
Ο Κόσμος του ελληνικού χορού
- ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΛΙΑΠΗΣ:
Ο χορός στους Κουντουριώτες

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

- ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ:
Μεροληπτική κατάθεση
- ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ:
Φύλλα - φτερά
- ΣΠΥΡΟΣ ΚΑΒΟΥΝΙΔΗΣ:
Λεπτομέρειες
- ΑΛΚΗΣ ΡΑΦΤΗΣ:
Η εργασία στην ποίηση

ΛΕΥΚΩΜΑΤΑ

- «ΚΑΤΙ ΤΟ ΩΡΑΙΟΝ»
Το βιβλίο που εντόπισε και ανέλυσε ένα φαινόμενο:
το κίτς στη σύγχρονη Ελλάδα
- ΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ:
Τα παλιά αθηναϊκά σπίτια
- ΓΙΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ:
Ο Τρίτος Δρόμος
- ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΑΙΤΖΗΣ:
Τσιγγάνικη Ορχήστρα
- Α. ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗΣ:
Το ημερολόγιο του Ανδρέα

ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

- ΜΙΛΤΟΣ ΣΚΟΥΡΑΣ: Ιστορία μιας γραμμής
Ένα ευρηματικό, παιδαγωγικό βιβλίο για παιδιά προσχολικής ηλικίας με ωραία σχέδια - αφετηρίες για την περιπέτεια της φαντασίας.

ΝΕΑΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Επιλεγμένα βιβλία για παιδιά και νέους

Βιβλία για παιδιά από 8 ετών και άνω

Ζωρζ Σαντ Ιστορία ενός αγαθούλη 400	Ι. Δ. Ιωαννίδης Ένα καράβι στη βιτρίνα 500
Φώντας Λάδης ΑΛΚΗΣ Ο ΨΕΥΤΗΣ. Ο γάιδαρος που νίκησε το σκυλόφαρο και άλλες ιστορίες 400	Ότφριντ Πρόισλερ Ο Νερούλινος, το πνεύμα της λίμνης 400
Όσκαρ Ουάιλντ Ο ευτυχισμένος πρίγκιπας 500	Ελένη Σαραντίτη-Παναγιώτου Ο κήπος με τ' αγάλματα 400
Μάνος Κοντολέων Ο Εέ από τ' άστρα 500	Χάρης Σακελλαρίου Ο Σπιθοβολάκης 400
Αθηνά Παπαδάκη Παλιές ιστορίες του κόσμου (Ευρώπη) 500	Ντίνος Δημόπουλος Αν όλα τα πιτσιρικά του κόσμου 600
Αθηνά Παπαδάκη Παλιές ιστορίες του κόσμου (Ασία) 500	Όσκαρ Ουάιλντ Ο εγωιστής γίγαντας 500
Μαρία Μιχαήλ-Δέδε Ινδιάνικοι θρύλοι 400	Νίνα Θεοχαρίδου Ασημένιος ελέφαντας 400
Αλέξανδρος Δουμάς Ιστορία ενός καρυσθραύστη 500	Λάμπρος Πετσίνης Ρωσικά λαϊκά παραμύθια 700
Αλφόνς Ντβντέ Ο Ταρταρέν της Ταρσάκον 500	Φιλίσα Χατζηχάνα Η Ντιντόν, ο Παβελάκης μου κι εγώ 700
Ιφιγένεια Αλμπανοπούλου Χόπι-Χοπ 300	Α. Α. Μιλν Το σπίτι στη γωνιά του Πουφ 500
Μαρία Μιχαήλ-Δέδε Θρύλοι των ιθαγενών της Αυστραλίας 500	Γιάννης Καλατζόπουλος Τα ρούχα του βασιλιά 400
Έλλη Αλεξίου Μύθοι του Αισώπου 500	Αδελφοί Γκριμ Διαλεχτά παραμύθια 500
Ντίνος Δημόπουλος Ο μαστρο-Πολύξενος κι η παλιοπαρέα του 500	Χανς Κρίστιαν Άντερσεν Διαλεχτά παραμύθια 500
Ι. Δ. Ιωαννίδης Τα τρία παιδιά 500	Σοφία Μιχαλοπούλου Ο Μήτσης και η Μίτση 500

Βιβλία για παιδιά από 10 ετών και άνω

Έλλη Αλεξίου Ρωτώ και μαθαίνω 800	Ειρήνη Μάρρα Μια ιστορία για δύο 500
Τζων Στάινμπεκ Το κόκκινο αλογάκι 500	Σοφία Φιλντισή Ορέστης 500
Ε. Σαραντίτη-Παναγιώτου Ιόλη, ή Τη νύχτα που ξεχείλισε το ποτάμι 500	Χάρης Σακελλαρίου Διηγήματα των Χριστουγέννων 800
Σοφία Μαυροειδή-Παπαδάκη Ο μικρός περιηγητής Τόμος Α' 600	Ευγενία Παλαιολόγου-Πετρώνα Στη χώρα των Φαραώ 500
Σοφία Μαυροειδή-Παπαδάκη Ο μικρός περιηγητής Τόμος Β' 600	Σοφία Φιλντισή Το Ρηγάκι και άλλα διηγήματα 400
Σοφία Μαυροειδή-Παπαδάκη Ο μικρός περιηγητής Τόμος Γ' 700	Νίτσα Τζώρτζογλου Περιπατώντας στους αιώνες 700
Νίτσα Τζώρτζογλου Ο χρυσός δαρεϊκός 500	Μαρία Πυλιώτου Τα δέντρα που τρέχουν 500
Ράντγιαντ Κίπλινγκ Απίθανες ιστορίες 500	Σώτη Χριστογιάννη Μύθοι και θρύλοι της Νορβηγίας 500
Νικολάι Βορόνοβ Το κυνήγι των περιστερών 500	Ανν Τουέιτ Επιχείρηση «Κόκκινη Άμμος» 600
Νίτσα Τζώρτζογλου Το ταίρκο της Ίρμας 500	Πέτερ Χέρτλινγκ Ο Μπεν αγαπάει την Άννα 500
Ρόμπερτ Λούις Στήβενσον Το νησί των θησαυρών 800	Ντοντάρ Ντουμπάντζε Εγώ, η γιαγιά, ο Ιλίκο και ο Ιλαρίων 700
Αλέξανδρος Δουμάς Η μαύρη τουλίπα 800	Λούκας Χάρτμαν Άννα-αννΑ' 950
Σοφία Μαυροειδή-Παπαδάκη Μύθοι και θρύλοι της Ρώμης 600	Ι. Δ. Ιωαννίδης Καβάλα στο Χρονοδιαβήτη 500
Κάρολος Ντίκενς Χριστουγεννιάτικη ιστορία 500	Λεονάρ ντε Βρις Το βιβλίο των πειραμάτων 600
Ι. Δ. Ιωαννίδης Το άσπρο αλόγο 500	Λεονάρ ντε Βρις Το δεύτερο βιβλίο των πειραμάτων 600
Ι. Δ. Ιωαννίδης Η ιστορία με το γαλάζιο μολύβι 500	Λεονάρ ντε Βρις Το τρίτο βιβλίο των πειραμάτων 600
Κιτασκοπούλου Μαίρη Ιστορίες των δερβισιάδων 500	Μ. Ε. Σαλτικόβ — Στάεντριν Πατέρας και γιος 600
Άντον Τσέχωφ Αστείες ιστορίες 500	Ιούλιος Βερν Οι πειρατές του Αιγαίου 600
Γιάννης Μπάρτζης Άργειος Εσπερινός 500	Ντίνος Δημόπουλος Τα δελφινάκια του Αμβρακικού 700
Νίτσα Τζώρτζογλου Τα Τρία Σίγμα 500	Ι. Δ. Ιωαννίδης Το παράξενο δώρο 500

Βιβλία για παιδιά από 12 ετών και άνω

Βίκτωρ Ουγκώ Απ' όσα έχω δει 600	Κίρα Σίνου — Ελένη Χουκ-Αποστολοπούλου Το χέρι στο βυθό 500
Χέντρικ Βαν Λουν Η ιστορία της ανθρωπότητας 900	Άλμπερτ Λιχάνοφ Η έκλειψη του ήλιου 500
Όσκαρ Ουάιλντ Το φάντασμα του Κάντερβιλ 500	Ιβάν Τουργκένιεφ Οι αφηγήσεις ενός κυνηγού 500
Τζακ Λόντον Αγάπη για τη ζωή 500	Μαρκ Τουέιν Οι περιπέτειες του Χακ Φιν 950
Τζακ Λόντον Πειρατικές ιστορίες 500	Αιμέ Σόμερφελτ Το χαμένο όνειρο 500
Κατερίνα Γλυκοφρύδη Μελήσιππος 700	Μανόλης Κορνήλιος Πολύ ωραίο τ' όνομά σου, Ελευθερία! 500
Λίτσα Ψαραύτη Στα βήματα του Σαμοθήριου 500	Γιώτα Φωτιάδου-Μπαλαφούτη Ποτέ ξανά 400
Άννα Γκρέτα Βίνμπεργκ Μια Πέμπτη του Οκτώβρη 600	Λέων Τολστόι Ιστορίες 700
Νικολάι Βορόνοβ Μάσα, ένα σύγχρονο κορίτσι 500	Γκούντρον Μερμς Το παιδί της Κυριακής 400
Χάρης Σακελλαρίου Η φωτιά που δε σβήνει 500	Ράντγιαντ Κίπλινγκ Δαίμονες των κυμάτων 700
Ράντγιαντ Κίπλινγκ Το ωραιότερο διήγημα του κόσμου 500	Τζακ Σέφερ Σέιν, ο άνθρωπος της χαμένης κοιλάδας 600
Ανατόλι Αλέξιν Η τρελή Ευδοκία 500	Μαρκ Τουέιν Οι περιπέτειες του Τομ Σόγιερ 950
Νίτσα Τζώρτζογλου σοx — Κίνδυνος 500	Κίρα Σίνου Συνάντηση στους Δελφούς 500
Ανατόλι Αλέξιν Τηλεφωνήστε κι ελάτε 500	Βίκτωρ Ουγκώ Οι Άθλιοι Α' Τόμος 950
Ράντγιαντ Κίπλινγκ Η εταιρεία Στάλκι & Σία 800	Βίκτωρ Ουγκώ Οι Άθλιοι Β' Τόμος 950
Έρνεστ Χεμινγκγουέι Ο γέρος και η θάλασσα 400	Βίκτωρ Ουγκώ Οι Άθλιοι Γ' Τόμος 950
Τζ. Μιντ Φόκνερ Μούνφλιτ (Το μυστήριο του θρυλικού διαμαντιού) 700	Βίκτωρ Ουγκώ Οι Άθλιοι Δ' Τόμος 950
Τζακ Λόντον Ο Ασπροδόντης 900	Βίκτωρ Ουγκώ Οι Άθλιοι Ε' Τόμος 950

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Η σύγχρονη εκδοτική παρουσία στα ελληνικά γράμματα

Ζωοδόχου Πηγής 3, 106 78 Αθήνα, ☎ 360.32.34 — 360.13.31